PAUL AUSTER

YÜKSEKLİK KORKUSU

ROMAN

Çeviri: İLKNUR ÖZDEMİR

Mr. Vertigo, Paul Auster

1. basım: 1995
11. basım: Mayıs 2013, İstanbul
E-kitap 1. sürüm Ocak 2014, İstanbul
Mayıs 2013 tarihli 11. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Karl Dolenc

ISBN 9789750721441

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

PAUL AUSTER

YÜKSEKLİK KORKUSU

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

İlknur Özdemir

Paul Auster'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ay Sarayı, 1991
Yalnızlığın Keşfi, 1991
Son Şeyler Ülkesinde, 1992
Kırmızı Defter, 1993
Şans Müziği, 1993
Leviathan, 1994
Yükseklik Korkusu, 1995
Duman - *Surat Mosmor*, 1998
Timbuktu, 1999
Cebi Delik, 1999
Köşeye Kıstırmak, 2000
Yanılsamalar Kitabı, 2002
Kehanet Gecesi, 2004
New York Üçlemesi, 2004
Yazı Odasında Yolculuklar, 2007
Brooklyn Çılgınlıkları, 2007
Duvar Yazısı, 2008
Karanlıktaki Adam, 2008
Lulu Köprüde, 2009
Görünmeyen, 2010
Sunset Park, 2011
Kış Günlüğü, 2012
Şimdi ve Burada (J.M. Coetzee ile birlikte), 2013

PAUL AUSTER, 1947 yılında ABD'nin New Jersey eyaletinde, Newark'ta doğdu. Daha 12 yaşındayken, önemli bir çevirmen olan amcasının kitaplarını okuyarak edebiyata büyük bir ilgi duymaya başladı. Columbia Üniversitesi'nde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı okuduktan sonra dört yıl kadar Fransa'da yaşadı, Fransız yazarlardan çeviriler yaptı. XX. yüzyıl Fransız şiiri üstüne önemli bir antoloji hazırladı. İlk kez 1987'de *New York Üçlemesi* adlı yapıtıyla büyük ilgi gördü. Daha sonra *Ay Sarayı*, *Kehanet Gecesi*, *Köşeye Kıstırmak*, *Son Şeyler Ülkesinde*, *Leviathan*, *Şans Müziği*, *Timbuktu*, *Yanılsamalar Kitabı*, *Yükseklik Korkusu*, *Brooklyn Çılgınlıkları*, *Yazı Odasında Yolculuklar*, *Karanlıktaki Adam*, *Görünmeyen* ve *Sunset Park* adlı romanları, *Yalnızlığın Keşfi* adlı anı-romanı, *Kırmızı Defter* adlı öykü kitabı birbirini izledi. Auster, eşi yazar Siri Hustvedt ve iki çocuğuyla birlikte New York, Brooklyn'de oturuyor.

İLKNUR ÖZDEMİR, İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun oldu. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çeviri yaptı. Başlıca çevirileri arasında *Yalnızlığın Keşfi* (Paul Auster), *Tarçın Dükkânları* (Bruno Schulz), *Stiller* (Max Frisch), *Amok Koşucusu* (Stefan Zweig), *İrlanda Güncesi* (Heinrich Böll), *Saatler* (Michael Cunningham), *Küçük Şeylerin Tanrısı* (Arundhati Roy), *Utanç* (Coetzee), *Katran Bebek* (Toni Morrison), *Bech Döndü* (John Updike), *Gün Boyu Gece Yarısı* (Hanif Kureishi) sayılabilir.

Birinci bölüm

Su üzerinde ilk yürüdüğümde on iki yaşındaydım. Bu numarayı bir gecede öğrendiğimi iddia etmeyeceğim, siyah elbiseli bir adam öğretti her şeyi. Yehudi Usta beni bulduğunda, Saint Louis sokaklarında dilencilik yapan dokuz yaşında bir öksüzdüm, marifetimi halka göstermeme izin verinceye kadar tam üç yıl benimle düzenli olarak çalıştı. Çalışmaya başladığımızda 1927 yılıydı, Babe Ruth ile Charles Lindbergh'in adları o yıl duyulmaya başlamıştı, dünyanın karanlıklara gömülmeye başlaması da o günlere rastlar. Ekim ayındaki felaketten[1] birkaç gün öncesine kadar gösterimi sürdürdüm; benim yaptığım şeyin yanında, yukarıda adı geçen iki beyefendinin yaptıkları solda sıfır kalırdı. Yaptığım şeyi benden önce hiçbir Amerikalı yapmamıştı, benden sonra da yapan çıkmadı.

Yehudi Usta'nın beni seçmesinin nedeni, çocukların içinde en ufağı, en pisi ve en sefili olmamdı. "Senin hayvandan farkın yok," demişti bana, "tam anlamıyla bir hiçsin." Bana söylediği ilk söz bu olmuştu; o gecenin üzerinden tam altmış sekiz yıl geçmiş olmasına karşın o sözcüklerin Usta'nın ağzından döküldüğünü bugün bile duyar gibiyim: "Senin hayvandan farkın yok. Şimdi bulunduğun yerde kalırsan kış bitmeden öbür dünyayı boylarsın. Benimle gelirsen sana uçmayı öğretirim."

"Hiç kimsecikler uçabilemez bayım," dedim. "Ancak kuşlar uçabilir, ben de kuş olmadığıma yüzde bin eminim."

"Hiçbir şey bildiğin yok," dedi Yehudi Usta. "Hiçbir şey bilmiyorsun, çünkü sen bir hiçsin. On üç yaşına geldiğinde sana uçmayı öğretememiş olursam, başımı baltayla uçurabilirsin. İstersen sana bunu yazılı olarak vereyim. Verdiğim sözü tutmayı başaramazsam hayatta kalmam ya da kalmamam senin elinde olur."

Kasım başlarında bir cumartesi gecesiydi, Paradise Cafe'nin önünde duruyorduk, burası kentin merkezinde hoş bir bardı, zenci bir caz orkestrası çalardı orada, sigara satan kızlar da içlerini gösteren giysiler giyerlerdi.

Hafta sonlarında barın çevresinden ayrılmazdım, sadaka dilenirdim, ondan ona haber taşır ya da züppe beylere taksi çevirirdim. Yehudi Usta'yı ilk gördüğümde onun sarhoş olduğunu düşünmüş, siyah smokini ve ipek silindir şapkasıyla gece vakti yalpa vura vura yürüyen içki düşkünü zenginin biri sanmıştım. Tuhaf bir şivesi vardı, bu yüzden onun başka bir kasabadan gelmiş olabileceğini de düşünmedim değil ama yanılmışım. Hani sarhoşlar ipe sapa gelmez şeyler konuşurlar ya, onun uçmak konusundaki sözlerini de bu saçmalıklardan biri sanmıştım.

"Fazla yükselirseniz," dedim ona, "yere inerken boynunuz kırılabilir."

"Bu işin tekniğini sonra konuşuruz," dedi Usta. "Öğrenmesi kolay bir hüner değildir bu, ama beni dinler, söylediklerimi yaparsan sonunda ikimiz de milyoner oluruz."

"Siz zaten milyonersiniz," dedim. "Beni n'apacaksınız?"

"Ne mi, sefil küçük serseri? Cebimde beş param bile yok benim. Senin gözüne hırsızlar kralı gibi görünmüş olabilirim ama bunun nedeni senin kuş beyinli olman. Şimdi beni iyi dinle. Sana hayatında bir tek kez karşılaşabileceğin bir fırsat veriyorum ama bu şansı ikinci bir kez tanımam. Sabah altı buçukta kalkacak olan Blue Bird özel treninde kendime yer ayırttım, şu sefil bedenini o trene atmazsan beni hayatında bir daha göremezsin."

"Soruma hâlâ yanıt vermediniz," dedim.

"Çünkü sen benim dualarımın karşılığısın evlat. Bu yüzden istiyorum seni. Çünkü sende bu yetenek var."

"Yetenek mi? Yetenek metenek yok bende. Hem olsa bile siz bunu nereden bileceksiniz Bay Maymunkılık? Benimle ancak bir dakikadır konuşuyorsunuz."

"Yine yanılıyorsun," dedi Yehudi Usta. "Ben seni bir haftadır gözlüyorum. Dayın ile yengenin senin gitmene üzüleceklerini sanıyorsan son dört yıldır yanında oturduğun insanları hiç tanımıyorsun demektir."

"Dayım ile yengem mi?" dedim, karşımdaki adamın sarhoşun biri olmadığını ansızın fark etmiştim. Daha da kötüsü gelmişti başıma: Okul kaçaklarını yakalayan bir görevli ya da bir polisti o, orada öylece yakalandığıma göre boğazıma kadar batağa saplanmıştım.

"Senin şu Slim dayın çok tuhaf biri," diye sözünü sürdürdü Usta, dikkatimi çekmişti ya, artık ağırdan alıyordu. "Bir Amerikan yurttaşının böylesine ahmak olabileceğini hiç düşünmezdim. Leş gibi kokmakla

kalmıyor, aynı zamanda hiçbir işe yaramayacak kadar da sefil ve çirkin. Senin böyle sansar suratlı sokak çocuğunun teki olup çıkmanda şaşılacak bir şey yok. Bu sabah dayınla uzun uzun konuştuk, beş kuruş bile almadan seni bırakmaya razı. Düşünsene evlat, seni almak için para vermeme bile gerek olmadı. Üstelik karım dediği o un çuvalı domuz orada öylece oturdu, seni savunmak için tek bir sözcük bile çıkmadı ağzından. Senin, ailem dediğin buysa o ikisinden kurtulmakla şanslı sayılırsın. Kararı verecek olan sensin, ama benim önerimi kabul etmesen bile onların yanına dönmek akıllıca bir iş olamaz. Sana şu kadarını söyleyeyim, senin geri döndüğünü görmek, onları büyük bir hayal kırıklığına uğratacaktır. Üzüntüden dilleri tutulabilir, ne demek istediğimi bilmem anlıyor musun?"

Bir hayvandım belki ama en aşağılık hayvanın bile duyguları vardır, Usta bana bunları anlattığında yumruk yemiş gibi oldum. Slim dayım ile Peg yengem sözünü etmeye değecek kişiler değildiler ama onların evi benim yaşadığım yerdi; beni istemediklerini öğrenince donup kalmıştım. Ne de olsa daha dokuz yaşındaydım. Yaşıma göre oldukça dayanıklı olsam da göründüğüm kadar dayanıklı değildim aslında. Usta tam o sırada o kapkara gözleriyle beni yukarıdan aşağı süzüyor olmasaydı büyük bir olasılıkla sokağın ortasında zırıl zırıl ağlamaya başlardım.

Şimdi o geceyi düşündüğümde, Usta'nın bana doğru söylediğinden hâlâ emin olamadığımı görüyorum. Dayımla ve yengemle konuşmuş olabilir ama bütün bunları uydurmuş da olabilir. Onlarla görüşmüş olduğuna kuşkum yok –onları harfi harfine tanımlamıştı– ama Slim dayımı iyi tanırım, bu işten üç beş papel koparmadan benim gitmeme izin vermiş olabileceğini sanmıyorum. Yehudi Usta onu atlatmıştır demek istemiyorum, ama daha sonra olanlara bakarsak kendisine adil davranılmış olsun ya da olmasın, o orospu çocuğunun kendini aldatılmış hissettiğine eminim. Şimdi bu konu üzerinde kafa patlatarak daha fazla zaman harcamaya niyetim yok. Uzun lafın kısası, Usta'nın bana anlattıklarına kandım, şimdi anlatmaya değer tek şey de bu zaten. Eve dönmemin yanlış olduğuna inandırdı beni, buna bir kez inandıktan sonra da artık dünyaya boşverdim. O da benim böyle hissetmemi –yani kafamın karışmasını, kendimi boşlukta hissetmemi– istemiş olmalı. Yaşamaya devam etmek için bir nedenin olmadığını düşünürsen, başına neler geleceğini umursaman da pek güçtür. Ölmek istediğini düşünürsün, sonra da her şeye hazır olduğunu

keşfediverirsin; hatta yabancının biriyle gecenin içine karışıp gitmek gibi çılgınca bir şeye bile...

“Peki bayım,” dedim ona, sesimi birkaç oktav düşürerek ve en amansız bakışlarımla bakarak, “anlaştık; ama söylediğinizi yapmazsanız kafanızı uçururum. Küçük olabilirim ama kimsenin verdiği sözü unutmasına izin veremem.”

Trene bindiğimizde hava hâlâ karanlıktı. Gündoğumunun içinde batıya doğru yol aldık, ölgün kasım güneşi bulutların arasından süzülmeye çabalarken Missouri eyaletini bir baştan bir başa geçtik. Annemi toprağa verdiğimizden beri Saint Louis’in dışına çıkmamıştım; o sabah karşıma çıkan kasvetli bir dünya oldu: sıkıcı ve bomboş bir dünya, her iki yandan bizi kuşatan, sararmış mısır saplarıyla dolu, uçsuz bucaksız tarlalar. Öğleden az sonra trenimiz gürültüyle Kansas City’ye girdi, birlikte geçirdiğimiz onca saat boyunca Yehudi Usta’nın benimle üç dört sözcükten fazla bir şey konuştuğunu sanmıyorum. Çoğunlukla uyudu, suratının ortasına kadar indirdiği şapkası, uyurken öne kayıp duruyordu, ama ben öyle ürkmüştüm ki pencereden dışarı bakmaktan başka bir şey yapamıyor, kendimi nasıl bir belaya bulaştırdığımı düşünürken bir yandan da gözlerimin önünden akıp geçen manzarayı seyrediyordum. Saint Louis’deki dostlarım beni Yehudi Usta gibileri konusunda uyarmışlardı: Bu gibiler, kafalarında şeytanca planlar kuran kimsesiz serserilerdi, istediklerini yaptırabilecekleri delikanlıları avlamak için pusuya yatmış sapıklardı. O adamın giysilerimi çıkartıp dokunulmasını istemediğim yerlerime dokunduğunu düşünmek bile yeterince kötüydü ama kafamda taşıdığım öteki korkuların yanında bu hiç kalırdı. Bir yabancının peşine takılıp giden, bir daha da kendisinden hiç haber alınamayan bir çocuktan söz edildiğini duymuştum. Sonradan o adam, çocuğu parçalayıp ufak ufak doğradığını, pişirip yediğini itiraf etmişti. Bir başka çocuk, karanlık bir mahzende duvara zincirlenmiş, altı ay boyunca ekmek ile sudan başka bir şey geçmemişti kursağından. Bir başkasınınsa derisi soyulmuş, kemikleri ortaya çıkmıştı. Nasıl bir işe girişmiş olduğumu ölçüp biçmeye zaman bulunca benim başıma da bunlara benzer bir şey gelebileceğini düşünmem güç olmadı. Kendimi bir canavarın pençelerine teslim etmiştim, bu adam göründüğünün yarısı kadar bile uğursuz çıksa güneşin doğuşunu bir daha göremeyeceğim kesin sayılırdı.

Trenden indik, kalabalığın arasında kendimize yol açarak peronda ilerlemeye başladık. “Karnım aç,” dedim Yehudi Usta’nın ceketini çekiştirerek. “Hemen karnımı doyurmazsanız sizi gördüğüm ilk aynasıza teslim ederim.”

“Sana verdiğim elmaya ne oldu?” dedi.

“Trenin penceresinden dışarı fırlattım.”

“Ya, demek elmadan pek hoşlanmıyoruz, öyle mi? Peki ya jambonlu sandviç? Kızarmış tavuk budu ile bir kesekâğıdı dolusu şekerli çöreği hiç saymıyorum bile.”

“Hepsini çöpe attım. O verdiğiniz yiyecekleri yememi beklemiyordunuz herhalde, değil mi?”

“Nedenmiş o, küçük adam? Yemezsen kuruyup ölürsün. Bunu herkes bilir.”

“Hiç olmazsa yavaş yavaş ölürüm. Ama zehirli bir şeyi ısırdığımda oracıkta nalları dikerim.”

Kendisiyle karşılaştığımdan bu yana Yehudi Usta’nın dudaklarında ilk kez bir gülümseme belirdi. Yanılmıyorsam, bu gülümseme bir kahkahaya bile dönüştü. “Bana güvenmediğini mi söylemek istiyorsun?”

“Haklısınız. Bir katıra ne kadar inanırsam size de o kadar inanıyorum.”

“İçin rahat olsun, kendini beğenmiş çocuk,” dedi Usta, omzumu sıvazlayarak. “Sen benim karnımı doyuracak kişisin, unuttun mu? Saçının teline bile zarar vermem senin.”

Bana kalırsa bu sözler lafta kalan şeylerdi, ben de bu tür yağcılıkları yutacak kadar enayi değildim. Ama tam o sırada Yehudi Usta elini cebine attı, gıcır gıcır bir kâğıt para çıkardı, parayı avucuma şak diye yapıştırdı. “Şuradaki lokantayı görüyor musun?” dedi, istasyon binasının ortasındaki aşevini göstererek. “Oraya git, şu karnına sığabilecek en kocaman öğle yemeğini ısmarla kendine. Ben seni burada beklerim.”

“Peki ya siz? Yemek yemekten hoşlanmaz mısınız?”

“Sen beni dert etme,” dedi Yehudi Usta. “Benim midem, kendi başının çaresine bakabilir.” Tam arkamı dönmüş gidiyordum ki ekledi: “Sana bir öğüt vereyim, ufaklık. Kaçmayı koyduysan kafana, şimdi tam sırası. Verdiğim parayı dert etme kendine. Girdiğin zahmete karşılık sende kalabilir.”

Bir başıma lokantaya girdim, Yehudi Usta’nın ayrılırken söylediği sözler ne de olsa içimi rahatlatmıştı. Kötü bir niyeti olsaydı, bana kaçmak

için fırsat tanımazdı. Lokantada tezgâhın başına oturdum, özel bir et yemeğiyle bir şişe de *saparna* ısmarladım. Daha soluk almaya fırsat bulamadan garson önüme dağ gibi salamura biftek ve kabak dolu bir tabak sürdü. O güne kadar gördüğüm en dolu yemek tabağıydı bu, Saint Louis'deki Sporcular Parkı kadar kocamandı bu tabak; bir lokma bile bırakmadan yemeğin tamamını silip süpürdüm, yanında iki dilim de ekmek yedim, ayrıca bir şişe daha *saparna* içtim. O kir içindeki tezgâhın başında tattığım mutluluğu hiçbir şeye değişmem. Karnım doyduğunda, bir daha hiçbir şey bana zarar veremezmiş gibi güçlü hissettim kendimi. İşin en güzel yanı, hesabı ödemek için bir dolarlık parayı cebimden çıkardığımda çıktı karşıma. Yediklerim ancak kırk beş sent tutmuştu, garsona beş sent bahşiş bıraktıktan sonra bile elimde elli sent kalmıştı. Bugün bu paranın bir önemi olmayabilir ama o günlerde elli sent benim için bir servet demekti. İskemleden kalkarken lokantanın içine şöyle bir göz gezdirerek, kaçmak için fırsatım var, diye düşündüm. Yan kapıdan sıvışabilirim, o kara kılıklı adam da öylece kalakalır. Ama kaçmadım, böylece bu seçim benim hayatımın yönünü değiştirdi.

Usta'nın beni beklemekte olduğu yere döndüm, çünkü o adam beni milyoner yapmaya söz vermişti. Cebimdeki elli sentin sıcaklığından güç alarak adamın böbürlenmesinde bir gerçek payı olup olmadığını denemeye değer diye düşündüm.

İlkinden sonra ikinci bir trene daha bindik, yolculuğumuzun sonuna doğru da bir üçüncüsüne, bu trenle o gece saat yedide Cibola kentine vardık. Yehudi Usta bütün sabah tek sözcük bile etmemiş olmasına karşın günün geri kalan kısmında hiç durmadan konuştu. Onun neyi yapacağı, neyi yapmayacağı konusunda tahminler yürütmemeyi öğrenmeye başlamıştım bile. Tam onu mıhladım dediğinizde bir de bakıyordunuz beklediğinizin tam tersini yapmış.

"Beni Yehudi Usta diye çağırabilirsin," dedi, adını bana ilk kez söylüyordu. "İstersen kısaca Usta da diyebilirsin. Ama, ne olursa olsun, bana sakın Yehudi deme. Anladın mı?"

"Bu ad size doğumda mı verilmiş," dedim, "yoksa kendiniz mi taktınız?"

"Benim gerçek adımı bilmene hiç gerek yok. Yehudi Usta demen yeterli."

“Pekâlâ, benim adım da Walter. Walter Claireborne Rawley. Siz de bana kısaca Walt diyebilirsiniz.”

“Canım ne isterse öyle derim. Seni Solucan diye çağırmak istersem, Solucan diye çağırırım. Domuz diye çağırmak istersem Domuz derim. Anladın mı?”

“Allah kahretsin bayım! Söylediklerinizden hiçbir şey anlamadım.”

“Ayrıca yalan söylemeni ya da düzenbazlık yapmanı da hoş karşılamayacağımı bilmelisin. Mazeret istemem, yakınmak yok, arkadan konuşmak da. İşi öğrendiğinde dünyanın en mutlu çocuğu olacaksın.”

“Ne demezsin! Kötürüm bir adamın bacakları sağlam olsaydı, ayakta işeyebilirdi.”

“Ben senin öykünü biliyorum oğlum. Bana masal uydurmana gerek yok. Babanın dokuz yüz on yedide Belçika’da gazdan nasıl zehirlendiğini biliyorum. Annen konusunda da bilgim var, onun da Doğu Saint Louis’de bir dolara takla atıp ne numaralar çevirdiğini biliyorum; bundan dört buçuk yıl önce başına neler geldiğinden, o çılgın polisin, tabancasını annenin kafasına çevirip beynini dağıttığından da haberim var. Sana acımadığımı sanma evlat, ama benimle birlikteyken gerçeği örtbas ederek bir yere varacağını da sanma.”

“Tamam Bay Akıllıpantolon. Madem her şeyin yanıtını biliyorsunuz, bildiğim şeyleri ne diye anlatıp da nefesinizi tüketiyorsunuz?”

“Hiçbir söylediğime inanmıyorsun da ondan. Şu uçma işinin palavra olduğunu düşünüyorsun. Çok çalışacaksın Walt, şimdiye kadar çalıştığından çok fazla, üstelik her gün bu işi bırakmak isteyeceksin; ama sabırlı olursan ve sana söylediklerime güvenirsen, birkaç yıl sonra uçabilirsin. Yemin ederim. Kendini yerden kaldırabileceksin, kuş gibi uçabileceksin havada.”

“Unutmadıysanız ben Missouriliyim. Oraya boşu boşuna, ‘Gösteri Eyaleti’ dememişler.”

“Öyle ama artık Missouri’de değiliz, küçük dostum. Kansas’tayız. Hayatında buradan daha dümdüz, daha ıssız bir yer görmemişsindir. 1540 yılında, Coronado ile adamları Altın Kentleri ararken buradan geçtiklerinde yollarını öyle bir yitirdiler ki yarısı aklını kaçırdı. Nerede bulunduğunu gösterecek hiçbir şey yoktur burada. Ne dağlar ne ağaçlar ne de yolda tümsekler. Buralar göz alabildiğine dümdüzdür. Bir süre burada kaldıktan sonra, gidilecek bir tek yer olduğunu anlarsın: Yukarısı – tek dostun gökyüzüdür.”

Trenimiz istasyona girdiğinde hava kararmıştı, bu yüzden Usta'nın yeni yuvam konusundaki tanımlamasını doğrulayacak bir şey göremedim. Anlayabildiğim kadarıyla bu kasaba, öteki küçük kasabalardan pek farklı değildi. Belki birazcık daha soğuktu, üstelik alıştığımdan daha karanlıktı, ama hayatımda hiçbir kasabada bulunmadığım için bir kasabadan ne bekleyeceğimi de bilemiyordum doğrusu. Her şey yeni geliyordu bana: Her koku yabancıydı, gökyüzündeki yıldızlar içinde bana tanıdık geleni yoktu. Biri kalkıp bana az önce *Oz*'un ülkesine ayak basmış olduğumu söylese, bunun doğru olup olmadığını bilemezdim doğrusu.

İstasyon binasının içinden geçtik, kapının önünde durup karanlık köyü gözlerimizle taradık. Saat akşamın yedisiydi, ama bütün dükkânlar kapalıydı, karşıdaki evlerde yanan üç beş lamba dışında hiçbir yerde hayat belirtisi yoktu. "Tasalanma," dedi Yehudi Usta, "arabamız neredeyse gelir." Elini uzatıp elimi tutmaya çalıştı, ama bana dokunmasına zaman bırakmadan kolumu hızla çektim, "Pençelerinizi kendinize saklayın Usta Efendi," dedim. "Artık bana sahip olduğunuzu düşünebilirsiniz ama kafanızdan silin bunu."

Bu sözler ağzımdan çıkar çıkmaz iki kişilik bir faytonu çeken kocaman, doru bir at belirdi sokağın ucunda. Bu atlı araba, o yaz Picture Palace Sineması'nda görmüş olduğum bir *Tom Miks* filminden çıkma gibiydi, ama biz 1924'teydik; sokaktan aşağı tangır tungur gelen o modası geçmiş arabayı gördüğümde onun bir yanılsama olduğunu düşündüm. Ama, şu işe bakın ki, arabanın geldiğini gören Yehudi Usta elini salladı, o yaşlı doru at tam önümüzde durdu, burun deliklerinden buhar fışkırtarak kaldırımın kenarına yanaştı. Arabanın sürücüsü, başına geniş kenarlı bir şapka oturtmuş tostoparlak, tıknaz biriydi, bir battaniyeye sarınmıştı, ilk bakışta sürücünün erkek mi, kadın mı, yoksa ayı mı olduğunu anlayamadım.

"Selam, Sue Ana," dedi Usta. "Bak, ne buldum!"

Kadın bana birkaç saniye boş, buz gibi bakışlarla baktı, sonra da, ansızın, hayatımda gördüğüm en içten, en sıcak gülümseyişlerden biri kapladı yüzünü. Kadının ağzında olsa olsa iki ya da üç diş vardı, kapkara gözlerinin ışıltısına bakarak onun Çingene olduğuna karar verdim. O kadın Sue Ana'ydı, yani Çingeneler Kraliçesi'ydi, Yehudi Usta da onun oğlu, Karanlıklar Prensi'ydi. Beni, Dönüşü Olmayan Şato'ya kaçırıyorlardı, o

gece beni akşam yemeğinde yemezlerse bir hizmetkâra, kulağı küpeli, başı kavuklu yaltakçı bir harem ağasına çevireceklerdi.

“Atla oğlum,” dedi Sue Ana. Sesi öylesine boğuk ve erkeksiydi ki, gülümseyebildiğini bilmesem korkudan ödüm patlardı. “Arka tarafta birkaç örtü göreceksin. Hastalanmak istemiyorsan, onları kullanırsın. Önümüzde upuzun, soğuk bir yolculuk var, gideceğimiz yere kıçın donmuş olarak gitmek istemezsin elbette.”

“Onun adı Walt,” dedi Usta, kadının yanına tırmanırken. “Mezbelelikten gelme, kafası irin dolu bir serseri. Önsezilerim doğruysa, yıllardır aradığım çocuk bu.” Sonra bana dönüp ters ters, “Bu, Sue Ana’dır oğul,” dedi. “Ona iyi davranırsan karşılığını alırsın. Ama bir kızdırırsan, doğduğuna pişman eder seni. Şişko ve dişsiz olabilir, ama sana ondan daha iyi analık yapacak birini bulamazsın.”

Eve ne kadar zamanda vardığımızı bilmiyorum. Ev, kasabanın on altı on yedi mil kadar dışındaydı, ama bunu sonradan öğrendim, çünkü örtülerin arasına girdim ve araba yola koyulur koyulmaz da uyuyakaldım. Gözlerimi açtığımda eve varmıştık. Usta yanağıma bir şamar indirip beni uyandırmamış olsaydı sabaha kadar da uyurdum.

Sue Ana, yaşlı atın yularını çözerken Usta beni eve soktu; girdiğimiz ilk yer mutfaktı: Bir köşesinde bir odun sobası, ötekinde titreyerek yanan bir gaz lambası duran, loş, az eşyalı bir yerdi burası. On beş yaşlarında bir zenci çocuk, masanın başına oturmuş kitap okuyordu. Oturduğum kentte rastladığım zencilerin çoğu gibi koyu kahve değildi bu oğlanın teni, kömür karasıydı, öyle karaydı ki neredeyse laciverde çalıyordu. Tam bir Etiyopyalıydı, Kara Afrika’nın cangıllarından gelme bir zenci çocuktu, onu gördüğümde kalbim neredeyse duruyordu. Patlak gözlü, koca dudaklı bu cılız, sıska oğlan bizi selamlamak üzere iskemlesinden kalkınca bütün kemiklerinin çarpık çurpuk, eğri büğrü göründüğünü, sakat biri gibi bedenindeki kemiklerin çıkık, sırtının kambur olduğunu gördüm.

“Bu, Aesop,” dedi Usta bana, “dünyanın en iyi çocuğu. Ona merhaba de, Walt, elini sık. Senin yeni kardeşin olacak o.”

“Zencilerin elini melini sıkmam ben,” dedim. “Böyle bir şey yapacağımı düşündüyseniz deli olmalısınız.”

Yehudi Usta, yüksek sesle, uzun uzun iç geçirdi. Bu yaptığı, bıkkınlıktan çok, keder ifadesiydi, ruhunun derinliklerinden kopup gelen koca bir titreyişti. Sonra, en ufak bir telaş ya da heyecan belirtisi

göstermeden sağ elinin işaretparmağını kıvırdı, bu kaskatı, kıvrık kancanın ucunu çenemin tam altına, etle kemiğin birleştiği yere dayadı. Sonra parmağını bastırmaya başladı, ansızın ensemin çepeçevre arkasına ve kafatasımın içine korkunç bir sancı saplandı. Hayatımda hiç böylesine bir acı çekmemiştim. Bağırmaya çalıştım ama boğazım kurumuştu; gurul gurul bir sesten başka bir şey çıkmadı gırtlağımdan. Usta parmağını bastırmaya devam ediyordu, çok geçmeden ayaklarım yerden kesildi. Yukarı kalkıyor, bir tüy gibi havalanıyordum, görünüşe göre Usta bunu kendini şu kadarcık zorlamadan beceriyordu, gözünde bir uğurböceğinden fazla değerim yoktu sanki. Az sonra yüzüm onun yüzüyle aynı düzeye gelmişti, göz gözeydik.

"Biz buralarda bu tarz konuşmayız, oğul," dedi. "Herkes kardeştir bu ailede, herkese saygı gösterilir. Kural budur. Bundan hoşlanmasan da katlanacaksın. Kural kuraldır, kim kurala karşı çıkarsa sümüklüböceğe dönüşür, hayatının sonuna kadar yerde, çamurların içinde sürünür."

Beni doyurdular, giydirdiler, bir de oda verdiler. Kıçıma şaplak yemedim, ne tekmelendim ne de yumruk yedim, kulaklarımı tokatlayan da olmadı; yine de, her şey benim için ne kadar rahat olursa olsun, o güne dek olmadığım kadar üzgündüm, içim acıyla, öfkeyle doluydu. İlk altı ay boyunca aklımdaki tek düşünce oradan kaçmaktı. Ben bir kent çocuğuydum, caz kanıma işlemişti, hayatının fırsatını kollayan bir sokak çocuğuydum; sokaklardaki gürültülü kalabalığı, tramvayların gıcırtısını, neon ışıklarının yanıp sönmesini, kaldırım kenarlarındaki su yollarında incecik akan kaçak viskinin kokusunu seviyordum. Ayakları *boogie-woogie* yapmaya alışkın bir fiyakacı, diline çabuk, açıkgöz bir cüce cazcıydım; oysa şimdi burada, hiçbir şeye benzemeyen bir yerde tıkılıp kalmıştım, hemen hemen her zaman berbat olan havadan başka bir şey getirmeyen bir gökkubbenin altında yaşıyordum.

Yehudi Usta'nın malı mülkü, on beş dönümlük pis topraktan, iki katlı bir çiftlik evinden, bir tavuk kümesinden, bir domuz ağılından ve bir ahırdan oluşuyordu. Kümesteki bir düzine tavuğun dışında, ahırda iki inekle bir de doru at vardı; domuz ağılında da altı yedi domuz. Çiftlikte ne elektrik vardı ne de su tesisatı, telefon, telsiz, pikap ya da başka bir şey. Tek eğlence kaynağı, salondaki piyanoydu, ama içimizde yalnızca Aesop piyano çalabiliyordu; en basit şarkıları bile öylesine bozuyordu ki, yerine oturup

parmaklarını tuşlara değdirir değdirmez ben salondan çıkıyordum. O berbat yer tam bir bok çukuruydu, “can sıkıntısı dünyası”nın merkeziydi, orada bir gün geçirmek bile canıma tak etmişti. O evde beyzboldan anlayan yoktu, çok sevdiğim Cardinal takımından söz edebileceğim kimse de yoktu, oysa o günlerde benim ilgimi çeken tek konu onlardı. Bir zaman aralığından düşmüş ve kendimi taş devrinde, dinozorların hâlâ ortalıkta dolandığı bir çağda bulmuş gibiydim. Sue Ana’ nın söylediklerine bakılırsa, Yehudi Usta bu çiftliği yedi yıl kadar önce Chicago’da adamın biriyle tutuştuğu bahis sonunda kazanmıştı. Amma da bahismiş ha, dedim. Kaybeden sonuçta kazanan oluyor, kazanansa gençliğini Amerika’nın Fıçı Deliği kasabasında tüketen budalanın teki.

O günlerde ben delidolu küçük bir budalaydım, bunu itiraf ediyorum, ama bunu mazur göstermeye çalışacak filan değilim. Ben neysem oydum, yanlarında yaşadığım insanların ve geldiğim yerlerin bir ürünüydüm, şimdi bunun için sızlanmanın hiçbir yararı yok. Orada geçirdiğim o ilk ayları düşündüğümde, beni en çok etkileyen şey, o insanların nasıl da sabırlı olduğu, beni ne kadar da iyi anladıkları, tuhaflıklarımı nasıl da hoşgörüyle karşılamış oldukları. Orada geçirdiğim ilk kış tam dört kez evden kaçtım, bir keresinde Wichita’ya kadar gittim; her seferinde beni alıp geri getirdiler, soru filan da sormadılar. O zamanlar ben hemen hemen bir hiçtim, bir insanı oluşturan şeyin sıfırlanma noktasının bir ya da iki milim üstündeydim; Usta, benim ruhumun bir hayvanınkinden pek de yüce olmadığını düşündüğünden beni orada işe başlattı, yani ahırda, hayvanların yanında.

O tavuklarla, domuzlarla ilgilenmekten ne kadar nefret etsem de onların arkadaşlığını insanlarınkine yeğliyordum. En çok kimden nefret ettiğime karar vermem çok güçtü, düşmanlık duyduğum insanların sırasını her gün yeniden değiştiriyordum. Sue Ana ile Aesop’u içten içe aşağılayarak hak ettiklerini veriyordum, ama beni en çok kızdıran, öfkelendiren kişi Usta oluyordu sonunda. Beni kandırıp oraya götüren dürzü oydu, içinde bulunduğum tuzak için birini suçlayacaksam bu işin baş suçlusu oydu. Beni en çok sinirlendiren, onun alaycılığı, bana yönelttiği sözleri, sövgüleri, salt ne kadar değersiz olduğumu kanıtlamak için beni gereksiz yere zorlaması, kışkırtmasıydı. Öbür ikisine her zaman kibar davranıyordu, tümüyle terbiyeli oluyordu, ama ben söz konusu olduğumda alçakça davranmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Bu tutumu oradaki ilk

sabahımda başladı, ondan sonra da yakamı bırakmadı. Çok geçmeden Usta'nın Slim dayımdan farklı olmadığını anladım. Beni, Slim'in yaptığı gibi pataklamıyor olabilirdi; ama sözleri etkiliydi, kafama yumruk yemiş gibi oluyordum.

"Evet, benim afilli yaramazım," dedi o ilk günümün sabahında, "yazı çiziyle ilgili olarak ne biliyorsun, anlat bakalım."

"Çişimle mi?" dedim, aklım sıra anlamamış gibi yapıp soruya soruyla karşılık vererek. "Ne zaman çişim gelse, yaparım. Herkes gibi."

"Ben okuldan söz ediyorum, velet. Sen hayatında hiç okula gittin mi, gittiysen neler öğrendin?"

"Bir şey öğrenmem için okula gitmeme gerek yok. Zamanımı daha iyi biçimde geçirebilirim ben."

"Harika! Tam bir bilim adamı gibi konuştun. Ama daha kesin konuş. Alfabeden ne haber? Alfabenin harflerini yazabilir misin bakalım?"

"Bazılarını. İşime yarayanları. Ötekilerin önemi yok. Canımı sıkarlar, bu yüzden onları kendime dert etmem."

"Peki hangileri senin işine yarar?"

"Dur bakalım... A harfi var, onu severim, sonra bir de W. Ayrıca, nasıl derler, L, sonra E, sonra da R. Bir de haça benzeyen var: T. Tabak'taki gibi. Bu harfler benim en iyi dostlarımdır, ötekiler cehennemde bile yansalar umurumda değil."

"Demek adını yazmayı biliyorsun."

"Ben de bunu anlatmaya çalışıyorum patron. Adımı yazabilirim, geberene kadar sayı sayabilirim, güneşin gökte bir yıldız olduğunu biliyorum. Kitapların kızlar ve kız kılıklılar için olduğunu da biliyorum. Bana kitaplardan bir şeyler öğretmeyi tasarlıyorsanız, aramızdaki anlaşmayı hemen şuracıkta bitirebiliriz."

"Sinirlenme evlat. Senin az önce söylediklerin şarkı gibi geliyor kulağıma. Sen ne kadar kafasız olursan ikimiz için o kadar iyi olur. Böyle olursa benim değiştirmem gereken az şey olur, bu da bize epey zaman kazandırır."

"Ya uçma dersleri? Ne zaman başlayacağız?"

"Başladık bile. Bu dakikadan başlayarak, yaptığımız her şey senin eğitiminle ilgili olacak. Bunu her zaman fark edemeyebilirsin, bu yüzden aklında tutmaya çalış. Aklından çıkarmazsan, işler zorlaşınca dayanacak gücün olur. Uzun bir yolculuğa başlıyoruz evlat, yapmam gereken ilk iş,

senin huyunu değiştirmek. Başka türlü olmasını isterdim, ama bu olanaksız. Senin nasıl bir bataklıktan geldiğini düşünürsek bu görev pek de zor olmasa gerek.”

Böylece, ötekiler sıcacık ve rahat evde otururken ben günlerimi ahırda gübre küreyerek geçirmeye başladım. Sue Ana yemek pişiriyor, ev işi yapıyordu; Aesop kanepeye uzanıp kitap okuyor, Yehudi Usta ise boş boş oturuyordu. Görünüşe bakılırsa onun başlıca işi, sabahtan akşama kadar dik arkalıklı bir tahta iskemleye oturup pencereden dışarıyı seyretmekti. Aesop’la yaptığı konuşmalar bir yana bırakılırsa, onun ilkbahar gelinceye kadar başka bir şey yaptığını görmedim. O ikisi konuşurlarken kimi zaman kulak kabartır, ama söylediklerine hiçbir anlam veremezdim. Kullandıkları sözcükler öylesine karmaşıktı ki, sanki kendilerine özgü karışık bir dil kullanıyorlardı. Daha sonra, o evde olanlara biraz daha alışınca, o ikisinin ders çalıştıklarını öğrendim. Yehudi Usta, Aesop’u yüksek ilimlerde eğitmeyi üstlenmişti, okudukları kitaplar da değişik konulardaydı: tarih, fen, edebiyat, matematik, Latince, Fransızca vb. Usta’nın bana uçmayı öğretme projesi yürürlükteydi, ama Aesop’u da bir bilim adamı olarak yetiştirmek istiyordu; anladığım kadarıyla bu ikinci proje, Usta için birincisinden çok daha önemliydi. Gelişimin üzerinden çok geçmemişti ki bir sabah Usta bana şöyle dedi: “O senden de beter bir durumdaydı, bücür. On iki yıl önce onu bulduğumda, Georgia’da bir pamuk tarlasında paçavralar içinde sürünüyordu. İki gündür ağzına lokma koymamıştı, kendisi de çocuk sayılan annesi yolun on dört mil kadar aşağısındaki kulübelerinde tüberkülozdan ölmüştü. O küçücük çocuk, evinden tam on dört mil uzaklaşmıştı. Onu bulduğumda açlıktan sayıklar durumdaydı; ona o dakikada rastlamamış olsaydım daha sonra başına her şey gelebilirdi. Aesop’un bedeni acınacak biçimde çarpuk çurpuk olabilir, ama zihni pırıl pırıl, çoğu alanda beni geçti bile. Ben onu üç yıl sonra üniversiteye göndermeyi tasarlıyorum. Orada öğrenimine devam edebilir, okulu bitirip hayata atıldıktan sonra da ırkına önderlik edebilir, şiddet dolu bu ikiyüzlü ülkedeki bütün ezilmiş siyahların örnek bir temsilcisi olabilir.” Usta’nın söylediklerinden hiçbir şey anlayamıyordum, ama sesindeki sevgiyi algıladım, zihnime işledi. Ne kadar aptal olsam da bu kadarını anlayabiliyordum. Yehudi Usta, Aesop’u kendi oğlu gibi seviyordu, bense bir itten başka bir şey değildim, üstüne tükürülüp sokağa atılacak bir kırma hayvandım.

Cahillikte Sue Ana bana yoldaştı, benim gibi o da okuma yazma bilmiyordu, tembelin tekiydi; bu durum ikimizin arasında bir bağ kurmaya yarayacak gibi görünse de hiç de öyle olmadı. Bana açıkça düşmanlık göstermiyordu gerçi, ama canımı sıkıyordu, öyle sanıyorum ki, öteki ikisininkinden çok, Sue Ana'nın tuhaflıklarına alışmam zaman aldı; bu insanları normal saymak pek olası değildi. Sue Ana sarındığı örtüleri çözüp atsa da, başındaki şapkayı çıkarsa da, onun kadın mı, erkek mi olduğunu anlamam hiç de kolay olmadı. Bu da beni nedense sıkıyordu; oda kapısının anahtar deliğinden Sue Ana'yı gözetledikten ve onun iki memesi olduğunu, önünden sallanan bir şeye de sahip olmadığını kendi gözlerimle gördükten sonra bile tümüyle ikna olmamıştım. Sue Ana'nın elleri erkek eli gibi sertti, geniş omuzları, şişkin pazuları vardı, bana seyrek olarak yöneltti̇ği o harika gülümsemeleri saymazsam yüzü bir tahta parçası kadar soğuk ve duygusuzdu. Beni en çok huzursuz eden, belki de onun suskunluğu, ben orada yokmuşum gibi bedenimi delip geçen bakışlarıydı. Evdeki ast üst düzeninde benim yerim onun hemen altındaydı, bunun anlamı da benim ötekilerden çok, Sue Ana'yla doğrudan işimin olduğuydu. Hangi ev işlerini yapacağımı kararlaştıran, yaptığımı denetleyen, yatmadan önce yüzümü yıkayıp dişlerimi fırçalamamı sağlayan hep Sue Ana'ydı; ne var ki onun yanında geçirdiğim onca saate karşın, kendimi gerçekten yapayalnızmışım gibi hissetmeme neden oluyordu. Sue Ana ortalıkta olduğunda karnımın içi oyuluyormuş gibi oluyor, sanki onun yakınında olmak büzülüp ufalmama neden olacakmış gibi geliyordu bana. Nasıl davranırsam davranayım hiç fark etmiyordu. Zıp zıp zıplayabilir ya da kıpırdamadan durabilirdim, avaz avaz bağırabilir ya da dilimi tutabilirdim; sonuç hiç değişmiyordu. Sue Ana duvardan farksızdı, o duvara ne zaman yaklaşsam bir tutam dumana dönüşüyor, rüzgârda savrulan bir avuç kül oluyordum.

Bana gerçekten dostça davranan tek kişi Aesop'tu, ama ben başından beri hoşlanmamıştım ondan, onun söylediği ya da yaptığı hiçbir şey bu düşüncemi değiştiremezdi. Elimde değildi. Ona duyduğum nefret kanıma işlemişti; ırkının, görmek talihsizliğine uğradığım en çirkin örneği olduğunu da göz önüne alırsak, aynı çatı altında yaşadığımızı düşünmek aklımın almayacağı bir şey olup çıkıyordu. Bu durum doğa yasalarına aykırıydı, kutsal ve saygın olan her şeyi bozuyordu. Ben de bunu kabul edemezdim doğrusu. Aesop'un konuşmasının yeryüzündeki siyah derili çocukların hiçbirininkine benzemediği gerçeğini de –bir Amerikalıdan çok, bir İngiliz

lordu gibiydi konuşması– buna eklersek, ayrıca Aesop'un Usta'nın gözdesi olduğunu da katarsak, sinirlerim bozulmadan o çocuğu düşünmem bile olanaksızlaşıyordu. İşimi daha da güçleştiren şey, Aesop çevremde olduğunda çenemi tutmak zorunda kalmamdı. Birkaç laf edebilseydim öfkemin birazı geçerdi diye düşünüyordum, ama Usta'nın parmağının çenemin altına nasıl dayandığı aklıma gelince o işkenceye bir kez daha katlanamayacağımı anlıyordum.

İşin en kötü yanı, kendisinden ne kadar nefret ettiğimi Aesop'un hiç umursamamasıydı. O yanımda olduğunda kullanmak üzere, kaş çatmalardan ve yüz buruşturmalardan oluşan koca bir dağarcık hazırlamıştım kendime, ama ne zaman bu numaralardan birine başvursam, Aesop başını iki yana sallamakla ve bıyık altından gülümsemekle yetinirdi. Ben de kendimi budala gibi hissederdim. Onu incitmek için ne yaparsam yapayım, kendisini sinirlendirmeme asla izin vermiyor, ona üstün gelmenin zevkini tattırmıyordu bana. Aesop yalnızca aramızdaki savaşı kazanmakla kalmıyor, o savaştaki lanet olası çarpışmaların hepsini teker teker kazanıyordu; kara bir şeytanla atıştığımda bile hakkından gelemiyorsam Kansas bozkırlarının tamamı büyülenmiş olmalı diye düşündüm. Karabasanlar ülkesine zorla getirilmiştim, uyanmaya çalıştıkça karabasan daha da korkutucu oluyordu.

"Çok çalışıyorsun," dedi Aesop bana bir öğleden sonra. "Kendinin haklı olduğuna o kadar takmışsın ki kafanı, çevrende olup biteni görmüyorsun bile. Burnunun ucunda olanları görmezsen, asla kendine bakamaz, kim olduğunu bilemezsin."

"Kim olduğumu biliyorum ben," dedim. "Bunu benden kimse çalamaz hem de."

"Usta'nın senden bir şey çaldığı filan yok. O sana ustalık yeteneğini sunuyor."

"Bak, bana bir iyilik yapar mısın? Beni gördüğünde o atmacanın adını anma, tamam mı? Şu senin Usta'nın adını duyunca tüylerim diken diken oluyor, ne kadar az duyarsam o kadar iyi olurum."

"O seni seviyor Walt. Sana körü körüne güveniyor."

"Hiç de değil. O sahtekâr hiçbir şeye güvenmez. O adam ne, biliyor musun, Çingenelerin kralı o; o adamın ruhu varsa –olduğuna da inanmıyorum ya– o ruh baştan aşağı kötülüğe bulanmıştır."

“Çingenelerin kralı mı?” Aesop’un gözleri şaşkınlıktan irileşmişti. “Böyle mi düşünüyorsun?” Benim düşüncem ona çok gülünç gelmiş olmalı ki, az sonra eliyle karnını tutarak katıla katıla gülmeye başladı. “Doğrusu insanı güldürmeyi iyi biliyorsun,” dedi, gülmekten yaşaran gözlerini silerken. “Bu düşünce de nereden geldi aklına?”

“Eh,” dedim, yanaklarımın utançtan kızardığını hissediyordum, “Çingene değilse ne öyleyse?”

“Macar.”

“Ne?” diye kekeledim. Bu sözcüğü ilk kez duyuyordum hayatımda; öyle gafil avlanmıştım ki bir an için dilim tutulur gibi oldu.

“Macar. Budapeşte’de doğmuş, genç yaşında Amerika’ya gelmiş. New York’ta, Brooklyn’de büyümüş; hem babası hem de büyükbabası hahammış.”

“Bu dediğin ne demek peki, bir tür kemirici hayvan mı?”

“Bir Yahudi eğitici. Yalnızca Yahudiler için olan rahip ya da papaz gibi bir şey.”

“Ya,” dedim, “demek öyle. Bu her şeyi açıklıyor, öyle değil mi? Bu doktor eskisi Bay Karakaş, Çingene’den de beter, Yahudi’nin teki. Şu sefil gezegende bundan daha kötü bir şey olamaz.”

“Böyle konuştuğunu duymasa iyi olur,” dedi Aesop.

“Haklarımın neler olduğunu biliyorum,” dedim. “Emin ol ki Yahudi’nin biri, beni istediği gibi dürtükleyemez.”

“Yavaş ol Walt. Başına dert açacaksın.”

“Peki ya şu cadı? Sue Ana? O da bir başka Yahudi mi?”

Aesop başını iki yana salladı, gözlerini yere dikti. Sesim, duyduğum öfkeyle öylesine yüklüydü ki, Aesop gözlerime bakamıyordu. “Hayır,” dedi. “Sue Ana, Oglala Siularından. Büyükbabası Oturan Boğa’nın kardeşiymiş, kendisi de gençliğinde Buffalo Bill’in Vahşi Batı gösterisinde eyersiz ata binen başbiniciymiş.”

“Benimle matrak geçiyorsun.”

“Aklımdan bile geçmez bu. Sana anlattığım katıksız, yalansız gerçeğin ta kendisi. Bir Yahudi’yle, bir zenciyle ve bir Kızılderili’yle aynı evde oturuyorsun; bu gerçekleri ne kadar çabuk kabullenirsen hayatın da o kadar güzelleşir.”

O güne kadar tam üç hafta her şeye katlanmıştım, ama Aesop’la yaptığım o konuşmadan sonra artık dayanamayacağımı anladım. Hemen o

gece kaçtım oradan. Herkes uykuya dalıncaya kadar beklemiş, sonra yatağımdan yavaşça inip merdivenden aşağı süzülmüş, parmak uçlarıma basarak buz gibi soğuk, karanlık aralık gecesine adım atmıştım. O gece ay yoktu, beni aydınlatacak bir yıldız bile görünmüyordu; kapının eşiğinden dışarı adım atar atmaz öyle şiddetli bir rüzgâr çarptı ki yüzüme, geriye fırladım, evin yan duvarına yapışıp kaldım. O rüzgârda kemiklerim pamuktan farksızdı. Gecenin içinde feryatlar çınlıyor, hava Tanrı'nın sesini taşırcasına gürleyip saldırıyor, kendisine karşı duracak kadar budala olan bütün yaratıkların üstüne gazabını yağdırıyordu. Ben öyle bir budala olmuştum işte; ara sıra düştüğüm yerden doğruluyor, o korkunç burgacın dişlerinin arasında binbir güçlükle ilerliyor, santim santim avluya yaklaşırken bir yandan da fırıldak gibi dönüyordum. On on iki kez denedikten sonra bitkin düştüm, tükenmiş, hırpalanmış, hantal bir yığın olmuştum. Ancak domuz ahırına kadar ilerleyebilmiştim; tam bir kez daha dizlerimin üzerinde doğrulacaktım ki, gözlerim kapandı, bayılmışım. Aradan saatler geçmiş. Gün ağarırken uyandığımda kendimi uyuyan dört domuzun ortasında buldum. O domuzların arasına düşmeseydim, büyük bir olasılıkla o gece soğuktan donmuş olurdum. Şimdi bu olayı düşündüğümde bir mucize olduğunu sanıyorum, ama o sabah gözlerimi açıp da nerede olduğumu görünce ilk yaptığım şey, ayağa fırlayıp yere tükürmek, kör talihime lanetler yağdırmak olmuştu.

Bütün bu olanların sorumlusunun Yehudi Usta olduğunda hiç kuşkum yoktu. Onunla ortak yaşantımızın bu erken döneminde onun her türlü doğaüstü güce sahip olduğuna inanıyordum, o korkunç rüzgârı da salt beni kaçmaktan alıkoyabilmek için ortaya çıkardığına kesinlikle emindim. O olaydan sonra zihnim haftalarca sayısız çılgın kuram ve düşünceyle dolup taştı. Bunların en korkuncu Aesop'la ilgiliydi: Onun doğduğunda beyaz olduğuna gitgide daha çok inanıyordum. Korkunç bir düşünceydi bu, ama bütün kanıtlar benim inancımı doğrular gibiydi. Aesop beyaz biri gibi konuşuyordu, öyle değil mi ya? Beyaz biri gibi davranıyor, beyaz biri gibi düşünüyordu, piyanoyu da bir beyaz gibi çalıyordu; salt derisi siyah diye, mantığım bana başka bir şey söylerken ben neden gözlerime inanacaktım? Kafamdaki tek yanıt Aesop'un da doğduğunda beyaz olduğuydu. Yıllar önce Usta, uçmayı öğreteceği ilk öğrenci olarak seçmişti onu. Aesop'a ahırın damından atlamasını söylemiş, Aesop da atlamıştı; ama rüzgâr akımına kapılıp havada süzüleceğine yere düşmüş, bütün kemikleri

kırılmıştı. O acınası, çarpık çurpuk görüntüsünün nedeni buydu; ama, işin daha da kötüsü, Yehudi Usta onu başarısızlığı yüzünden cezalandırmıştı. Yüz Yahudi iblisin gücünü kendinde toplayarak parmağını öğrencisine uzatmış, onu iğrenç bir zenciye dönüştürmüştü. Aesop'un hayatı mahvolmuştu; beni de aynı yazgının beklediğine emindim. Yalnızca kapkara bir deri ve sakat bir bedene sahip olmakla kalmayacak, ömrümün sonuna kadar da kitaplardan ders çalışmaya zorlanacaktım.

İkinci kez evden kaçtığımda bir öğle sonrasıydı. Gecenin büyüsü işimi bozmuştu, ben de yeni bir strateji geliştirdim, güpegündüz kaçtım; bastığım yeri görürsem yürüyüşümü tehdit eden cinler olmaz diye düşünüyordum. İlk bir iki saat her şey planıma uygun yürüdü. Öğle yemeğinden hemen sonra ahırdan sıvıştım, Cibola'ya giden yolu tuttum, hızlı adımlarla yürüyüp karanlık çökmeden kasabaya varmaktı amacım. Oradan da bir yük trenine atlayıp Doğu'ya dönecektim. Bu işi yüzüme gözüme bulaştırmazsam, yirmi dört saat sonra sevgili Saint Louisimin caddelerini arşınlıyor olabilecektim.

Tarla fareleri ve kargaların eşliğinde o dümdüz uzanan tozlu karayolunda yürüyordum, attığım her adımla birlikte kendime duyduğum güven de artıyordu; ansızın başımı kaldırınca karşı yönden gelmekte olan bir at arabası görüverdim. Bu araba Yehudi Usta'nın kullandığı arabaya şaşılacak derecede benziyordu, ama evden ayrılmadan az önce onun arabasını ahırda görmüş olduğumdan bu benzerliğin bir rastlantı olduğunu düşündüm, omuzlarımı silkip yürümeye devam ettim. Arabayla aramda on metre kadar kalmıştı ki bir kez daha başımı kaldırıp baktım. Şaşkınlıktan dilim damağıma yapışıp kaldı, gözbebeklerim yuvalarından fırladı, yere düşeyazdı. Karşımdaki Yehudi Usta'nın arabasıydı, arabanın üzerinde oturan da Usta'dan başkası değildi, sırıtarak bana bakıyordu. Usta, arabayı durdurdu, rahat, dostça bir tavırla şapkasını kaldırıp beni selamladı.

"N'aber evlat? Gezinti yapmak için biraz soğuk değil mi bugün?"

"Havadan şikâyetim yok," dedim. "İnsan hiç değilse soluk alabiliyor burada. Aynı yerde uzun zaman kalırsan, kendi soluğundan zehirlenmeye başlarsın."

"Elbette, nasıl olduğunu bilirim bunun. Bütün gençlerin bacaklarını uzatmaya ihtiyaçları olur. Ama artık gezinti sona erdi, eve dönme zamanı geldi. Arabaya çık Walt, bakalım ötekiler gittiğimizin farkına varmadan eve dönebilecek miyiz?"

Pek fazla seçeneğim yoktu, arabaya tırmandım, Usta'nın yanına oturdum; Usta dizginlere şöyle bir dokundu, at yürümeye başladı. Hiç olmazsa bana her zamanki gibi kaba davranmamıştı Usta. Evden kaçışıma engel olduğu için ne kadar bozulmuş olsam da, neler tasarlamış olduğumu ona belli etmeye niyetim yoktu. Zaten büyük bir olasılıkla bunu tahmin etmişti, ama ne kadar büyük bir hayal kırıklığına uğramış olduğumu ona göstermektense ben de onun oyununa katılıp gezintiye çıkmış numarası yaptım.

"Bu kadar uzun zaman içeriye tıkılıp kalmak çocuklar için iyi değildir," dedim. "İnsan sıkılıyor, morali bozuluyor, bu yüzden de işlerini keyifle yapamıyor. Biraz temiz hava almasına izin verilirse o çocuk işini daha hevesle yapar."

"Söylediklerini duydum, dostum," dedi Usta, "her bir sözcüğünü de anladım."

"Eh, o zaman ne diyorsunuz kaptan? Cibola'nın pek bir şeye benzemediğini biliyorum ama sinema filan olduğuna eminim. Bir akşam oraya gitmek hoş olabilir. Bilirsiniz işte, tekdüzeliği bozmak için ufak bir gezinti filan. Belki buralarda bir futbol kulübü filan da vardır, alt sıradaki lig takımlarından biri olabilir. İlkbahar geldiğinde onlarla bir iki maç yapabiliriz, ne dersiniz? Cards gibi büyük bir takım olması gerekmez elbet. Yani üçüncü dördüncü kümeden bir takım pekâlâ işimizi görür. Bu takımın sopası ve topu olduğu sürece benden en ufak bir sızlanma bile duymazsınız, merak etmeyin. Bilinmez ki efendim; bu işe ufak bir şans tanırsanız, belki siz bile hoşlanırsınız sonunda."

"Herhalde hoşlanırdım. Ama önümüzde yapılacak yığınla iş var, şu sıralarda hiçbirimizin ortada görünmemesi gerek üstelik. Ne kadar az göze çarparsak o kadar güvenlikte oluruz. Seni ürkütmek istemem ama buralarda her şey göründüğü kadar sakin değil. Çevremizde oldukça güçlü düşmanlarımız var, ülkelerinde bulunmamızdan hiç de hoşnut değiller. Ansızın ölüversek bunların çoğunun umurunda bile olmaz, ailemizin bu birbirine benzemez üyelerinin kasıla kasıla ortada dolanıp bu insanları kışkırtmasını istemiyoruz."

"Biz başkalarının işine karışmazsak onların ne düşündüğünün ne önemi var?"

"Sorun da bu işte. Bazı kimseler bizim işimizin kendilerinin işi olduğunu düşünüyorlar, herkesin işine burnunu sokan bu kişilerden

olabildiğince uzak durmak istiyorum. Beni anlıyor musun Walt?”

Anladığımı söyledim, ama aslında hiçbir şey anlamamıştım. Bildiğim tek şey, beni öldürmek isteyen insanlar bulunduğu ve maça gitmeme izin verilmediğiydi. Usta’nın anlayışlı ses tonu bile durumu anlamama yetmemişti, eve dönerken yol boyunca kendi kendime güçlü olmam, ölmek sözcüğünü ağzıma almamam gerektiğini yineleyip durdum. Eninde sonunda buradan kaçmanın bir yolunu bulacaktım, eninde sonunda o Kara Büyücü’yü tozun toprağın içinde bırakıp gidecektim.

Üçüncü girişimim de ilk ikisi gibi başarısızlıkla sonuçlandı. Bu kez sabah erkenden yola çıkmış, Cibola’nın dış mahallelerine kadar ulaşabilmiş, ama Yehudi Usta’yı yine beni bekler bulmuştum; yüzünde yine o halinden hoşnut sırıtışla arabasının tepesine tünemiş bekliyordu. Bu olay beni tümüyle altüst etmişti. Bir önceki kaçışımın aksine, bu kez Usta’nın orada oluşunu bir rastlantıymış gibi geçiştiremiyordum. Kaçacağımı daha ben kendim bilmiyorken sanki o önceden biliyordu. Bu orospu çocuğu kafamın içine girmişti sanki, beyin sıvımı emiyordu, en gizli düşüncelerimi bile okuyordu.

Yine de pes etmedim. Yapmam gereken tek şey, daha zekice davranmak, kaçış planlarımı daha iyi düzenlemekti. Uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra, sorunlarımın başlıca kaynağının çiftliğin kendisi olduğuna karar verdim. Burası o kadar düzenli, o kadar kendine yeten bir yerdi ki oradan bir türlü kurtulamıyordum. İneklerden süt ile tereyağı, tavuklardan yumurta, domuzlardan et, sebze tarlasından sebze sağlıyorduk; un, tuz, şeker, kumaş stokumuz da yüklüydü, malzeme almak için kasabaya inmek tümüyle gereksizdi. Ama ya bir şeyimiz biterse diye düşündüm ya onsuz yapamayacağımız yaşamsal bir şey ansızın tükeniverirse? Usta’nın gidip o şeyden alması gerekirdi, öyle değil mi? O gider gitmez de ben çiftlikten sıvışır, kaçıverirdim.

Her şey o kadar basitti ki, bu düşünce aklıma düşer düşmez neredeyse sevinçten ağzım açık kaldı. O günlerde herhalde eylül ayındaydık, onu izleyen bir ay boyunca aklımda sabotajdan başka bir şey olmadı. Zihnim sayısız hileyle, dolapla çalkalanıyordu, yüzlerce terör ve mahvetme eylemi kuruyordum kafamda. İşe ufaktan başlamayı tasarlıyordum –bir iki un çuvalını bıçakla yaracak ya da belki şeker varilinin içine işeyecektim– ama bu eylemlerim istenilen sonucu sağlamazsa daha da büyük tahribat yapmaktan çekinmeyecektim: Kümesi açıp tavukları dışarı bırakacaktım

örneğin ya da domuzların boğazlarını kesecektim. Buradan kurtulmak için yapmayacağım şey yoktu, gerekirse samanları ateşe vermeye ve ahırı yakmaya bile hazırdım.

Ama hiçbir şey düşündüğüm gibi yürümedi. Elime fırsat geçmedi değil, ama ne zaman planımı uygulamaya kalksam ne hikmetse sinirlerim bozuluyordu. Ciğerlerim korkuyla şişiyor, yüreğim deli gibi çarpmaya başlıyor, kafamdaki planı yerine getirmek üzere elimi kaldırdığımda görünmez bir güç, elimi ayağımı kesiyordu. Daha önce hiç böyle bir şey gelmemişti başıma. O güne kadar ben tam anlamıyla fırlamanın tekiydim, içimden ne gelse, neyi istesem yerine getirebilirdim. Yapmak istediğim bir şey olduğunda işe koyulur yapardım onu, doğuştan yasadışı biri gibi gözüpekçe atılırdım öne. Şimdiyse elim ayağım bağlanmıştı, istencim sanki felce uğramıştı, bir korkak gibi davrandığım için kendimden iğreniyordum, benim çapımda bir okul kaçkınının nasıl olup da bu hallere düştüğüne bir türlü akıl erdiremiyordum. Yehudi Usta beni yine alt etmişti. Onun elinde oyuncak olmuştum, ben onu yenmeye çalıştıkça o iplerimi biraz daha sıkıyordu.

Kaçma girişimine bir kez daha kalkışmadan önce cehennem gibi bir ay geçirdim. Bu kez şansım rast gidecek gibiydi. Yola çıkalı on dakika olmamıştı ki yanımdan otomobiliyle geçen biri beni aldı, ta Wichita'ya kadar götürdü. O güne kadar tanıdığım en iyi insan olan bu genç, nişanlısını görmek üzere yollara düşmüş bir üniversiteliydi; onunla çok iyi anlaştık, iki buçuk saatlik yol boyunca karşılıklı öyküler anlatıp birbirimizi eğlendirdik. Keşke adını unutmasaydım. Kum rengi saçları olan, çilli burunlu budalanın biriydi, başına da hoş bir deri kasket takmıştı. Kız arkadaşının adının Francine olduğu nedense aklımda kalmış, ama bunun nedeni çocuğun kızdan fazlaca söz etmiş, pembe pembe meme uçlarını, iç çamaşırlarındaki dantelleri uzun uzadıya anlatmış olmasıydı herhalde. "Deri Kasket"in arabası yepyeni, pırıl pırıl iki kişilik bir Ford'du; o bomboş uzanan karayolunda ölüme gider gibi sürüyordu arabayı. Kendimi öylesine özgür ve mutlu hissediyordum ki durmadan kıkır kıkır gülüyordum; gevezelik ettikçe daha da özgür, daha da mutlu oluyordum. Bu kez başardım işte, diyordum kendi kendime. O çiftlikten gerçekten de tüymüştüm, artık beni hiçbir şey durduramazdı.

Wichita'dan ne beklemiş olduğumu tam olarak söyleyemem, ama 1925 yılının o öğle sonrasında karşımda bulduğum kasvetli, küçük kasabayı

düşlememiş olduğum da bir gerçek. Gittiğimiz yer Podunk kentiydi; çıplak, beyaz bir kıçın üzerindeki bir sivilceydi sanki burası. Peki ya barlar, silahlı adamlar, profesyonel kumarbazlar neredeydi?

Ya Wyatt Earp neredeydi? Wichita geçmişte ne olmuş olursa olsun, şimdi dükkânlardan ve evlerden oluşan, iç sıkıcı, kasvetli, karmakarışık bir yerdi, bu kasabadaki binalar öylesine yere yakındılar ki, insan durup başını kaşıdığında dirsekleri göğe çarpıyordu. Benim planım, bir iki kişiyi dolandırmak, yedek akçemi sağlayıncaya kadar üç beş gün oralarda oyalanmak, sonra da yakışık alır bir biçimde Saint Louis'e geri dönmekti. Sokakları şöyle bir dolaşmam, bu düşüncemden vazgeçmeme yetti, oraya vardıktan yarım saat sonra bir tren gelse de binip gitsem diye bakınmaya başlamıştım bile.

Kendimi o kadar keyifsiz ve kederli hissediyordum ki, kar yağmaya başladığını bile fark etmedim. Ülkenin o bölgesinde mart ayı fırtına ayıydı, ama sabah gündoğumunda hava öylesine pırıl pırıldı ki, havanın değişebileceği aklıma bile gelmemişti. Önce hafiften yağmaya başladı kar, bulutlardan süzülen birkaç beyaz serpintiydi, ama istasyonu arayarak kasabanın içinde yürümeye devam ettiğimde kar taneleri irileşmeye, yoğunlaşmaya başladı; beş on dakika sonra nerede olduğumu saptamak üzere durunca bileklerime kadar kara batıverdim. Kovadan boşanırcasına yağıyordu kar. Daha ağzımdan tipi sözcüğü çıkmadan, rüzgâr coştu, karları dört bir yana savurmaya başladı. Bütün bunların nasıl bu kadar çabuk olup bittiğini anlayamamıştım. Daha bir dakika önce Wichita'nın göbeğindeki sokaklarda yürüyorken şimdi yolumu yitirmiştim, bembeyaz bir fırtınanın içinde önümü göremeden yürüyordum. Nerede bulunduğum konusunda en ufak bir fikrim yoktu. Sırılsıklam giysilerimin içinde tir tir titriyordum, rüzgâr çılgınca üfürüyordu, bense yelkenli bir tekne gibi rüzgârın içinde dönüp duruyordum.

O karmaşanın içinde şaşkın şaşkın ne kadar ilerlediğimi bilemiyorum. Ama sanırım üç saatten az değildi, hatta belki de beş altı saat. Kasabaya vardığımda akşamüzeri olmuştu, hava karardığında ben hâlâ yürüyor, dağ gibi yığılan karların arasında kendime yol açıyordum, önce dizlerime kadar kara batmıştım, sonra da göğsüme, boğazıma kadar; tümüyle karın altında kalmadan önce bir sığınak bulmaya çalışıyordum çılgıncasına. Durmamalıydım. Bir an bile dursam karın altında kalırdım, kendimi kurtarmama fırsat kalmadan da ya donarak ölürdüm ya da havasızlıktan

boğularak. Böylece, boşuna çabaladığımı, attığım her adımın beni sonuma biraz daha yaklaştırdığını bile bile ilerlemeye çabaladım. Bu kasabanın ışıkları nerede, diye durmadan soruyordum kendi kendime. Kasabadan gitgide uzaklaşıyor, hiç kimsenin yaşamadığı yerlere gidiyordum; yönümü ne kadar değiştirirsem değiştireyim, kendimi hep aynı karanlıkla, aynı kesintisiz geceyle ve soğukla kuşatılmış buluyordum.

Bir süre sonra gerçekle olan ilişkim koptu. Beynim durmuştu, bedenim beni hâlâ sürüklüyorsa bunun nedeni, başka ne yapması gerektiğini bilmemesiydi. Uzaklardaki solgun ışığı gördüğümde önce ne olduğunu anlamadım bile. Işığa doğru tökezleyerek ilerlerken, tıpkı yanan muma yönelen pervane gibi, ne yaptığımın bilincinde değildim. Olsa olsa bir düştür bu, diyordum, ölümün karanlığının önüme çıkardığı bir yanılsama; yol boyunca o ışığı karşıma alarak yürüdüysem de ben oraya varmadan onun yok olacağını seziyordum. Evin önündeki merdiveni tırmandığımı ya da öndeki verandada durduğumu hiç anımsamıyorum, ama beyaz porselen kapı tokmağını tutmak üzere elimin uzandığını hâlâ görür gibiyim; tokmağın çevrilip kilidin açılmasıyla duyduğum şaşkınlık da hâlâ aklımda. Hole girdim, içeride her şey öylesine parlak, öylesine ışıl ışıldı ki gözlerimi kapamak zorunda kaldım. Yeniden açtığımda karşımda duran bir kadın gördüm, kızıl saçlı, çok güzel bir kadın. Kadının üzerinde uzun, beyaz bir giysi vardı; bana dikilen mavi gözleri öylesine şaşkınlık ve korkuyla doluydu ki, ağlayacak gibi oldum. Kısacık bir an aklımdan o kadının benim annem olabileceği geçti, ama sonra, annemin çoktan ölmüş olduğu aklıma gelince benim de ölmüş ve cennetin kapısından geçmiş olduğumu düşündüm.

“Şu haline bak,” dedi kadın. “Zavallı çocuk. Şu haline bir bak!”

“Sizi rahatsız ettiğim için bağışlayın efendim,” dedim. “Adım Walter Rawley, dokuz yaşındayım. Bunun size tuhaf gelebileceğini biliyorum, ama nerede olduğumu söyleyebilirseniz çok sevinirim. Cennette olduğumu sanıyorum, ama bu bana pek uygun bir şeymiş gibi gelmiyor. O kadar kötü işler yaptım ki cehenneme gideceğimi sanırdım hep.”

“Ah Tanrım!” dedi kadın. “Şu haline bak. Donmak üzeresin. Salona gel de ateşin yanında ısın.”

Sorumu yinelememe fırsat bırakmadan elimden tuttu, merdivenin çevresinden dolaştırıp öndeki salona götürdü. Kapıyı açarken şöyle

söylediğini duydum: “Sevgilim, bu çocuğun üstündekileri çıkar, ateşin yanına oturt. Ben yukarı gidip bir iki battaniye getireceğim.”

Böylece kapının eşiğinden tek başıma geçtim, sıcacık salona girdim, üzerimden topak topak düşen karlar ayaklarımın dibinde erimeye başladı. Köşedeki ufak bir masanın başında bir adam oturmuş, incecik bir porselen fincandan çay içiyordu. Üzerinde tertemiz, inci grisi bir takım elbise vardı, ayırmadan arkaya tarayıp yapıştırdığı briyantinli saçları lambadan vuran sarı ışıkta parlıyordu. Tam onunla konuşacaktım ki başını kaldırıp bana gülümsedi, işte o anda, oracıkta ölü biri olduğumu, doğruca cehenneme gitmiş olduğumu anladım. Daha sonra, uzun meslek yaşamım boyunca geçirdiğim şaşkınlıklar içinde hiçbiri o geceki elektrik çarpması kadar büyük olmadı.

“Artık biliyorsun,” dedi Usta. “Nereye gidersen git, beni karşında bulacaksın. Ne kadar uzaklaşırsan uzaklaş, yolun sonunda seni bekliyor olacağım. Yehudi Usta her yerde vardır, Walt, onun elinden kaçmak olanaksızdır.”

“Seni lanet olası orospu çocuğu!” dedim. “Seni pis dönek! Seni bok suratlı çöp torbası!”

“Lafına dikkat et oğlum. Burası Bayan Witherspoon’un evi, evinde sövülüp sayılmasından hiç hoşlanmaz. Kendini yeniden fırtınanın içinde bulmak istemiyorsan giysilerini çıkar, davranışlarına da dikkat et.”

“Dene bakalım, seni Yahudi hergelesi!” dedim ağzımdan tükürük saçarak. “İstersen bir dene!”

Ama Usta’nın bir şey yapmasına gerek yoktu. Onu yanıtladıktan bir saniye sonra sıcak, tuzlu gözyaşlarımın yanaklarımdan aşağı sel gibi boşandığını hissettim. Derin bir soluk alıp ciğerlerimi alabildiğine havayla doldurdum, sonra acınası halimi dışa vuran katıksız, gem vurulmamış bir haykırış kopararak, uluyarak soluğumu salıverdim. Soluğumu yarı yarıya dışarı vermiştim ki gırtlağım acımaya başladı, boğulur gibi oldum, başım da dönüyordu. Bir kez daha soluk almak için durdum, sonra, ne olduğunu anlamadan gözlerim karardı, yere düştüm.

Bu olaydan sonra uzunca bir süre hasta yattım. Alev alev yanıyordum, ateşim öyle yüksekti ki bundan sonraki yerim tahta bir tabut olacağa benziyordu. İlk günleri Bayan Witherspoon’un evinde, üst kattaki konuk

odasında ölgün baygın yatarak geçirdim, ama o günlerden hiçbir şey anımsamıyorum. Eve geri götürülüşümü, hatta aslına bakarsanız birkaç hafta sonrasına kadar olan biten hiçbir şeyi de anımsamıyorum. Bana anlatıldığına göre, Sue Ana –ya da sonradan benimsediğim biçimiyle Siu Ana– olmasaymış, öbür dünyayı boylamam işten bile değilmiş. Sue Ana gece gündüz yatağımın yanında oturmuş, boğazımdan aşağı kaşık kaşık sıvı akıtmış, günde üç kez de iskemlesinden kalkıp yatağımın çevresinde dans etmiş, bir yandan Oglala davulunda özel bir ritim tuttururken bir yandan da Yüce Ruh'a dualar okumuş, bana anlayış göstermesi ve iyileştirmesi için yalvarmış ona. Bana baksın diye doktor çağrılmadığı için Sue Ana' nın yaptıklarının bir zararı olduğunu sanmıyorum, üstelik kendime gelmeme ve çabucak iyileşmeme bakılırsa, bu işi başaran onun büyüleri olabilir.

Benim hastalığımın adını koyan olmadı. Bana kalırsa fırtınada geçirdiğim onca saat yüzündendi, ama Usta benim bu açıklamama yüz vermedi. Bunun adı Varoluş Ağrısı dedi, eninde sonunda beni çarpacaktı. Eğitimimin bir sonraki aşamasına geçmeden önce uzuvlarımın bu hastalığın zehrinden temizlenmesi gerekiyordu, Wichita'daki rastlantısal karşılaşmamız aslında altı ya da dokuz ay daha (Usta'yla durmadan çekişerek) sürebilecek olan şeyin kısa kesilmesini sağlamıştı. Benim boyun eğmeye zorlandığımı, Usta'yı asla yenemeyeceğimi bilmenin düşüncesi altında ezildiğimi ve bu manevi darbenin hastalığımı başlatan kıvılcım olduğunu söylüyordu. Bundan sonra kinimden arınmıştım, ölümün eşiğine gidip geldiğim karabasandan uyandığımda içimi oyan nefret sevgiye dönüşmüştü.

Usta'nın bu düşüncesine karşı çıkmak istemiyorum, ama ben iyileşmemin nedeninin bundan çok daha basit bir şeye dayandığı inancındayım. Bu, ateşimin düşmesinin hemen arkasından, uyanıp da Siu Ana'yı, kendinden geçmişçesine, neşeyle gülümseyerek başucumda otururken bulduğumda başlamış olabilir. "Şuna da bakın," dedi, "küçük cevizim aramıza geri dönmüş." Sevinci, sağlığım için kaygılandığı sesinden öylesine belliydi ki, içimde bir şeyler erimeye başladı. Ne dediğimi pek de bilemeden, "Meraklanma Ana," dedim. "Biraz kestiriyordum." Hemen arkasından da gözlerimi kapadım, yeniden gevşedim, ama tam içim geçiyordu ki Siu Ana'nın dudaklarının yanağıma değip geçtiğini hayal meyal fark ettim. Annem öldüğünden beri yanağıma kondurulan ilk öpücüktü bu, yanağımda öylesine sıcacık ve hoş bir sıcaklık bırakmıştı ki,

beni kimin öptüğünün hiç önemi olmadığını fark ettim. Şu tombul yanaklı Kızılderili kadın bana böyle sokulmak istiyorsa sokulsundu, ona engel olacak değildim.

Bunun ilk adım olduğunu sanıyorum, ama arkasından başka şeyler de geldi; bunlardan biri de birkaç gün sonra, ateşim yeniden yükseldiğinde oldu. Öğleden sonra uyandığımda odamda kimse olmadığını gördüm. Yatağımdan inip odadaki lazımlığı kullanacaktım, ama başımı yastıktan kaldırır kaldırmaz kapımın dışında birilerinin fısıldaştığını duydum. Yehudi Usta ile Aesop koridorda durmuş alçak sesle konuşuyorlardı, söyledikleri her şeyi anlayamasam da işin özünü anlayacak kadarını duydum. Aesop orada durmuş Usta'yı azarlıyor, o koca adamın karşısına dikilmiş, bana o kadar sert davranmamasını söylüyordu. Kulaklarıma inanamıyordum. Aesop' un başına açtığım onca derde ve sıkıntıya karşın onun benim tarafımı tuttuğunu duyunca yerin dibine girmiştim. "Çocuğun canına okudun," diye fısıldıyordu Aesop, "işte içeride ölüm döşeğinde yatıyor. Bu yaptığın haksızlık Usta. Onun bir baş belası, haylazın teki olduğunu biliyorum, ama o çocuğu yalnızca isyankâr biri olarak görme. Böyle olmadığını hissettim ben, kendi gözlerimle gördüm. Yanılmış olsam bile o çocuk senin bu davranışını hak etmiyor. Hiç kimse etmez."

Birisinin beni böyle savunduğunu duymak çok olağanüstü bir şeydi, ama daha da olağanüstü olan, Aesop'un bu sert konuşmasının hedefini bulmasıydı. O gece, karanlıkta yatağımda oraya buraya dönüp dururken Yehudi Usta sessizce odama girdi, terden sırılsıklam olmuş yatağımın ucuna oturdu, ellerimi avuçlarına aldı. Gözlerimi açmadım, ses de çıkarmadım, Usta yanımda oturduğu sürece uyuyor numarası yaptım. "Sakın beni bırakıp ölme Walt," dedi tatlı bir sesle; kendi kendine konuşur gibiydi. "Sen dayanıklı herifin tekisin, ölmen için vakit henüz çok erken. Bizi bekleyen çok büyük işler var, senin hayal bile edemeyeceğin harika şeyler. Sana düşman olduğumu düşünebilirsin, ama değilim. Yalnızca senin kim olduğunu biliyorum, bu işin altından kalkabileceğini de biliyorum. Sen yeteneklisin evlat, daha önce hiç kimsenin yapmadığı kadar ilerilere götüreceğim seni. Beni duyuyor musun Walt? Ölme diyorum sana. Sana ihtiyacım olduğunu, beni bırakıp gitmemeni söylüyorum."

Her söylediğini duydum onun. Sesi açık seçik erişiyordu kulaklarıma; ona karşılık vermek için yanıp tutuşsam da bu dürtümü bastırdım, dilimi tuttum. Uzun bir sessizlik oldu. Yehudi Usta karanlıkta oturup elimi okşadı,

bir süre sonra da, eğer yanılmıyorsam, eğer uyuklamaya başlamamışsam ve şu söyleyeceklerimi düşümde görmemişsem, bir dizi kırık dökük hıçkırık duydum ya da duyduğumu sandım, o koca adamın bağrından fışkıran ve odanın sessizliğini bölen, neredeyse belli belirsiz bir gurultu; bir kez, iki kez, on kez.

Kuşkularımın tümünden bir çırpıda sıyrıldığımı söylemek abartı olur, ama tutumumun değişmeye başladığı da yadsınmaz bir gerçekti. Kaçmanın anlamsız olduğunu anlamıştım, hoşlansam da hoşlanmasam da orada saplanıp kaldığıma göre bana verilenden olabildiğince yararlanmaya karar verdim. Bu kararımın belki de ölümle yüz yüze gelmiş olmamla ilgisi vardı, bilmiyorum, ama hasta yatağımdan çıkıp ayaklarımın üzerinde durur durmaz içimdeki kavgacılığın silinip gitmiş olduğunu gördüm. Yeniden sağlığıma kavuştuğuma öylesine seviniyordum ki, evrendeki toplumdışı kişilerle bir arada yaşamak artık beni rahatsız etmiyordu. Bu insanlar tuhaf, sevimsiz kişilerdi, ama durmadan homurdanmama, kötü davranmama karşın hepsi de bana sevgiyle yaklaşıyorlardı, bunu görmemek için eşek olmam gerekirdi. Belki de onlara alışıyordum. Bir insanın yüzüne uzunca bir süre bakarsanız sonunda kendinize bakar gibi olursunuz.

Bütün bunlar bir yana, hayatımın kolaylaştığını sanmayın sakın. İlk başta öncekine göre daha da zorlaştı; daha az kafa tutuyorum diye her zamankine oranla çokbilmişliğimde bir eksilme falan olmamıştı ya da eskisinden daha az kavgacı, daha az işe yaramaz biri olmamıştım. İlkbahar kapıdaydı, iyileştikten bir hafta sonra eli yüzü kir içinde, kuş beyinli, kaba saba bir köylü gibi tarlalarda didiniyor, toprağı sürüyor, tohum bile ekiyordum. Ellerimle çalışmaktan nefret ediyordum, bu işlere elim hiç yatmadığı için o günler benim gözümde kefaret günleriydi; su toplamış eller, kanlı parmaklar ve örselenmiş ayak parmaklarından oluşan, bitmek bilmeyen bir deneyimdi. Dördümüz birlikte yaklaşık bir ay çalıştık, tohumları (mısır, buğday, yulaf, kaba yonca) zamanında ekelim, Siu Ana’nın sebze bahçesindeki toprağı hazırlayalım diye öteki işlerin hepsini askıya aldık, bütün bu ekilenler yaz boyunca karınlarımızı tok tutacaktı. Durup gevezelik edemeyecek kadar çok işimiz vardı, ama artık benim yakınmalarımı dinleyecek insanlar bulmuştum, ne zaman iğneleyici sözlerimden birini ağzımdan salıversem, birinden biri gülüyordu. Hastalığımın öncesi ile sonrası arasındaki büyük fark buradaydı işte. Artık çenem hiç durmuyordu, ne var ki konuşmalarım hastalığımdan önce kötücül

ve nankörce olarak yorumlanırken artık şaka olarak, zeki bir küçük maskaranın delişmence sözleri olarak görülüyordu.

Yehudi Usta bir öküz gibi çalışıp çabalıyordu, sanki toprakta çalışmak üzere dünyaya gelmiş gibi, üzerine düşen görevleri yerine getirebilmek için didiniyordu. Siu Ana, düzenli, çalışkan, sessizdi; iri poposunu havaya dikip eğiliyor, durmadan çalışıyordu. Siu Ana, avcıların ve savaşçıların ırkından geliyordu, çiftçilik bana ne kadar yabancıysa ona da o kadar yabancıydı. Ben bu işlere hiç uygun değildim, ama Aesop benden de beterdi, onun da tıpkı benim gibi o sıkıcı işlerde vakit harcamak için en ufak bir hevesi olmadığını bilmek içimi ferahlatıyordu. Aesop evde oturup kitaplarını okumak, hayal kurmak ve plan yapmak istiyordu; gidip Usta'ya açık seçik sızlanmıyor, ama benim şakalarımı beğendiğini belli ediyor, kaprislerime kahkahalarla gülüyordu; gülerken arada "amin"e benzer bir ses çıkarırsa taşı gediğine koyduğumu anlıyordum. Ben Aesop'un, hanım evladı, asla kurallara karşı gelmeyen zararsız bir oyunbozan olduğunu düşünmüştüm hep, ama tarladaki kahkahalarını duyduktan sonra onun hakkındaki görüşüm değişti. O çarpık kemiklerde benim düşündüğümden de fazla renk vardı, onca ciddiyetine ve üstünlük taslayan pozlarına karşın o da herhangi bir on beş yaş çocuğu kadar eğlence peşindeydi. Benim yaptığım, ona biraz eğlence yardımında bulunmaktı. Sivri dilim onun hoşuna gidiyor, küstahlığım ve yürekliliğim onu keyiflendiriyordu; zaman geçtikçe onun artık bir baş belası ya da bir rakip olmadığını anladım. Bir dosttu o; o güne dek edindiğim en gerçek dost.

Duygusal olmak istemiyorum, ama sözünü ettiğim şey benim çocukluğum, en eski anılarımın yorganı; daha sonraki yıllarımda söz etmeye değecek pek bir dostum olmadığı düşünülürse Aesop'la olan dostluğum özellikle belirtilmeye değer. Yehudi Usta kadar o da beni öyle açılardan etkiledi ki kimliğim değişti, hayatımın yönü ve özü değişti. Demek istediğim yalnızca önyargılarımın ya da bir insanın teninin renginin arkasında ne olduğunu asla düşünmemek konusundaki o eski inanışımın değişmesi değil, aramızda oluşan dostluk, Aesop'la aramızda gelişen bağ. Aesop benim can yoldaşım oldu, tekdüze bir gökyüzü altındaki denizde tutunduğum çıpa oldu, eğer Aesop beni desteklemek üzere orada bulunmasaydı, sonraki on iki ya da on dört ay boyunca çekeceğim işkencelere katlanmak için gereken yürekliliği asla bulamazdım. Usta, odamın karanlığında ağlamıştı, ama ben iyileşir iyileşmez bir köle tacirine

dönmüş, hiçbir insanın katlanmaması gereken acılar çektirmişti bana. Şimdi durup geriye, o günlere baktığımda, nasıl olup da ölmediğime, yaşadığıma ve burada durup bunları anlattığıma şaşıyorum.

Tohum ekme mevsimi sona erdiğinde, yiyeceklerimizin tohumu toprağa ekildiğinde, asıl işimiz başladı. On yaşına basmamdan hemen sonra, mayıs sonunda güzel bir sabahtı. Usta, kahvaltıdan sonra beni bir kenara çekti, kulağıma "Sıkı dur oğlum," dedi. "Eğlence başlamak üzere."

"Şimdiye kadar eğlenmiyor muyduk yani?" diye sordum. "Yanlışım varsa düzelt, ama ben son kez Çin daması oynadığımdan bu yana bu tohum işinin karşılaştığım en eğlenceli olay olduğunu sanmıştım."

"Toprağı işlemek başka bir şeydir, sıkıcı ama gerekli bir iştir. Ama biz artık düşüncelerimizi gökyüzüne yönelteceğiz."

"Yani bana sözünü ettiğin kuşlar gibi mi?"

"Doğru söyledin Walt. Tıpkı kuşlar gibi."

"Şu planı hâlâ ciddi ciddi düşünüyor musun yani?"

"Hem de nasıl. Artık on üçüncü aşamaya geçmek üzereyiz. Sana söylediklerimi yaparsan, gelecek Noel'den bir yıl sonra uçabilirsin."

"On üçüncü aşama mı? Yani benim on iki aşamadan geçmiş olduğumu mu söylüyorsun?"

"Evet, öyle, on iki. Hem de her birini parlak bir başarıyla tamamladın."

"Ya, demek öyle. Hiçbir şey de sezmedim. Bana bir şey belli etmedin, patron."

"Sana yalnızca bilmen gerekeni söylüyorum. Gerisiyle ben ilgilenirim."

"Demek on iki aşama ha! Peki geriye ne kaldı?"

"Hepsi otuz üç tane."

"Bundan sonraki on iki aşamayı da ilk on ikisi kadar hızlı olarak tamamlarsam düzlüğe çıkmış sayılırım."

"Bunun olmayacağından emin olabilirsin. Bugüne kadar çok acı çektiğini sanmış olabilirsin, ama seni bekleyen acılarla karşılaştırdığında şimdiye kadarkiler hiç kalır."

"Kuşlar acı çekmez. Kanatlarını açıp havalanırlar. Senin söylediğin gibi yetenekliysem, bu işin neden kolayca olmayacağını anlayamıyorum."

"Çünkü, benim küçük budalam, sen kuş değilsin – sen bir insansın. Senin yerden havalanabilmen için cenneti ikiye bölmemiz gerek. Bu lanet olası aşamanın içini dışına çıkarmamız gerek."

Her zamanki gibi, Usta'nın sözlerinin onda birini bile anlamamıştım, ama insansın dediğinde başımı salladım; o sözcüğün, Usta'nın beni yepyeni bir gözle değerlendirdiğinin, onun gözünde kavuştuğum önemin bir kanıtı olduğunu hissediyordum. Elini hafifçe omzuma koydu, beni mayıs sabahına çıkardı. O anda ona karşı güven duygusundan başka bir duygu yoktu içimde, yüzü asık olsa da, içedönük bir ifade taşısa da Usta'nın bu güvenimi sarsacak bir şey yapabileceği aklımın ucundan bile geçmedi. Yaratılış'ın yirmi ikinci bölümünde İbrahim Peygamber tarafından o dağa götürüldüğünde, herhalde İshak da böyle hissetmiştir. Bir adam size babanız olduğunu söylerse, siz onun babanız olmadığını bilseniz bile savunma konumundan vazgeçersiniz, kafanız karışır. Size karşı tanrıyla, kalabalıkların tanrısıyla işbirliği yaptığını düşünemezsiniz. Küçük bir çocuğun kafası o kadar hızlı çalışmaz; böylesi bir hileyi anlayacak kadar usta değildir. Bütün bildiğiniz o koca adamın elini sizin omzunuza koyduğu ve dostça sıktığıdır. Size, "Gel benimle," der, siz de onun götürdüğü yöne döner, nereye giderse gitsin onu izlersiniz.

Ahırın önünden geçip aletlerin durduğu kulübeye gittik, burası damı göçmüş, duvarları yıpranmış, boyasız tahtalardan yapılma, üflesen devrilecek ufacık bir kulübeydi. Yehudi Usta kapıyı açtı, uzunca bir süre konuşmadan durdu, içeriye, karanlıkta karmakarışık duran madenî nesnelere baktı. Sonunda elini uzatıp bir kürek aldı, sekiz on kilo kadar çeken paslı, uzun bir şeydi bu. Küreği elime tutuşturdu, yeniden yürümeye başladığımızda o küreği Ustam için taşımak gurur verdi bana. Yakındaki mısır tarlasının kıyısı boyunca yürüdük, harika bir sabah olduğunu anımsıyorum, ok gibi uçan ardıçkuşları, mavi kuşlar havayı doldurmuştu, beni sarıp sarmalayan güneşin sıcaklığıyla kutsanmışken tenim tuhaf bir canlılıkla ürperiyordu. Az sonra sürülmemiş bir toprak parçasına vardık, iki tarlanın kesiştiği yerde çıplak bir toprak parçasıydı burası; Usta bana dönüp, "İşte burayı kazacağız," dedi. "Sen mi kazmak istersin, yoksa benim kazmamı mı yeğlersin?"

Elimden geleni yaptım, ama kollarım yetersiz kalıyordu. O ağırlıktaki bir küreği kaldıramayacak kadar küçüktüm; Usta, bırakın kürekle toprağı kaldırmayı, küreği toprağa saplayabilmek için bile nasıl çabaladığımı görünce, "Otur, dinlen," dedi, "bu işi ben yaparım." İki saat boyunca Usta'nın o toprak parçasını koca bir oyuğa, bir devin mezarı kadar geniş ve derin bir deliğe dönüştürmesini izledim. Öyle hızlı çalışıyordu ki, sanki

toprak onu yutuyordu; bir süre sonra öyle derine indi ki artık başını bile göremiyordum. Homurtularını, küreği her çevirişinde bir lokomotif gibi oflayıp puflamasını duyabiliyordum, arkasından da çukurun kenarından bir öbek toprak savrularak geliyor, havada bir saniye asılı kaldıktan sonra çukurun yanında birikmekte olan yığının üzerine iniyordu. Sanki on kişiymiş gibi çalışıyordu Usta, sanki bir kazıcı ordusu Avustralya'ya tünel kazıyordu; sonunda işini bitirip kendini çukurun dışına çektiğinde öylesine ter ve kir içindeydi ki, kömürden yapılma bir adama, yüzünün karasını silemeden ölüp gidecek olan sıska bir vodvil oyuncusuna dönmüştü. O güne kadar hiç böylesine soluğu kesilen birini görmemiş, böylesine tükenmiş bir bedene tanık olmamıştım; Usta kendini çekip toprağın üzerine bırakınca ve on dakika kadar kıpırdamadan kalınca, kalbinin onu yarı yolda bırakmak üzere olduğuna emin oldum.

Ağzımı açamayacak kadar büyük bir huşu duyuyordum. Acaba çöküp kalacak mı diye Usta'nın göğüs kafesine dikmiştim gözlerimi, göğsü upuzun mavi ufkun önünde şişip küçülerek bir kalkıp bir inerken ben de sevinçle keder arasında mekik dokuyordum. Ben böyle tetikte beklerken bir bulut güneşi kapattı, gökyüzü insanı korkutacak kadar karardı. Ben, ölüm meleğinin tepemizden geçmekte olduğunu düşündüm, ama gökyüzü yeniden aydınlanırken Yehudi Usta'nın ciğerleri çalışmayı sürdürdü, az sonra da doğrulup oturdu Usta, gülümsedi, yüzünün kirini sildi.

"Evet," dedi, "çukurumuza ne diyorsun bakalım?"

"Koca bir çukur," dedim, "şimdiye kadar gördüğüm en derin ve en güzel çukur."

"Hoşlandığına sevindim, çünkü önümüzdeki yirmi dört saat boyunca o çukurla sen bayağı içli dışlı olacaksınız."

"Benim için fark etmez. İlginç bir yere benziyor. Yağmur yağmadığı sürece o çukurun içinde bir süre oturmak eğlenceli olabilir."

"Yağmuru kafana takmana gerek yok, Walt."

"Sen hava uzmanı filan mısın? Farkına varmamış olabilirsin, ama buralarda on beş dakikada bir hava değişiyor. İş havaya gelince Kansas denen bu yerde n'olacağı hiç bilinmez."

"Çok haklısın. Buralarda havalara pek güvenilmez. Ama ben yağmur yağmayacak demedim ki! Yağarsa tasalanmamanı söyledim."

"Tamam, bana bir örtü ver, şu yelken bezinden yapılma zımbırtılardan birini, katranlı muşambayı yani. İyi fikir bu. Kendini en kötü olasılığa

hazırlarsan işini sağlama almış olursun.”

“Ben seni o çukura gülüp eğlenesin diye koymuyorum. Soluk almanı sağlayacak bir delik bırakacağım elbet, soluk alabilmek için ağzında tutacağın uzun bir boru olacak; bunun dışında oldukça nemli ve kötü olacak aşağısı. Oraya gömülmenin vereceği rahatsızlık olacak, solucan gibi yani, darılmazsan. Bu deneyimi hayatın boyunca unutmayacağına eminim.”

“Ahmağın teki olduğumu biliyorum, ama böyle bilmece gibi konuşmayı kesmezsen, ben senin amacını anlayana kadar akşam olacak.”

“Seni toprağa gömeceğim, evlat.”

“Ne dedin?”

“Seni şu çukurun içine koyacak, üstünü toprakla örtecek, diri diri gömeceğim.”

“Bunu kabul etmemi mi bekliyorsun?”

“Başka seçeneğin yok. Oraya ya kendi isteğinle girersin ya da seni ellerimle boğarım. Birincisini seçersen önünde başarı dolu, upuzun bir yaşam olur, ikincisinde ise hayatın otuz saniyede sona erer.”

Böylece Usta’nın beni diri diri gömmesine razı oldum – bu öyle bir olay ki kimsenin başına gelmesini istemem. Bu olayı yalnızca düşünmek insanı oldukça rahatsız etse de, gerçekten hapsolmak çok daha kötü; o gün benim yaptığım gibi, yerin altında bir süre kaldıktan sonra bir daha dünyaya asla aynı gözle bakamazsınız. Dünya, anlatılamayacak kadar güzelleşir gözünüzde, ama yine de bu güzellik öylesine geçici, öylesine gerçekdışı bir ışığa bulanır ki, asla somutlaşmaz; onu her zamanki gibi görebilseniz de, dokunabilseniz de bir yanınız onun bir seraptan öte bir şey olmadığını sezer. Pisliği tepenizde hissetmek, onun baskısını, soğukluğunu, ölüme benzeyen hareketsizliğin verdiği paniği yaşamak bir şeydir, ama gerçek terör daha sonra başlar, toprağın altından çıkarıldıktan, ayağa kalkabildikten, yeniden yürüyebildikten sonra. O dakikadan başlayarak, yaşadığınız her şey yerin altında geçirmiş olduğunuz saatlerle ilintilidir. Hayatta kalabilmek için verdiğiniz savaşımı kazanmış olsanız da bunun dışında neredeyse her şeyi yitirmişsinizdir, kafanızın içine –azıcık da olsa– delilik tohumları ekilmiştir. Ölüm içinizde yaşamakta, saflığınızı, umutlarınızı tüketmektedir, sonunda geriye pislikten, pisliğin sağlamlığından, sonsuz gücünden ve yengisinden başka hiçbir şey kalmaz.

İşte işe böyle başladım. Bu olayı izleyen haftalar ve aylar boyunca buna benzer başka deneyimlerim oldu, zulümler bir çığ gibi peş peşe indi

üstüme. Her sınav bir öncekinden daha korkunç oluyordu; bu işten caymamayı başardıysam, bunun tek nedeni bir keçi gibi inatçı olmamdı, ruhumun derinliklerinde sinmiş bekleyen akılsızca bir dirençsizlikti. Bunun, istençle, kararlılıkla ya da yüreklilikle hiçbir ilgisi yoktu. Bu niteliklerin hiçbirine sahip değildim, Usta beni ne kadar zorlarsa, başarılarımdan o kadar az gurur duyuyordum. Kalın bir kırbaçla kırbaçlanıyordum; dörtnala giden bir atın sırtından fırlatılıyordum; ahırın damına iki gün bağlanıyor, aç susuz bırakılıyordum; çırılçıplak soyulup her yerim bala bulanıyor, sonra da tepemde binlerce arı ve sinek dolanırken ağustos güneşinin altında dikiliyordum; bütün bir gece bir ateş çemberinin ortasında oturuyordum, bedenimin her yanı kavrulup kabarıyordu; tam altı saat boyunca sirke dolu bir küvete batırılıyordum; yıldırım çarpıyordu bana; inek çişi içiyor, at dışkısı yiyordum; elime bir bıçak alıp sol elimin serçeparmağının birinci eklemini kesiyordum; tam üç gün üç gece tavan arasındaki kirişlerden sarkan halatlardan oluşan bir kozadan sallandım. Bütün bunları Yehudi Usta yapmamı isteği için yaptım, onu sevmeyi başaramasam da bana çektirdikleri yüzünden ona kin duyamadım, öfkelenemedim de. Artık beni tehdit etmesi gerekmiyordu. Buyruklarını körü körüne yerine getiriyor, amacının ne olduğunu sormaya kalkışmıyordum. Bana atlamamı söylüyordu, ben de atlıyordum. Bana soluğunu tut diyordu, ben de tutuyordum. Beni uçuracağına ilişkin söz vermiş olan kişi bu adamdı, ona asla inanmış olmasam da sanki inanmışım gibi beni kullanmasına izin veriyordum. Ne de olsa pazarlık etmiştik onunla, yani aramızda Saint Louis’deki ilk gece yaptığımız anlaşma vardı, bunu hiç unutmamıştım. On üç yaşıma basacağım güne kadar verdiği sözü yerine getiremezse Usta’nın başını baltayla uçuracaktım. Bu anlaşmanın kişisel bir yanı yoktu – söz konusu olan hakça davranılmasıydı. Bu orospu çocuğu beni yüzüstü bırakırsa onu öldürecektim, bunu o da benim kadar biliyordu.

Bu işkence sürüp giderken, Aesop’la Siu Ana, sanki onların en yakın akrabasıymışım, canları ciğerleriymişim gibi yanımdan hiç ayrılmadılar. Çalışmalarıma zaman zaman ara veriliyordu, kimi zaman günlerce, kimi zaman haftalarca bekliyordum; bu arada Yehudi Usta çiftlikten ayrılıyor, ortadan kayboluyordu; benim de yaralarım iyileşiyor, kendime geliyordum, bana yapılacak ve ne olduğunu bilmediğim bir sonraki saldırıyı karşılamaya hazırlanabiliyordum. Böyle ara verdiğimizde Yehudi Usta’nın nereye gittiği konusunda hiçbir bilgim olmuyordu, ötekilere de bir şey sormuyordum,

bunun da nedeni Usta çekip gittiğinde benim kendimi hep rahatlamış hissetmemdi. Yalnızca sınamalardan kurtulmakla kalmıyor, Usta'nın varlığının doğurduğu baskıdan da kurtuluyordum, –kara kara düşünüp durduğu suskunlukları, acılı bakışları, kapladığı koskocaman yer– yalnızca bu bile güvenimi tazelemeye yetiyor, yeniden rahat bir soluk almamı sağlıyordu. O olmadığı zaman ev çok daha mutlu bir yer oluyordu, üçümüz birlikte kusursuz bir uyum içinde yaşıyorduk: Tombul Siu Ana ve iki sıska çocuğu. Aesop'la ben o günlerde dost olduk, o günlerin çoğu benim için güç günler olmuş olsa da güzel anılarım da var, belki de en güzel anılarım. Aesop hikâye anlatmakta çok ustaydı; benim de o günlerde en hoşlandığım şey, kafasının içini dolduran masalları uzun uzadıya anlatan Aesop'un tatlı sesine kulak vermekti. Aesop yüzlerce masal biliyordu; yediğim dayaktan sonra her yanım yara bere içinde yatağımda yatarken ondan ne zaman masal istesem saatlerce başucumda oturur, birbiri ardına sıralardı masalları. *Koca Katil Jack, Denizci Sinbad, Gezgin Odysseus, Bebek Billy, Lancelot* ve *Kral Arthur, Paul Bunyan* – bunların hepsini dinledim. Ama en güzel masallar, kendimi adamakıllı kötü hissettiğim zamana sakladığı masallardı; adaşımla, yani Sir Walter Raleigh'le ilgili olanlardı. Aesop bana ne kadar ünlü bir ada sahip olduğumu söylediğinde nasıl şaşırıp kaldığımı hiç unutmuyorum, benim adım gerçek bir serüvencinin ve kahramanın adıymış. Aesop sözlerinin uydurma olmadığını kanıtlamak için kitaplığa gitmiş, içinde Sir Walter'ın resmi olan kalın bir kitabı çekip almıştı. O güne kadar bu kadar soylu bir yüz görmemiştim hiç, o dakikadan sonra o adamın yüzünü her gün on ya da on beş dakika incelemek bende bir alışkanlık oldu. Sir Walter'ın sivri sakalından, keskin bakışlı gözlerinden, sol kulak memesindeki inci küpeden çok hoşlanıyordum. Bu yüz, bir korsanın, gerçekten kabadayı bir şövalyenin yüzüydü; o günden sonra Sir Walter'ı, ikinci bir kimliğimmiş, hiçbir zorluktan yılmayarak yanımda kalan görünmez bir kardeşimmiş gibi içimde taşıdım. Aesop bana pelerin ve su birikintisi öyküsünü, onun El Dorado'yu aramasını, Roanoke' deki son sömürgeyi, Londra Kulesi'nde geçirdiği on üç yılı, kafası kesilirken söylediği yürekli sözcükleri anlattı. Sir Walter gününün en iyi şairiydi; bir bilgin, bir bilim adamı ve özgür düşünürdü; İngiltere'deki bütün kadınların bir numaralı sevgilisiydi.
"Benimle seni bir araya koy," dedi Aesop, "o zaman onun kim olduğu konusunda bir fikrin oluşmaya başlar. Benim aklıma, senin yürekliliğine

sahip bir adam, üstelik uzun boylu ve yakışıklı da – işte Sir Walter Raleigh bu, gelip geçmiş en kusursuz erkek."

Siu Ana her gece odama gelip üstümü örterdi, ben uykuya dalana kadar da yatağımda otururdu. Bu törene ben de alıştım, başka bakımlardan hızla büyüsem de onun gözünde ben hâlâ bebektim. Yehudi Usta'nın ya da Aesop'un yanında asla ağlamazdım, ama Siu Ana'nın yanındayken sayısız kez gözyaşlarımı koyverdim, bahtsız bir ana kuzusu gibi onun kollarında hüngür hüngür ağladım. Hatta bir keresinde uçmak konusuna bile değindiğimi anımsıyorum; Siu Ana'nın yanıtı öylesine beklenmedik, öylesine yatıştırıcı oldu ki, içimdeki karmaşayı birkaç hafta boyunca tümüyle durulttu – ben inandığım için filan değil, o inandığı için; dünyada en güvendiğim insan Siu Ana'ydı.

"O çok kötü bir adam," dedim, Usta'yı kastederek. "Benimle işi bittiği zaman Aesop gibi kambur ve sakat olacağım."

"Hayır evlat, hiç de değil. Gökteki bulutlarla dans edeceksin."

"Elimde bir arp olacak, sırtımdan da kanatlar çıkacak, melek gibi."

"Canlı olarak. Etinle kemiğinle."

"Bu bir blöf Siu Ana, bir öbek iğrenç yalan. Söylediği şeyi bana öğretmeyi amaçlıyorsa, neden yapmıyor bunu? Tam bir yıldır akla gelebilecek bütün eziyetlere katlandım. Toprağa gömüldüm, yakıldım, sakatlandım, ama hâlâ eskisi gibi yerde ayaklarım."

"Bu aşamalardan geçeceksin. Böyle yapılması gerekiyor. Ama en kötü günleri hemen hemen geride bıraktın."

"Demek senin de gözünü boyadı o."

"Siu Ana'nın gözünü hiç kimse hiçbir şey için boyayamaz. İnsanların söylediklerini yutmayacak kadar yaşlı ve şişkoyum. Sahte sözler tavuk kemiği gibidir. Boğazıma takılırlar, ben de onları tükürürüm."

"İnsan uçamaz. Bu iş bu kadar basit. İnsan uçamaz, çünkü Tanrı onun uçmasını istemez."

"Uçulabilir."

"Bir başka dünyada belki. Bizimkinde değil."

"Ben uçan insan gördüm. Küçücük bir kızdım o zaman. Kendi gözlerimle gördüm hem de. Daha önce olduysa şimdi de olabilir bu."

"Sen düşünde görmüşsündür. Gördüğünü sanmışsındır, ama yalnızca düşünde olmuştur bu."

“Kendi babam, Walt. Kendi babam ve kendi kardeşim. Onların tıpkı ruhlar gibi havada ilerlediklerini gördüm. Senin düşündüğün gibi bir uçma değildi. Kuşlar ya da pervaneler gibi değildi uçuşları ya da kanatla filan değildi. Ama ikisi de havadaydı ve hareket ediyorlardı. Yavaş, tuhaf bir biçimde. Yüzüyor gibiydiler. Yüzücüler gibi, bir gölün dibinde yürüyen ruhlar gibi havada süzülüyorlardı.”

“Neden bunu bana daha önce söylemedin?”

“Daha önce bana inanmazdın da ondan. İşte bunun için sana şimdi anlatıyorum. Çünkü artık vakit geliyor. Usta’nın sana söylediklerini dinlersen, senin sandığından da çabuk gelir bu vakit.”

İkinci kez ilkbahar geldiğinde çiftlik işi gözüme tatil gibi görünmeye başladı, delicesine bir sevinçle kendimi işe verdim, yeniden normal bir insan gibi yaşama fırsatına kavuşmuştum. Ağırdan alıp ağrılarımdan sızılarımdan yakınacağıma var gücümle çalışmaya koyuldum, işten başımı kaldırmıyor, sanki kendi bedenime meydan okuyordum. Yaşıma göre çelimsiz sayılsam da büyümüş ve güçlenmiştim; olanaksız olsa da Yehudi Usta’ya yetişmek için elimden geleni yapıyordum. Sanırım bir şeyleri kanıtlamaya çalışıyordum, onu şaşırtıp bana saygı göstermesini, beni fark etmesini sağlamak istiyordum. Bu yaptığım, Usta’yla savaşmanın yeni bir yoluydu; Usta bana ne zaman yavaşlamamı, gevşememi, fazla zorlanmamamı söylese (Olimpiyat oyunlarında değiliz, derdi, burada madalya uğruna yarışmıyoruz oğlum), bir utku kazanmış gibi olur, kendi ruhumu yavaş yavaş yeniden ele geçirdiğimi hissederdim.

O sırada serçeparmağımın ucu iyileşmişti. Bir zamanlar kanlı bir doku ve kemik bulamacı olan yer düzelmiş, tuhaf, tırnaksız bir kesiğe dönüşmüştü. Ona bakmaktan, başparmağımı yaranın üzerinde dolaştırmaktan, geri gelmemecesine kopan o parçanın olduğu yere dokunmaktan hoşlanıyordum. Herhalde günde elli ya da yüz kez yapıyordum bunu ve ne zaman yapsam içimden yüksek sesle “Saint Louis” diyordum üst üste. Geçmişimden kopmamak için çabalıyordum, ama artık sözcükler birer sözcükten, anımsamak için yinelediğim bir ayin olmaktan öteye gitmiyorlardı. Aklıma hiçbir sahne getirmiyorlar, eskiden bulunduğum yerlere götürecek yolculuklara çıkarmıyorlardı. Cibola’da

geçirdiğim on sekiz ayın sonunda Saint Louis artık benim için bir hayalet kente dönüşmüştü, her gün de azar azar siliniyordu.

O ilkbaharda bir öğle sonrası hava dayanılmaz derecede ısındı, yaz ortası gibi sıcak bastı. Dördümüz tarlada çalışıyorduk; Usta rahatlamak için gömleğini çıkardığında boynunda bir şey asılı olduğunu gördüm: kösele bir kordonun ucunda bir mücevher ya da süs gibi sallanan küçük, saydam bir küre. Daha iyi görmek üzere yaklaştığımda –yalnızca meraktan, yoksa başka bir amacım yoktu– o sallanan şeyin benim kopuk parmak ucum olduğunu gördüm, duru sıvıya benzeyen bir şeyle birlikte o kürenin içine yerleştirilmişti. Ne kadar şaşırdığımı Usta görmüş olmalı ki, yüzünde korkuya benzer bir ifadeyle göğsüne baktı, sanki orada bedenine tırmanan bir örümcek görmeyi bekliyordu. Neye baktığımı görünce küreyi parmaklarının arasına aldı, yüzünde rahatlamış bir gülümsemeyle bana uzattı. “Çok hoş bir küçük parça, ha Walt?” dedi.

“Hoş olup olmadığını bilmem,” dedim, “ama bana çok tanıdık geliyor.”

“Gelmeli de. Eskiden senindi. Hayatının ilk on yılı boyunca senin bir parçandı.”

“Hâlâ da öyle. Bedenimden koptu diye benim olmaktan çıkması gerekmez.”

“Onu formaldehidli sıvıya koydum. Kavanozda saklanan ölü bir cenin gibi. Artık sana ait değil o, bilime ait.”

“Ya, öyleyse senin boynunda ne işi var? Bilime aitse neden müzeye bağışlamıyorsun?”

“Çünkü benim için özel bir anlamı var, tatlım. Sana karşı olan borcumu aklımda tutmak için taşıyorum onu. Celladın ipi gibi. Bu şey, benim vicdanımın albatrosu, onun bir yabancının eline geçmesine izin veremem.”

“Ya benim ellerim? Doğruya doğru, parmağımın ucunu geri istiyorum ben. O kolyeyi biri takacaksa bu ben olmalıyım.”

“Gel seninle bir anlaşma yapalım. Bir süre daha takmama izin verirsen onun sana ait olduğunu düşünürüm. Söz. Üzerinde senin adın var, seni yerden kaldırmayı başardığımda kolyeyi sana geri veririm.”

“Bütün bütün mü?”

“Bütün bütün. Elbette bütün bütün.”

“Peki bu ‘bir süre daha’ ne kadar sürecek?”

“Fazla değil. Zaten işe kıyısından girmeye başladın bile.”

“Benim adım attığım tek kıyı, mahvolmanın kıyısı. Eğer ben orada duruyorsam, sen de duruyorsun demektir. Öyle değil mi Usta?”

“İşi çabuk kaptın evlat. Birleşirsek ayakta kalırız, ayrılırsak düşeriz. İkimiz birimiz, birimiz ikimiz için; nereye kadar gideriz, Allah bilir!”

Gösterdiğim ilerlemeyle ilgili olarak aldığım cesaret verici haberlerin ikincisiydi bu. İlkini Siu Ana’dan almıştım, şimdi de Usta’nın kendisinden. Gururumun okşandığını saklamayacağım, ama onlar benim yetilerime ne kadar güvenseler de ben kendim başarıyla aramda ufacık bir mesafe kaldığını göremiyordum. Mayıs ayındaki o bunaltıcı öğle sonrasının arkasından dillere destan bir sıcak dalgası geldi, o yılkinden daha sıcak bir yaz yaşadığımı hatırlamıyorum. Toprak fırın gibi olmuştu, üzerine ayak bastığınızda topuklarınızın eriyip düşeceğini sanıyordunuz. Her akşam yemekte yağmur duası ediyorduk, tam üç ay boyunca gökten bir tek yağmur damlası bile düşmedi. Hava öylesine kuru, kuruluğu yüzünden de öylesine huzursuzdu ki, bir atsineğinin vızıltısını yüz metre öteden duyabiliyordunuz. Her şey hışır hışırdı, dikenli tele sürtünen devedikeni gibi ses çıkarıyordu, bahçedeki heladan öylesine ağır bir koku geliyordu ki, burun deliklerinizdeki kıllara ıslık çaldırıyordu. Mısırlar sarardılar, boyunlarını büktüler ve öldüler; salatalar tuhaf bir biçimde uzayıp irileştiler, biçimi bozulmuş kuleler gibi bahçede dikildiler. Ağustosun ortası geldiğinde kuyunun içine attığımız çakıltaşının suya çarpışını duymak için altıya kadar saymak gerekiyordu. Bir önceki yılın aksine ne yeşil fasulye vardı ne mısır koçanı ne de etli domatesler. Yumurta, mısır unu lapası ve tütsülenmiş domuz eti yiyerek yaşıyorduk; yazı geçirecek kadar yiyeceğimiz olsa da gitgide azalan stoklarımız önümüzdeki ayların pek iyi geçmeyeceğini gösteriyordu. Akşam yemeğine oturduğumuzda, “Kemerlerinizi sıkın çocuklar,” derdi Usta. “Kemerlerinizi sıkın ve yavanlaşıncaya kadar çiğneyin lokmanızı. Elimizdekileri uzun süre idare edemezsek bizi uzun ve açlık dolu bir kış bekliyor demektir.”

Kuraklık sırasında başımıza gelen onca felakete karşın ben mutluydum, inanılmaz derecede mutluydum hem de. Eğitimimin en acımasız bölümlerini geride bırakmıştım, artık sıra zihinsel savaşımın aşamalarından geçmeye, kendimle kendim arasındaki oyunda bütün kâğıtları açmaya gelmişti. Yehudi Usta artık bir engel sayılmıyordu. Buyruklarını verecek, sonra da zihnimden çıkıp gidecekti, beni ruhumun

öylesine derin yerlerine yöneltecekti ki, kim olduğumu unutacaktım. Bedensel aşamalar bir savaştı, Usta'nın insanı doğduğuna pişman eden gaddarlıklarına karşı kendimi savunmamdı; Usta gözümün önünden hiç ayrılmamış, tepkilerimi incelemek için tepeme dikilmiş, en ufacık acıyla ürpermemi bile görebilmek için yüzümü gözlemişti. Bütün bunlar artık sona ermişti. Usta kibar, eli açık bir rehbere dönüşmüştü, insanı baştan çıkarırcasına yumuşacık bir sesle konuşuyor, birbiri peşi sıra verdiği alışılmadık görevleri kabul etmem için beni kandırıyordu. Ahıra gidip atların bölmesindeki saman çöplerini tek tek saymamı istiyordu. Bütün bir geceyi tek ayağımın üzerinde durarak geçirmemi istiyor, ertesi gece de öbür ayağımın üzerine dikiyordu beni. Öğle güneşinin altında beni bir direğe bağlıyor, adını on bin kez yinelememi istiyordu. Konuşmamı yasaklıyordu, tam yirmi dört gün kimseyle konuşmuyor, tek başımayken bile en ufak bir ses çıkarmıyordum ağzımdan. Avluda yerde yuvarlanmamı, seke seke yürümemi, halkalardan atlamamı istiyordu. Kendi istencimi kullanarak ağlamayı, sonra da aynı zamanda hem gülüp hem ağlamayı öğretti bana. Kendi kendime hokkabazlık öğrenmemi sağladı, üç taşı havaya atıp tutmasını öğrendikten sonra dört taşla bu oyunu yapmamı istedi. Bir hafta boyunca gözlerimi bağladı, sonra bir hafta kulaklarımı tıkadı, bir hafta da kollarımla bacaklarımı bağlayıp solucan gibi karınüstü sürünmeye zorladı beni.

Eylül başında hava bozdu. Sağanak yağışlar, şimşek ve gök gürültüsü, sert rüzgârlar, az daha evi önüne katıp götüren bir kasırga. Su düzeyi yine yükseldi, ama bunun dışında durumumuzda bir düzelme olmadı. Ürün alamamıştık, önümüzdeki aylarda kullanacağımız yiyeceklere hiçbir şey ekleyemediğimiz için geleceğimiz karanlık görünüyordu, durum tehlikeliydi. Usta, bölgedeki bütün çiftçilerin aynı bizim gibi mahvolduklarını, kasabada herkesin keyfinin kaçtığını anlatıyordu. Fiyatlar düşmüştü, krediler kısıntılı veriliyordu, bankaların ipotekli mallara el koymalarının yakın olduğu söyleniyordu. "Cüzdanlar boşalınca," diyordu Usta, "insanın kafası öfkeyle, pislikle dolar." "O ağaçkakanlara ne olduğu umurumda bile değil," diyordu, "ama bir süre sonra sorunlarının suçunu yükleyebilecekleri birini aramaya başlarlar, böyle bir şey olursa dördümüzün de ortada görünmemesi iyi olur." Fırtınalı, yağışlı geçen o sonbahar boyunca Yehudi Usta oldukça kaygılı ve dalgın görünüyordu, sanki adı bilinemeyen bir felaket, adını yüksek sesle söyleyemeyeceği kadar

ürkünç bir şey üzerinde düşünüyordu. Yaz boyunca elini üstümden çekmeyen, acımasızca süren ruhsal çalışmalara katlanmam için beni zorlayan Usta, sanki ansızın bana olan ilgisini yitirmişti. Ortadan kayboluşları sıklaşmaya başladı, bir iki kez yalpalayarak geldi eve, soluğu da alkol kokuyordu, Aesop'a verdiği eğitim de yok denilecek kadar azalmıştı. Gözlerine değişik bir hüzün çökmüş, bakışları dalgınlaşmış, bir şeyleri önceden hisseder gibi bir havaya girmişti. O günleri şimdi pek açık seçik anımsayamıyorum, ama yanıma gelme lütfunda bulunduğu kısacık anlarda bana umulmadık derecede sıcak davranıyordu. Belleğimin bulanıklığı içinde unutamadığım bir olay var: Ekim başlarında bir akşam koltuğunun altında bir gazeteyle, sırıtarak eve girdiği günü anımsıyorum. "Sana iyi haberlerim var," demişti; oturmuş, gazeteyi mutfaktaki masanın üzerine yaymıştı. "Senin takım kazanmış. Bunun seni mutlu edeceğini umuyorum, çünkü burada yazılana bakılırsa tam otuz sekiz yıldır böyle bir derece elde edememişler."

"Benim takımım mı?" dedim.

"Saint Louis Cardinaller. Senin takımın değil mi bu?"

"Elbette öyle. Ölene kadar tutacağım o kırmızı kuşları."

"Bak dinle, şampiyonluk maçını kazanmışlar. Burada yazılana bakılırsa şimdiye dek yapılan en soluk kesici, en sıkı karşılaşma yedinci maçmış."

Tuttuğum takımın 1926 yılı şampiyonu olduğunu öğrenmem böyle oldu işte. Yehudi Usta bana çok heyecanlı geçen yedinci vuruşun nasıl yapıldığını okudu; çıkış yerleri dolduğunda Grover Cleveland Alexander, Tony Lazzeri'yi oyun dışı bırakmış. İlk birkaç dakika boyunca Usta'nın bunları uydurduğunu sandım. Bildiğim kadarıyla Alexander, Philadelphia takımının as oyuncularındandı, Lazzeri adıysa benim için hiçbir şey ifade etmiyordu. Bu ad kulağıma sarmısaklı sosa bulanmış bir öbek yabancı makarna adı gibi gelmişti, ama Usta bana Lazzeri' nin acemi oyunculardan biri olduğunu ve Grover'ın sezon ortasında Cards takımına verildiğini açıkladı. Bir gün önce tam dokuz vuruş yapmış, Yankleri perişan etmişti; şimdi de Rogers Hornsby oyunu canlandırsın diye onu yedek oyuncu kulübesinden dışarı çağırıyordu. Bizim ihtiyar ağır ağır girmiş oyuna, bir önceki gece katıldığı içki âlemi yüzünden hâlâ fitil gibi sarhoşmuş, New Yorklu afilliyi biçivermiş. New Yorklu birkaç santimle kurtulmuş bundan, yoksa hali harapmış. Üçüncü vuruştan önceki noktada Lazzeri sahanın

solundaki seyirci koltuklarına fırlatmış topu, son saniyede faul olmaktan kurtulmuş bu atış, tam bir *grand slam*'miş. İnsanın yüreğine inebilirmiş. Alexandre, sekizinci ve dokuzuncu vuruşlar bitene, oyun kazanılana kadar oyunda kalmış, üstüne üstlük Babe Ruth, yani ezip geçme konusunda herkese fark atan oyuncu, ikinci kaleyi atlamaya çalışırken oyun dışı bırakılmış. Hayatımda hiç böyle bir şey duymamıştım. Beyzbol tarihindeki en çılgın, en cehennemsel oyun olmuştu bu, kırmızı kuşlarım, yani dünyanın en iyi takımı şampiyon olmuştu. Bu olay benim için bir sınır çizgisi, gencecik yaşamımda bir dönüm noktası olmuştu; ama bunun dışında sonbahar, can sıkıntısı ve sessizlik içinde geçirilen upuzun bir perde arası gibi olanca kasvetiyle uzuyordu. Bir süre sonra öylesine huzursuzlandım ki, Aesop'a bana okuma yazma öğretip öğretemeyeceğini sordum. Aesop buna dünden hazırdı, ama önce Yehudi Usta'ya sorması gerekiyordu; Usta buna izin verdiğinde doğrusu biraz kırıldım. Bana her zaman benim biraz aptal kalmamı istediğini söylerdi –yani eğitimim açısından böyle kalmam yararlıymış–, şimdiyse en ufak bir açıklamada bulunmadan dediğinden dönmüş, keyifle izin vermişti bu işe. Bir süre bunun, onun benden umudunu kesmesi anlamına geldiğini düşündüm, hayal kırıklığıyla doldum, öylesine ürkekleştim, öylesine kederlendim ki parlak düşlerimin hepsi silinip gitti, un ufak oldu. Nerede hata yaptım diye düşünüyordum, ona en çok gereksinim duyduğum bir sırada Usta neden beni yalnız bırakmıştı?

Aesop'un yardımıyla harfleri ve sayıları öğrendim, bir kez başlayınca gerisi öyle kolay geldi ki, bu işi neden bu kadar büyüttüklerini merak ettim. Uçmayacaksam, Usta'yı kalın kafalı olmadığıma inandırabilirdim hiç değilse; ne var ki bu öğrenme işi o kadar kolaylıkla yürüyordu ki sonunda yengimin de tadını almaz oldum. Kasımda, yiyecek sıkıntımız ansızın ortadan kalkınca evdeki hava da bir süre değişiverdi. Usta, bu iş için gerekli parayı nereden bulduğunu kimseye söylemeden gizlice konserve yiyecekler getirtmişti. Bir mucizeydi bu iş, hiç beklenmedik bir şeydi. Bir sabah kapımızın önünde bir kamyonet durdu, iriyarı iki adam aracın arkasından karton kutular indirmeye başladılar. Yüzlerce kutu vardı arabada, her kutuda da iki düzine konserve: her çeşit sebze, et ve et suyu, pudingler, konserve kayısı ve şeftali, hayal bile edilemeyecek bollukta bir ırmak. Adamların bu malzemeyi eve taşımaları tam bir saat sürdü, bütün bu zaman boyunca Usta, kollarını göğsünde çaprazlayıp öylece durdu; yaşlı, kurnaz

bir baykuş gibi sırıtıyordu hem de. Aesop'la ben ağzımız bir karış açık seyrediyorduk; biraz sonra Usta bizi yanına çağırdı, ikimizin de omzunu tuttu. "Siu Ana'nın yemeklerinin yanında bunlar hiç kalır," dedi, "ama yine de lapa yemekten iyidir, ha çocuklar? Bıçak kemiğe dayanınca insanın kime güvenebileceğini bilmesi gerekir. Sorunlarımız ne kadar büyük görünürse görünsün, bizi kurtaracak bir yol bulmasını bilirim ben."

Usta bu işi nasıl becermiş olursa olsun, güç günlerimiz sona erdi. Kilerimiz yeniden doldu; artık sofradan yarı aç yarı tok kalkmıyor, guruldayan midelerimizden yakınmıyorduk. Bu değişiklik sayesinde sonsuz bir şükran duyacağımızı düşünmüş olabilirsiniz, ama işin aslı şu ki: Bir süre sonra bu olayı olağan bir şeymiş gibi kabullendik. On gün sonra artık iyi yemek yemeyi çok normal bir şey gibi görmeye başlamıştık, aradan bir ay geçince de doğru dürüst yemek bulamadığımız günleri anımsamakta güçlük çeker olduk. İşte yoksunluk böyledir. Bir şeyin eksikliğini çekerken durup dinlenmeden onu arzularsınız. Ah bir sahip olsaydım ona, bütün sorunlarım çözülürdü diye düşünürsünüz. Ama bir de ona sahip olunca, arzuladığınız şey elinize verilince, bütün çekiciliğini yitirmeye başlar. Başka gereksinimler öne çıkar, başka istekler kendini hissettirir, sonunda başladığınız yere dönmüş olduğunuzu yavaş yavaş anlarsınız. Benim okuma derslerimde de aynı şey oldu; mutfak dolaplarına tıkıştırılan, kucak dolusu yeni yiyeceklerle de aynı şey oldu. Bütün bunların bir değişiklik yaratacağını sanmıştım, ama birer gölgeden, gerçekten istediğim şeyin yerine konan isteklerden başka bir şey değildiler – gerçekten istediğim şeye ise asla sahip olamazdım. Usta'nın beni yeniden sevmesine gereksinim duyuyordum. O ayların özeti buydu işte. Usta'nın sevgisi için yanıp tutuşuyordum, ne kadar yiyeceğim olursa olsun gözümü doyuramazdı. İki yılın sonunda, sahip olduğum her şeyin doğrudan doğruya ondan bana aktığını öğrenmiştim. Usta beni kendi imgesinde yoğurmuş, sonra da ortadan kaybolmuştu. Nedenini anlayamasam da onu sonsuza kadar yitirdiğimi hissediyordum.

Bayan Witherspoon'u düşünmek aklıma bile gelmiyordu. Hatta bir gece Siu Ana, Usta'nın Wichita'daki "dul eşi"ne dokundurma yaptığında bile hiç uyanmadım. O konuda tam bir cahildim, erkeklerle kadınlar arasındaki birincil olayı anlamayan on bir yaşında bir çokbilmiştim. Ben her şeyin kösnül, aralıklı kasılmalarla gelen, düzensiz bir arzu olduğunu sanıyordum; Aesop (o sırada on yedisine basmıştı) bana tohumlarını sıcacık

bir kovuğa gömmekten söz edince aklıma hemen Saint Louis'de tanıdığım fahişeler geldi; sabahın ikisinde sokaklarda gezinen, para karşılığında bedenlerini satan, kırmızı suratlı, şakacı kadınlar. Yetişkinler arasındaki aşktan, evlilikten ya da yüce duygular denen şeylerden haberim bile yoktu. Tanıdığım tek evli çift Slim dayımla Peg yengemdi, onların evliliği öylesine yabanıl bir birleşim, tükürük, küfür ve yaygaradan oluşan bir çılgınlıktı ki, herhalde bu konuda bunca cahil kalmamın nedeni de buydu. Usta çekip gittiğinde ben onun bir yerlerde poker oynadığını ya da Cibola'daki meyhanelerden birinde bir şişe ucuz viski devirdiğini sanıyordum. Onun Wichita'ya gidip Marion Witherspoon gibi birinci sınıf bir hanımefendiye kur yapacağı –ve sonunda kalbinin kırılacağı– aklıma bile gelmemişti. Aslında o bayana ben de göz koymuştum, ancak o sıralarda öylesine hastaydım, ateşim öylesine yüksekti ki, onu zar zor anımsıyordum. O kadın bir sanrıydı, ölüm sancısı çekerken uydurduğum bir şeydi, yüzü ara sıra gözlerimin önüne gelse de onun gerçek olduğunu sanmıyordum. Olsa olsa annemdir diyordum, ama böyle düşününce de ürküyor, kendi annemin hayaletini tanıyamamış olmaktan dehşete düşüyordum.

Aklımın başıma gelmesi için, neredeyse felaketle sonuçlanacak birkaç olay yaşamam gerekti. Aralık başlarında, Aesop şeftali konservesini açarken parmağını kesti. İlkin önemli bir şey değil gibiydi, çabucak geçecek basit bir kesiğe benziyordu, ama kabuk tutacak yerde ürkünç bir biçimde şişti, içi irin doldu, aradan üç gün geçince de zavallı Aesop yüksek ateşle yatağa serildi. O gün Yehudi Usta'nın evde olması iyi bir rastlantıydı, çünkü başka yeteneklerinin yanında tıptan da biraz anlıyordu; ertesi sabah hastanın nasıl olduğunu görmek üzere Aesop'un odasına çıktı, ama iki dakika sonra başını iki yana sallayarak, gözyaşlarını tutmaya çalışarak geri geldi. "Yitirecek zamanımız yok," dedi bana. "Yara kangren olmuş, o parmağı hemen şimdi kesmezsek kangren elini de saracak, koluna da geçecek. Dışarı koş, Siu Ana'ya elindeki işi hemen bırakmasını, iki tencere su kaynatmasını söyle. Ben de mutfağa inip bıçakları bileyeceğim. Bir saat içinde ameliyat etmeliyiz."

Söyleneni yaptım, Siu Ana'yı ahırın yanındaki avludan çağırdıktan sonra yeniden eve koştum, ikinci kata tırmandım, arkadaşımın yanına yerleştim. Aesop'un görünümü korkunçtu. Cildinin parlak kara rengi tebeşirimsi, benekli bir griye dönüşmüştü, başı yastığın üzerinde sağa sola çırpınırken göğsünün hırladığını duyabiliyordum.

“Dayan dostum!” dedim ona. “Fazla uzun sürmeyecek. Usta seni düzeltecek, göz açıp kapayana kadar kendini yeniden aşağıda, piyanonun başında, şu saçma şarkılarından biriyle kafa ütüler bulacaksın.”

“Walt?” dedi Aesop. “Sen misin Walt?” Kan oturmuş gözlerini açtı, sesimin geldiği yöne baktı, ama gözbebekleri öyle donuktu ki, beni görüp görmediğine emin olamadım.

“Elbette benim,” dedim. “Böyle bir zamanda burada başka kim oturur sanıyorsun?”

“Parmağımı kesecek, Walt. Hayatımın sonuna kadar sakat kalacağım, hiçbir kız beni beğenmeyecek.”

“Sen zaten hayatının sonuna kadar sakatsın, ama bu senin kadınların oralarını arzulamanı engellemedi, öyle değil mi? Aesop, Usta senin kamışını kesmeyecek ki! Yalnızca parmağını kesecek, hem de sol elinin bir parmağını. Kamışın yerinde durduğu sürece kızları istediğin gibi halledersin.”

“Parmağımın kesilmesini istemiyorum,” diye inledi. “Parmağım kesilirse dünyada adalet diye bir şey yok demektir. Tanrı bana sırtını döndü demektir.”

“Benim de yalnızca dokuz buçuk parmağım var, ben buna aldırmıyorum bile. Senin parmağın kesildiğinde ikimiz ikiz gibi olacağız. Dokuz Parmak Kulübü’nün gerçek üyeleri, ölene kadar kardeş olacağız; Usta da hep böyle söylemez mi?”

Onu inandırabilmek için elimden geleni yaptım, ama ameliyat başlar başlamaz bir kenara itildim, unutuldum. Ellerimle yüzümü kapatıp kapının eşiğinde durdum, Usta’yla Siu Ana çalışırlarken ara sıra kapıdaki çatlaklardan içeriyi gözledim. Ne eter ne de anestezi kullanıyorlardı, Aesop da uluyup duruyor, insanın kanını donduran korkunç sesler çıkarıyordu; bu gürültü ameliyat bitene kadar hiç kesilmedi. Aesop için ne kadar üzülürsem üzüleyim bu ulumalar beni mahvediyordu. İnsanlıktan uzak bir sesti bu, dile getirdiği dehşet öylesine derin ve sonsuzdu ki, ben de haykırmaya başlamamak için kendimi güç tuttum. Yehudi Usta, usta bir doktor gibi serinkanlılıkla işe koyulmuştu, ama Aesop’un ulumaları Siu Ana’yı da beni olduğu kadar etkilemişti. Böyle davranmasını hiç beklemiyordum doğrusu. Ben hep Kızılderililerin duygularını gizlediklerini, beyazlardan daha yürekli, daha metin olduklarını sanırdım, ama gerçekte Siu Ana aklını oynatmak üzereydi, Aesop’tan kanlar fışkırdıkça ve çocuğun çektiği acı

arttıkça Siu Ana sanki bıçak kendi etine saplanıyormuş gibi soluk soluğa kaldı, sızlanmaya başladı. Yehudi Usta ona kendini tutmasını söyledi. Siu Ana özür diledi, ama on beş dakika sonra yeniden içini çeke çeke ağlamaya başladı. Acınası bir hemşireydi, bir süre sonra gözyaşları Yehudi Usta'nın dikkatini öyle dağıtmaya başladı ki Usta onu dışarı yollamak zorunda kaldı. "Bir kova daha kaynar su gerek bize," dedi.

"Haydi git getir, kadın. Durma, fırla!" Siu Ana'dan kurtulmak için bir bahaneydi bu, yanımdan hızla geçip koridora çıkarken Siu Ana yüzünü avuçlarına gömdü, çevresini görmeden, ağlaya ağlaya merdivenin başına gitti. Ondan sonra olup biten olduğu gibi aklımda: ayağının ilk basamağa takılması, dengesini bulmaya çabalarken dizinin bükülmesi, sonra da merdivenden aşağı kafaüstü düşmesi; iri bedeninin gümbür gümbür, taklalar atarak merdivenin dibine çarpması. Yere öyle bir çarptı ki bütün ev sarsıldı. Bir an sonra Siu Ana bir çığlık kopardı, sol bacağını yakaladı, yerde kıvranmaya başladı. "Seni budala yaşlı kahpe," diye söyleniyordu. "Seni budala, yaşlı, hoppa kahpe, şu yaptığına bak! Merdivenden yuvarlanıp lanet olası bacağını kırdın."

Bu olaydan sonraki birkaç hafta boyunca ev bir hastane kadar kasvetliydi. Bakılması gereken iki sakat vardı evde; günlerim, merdivenden bir aşağı bir yukarı koşuşturmakla, hastalara yemeklerini götürmekle, oturaklarını boşaltmakla, uzun lafın kısası, yatağa çakılı kıçlarını silmek dışında her işi yapmakla geçiyordu. Aesop kendine acımaktan, kederlenmekten başka bir şey yapmıyordu, Siu Ana sabahtan akşama kadar kendine lanetler yağdırıyordu; ahırlarda bakılması gereken hayvanlar, temizlenmesi gereken odalar, toplanması gereken yataklar, yıkanması gereken bulaşıklar, yakılması gereken soba düşünülünce, Usta'yla bana asıl işimizi yapmak için bir tek dakika bile kalmıyordu. Noel yaklaşıyordu, benim yerden havalanmam gereken zamandı bu, oysa ben yerçekimi kurallarına hâlâ eskiden olduğu kadar bağlıydım. Bir yılı aşkın süre içinde yaşadığım en karanlık günlerdi bunlar. Kendisine verilen işleri yapan, okuyup yazabilen sıradan bir yurttaşa dönmüştüm, bu iş biraz daha böyle sürerse büyük bir olasılıkla sonunda güzel konuşma dersleri almaya başlayacak ve izci olup çıkacaktım.

Bir sabah her zamankinden erken uyandım. Aesop ile Siu Ana'yı yokladım, her ikisinin de hâlâ uyuduğunu görünce ayak parmaklarımın ucuna basarak merdivenden indim, erkenden kalktığımı gösterip Usta'yı

şaşırtmak istiyordum. Genellikle Usta o saatte mutfağa inmiş olurdu, kahvaltıyı hazırlar, günü karşılardı. Ama bu kez ocaktan burnuma kahve kokusu gelmedi, tavada cızırdayan domuz pastırmasının sesini de duymadım, hatta mutfağa girdiğimde orasını bomboş buldum. Ahırdadır herhalde diye düşündüm, yumurta topluyordur ya da ineklerden birini sağıyordur; ama sonra ocağın yakılmamış olduğunu fark ettim. Kış sabahlarında, ocağı yakmak günün ilk işi sayılırdı; mutfak buz gibiydi, o kadar soğuktu ki soluğumu her verişte ağzımdan buhar fışkırıyordu. Eh, dedim kendi kendime, belki de bizim ihtiyar bitkin düşmüştür, güzellik uykusunu sürdürüyordur. Böyleyse, her şey tersine dönebilirdi, öyle değil mi? O beni değil de ben onu yataktan kaldırmış olacaktım. Geri dönüp yukarı çıktım, Usta'nın yatak odasının kapısını tıklattım, birkaç kez vurduktan sonra yanıt alamayınca kapıyı açtım, yavaşça içeri adımımı attım. Yehudi Usta odada değildi. Yatakta olmaması bir yana yatağı da hiç bozulmamıştı, o gece içinde yatılmışa benzemiyordu hiç. Bizi bırakıp gitti, diye düşündüm. Kaçıp gitti, onu bir daha göremeyeceğiz.

Bunu izleyen bir saat boyunca zihnim her türlü umutsuz düşünceye kucak açtı. Hüzünle öfke, kavgacılıkla kahkaha, huysuzca kederlenmekle kendimi alçakça alaya almak arasında gidip geldim. Evren yanıp kül olmuştu, ben de küllerin arasında, ihanetin yıkıntılarından yükselen yoğun dumanın içinde kalakalmıştım.

Siu Ana ile Aesop, yataklarında uyuyorlardı hâlâ, atıp tutmalarımdan, gözyaşlarımdan haberleri bile yoktu. Nasıl olduysa (bunu bir türlü anımsayamıyorum), kendimi yeniden mutfakta buldum, karınüstü yere uzanmıştım, suratım yere yapışmıştı, burnumu yerdeki kirli tahtalara sürtüyordum. Artık dökecek bir damla gözyaşım bile kalmamıştı, yalnızca göğsüm kuru, boğuk iniltilerle kabarıyor, hıçkırıklardan arta kalan seslerden, kavruk, tıkanık soluklardan başka bir şey duyulmuyordu. Az sonra sesim kesildi, neredeyse bütünüyle susmuştum, bir dinginlik sardı içimi, kaslarımın arasına dağıldı, el ve ayak parmaklarımın uçlarına doğru yayıldı. Artık ne kafamda bir düşünce ne de yüreğimde duygular vardı. Kendi bedenimin içinde ağırlıksız kalmıştım, çevremdeki dünyadan bütünüyle kopmuştum, ona kayıtsız kalmıştım, huzur veren bir boşluk dalgasının üzerinde havada süzülüyordum. İşte o zaman “o işi” ilk kez yaptım – önceden farkına varmadan, o işin olacağından kesinlikle haberli olmadan. Bedenimin yerden ağır ağır havalandığını hissettim. Bu hareket

öylesine doğal, öylesine ince ve yumuşaktı ki, gözlerimi açana kadar kollarımın ve bacaklarımın havadan başka bir şeye değmediğini anlayamadım. Yerden pek yükselmemiştim, olsa olsa üç beş santim, ama hiçbir çaba harcamadan havada durabiliyordum, geceleyin gökyüzünde beliren ay gibi hareketsiz olarak yüksekte duruyordum, yalnızca ciğerlerime dolup boşalan havanın farkındaydım. O durumda ne kadar kaldığımı söyleyemeyeceğim, ama bir süre sonra, aynı yavaşlık ve yumuşaklıkla yeniden yere indim. O ana kadar içimdeki her şey boşalmış, gözlerim de kapanmıştı. Az önce olup bitenleri zerre kadar düşünmeden derin, deliksiz bir uykuya daldım, ağır bir taş gibi dünyanın dibine çöktüm.

Beni uyandıran, birtakım ayak sesleri, çıplak döşeme tahtalarına sürtünen ayakkabıların gürültüsü oldu. Gözlerimi açtığımda Yehudi Usta'nın kapkara pantolonunun sol paçasını buldum tam önümde. "Selam ufaklık," dedi ayağıyla beni dürterek. "Buz gibi döşemenin üzerinde şekerleme yaptın ha! Sağlıklı kalmak istiyorsan burası uyumak için pek de uygun bir yer değil."

Doğrulup oturmaya çalıştım, ama bedenim öylesine hissiz ve şiş gibiydi ki, bir dirseğimin üzerine doğrulmam bile bütün gücümü alıp götürdü. Kafamın içi titreşip duran bir örümcek ağı gibiydi, gözlerimi ne kadar ovuştursam, ne kadar kırpıştırsam da bakışlarımı bir türlü bir noktaya doğrultamıyordum.

"Neyin var Walt?" diye devam etti Usta. "Uykunda yürümedin değil mi?"

"Hayır efendim. Öyle bir şey olmadı."

"Öyleyse niye suratın asık? Cenazeden gelir gibisin." Usta bunu söylediğinde birden içimi müthiş bir hüzün sardı, gözlerime yaşlar doldu. "Ah, Usta," dedim, iki kolumla bacağına sarılarak, yanağımı bacağına dayayarak. "Ah, Usta, beni bırakıp gittiğini, bir daha geri gelmeyeceğini sandım."

Bu sözcükler ağzımdan dökülür dökülmez yanılmış olduğumu anladım. Bendeki incinmişlik ve umarsızlık duygusunu uyandırmış olan Usta değildi, uyumadan az önce yapmış olduğum şeydi. Yaptığım şeyin içimi bulandıran canlı anısı ansızın kafama doldu: Bir süre havada kalmıştım, yapamayacağıma emin olduğum şeyi yaptığıma emindim. Bu hamlem, içimi coşku ya da mutlulukla dolduracağı yerde korku saldı içime. Artık kendimi tanıyamıyordum. Benden farklı bir şey dolmuştu içime, bu

yeni şey öyle korkunç, öyle yabancıydı ki, onun hakkında konuşamıyordum bir türlü. Ben de ağladım. Gözyaşlarımın fışkırmasına izin verdim, ağlamaya başladıktan sonra bir daha susup susamayacağımı bilemiyordum.

“Sevgili oğlum,” dedi Usta, “benim sevgili, tatlı oğlum.” Yere çömeldi, beni kollarına aldı, sırtımı sıvazladı, ben ağlamaya devam ederken o bana sımsıkı sarıldı. Kısa bir aradan sonra, yeniden konuşmaya başladığını duydum, ama artık sözleri bana değildi. Odada bir başkasının da bulunduğunu yeni fark etmiştim.

“İşte dünyanın en yürekli çocuğu,” dedi Usta. “Öyle çok çalıştı ki tükendi. İnsanın bedeni bundan fazlasına dayanamaz, zavallıcık galiba bitkin düşmüş.”

İşte o zaman başımı kaldırıp baktım. Başımı Yehudi Usta’nın kucağından kaldırdım, gözlerimle şöyle bir çevreyi taradım ve karşımda Bayan Witherspoon’u buldum: Kapıdan vuran ışıkta duruyordu. Sırtında koyu kırmızı bir palto, başında siyah bir kürk şapka olduğunu anımsıyorum, yanakları hâlâ soğuktan kıpkırmızıydı. Benimle göz göze gelir gelmez gülümseyiverdi.

“Merhaba Walt,” dedi.

“Size de merhaba bayan,” dedim, arta kalan gözyaşlarımı içime dökerek.

“Peri annenle tanış bakalım,” dedi Usta. “Bayan Witherspoon bizi kurtarmaya geldi, bir süre bizimle kalacak. Her şey normale dönene kadar.”

“Siz Wichita’da oturan bayansınız, değil mi?” dedim, yüzünün bana neden öyle tanıdık geldiğini anlamıştım.

“Doğru,” dedi Bayan Witherspoon. “Sen de fırtınada yolunu yitiren küçük çocuksun.”

“Bu çok zaman önceydi,” dedim, Usta’nın kollarından sıyrılıp ayağa kalkarken. “O olayı pek fazla anımsayamıyorum.”

“Evet,” dedi Bayan Witherspoon, “herhalde anımsamıyorsundur. Ama ben anımsıyorum.”

“Bayan Witherspoon yalnızca bir aile dostu değil,” dedi Usta, “aynı zamanda bizim bir numaralı koruyucumuz ve iş ortağımızdır. Bilesin diye söylüyorum Walt. Bayan Witherspoon burada bizimle kaldığı sürece bunu aklından çıkarmamanı istiyorum. Yediklerin, giydiklerin, seni ısıtan ateş, bütün bunlar Bayan Witherspoon’un sayesinde, bunu unutman beni çok üzer.”

“Meraklanmayın,” dedim, ansızın ruhum yeniden canlanmıştı. “Ben aptal değilim. Eve hoş bir hanım geldiğinde bir centilmenin nasıl davranması gerektiğini bilirim ben.”

Bunu der demez hemen Bayan Witherspoon’un olduğu yöne çevirdim gözlerimi, olabildiğince istifimi bozmayarak, becerebildiğim kadarıyla, ona bir kadının görebileceği en seksi, en çarpıcı biçimde göz kırptım. Bayan Witherspoon’un yüzünün kızarmaması ya da kekelememesi elbette lehine bir puandı. O da benim yaptığıma uygun düşen bir kahkaha attı, sonra da bir genelev patroniçesi kadar kendinden emin, aklı başında bir havayla bana neşeyle göz kırptı. O anı hâlâ anımsıyorum, onunla dost olacağımızı o dakikada anlamıştım.

Usta’nın Bayan Witherspoon’la nasıl bir anlaşma yapmış olduğunu bilmiyordum, zaten o sırada bu konu üzerinde fazla kafa yormamıştım. Benim için önemli olan, Bayan Witherspoon’un gelip beni hemşirelik ve şişe yıkayıcılık görevlerimden kurtarmış olmasıydı. Geldiği sabah işe el koydu, ondan sonraki üç hafta boyunca ev işleri yeni yağlanmış bir makine kadar tıkırında gitti. Dürüst olmam gerekirse, onun bu işlerin altından kalkabileceğine inanmıyordum, en azından onu, o süslü paltosu ve pahalı eldivenleriyle gördüğümde böyle düşünmüştüm. Hizmet edilmeye alışık bir kadın gibi görünmüştü gözüme; kırılgan bir güzelliği olsa da cildini fazlasıyla solgun bulmuştum, üstelik sıskaydı da. Ona alışmam zaman aldı, çünkü tanıdığım kadınlardan hiçbirine benzemiyordu. Ne son modayı izleyen bir kadın, ne civelek biriydi; ne kişiliksiz bir ev kadını ne disiplinli bir okul öğretmeni ne de evde kalmış huysuz bir kızdı; ama her nasılsa bütün bunlardan birer parça vardı onda, yani ona istediğinizi yaptıramıyor ya da az sonra ne yapacağını kestiremiyordunuz. Emin olduğum bir şey varsa o da Usta’nın bu kadına âşık olduğuydu. Bayan Witherspoon ne zaman odaya girse Usta dinginleşiyor, tatlı dilli oluveriyordu; Bayan Witherspoon’un başı başka tarafa dönükken Usta’yı birkaç kez ona gözlerinde dalgın bir bakışla bakarken yakaladım. Her gece aynı yatakta yattıklarını bildiğimden ve yatağın belirli aralıklarla gıcırdayıp yaylandığını duyduğumdan, onun da Usta’ya karşı aynı duyguları taşıdığına emindim. Oysa, benim bilmediğim bir şey vardı, o da Bayan Witherspoon’un Usta’nın evlenme önerisini tam üç kez geri çevirmiş olduğuydu; ama bunu bilseydim bile fazlaca etkisi olmazdı üzerimde. O sıralarda kafamda başka

şeyler vardı, bunlar benim için Usta'nın aşk yaşamındaki iniş çıkışlardan çok daha önemliydiler.

O haftaları olabildiğince kendi başıma geçirdim; odama kapanıyor, yeni hünerimin gizemlerini ve ürkütücü yanlarını araştırıyordum. Bu hünerimi denetim altına almak, onunla uzlaşmak, onun kesin boyutlarını incelemek ve onu kendimin temel bir öğesi olarak kabullenmek için elimden geleni yaptım. Çabam şuydu: Yalnızca bu beceriyi iyice öğrenmek değil, aynı zamanda onun acımasız ve sarsıcı karmaşıklığını özümsemek, canavarın içine dalmak istiyordum. Bu hüner bana özel bir yazgı çizmişti, hayatımın sonuna kadar başkalarından farklı olacaktım. Bir sabah uyandığınızda yepyeni bir yüzünüz olduğunu keşfettiğinizi bir düşünün, sonra da bu yüze alışmak için, kendinizle yeniden uyum sağlayabilmek için ayna karşısında geçireceğiniz saatleri bir düşünün. Her gün odama kapanıyor, yere uzanıyor, havalanmayı diliyordum. Bu işi öyle çok denedim ki çok geçmeden istediğim zaman havalanmaya başladım, birkaç saniyede yerden kopup yükseliyordum. Birkaç hafta geçince, yere uzanmama gerek olmadığını fark ettim. Gerektiği gibi kendimden geçebildiğim zaman ayakta dururken de havalanabiliyor, yerden on sekiz santim kadar yüksekte dimdik bir durumda havada süzülebiliyordum. Bu işi becerdikten üç gün sonra gözlerim açıkken de havalanabildiğimi fark ettim. Gözlerimi yere çevirip ayaklarımın yerden kesildiğini görsem de büyü bozulmuyordu.

Bu arada çevremdekilerin yaşamı da hareketli bir biçimde sürüyordu. Aesop'un sargıları çıkarılmıştı; bir baston verilen Siu Ana seke seke dolaşmaya başlamıştı, Usta ile Bayan Witherspoon her gece yatağın yaylarını sarsıyorlar, inlemeleri bütün evi sarıyordu. Bunca yaygaranın içindeyken odama kapanmak için bahane bulmak her seferinde pek kolay olmuyordu elbette. Birkaç kez Usta'nın beynimi okuduğunu, ikiyüzlülüğümün farkına vardığını, sırf onu rahatsız etmeyeyim diye yaptıklarıma göz yumduğunu düşünmedim değil. Başka zaman olsa benden böyle uzak durduğu, bir kadının arkadaşlığını benim değerli, benzersiz varlığıma yeğlediği için kıskançlıktan ölürdüm. Ne var ki artık havalanabildiğim için Yehudi Usta tanrısal niteliklerini yitirmeye başlamıştı gözümde, artık onun etkisinden sıyrıldığımı hissediyordum. Onu bir erkek olarak görüyordum, öteki erkeklerden ne daha iyi ne de daha kötüydü; zamanını Wichitalı sıska bir eksik etekle oynaşarak geçirmek istiyorsa, kendi bileceği işti bu. Onun kendi işleri vardı, benim de kendi işlerim,

bundan böyle de durum böyle olacaktı. Ne de olsa kendi kendime uçmayı öğrenmiştim ya da hiç değilse uçmaya benzeyen bir şeyi; bunun artık kendi kendimin efendisi olduğum anlamına geldiğini, kendimden başka kimseye borçlu olmadığımı varsayıyordum. Ama sonuçta, gelişme sürecimde yalnızca bir sonraki aşamaya varmış olduğum çıktı ortaya. Her zamanki gibi dolambaçlı ve kurnaz davranan Usta benden çok çok ilerideydi, kendimi afilli biri sanıyordum, ama öyle olana kadar daha çok fırın ekmek yemem gerekti.

Dokuz parmaklı kalan Aesop gücünü toparlayamıyordu, eski Aesop'un silik bir gölgesiydi sanki, onun yanında olabildiğince çok kalmama karşın deneylerimle öyle çok uğraşıyordum ki Aesop'a gereksindiği ilgiyi gösteremiyordum. Odamda neden onca saat tek başıma vakit geçirdiğimi sorup duruyordu bana; bir sabah (15 ya da 16 Aralık olmalı), kuşkularını biraz olsun hafifletmek için küçük bir yalana başvurdum. Onunla artık ilgilenmediğimi düşünmesini istemiyordum, o koşullar altında hiçbir şey söylememektense bir şey uydurmak daha doğru geldi bana.

"Bu bir tür sürpriz," dedim. "Bu konuda ağzından bir şey kaçırmayacağına söz verirsen sana biraz açıklarım."

Aesop bana kuşkuyla baktı. "Yine bir numara çevireceksin, değil mi?"

"Yemin ederim ki numara yok. Sana doğruyu söyleyeceğim, hem de en yetkili ağızdan."

"Ağzında eveleyip geveleme. Söyleyecek bir şeyin varsa durma söyle."

"Söyleyeceğim. Ama önce söz vermelisin bana."

"Umarım iyi bir nedenin vardır. Gereksiz yere söz vermekten hoşlanmam, bilirsin."

"Merak etme, iyi bir nedenim var. Bana güvenebilirsin."

"Evet," dedi Aesop, sabırsızlanmaya başlıyordu. "Çıkar ağzından şu baklayı."

"Sağ elini kaldır ve söyleyeceklerimi başkasına anlatmayacağına yemin et. Annenin mezarı üstüne yemin et. İki gözüm önüme aksın ki söylemem diye yemin et. Niggertown'daki bütün fahişelerin kıçları üstüne yemin et."

Aesop içini çekti, sol eliyle hayalarını yakaladı (kutsal yeminleri böyle ederdik biz), sağ elini havaya kaldırdı. "Söz veriyorum," dedi, sonra benim söylediklerimi yineledi.

“Bak,” dedim, doğaçlama konuşuyordum, “durum şu: Gelecek hafta Noel; evde Bayan Witherspoon var ya, ayın yirmi beşinde kutlama yapılacağını duydum. Hindi ve puding olacak, armağanlar da belki üzeri süslü çam ağacı ve patlamış mısır da olur. Eğer bu eğlence yapılırsa, ki yapılacağını sanıyorum, hazırlıksız yakalanmak istemem. Bilirsin işte. Karşılığında sen de bir şey veremeyeceksen, armağan almak hiç de hoş olmaz. İşte günlerdir odamda bununla uğraşıyorum. Bir armağan hazırlıyorum, şu zavallı küçük beynimin düşünebildiği en büyük ve en iyi sürprizi düzenliyorum. Bu sürprizi sana birkaç gün içinde açıklayacağım, dostum, senin hayal kırıklığına uğramamanı da çok istiyorum.”

Noel partisi hakkında söylediklerim doğruydu. Usta’yla sevgilisi bir gece bu konuda konuşurlarken duvarın öte yanından duymuştum onları, ama o ana kadar birisine armağan vermek aklıma bile gelmemişti. Ama artık bu düşünce kafamda yer ettiğine göre, bunu bulunmaz bir şans, onca zamandır beklediğim fırsat olarak görüyordum. Noel gecesi yemek verilecekse (o gece Usta böyle bir yemek verileceğini duyurdu), bu fırsattan yararlanarak yeteneğimi gösterecektim. Bu, benim evdekilere armağanım olacaktı. Ayağa kalkacak ve gözlerinin önünde havaya yükselecektim, sonunda gizimi bütün dünya öğrenecekti.

Bundan sonraki bir buçuk haftayı soğuk terler dökerek geçirdim. Hünerlerimi yalnızken uygulamak güç değildi, ama evdekilerin önünde bu işe kalkışınca suratımın üzerine düşmeyeceğimi ne biliyordum? Beceremezsem hepsinin maskarası olurdum, tam yirmi yedi yıl boyunca alaya alırlardı beni. Böylece hayatımın en uzun, en acılı günü başlamış oldu. Hangi açıdan bakarsanız bakın, Noel eğlencesi tam bir şenlikti, kahkahalarla, neşeyle dolu gerçek bir ziyafetti, ama ben bir dakika bile eğlenmedim. Yerken boğulurum diye hindiyi doğru dürüst çiğneyemedim bile, şalgam püresinin tadı da macunla çamur karışımı bir şey gibiydi. Şarkılar söylemek ve armağan değiştokuşu yapmak üzere salona geçtiğimizde artık bayılmak üzereydim. Armağanlarını dağıtmaya başlayan Bayan Witherspoon, bana önünde kırmızı rengeyikleri işlenmiş mavi bir kazak verdi. Onun arkasından Siu Ana bir çift el örgüsü çorap verdi, Usta da kocaman, yepyeni, beyaz bir beyzbol sopası. En sonunda Aesop, Sir Walter Raleigh’in bir portresini armağan etti bana, bu resmi kitaptan kesmiş ve parlak, abanoz bir çerçeveye oturtmuştu. Bunların hepsi değerli armağanlardı, ama hangisini açtıysam suratsızca, anlaşılmaz birkaç teşekkür

sözcüğü mırıldanmaktan fazlasını yapamadım. Her armağan, benim korkulan ana biraz daha yaklaştığımı gösteriyordu, her armağan hevesimi biraz daha köreltiyordu. Koltuğuma gömüldüm, en son paketi açarken gösterimi iptal etmeye kesinlikle kararlıydım. Henüz hazır değilim diye düşünüyordum, biraz daha çalışmam gerek; bu düşüncelere kapılmaya başlayınca kendimi yapacağım işten vazgeçirmem hiç de güç olmadı. Sonra, tam popomu bir daha kalkmamacasına koltuğa yapıştırmıştım ki, Aesop ortaya atılıverdi ve tavan başıma yıkıldı.

“Şimdi sıra Walt’ta,” dedi masumca, benim sözümün eri olduğumu düşünüyordu. “Bir şeyler tasarlamış, ne olduğunu öğrenmek için sabırsızlanıyorum.”

“Doğru,” dedi Usta, bana döndü, gözlerinde o her şeyi bilen, delici bakışlarından biri vardı. “Genç Bay Rawley’in bize anlatacakları var.”

Ölecek gibiydim. Verecek başka armağanım yoktu, biraz daha oyalanırsam benim bencil ve nankör biri olduğumu düşüneceklerdi, zaten öyleydim de. Bu yüzden koltuğumdan kalktım, dizlerim birbirine vuruyordu. Cılız bir kilise faresi gibi incecik bir sesle, “İşte başlıyor bayanlar, baylar,” dedim. “Beceremezsem denemedi demeyin.”

Dördü de bana öyle bir merakla, şaşkınlık ve dikkatle, kendilerinden geçmiş olarak bakıyorlardı ki onları görmemek için gözlerimi yumdum. Derin derin soluk alıp verdim, daha önce saatler boyu yaptığım gibi kollarımı sıkmadan, gevşekçe iki yana açtım, kendimden geçtim. Hemen havalanmaya başladım, sarsılmadan, yavaş yavaş yerden yükseldim, on sekiz yirmi santim kadar havalanınca –o ilk aylarda ancak bu kadarını becerebiliyordum– gözlerimi açıp beni seyredenlere baktım. Aesop’la iki kadın şaşkın şaşkın bakakalmışlardı, üçünün de ağzı bir karış açıktı. Ancak Usta gülümsüyordu, gözyaşları yanaklarından yuvarlanırken gülümsüyordu; onun önünde havada süzülürken yakasının altındaki deri kordona uzandığını gördüm. Yere indiğimde Usta kolyeyi başından geçirip çıkarmış, avucunda tutarak bana uzatıyordu. Hiç kimse konuşmadı. Usta’ya doğru yürümeye başladım, gözlerimi gözlerinden ayırmadan salonun karşı tarafına yürüdüm; başka bir yere bakmaya cesaret edemiyordum. Yehudi Usta’nın oturduğu yere geldiğimde parmağımın parçasını elinden aldım, dizüstü çöktüm, yüzümü kucağına gömdüm. Bir dakika kadar öylece kaldım, yeniden ayağa kalkma cesaretini bulabildiğimde fırlayıp odadan çıktım, mutfağa koştum, oradan da buz gibi geceye – soluk soluğaydım, kış

yıldızlarının doldurduğu uçsuz bucaksız gökyüzünün altında soluğum kesilerek durdum.

Bu olaydan üç gün sonra Bayan Witherspoon'a veda ettik, zümrüt yeşili Chrysler otomobiline binip giderken biz de mutfak kapısında durup ona el salladık. Sonra 1927 yılı geldi, o yılın ilk altı ayında kendimi yaptığım işe vererek çalıştım, her hafta daha da yükseklere çıkabiliyordum. Yehudi Usta yerden yükselmenin yalnızca bir başlangıç olduğunu soktu kafama. Hoş bir başarıydı bu kuşkusuz, ama dünyayı ayağa kaldıracak bir şey de değildi. Bir alay insan kendini havalandırabiliyordu, Hint fakirlerini, Tibet keşişlerini, Kongolu büyücü doktorları bir yana bıraksak bile, uygar uluslardan da, yani beyazların yaşadığı Avrupa'dan ve Kuzey Amerika'dan birçok örnek verilebilirdi. "Salt Macaristan'da," diyordu Usta, "yüzyılın başında kendini yerden kaldırabilen tam beş adam vardı." Bunların üçü, Usta'nın doğduğu yer olan Budapeşte'de bulunuyorlardı. Harika bir beceriydi bu, ama halk çok geçmeden bıkmıştı bundan, yerden beş on santim yükselmenin dışında bir şey beceremezseniz, bu yaptığınızı kâr getiren bir mesleğe çevirme şansınız da olmuyordu. Düzenbazlar ve şarlatanlar, havadan para kazanmak isteyen göz boyayıcılar bu havalanma sanatını lekelemişlerdi; gezgin kumpanyalardaki en beceriksiz, en bayağı sihirbazlar bile, havada duran kızın –yani daracık pırıl pırıl giysisi içinde ortaya çıkıveren ve havada boylu boyunca uzanmış yatarken çevresinden (bakın: ip de yok tel de dercesine) bir çember geçirilen sürpriz göstericinin– üzerinde hünerlerini başarıyla gösterebiliyorlardı. Bu gösteri artık sıradan bir şey sayılıyordu, bu adamların dağarcıklarının temel bir parçası olmuştu, bu yüzden de gerçekten havada durmayı becerebilenleri safdışı etmişti. Bu numarada bir hile olduğunun herkes farkındaydı, hatta bu hile öylesine yaygınlaşmıştı ki, seyirciler gerçekten boşlukta durabilen birini gördüklerinde bunun bir hile olduğuna inanmakta direniyorlardı.

"Bu insanların dikkatini çekmenin yalnızca iki yolu vardır," dedi Usta. "Bu yolların ikisi de hayatımızı güzelleştirebilir, ama sen bu iki yolu birleştirip kullanmayı başarabilirsen, bizi kimse tutamaz. Kazanacağımız parayı kasasına sığdırabilecek banka olamaz dünyada."

"İki yol," dedim. "Bu iki yol otuz iki adımın bir parçası mı, yoksa o iş geride mi kaldı artık?"

“Geride kaldı. Senin yaşındayken ben de bu kadarını becermiştim, bu noktadan sonra artık yeni bir bölüme, keşfedilmemiş topraklara geçiyoruz. Sana öğüt verebilir, önerilerde bulunabilirim, yolunu şaşırdığında yol gösterebilirim, ama gerekli şeylerin hepsini sen kendi başına keşfetmelisin. Bir yol ayrımına vardık, bundan böyle her şey sana bağlı.”

“Şu iki yolu açıklasana. Bu işin girdisini çıktısını anlat da becerip beceremeyeceğimi görelim.”

“Yükseğe fırlamak ve havada ileri geri gidip gelmek – iki yol dediğim bunlar. Yükseğe fırlamak demekle kendini havalandırmandan söz ediyorum. On beş santim değil, bir metre, iki metre, altı metre. Ne kadar yükselirsen sonuç da o kadar çarpıcı olur. Bir metre yükselmek fena sayılmaz, ama insanları şaşkına çevirmeye yetmez. Bu yükseklikte çoğu yetişkinle neredeyse göz göze olursun. Bu da pek işine yaramaz. İki metre yükselirsen insanların başlarının üstünde olursun; onları başlarını kaldırıp sana bakmaya zorlarsan istediğimiz etkiyi uyandırırsın. Üç metreye çıkarsan olağanüstü bir etki yaratır bu. Altı metredeyse gökyüzünde meleklerin arasında olursun. Walt, unutulmayacak harika bir şey olur bu, yüzünü sana kaldıran her erkeğin, kadının ve çocuğun yüreğine neşe saçan, pırıl pırıl, güzel bir görüntü olur.”

“Tüylerim diken diken oldu Usta. Böyle konuştuğun zaman tir tir titriyorum.”

“Yükseğe fırlamak bu işin yalnızca yarısı evlat. Kendini buna kaptırmadan dur da havada gidip gelmek neymiş onu dinle. Gidip gelmek demekle, havada hareket etmenden söz ediyorum. Öne ya da arkaya hareket edebilirsin, ama iki yöne de olursa daha iyi. Hızın önemi yok, önemli olan, işin can alıcı noktası, bu işin süresi. Havada on saniye süzülürsen ne gösteri olur bir düşünsene. İnsanların ağzı açık kalır. Gözlerine inanamayarak seni gösterirler, ama gözlerinin önünde olup bitenin gerçeğini özümseyemeden mucize sona erer. Şimdi de bu gösterinin otuz saniye ya da bir dakika sürdüğünü düşün. Daha iyi değil mi? Ruhun genişlemeye, kanın damarlarında daha tatlı akmaya başlar. Beş dakikaya, on dakikaya çıkar bu işi, havada sekiz çizdiğini, ilerlerken ayak parmaklarının üzerinde döndüğünü hayal et, New York kentinin polo sahasının çimlerinin üstünde özgürce, yorulmak nedir bilmeden havada süzülürken elli bin çift gözün sana dikildiğini düşün. Bunu gözlerinin önüne getirmeye çalış Walt, o zaman benim bunca aydır, bunca yıldır gördüğüm şeyleri sen de görürsün.”

“Tanrı aşkına, Yehudi Usta, buna dayanamayacağım galiba.”

“Bekle Walt, bir saniye bekle. Diyelim ki şansın rast gitti, bu işlerin ikisinin de üstesinden geldin, her iki yolu da aynı anda uygulayabildin.”

“Havaya fırlamakla öne arkaya gidip gelmeyi mi?”

“Evet Walt. Havaya fırlamakla öne arkaya gidip gelmeyi. O zaman ne olur?”

“O zaman uçarım, değil mi? Havada tıpkı bir kuş gibi uçarım.”

“Kuş gibi değil, küçük adam; Tanrı gibi. O zaman bir mucize olur oğlum, ermişlerin şahı olursun sen. İnsanlar yaşadıkça seni en üstün adam bilip taparlar sana.”

Kışın büyük bölümünü ahırda tek başıma çalışarak geçirdim. Hayvanlar ahırdaydı, ama bana dikkat bile etmiyor, yerçekimine karşı kazandığım başarıları tam bir umursamazlıkla izliyorlardı. Usta ara sıra uğrayıp neler yaptığıma bakıyor, ama üç beş yüreklendirici sözcük dışında ağzından pek laf çıkmıyordu. En güç ay ocak ayı oldu, hiç ilerleme gösteremedim. Havalanmak artık benim için soluk almak kadar basit bir şeydi, ama on beş santimde takılıp kalmıştım, havada oraya buraya hareket etmek düşüncesi kesinlikle gerçekleşmeyecek gibiydi. Bu işlerin yöntemini öğrenmek bir yana daha tam anlamıyla kavrayamamıştım bile, bedenim bu işleri yapabilsin diye ne kadar çabalarsam çabalayayım, nereden başlayacağımı bir türlü bilemiyordum.

Usta da bana yardım edecek durumda değildi. “Deneye deneye,” diyordu, “deneye deneye olur bu işler. Şimdi işin zor bölümüne geldin, bir gecede cennetin kapılarında bulamazsın ya kendini.”

Şubat başlarında Aesop’la Yehudi Usta Doğu’daki yüksek okullarla üniversiteleri dolaşmak üzere çiftlikten ayrıldılar. Aesop’un eylülde hangi okula kaydolacağına karar vermek istiyorlardı; bu gezi tam bir ay sürecekti. Onlarla birlikte gitmek için yalvarmış olduğumu söylememe gerek yok. Ligdeki başlıca futbol kulüplerinin, tramvayların, kumar makinelerinin bulunduğu Boston ve New York gibi büyük metropollere gideceklerdi, onlar oradayken benim bu az gelişmiş yerlerde tıkılıp kalmam düşüncesi yenilir yutulur şey değildi. Havaya fırlama ve boşlukta hareket etme çalışmalarımda biraz gelişme göstermiş olsaydım geride bırakılmak o kadar da korkunç gelmezdi bana, ama hiçbir ilerleme gösteremiyordum; Usta’ya, gücümün yeniden yerine gelmesi için bir hava değişiminin tam da bana gereken şey olduğunu söyledim. Her zamanki gibi lütfedercesine güldü,

“Zamanın geliyor dostum,” dedi, “ama şimdi sıra Aesop’ta. Zavallı çocuk tam yedi yıldır ne bir sokak kaldırımı ne de bir trafik lambası gördü; babası olarak bana düşen görev, ona biraz dünyayı tanıtmak. Ne de olsa artık kitapların yararı olmaz. Öyle bir an gelir ki artık her şeyi somut olarak yaşaman gerekir.”

“Somut deyince aklıma geldi,” dedim, hayal kırıklığımı gizlemeye çalışarak, “Aesop’un küçük dostuyla ilgilenmeyi unutma. Aesop’un denemek için yanıp tutuştuğu bir şey varsa o da küçük dostunu avucuna değil de, başka bir yere koymak.”

“Tasalanma Walt. Gündemde o da var. Bayan Witherspoon bu iş için bana ayrıca para verdi.”

“Ne kadar düşünceliymiş. Belki günün birinde benim için de aynı şeyi yapar.”

“Yapacağına eminim, ama senin onun yardımına ihtiyaç duyacağını hiç sanmıyorum.”

“Zamanı gelince görürüz. Halimize bakarsan zaten bu konuyla ilgilenecek durumda değilim.”

“İşte bu yüzden senin Kansas’ta kalıp çalışman iyi olur. Çalışmanı sürdürürsen, belki de geri döndüğümde bana bir sürpriz yaparsın.”

Böylece şubat ayını Siu Ana’yla baş başa geçirdim, yağan karı seyrettim, bozkırda esen rüzgârın sesini dinledim. İlk birkaç hafta hava o kadar kötüydü ki evden çıkıp ahıra gitmek gelmedi içimden. Zamanımın büyük bölümünü evde sıkıntılar içinde dolaşarak geçiriyordum, becerim üzerinde çalışmayı düşünemeyecek kadar kederliydim. Evde ikimizden başka kimse olmasa da Siu Ana ev işlerini savsaklamıyordu, bacağının birini kullanamaması yüzünden daha çok çaba harcaması gerektiği için de eskiden olduğundan daha çabuk yoruluyordu şimdi. Bense onun dikkatini dağıtıyor, iş yaparken benimle konuşmasını sağlamaya çalışıyordum. İki yılı aşkın bir süre, kendimden başkasını düşünmemiştim pek, çevremdeki insanları hemen hemen yüzeysel görünümleriyle kabullenmiştim. Onların geçmişlerini araştırmaya çalışmamış, onların hayatına girmemden önce nasıl insanlar olduklarını düşünmemiştim bile. Şimdiyse, durup dururken onların her biri hakkında bilinecek ne varsa hepsini öğrenmek için yanıp tutuşmaya başlamıştım. Sanırım onları çok özlediğim için böyle davranıyordum – Usta’yla Aesop’u çok özlüyordum, Bayan Witherspoon’u da. Onun evde olmasını çok isterdim, o gittiğinden beri ev çok sıkıcı

geliyordu bana. Soru sormak, onlarla birlikte olmanın bir yoluydu, Siu Ana onlardan ne kadar çok söz ederse kendimi o kadar az yalnız hissediyordum.

Ne kadar üstelesem de, başının etini yesem de gündüzleri Siu Ana'nın ağzından pek laf alamıyordum. Ara sıra anlattığı küçük bir anı, şuradan buradan üç beş söz, birkaç dokundurma, hepsi o kadar. Geceleriyse konuşmak daha kolaylaşıyordu, Siu Ana'yı ne kadar sıkıştırırsam sıkıştırayım, akşam yemeğine oturmadan konuşmaya başlamazdı pek. Ağzı sıkı biriydi, gevezelik ya da boşboğazlık etmezdi, ama bir de havasına girerse, pek güzel öyküler anlatırdı. Düz bir sesle anlatırdı, pek süslemezdi de anlattıklarını, ama cümlenin ya da sözün tam ortasında öyle bir ustalıkla duraklardı ki, anlatısını bölen bu ufak aralar oldukça şaşırtıcı sonuçlara yol açardı. İnsana düşünme fırsatı verirdi, öyküye kendiniz devam ederdiniz; Siu Ana yeniden söze başladığındaysa kafanızın içinin, daha önce orada olmayan her çeşit renkli imgeyle dolmuş olduğunu fark ederdiniz.

Bir gece, hiç anlayamadığım bir nedenle beni ikinci kata, odasına götürdü. Yatağın üzerine oturmamı söyledi; ben yatağın üzerine rahatça yerleştikten sonra köşede duran kırık dökük, eski bir sandığın kapağını açtı. Ben, Siu Ana'nın o sandıkta çarşaflarıyla yatak örtülerini sakladığını düşünürdüm hep, ama kapak açıldığında sandığın Siu Ana'nın geçmişinden kalma şeylerle tıka basa dolu olduğu çıktı ortaya: fotoğraflar ve boncuklar, mokasenler ve ham deriden giysiler, ok başları, gazete kesikleri, kurutulmuş çiçekler. Siu Ana bu andaçları birer birer yatağa taşıdı, yanıma oturdu, bunların anlamını açıkladı bana. Buffalo Bill için çalışmış olduğunun doğru olduğunu keşfettim, eski fotoğraflara baktığımda beni en çok etkileyen şey, Siu Ana'nın geçmişinde ne kadar da güzel bir kız olduğuydu – şık ve incecikti, bembeyaz dişleri, iki tane upuzun, hoş saç örgüsü vardı. Tam bir Kızılderili prensesiydi, filmlerdeki kızlar gibi düş güzeliydi; o güzel, ufak tefek kızı şimdi bizim evimizin işlerini gören tıknaz, topal kadının yanına koymak, ikisinin aynı kişi olduğunu düşünmek pek kolay değildi. “Her şey ben on altı yaşındayken başladı,” dedi Siu Ana, 1880'lerin sonunda Kızılderili topraklarını kasıp kavuran Hayalet Dansı çılgınlığının doruğa ulaştığı günlerde. Bunlar kötü günlerdi, dünyanın sonu gelmiş gibiydi, kızıl derili insanlar kendilerini yok olmaktan kurtaracak tek şeyin büyü olduğuna inanıyorlardı. Atlılar dört bir yandan onları kuşatıyor, bozkırlardan kaçıp küçük köylere çekilmeye zorluyordu, Mavi Ceketlilerin sayısı da Kızılderililerin karşı saldırıya geçmelerine olanak vermiyordu. Hayalet

Dansı düşmana karşı koymak için tutundukları son daldı; çılgın gibi sallanıp sıçrıyorlar, zıplayıp sekiyorlardı. İşte o zaman bedeninden kurtulabilirdi insan, beyazların attığı kurşunlar yerini bulmaz, insanı öldürmezdi, kanını damarlarından boşaltamazdı; böyle düşünüyorlardı. Dans her yere yayıldı, sonunda Oturan Boğa da bu sallanan insanların nasibini paylaştı. Amerikan Ordusu korkuya kapıldı, isyan çıkacağını düşündü, Siu Ana'nın babasının amcasından bu işin durdurulmasını istedi. Ama yaşlı tilki onlara çekip gitmelerini söyledi, istersem kendi çadırımda dans ederim, siz kim oluyorsunuz da özel işlerime karışıyorsunuz, dedi. Böylece Mavi Ceketli General (sanırım adı Miles ya da Niles'dı), şefle toplantı yapması için Buffalo Bill'i çağırdı. Oturan Boğa, Vahşi Batı Gösterisi'nde çalışırken Bill'le dost olmuşlardı, Oturan Boğa'nın güvendiği tek soluk benizli, Buffalo idi. Bill, iyi bir asker gibi Güney Dakota'daki kampa gitti bin bir güçlükle, ama tam oraya varmıştı ki general düşüncesini değiştirdi ve Oturan Boğa'yla görüşmesini istemedi onun. Bill güç duruma düşmüştü. Öfkeden köpürmek üzereydi ki gözüne genç Siu Ana ilişince (Siu Ana'nın o zamanki adı Güneş Gibi Gülümseyen Kız'dı) onu ekibine katıverdi. Hiç değilse bu yolculuk tümüyle boşa olmamıştı. Siu Ana içinse hayatla ölüm arasındaki farktı. Siu Ana gösteri dünyasına katıldıktan birkaç gün sonra Oturan Boğa kendisini tutsak eden askerlerle giriştiği bir kavgada öldürüldü; bundan kısa bir süre sonra da Yaralı Diz Savaşı denilen savaşta tam üç yüz kadın, çocuk ve yaşlı adam bir atlı birliği tarafından öldürüldü; aslında bu bir savaş filan değil, masum insanların toptan kıyıma uğramasıydı.

Siu Ana bunları anlatırken gözleri dolu doluydu. "Custer'ın intikamı," diye mırıldandı. "Crazy Horse bedenini oklarla doldurduğunda ben iki yaşındaydım, on altı yaşına geldiğimdeyse geriye bir şey kalmamıştı."

"Aesop bunu bana bir gün açıklamıştı," dedim. "Tam olarak anımsayamıyorum, ama Kızılderililer beyazlara karşılık beklemeden yardım etmiş olsalardı Afrika'dan kara derili kölelerin getirilmemiş olacağını anlattığı aklımda. Aesop bana beyazların Kızılderilileri köle yapmak istediklerini, ama geldikleri yerdeki Katolik politikacıların bu işe engel olduklarını söyledi. Bunun üzerine korsanlar Afrika'ya gitmişler, bir sürü kara derili toplamışlar, bunları zincire vurup götürmüşler. Aesop bana bunları anlattı, ben onun hiç yalan söylediğini duymadım. Kızılderililere iyi davranılmış; hani Usta'nın hep söylediği gibi, yaşa ve yaşat konusu."

“Öyle olmalıydı,” diye yanıtladı beni Siu Ana, “ama öyle olmalıydı deyince öyle olmuyor her zaman.”

“Haklı olabilirsin Ana. Bedava oldukça istediğin kadar söz verebilirsin, yine de bir borcun birikmez.”

Siu Ana başka fotoğraflar da çıkardı, arkasından da tiyatro programları, afişler, gazete kesikleri geldi. Siu Ana’nın gitmediği yer kalmamıştı neredeyse, hem yalnız Amerika ve Kanada’da değil, okyanusun karşı tarafında da. İngiltere kralıyla kraliçesinin önünde gösteri yapmış, Rus çarına fotoğraf imzalamış, Sarah Bernhardt’la şampanya içmişti. Buffalo Bill’le birlikte beş altı yıl kadar turneye çıktıktan sonra Ted adında bir İrlandalıyla evlenmişti. Ted, Britanya adalarında engelli yarışlara katılan ufak tefek bir jokeydi. Daffodil adını verdikleri bir kızları olmuştu, bahçesinde mavi gündüzsefaları ve pembe sarmaşık gülleri olan taş bir kulübede oturmuşlardı, tam yedi yıl boyunca olabildiğince mutlu olmuşlardı. Sonra bir felaket gelmişti başlarına. Ted ile Daffodil bir tren kazasında hayatlarını yitirmişlerdi, Siu Ana da kırık bir kalple Amerika’ya dönmüştü. Adı yine Ted olan bir borucuyla evlenmişti; ama bir numaralı Ted’in aksine iki numaralısı, inatçının, hoyratın tekiydi; Siu Ana içmeye başlamıştı, yeni yaşamını eskisiyle karşılaştırdıkça iyice kederleniyordu. Ted’le ikisi, Tennessee’deki, Memphis’in dışında katranlı mukavvadan yapılma derme çatma bir kulübede yaşamaya başlamışlardı; 1912 yılının yazında, Yehudi Usta bir sabah ansızın yollarına çıkmış olmasaydı Siu Ana vaktinden önce bu dünyadan göçmüş olurdu. Yehudi Usta kucağında küçük Aesop’la (onu pamuk tarlasında kurtarmasının üzerinden yalnızca iki gün geçmişti) yolda yürürken, Siu Ana’nın evim dediği yıkık dökük kulübeden çığlıklar ve bağrışmalar geldiğini duymuş. İki numaralı Ted, Siu Ana’yı yumruk yaptığı kıllı elleriyle dövüyormuş, ilk birkaç yumrukta kadının altı yedi dişini kırmış, kuru gürültüye pabuç bırakmayan Yehudi Usta kulübeye girmiş, kucağındaki sakat çocuğu yavaşça yere bırakmış, iki numaralı Ted’in arkasından dolanmış, başparmağıyla ortaparmağını herifin ensesine bastırmış, ama öyle bir bastırmış ki adam bayılıvermiş; böylece Usta kavgayı sona erdirmiş. Sonra Siu Ana’nın diş etlerindeki ve dudaklarındaki kanları silmiş, onun ayağa kalkmasına yardım etmiş. Odanın sefaletine göz gezdirince kararını vermesi on iki saniye bile sürmemiş. “Sana bir önerim var,” demiş, sopa yiyen kadına. “Bırak bu pis herif yerde kalsın, sen benimle gel. Bir anneye gereksinim duyan raşitik bir çocuk var yanımda,

sen ona bakmayı kabul edersen ben de sana bakarım. Bir yerde uzun boylu kalmam ben, bu yüzden dolaşmaya alışman gerek, ama ölmüş babamın üzerine yemin ederim ki ne seni ne de çocuğu aç bırakırım."

Usta o sıralarda yirmi dokuz yaşındaymış, erkek milletinin, palabıyığıyla ve benzersiz kravatıyla övünen gösterişli bir temsilcisiymiş. Siu Ana o sabah katılmış ona, ondan sonraki on beş yıl boyunca da Yehudi Usta mesleğini icra ederken yanından hiç ayrılmamış, Aesop'u da kendi oğlu gibi büyütmüş. Anlattığı yerlerin hepsinin adı kalmadı aklımda, ama en iyi öyküler hep Chicago'da geçiyor gibiydi, sık sık gittikleri kentte. Bayan Witherspoon da Chicagoluydu, Siu Ana bu konuya geçer geçmez başım dönmeye başladı. Siu Ana bu konudan çok kısa söz etti, ama yalın gerçekler öylesine ilgi çekiciydi, öylesine tuhaf ve tiyatrovariydi ki, çok geçmeden bunları birleştirip eksiksiz bir dram uyduruverdim. Marion merhum kocasıyla evlendiğinde yirmi ya da yirmi bir yaşındaydı. Kocası Kansas'ta büyümüştü, Wichitalı varlıklı bir ailenin oğluydu, ailesinden kalan mirası eline geçirir geçirmez dosdoğru büyük kente koşmuştu. Siu Ana bu adamı yakışıklı, keyfine düşkün, sefih biri olarak tanımlıyordu, içtenlikten uzak bir çapkındı, Jim Thorpe ayakkabısının bağcığını bağlayana kadar bu adam kadınları çoktan yatağa atardı. Genç çift, üç dört yıl kadar hesapsız para harcadı, ama Bay Witherspoon taylara düşkündü, ayrıca ayın on beş yirmi gününü de düşkün olduğu iskambil oyununa ayırıyordu; bu kötü alışkanlıklarını uygularken becerisi coşkusunun gerisinde kaldığından, bir zamanlar yüklüce olan serveti küçücük kalıvermişti. Sonlara doğru durum o kadar umutsuzlaşmıştı ki, Charlie Witherspoon'un, karısını da alarak Wichita'daki aile evine dönmek zorunda kalması ve onun gibi birinin –yani polo oynamaktan başka bir şey bilmeyen o avarenin, o Kuzeyli havainin– gerçekten de iç karartıcı bir sigorta şirketinde dokuz beş memurluğu araması kaçınılmaz gibi görünmeye başlamıştı. İşte tam o sırada Yehudi Usta çıkmış sahneye; Rush Sokağı'ndaki bir bilardo salonunun arka odasında, sabahın dördünde, adı geçen Bay Witherspoon ve tanımadığı iki üç kişiyle bir araya gelmiş; adamlar yeşil çuha kaplı bir masanın başında ellerinde iskambil kartlarıyla oturmaktaymışlar. Mizah dergilerinde yazdığı gibi, Charlie şanslı gününde değilmiş, elinde üç vale ve iki papazla, ortaya koyacak beş kuruşu bile olmadığı için mahvolmak üzereymiş. Yehudi Usta' nın dışındakiler oyuna girmemişler; böyle bir fırsatı eline bir daha geçiremeyeceğini düşünen

Charlie, rest demeye karar vermiş. Önce Cibola, Kansas'taki arazisini koymuş ortaya (bir zamanlar dedelerine ait olan çiftliği), bir kâğıt parçasının üzerine evle araziyi yazıp imzalamış, ama sonra Yehudi Usta oyunda kalıp parayı artırınca Charlie bir kâğıt daha imzalayarak karısının üzerindeki haklarından vazgeçmiş. Yehudi Usta'nın elinde dört yedili varmış; kare, ful'den yüksek olduğu için, Yehudi Usta hem çiftliği hem de kadını kazanmış; ne yapacağını bilmez bir duruma düşen zavallı, yenik Charlie Witherspoon ise gün doğarken evine dönmüş, karısının uyuduğu odaya girmiş, başucundaki komodinden bir tabanca çıkarmış, yatağın üzerine oturup beynini dağıtmış.

İşte Yehudi Usta, Kansas'a böyle yerleşmiş. Yıllarca oradan oraya dolaştıktan sonra sonunda evim diyebileceği bir yeri olmuş, bu yer kafasında biçimlendirdiği bir yer olmasa da o kare yedili sayesinde eline geçirdiği şeyi de geri çevirecek değilmiş. Benim aklımın almadığı, Bayan Witherspoon'un bu olaydaki durumuydu. Kocası beş parasız ölmüşse, kendisinin Wichita'daki malikânede böyle rahat bir hayat sürmesini sağlayan, güzel giysiler ve zümrüt yeşili otomobiller almasına olanak veren para nereden geliyordu? Bütün bunlardan sonra Yehudi Usta'nın tasarılarına parasal destek de verebiliyordu üstelik. Siu Ana'da bu sorunun yanıtı da hazırdı. Çünkü Bayan Witherspoon zeki biriydi. Kocasının neler karıştırdığını anladıktan sonra hesaplarla oynamaya başlamış, aylık gelirlerinin birazını yüksek verim getiren yatırımlarda, hisse senetleri, tahvil ve başka parasal işlemlerde kullanmıştı. Bu hilekârlığı sayesinde, dul kaldığı zaman oldukça büyük kazançlar elde etmiş durumdaydı; ilk koyduğu para dörde katlanmıştı, cebinde böyle ufak çaplı bir servetle artık bol bol yiyebilir, içebilir, eğlenebilirdi. “Ama ya Yehudi Usta?” diye sordum. Usta, kadını poker oyununda dürüstçe kazanmıştı, Bayan Witherspoon'un sahibi olduysa neden evlenmemişlerdi? Kadın neden yanımızda oturup Usta'nın çoraplarını yamamıyor, yemeğini pişirmiyor, karnında onun bebeklerini taşımıyordu?

Siu Ana başını yavaşça iki yana salladı. “Bambaşka bir dünyada yaşıyoruz,” dedi. “Artık kimse kimsenin bedenine sahip olamıyor. Bir kadın erkekler tarafından alınıp satılacak mal değil artık, hele Usta'nın sevgilisi gibi yeni tip kadınlar hiç değil. Bu kadınlar seviyorlar ve nefret ediyorlar, sarılıyorlar ve oynaşıyorlar, istiyorlar ve istemiyorlar, zamanla karşılarındakiyle birbirlerine iyice bağlanıyorlar. Tam bir maskaralık bu,

alkış tutuluyor, revü, sirk hepsi bir arada, ölene kadar da onlar için hep böyle olacak.”

Yalnız kaldığımda bu öyküler bana epeyce düşünecek malzeme sağlıyordu, ama Siu Ana’nın anlattıklarının üzerinde düşündükçe kafamın içi daha da karışıyor, allak bullak oluyordu. Böylesi karmaşık işlerin girdisini çıktısını inceleyeceğim diye kafa patlatıyordum, ama bir noktaya gelince duruyor, bu kadar çok düşünürsem beynim zarar görecek diyordum kendi kendime. Yetişkinleri anlamak olanaksızdı, kendim de bir gün yetişkin olursam eski kendime bir mektup yazıp yetişkinlerin nasıl böyle olduklarını açıklayacağıma söz verdim, ama şimdilik daha fazla kafa yormayacaktım. Böylesine rahatlamak hoştu, ama bu düşüncelerden sıyrıldığım anda öylesine yumuşak, hafif, tekdüze ve böyle olduğu için de yorucu, derin bir can sıkıntısının kucağına düşüyordum ki sonunda çalışmaya başlıyordum. Çalışmak istediğimden değil, ama zamanımı başka nasıl geçireceğimi bilemediğimden.

Yeniden odama kapandım, üç gün boyunca boşu boşuna çabalayıp durduktan sonra neyi yanlış yaptığımı keşfettim. Bütün sorun yaklaşım biçimimdeydi. Nasıl olduysa, havaya fırlamak ve havada hareket etmenin iki aşamalı bir işlem olduğunu sokmuştum kafama. Önce çıkabildiğim kadar yükseğe çıkıyor, sonra öne doğru hareket ediyordum. Kendimi birinci hareketi yapmaya alıştırmıştım, ikinci hareketi de birincinin üzerine ekleyerek becerebileceğimi düşünüyordum. Ama işin gerçeği, ikinci hareket kendisinden önce geleni yok ediyordu. Eski yöntemi uygularken, kendimi durmadan havalandırıyor, ama öne doğru hareket etmeyi düşünmeye başlar başlamaz yeniden alçalıyor, havada süzülmeme fırsat kalmadan kendimi yeniden iki ayağımın üzerinde buluyordum. Kaç kez denediysem de her seferinde başarısızlığa uğradım; bir süre sonra beceriksizliğim beni öylesine kızdırdı ve çileden çıkardı ki öfkemden ter ter tepinmeye, yeri yumruklamaya başladım. Sonunda, öfkenin ve yenilgi duygusunun şiddetiyle kalkıp duvara attım kendimi, bir tarafımı kırıp bayılmayı umuyordum. Sıçradım, saniyenin onda biri kadar bir an içinde, tam omzum duvara çarpmak üzereyken, havada süzülmekte olduğumu algıladım, öne doğru koşarken bile yerçekiminin dışına çıkmaktaydım, havayı yararak öne atılırken tanıdık, coşkulu bir dürtüyle dolmuştum. Neler olduğunu anlamama fırsat kalmadan duvara toslayıp geri fırlamıştım bile, acılar içinde yere düştüm, kıvrılıp kaldım. Çarpmanın şiddetiyle sol yanım baştan

başa zonkluyor gibiydi, ama kimin umurunda? Ayağa fırladım, odanın içinde dans etmeye başladım, tam yirmi dakika boyunca deliler gibi güldüm. İşin sırrını çözmüştüm. Anlamıştım. Bırak şu dik açıları diyordum kendi kendime. Yayları düşün, eğrileri düşün. Önemli olan önce havaya yükselmek ve sonra da hareket etmek değildi, önemli olan havaya yükselirken aynı anda sağa sola hareket etmekti, kendimi bir tek düzgün, kesintisiz hareketle beni kuşatan o kocaman boşluğun kucağına atmamdı.

Bunu izleyen on sekiz yirmi gün boyunca köpekler gibi çalıştım, bu yeni yöntem kaslarıma ve kemiklerime iyice sinene, bir saniye bile durup düşünmeyi gerektirmeyecek bir eylem olana kadar üzerinde çalışıp durdum. Havada sağa sola hareket etmek, geliştirilebilen bir beceriydi, yerde yürümekten pek de farkı olmayan bir biçimde havada yürüyordunuz düşte yürürcesine; bir bebek ilk adımlarını sıralarken nasıl sendeleyip düşerse, ben de kanatlarımı gererken çokça sendeledim ve düştüm. O noktada benim için önemli olan, yaptığım hareketin sürekliliğiydi, ne kadar ve nereye kadar hareket edebildiğimdi. İlk aldığım sonuçlar birbirinden oldukça farklıydı, üç saniyeyle on beş saniye arasında değişiyordu, üstelik oldukça da yavaş hareket edebildiğimden, olsa olsa iki metreden uzağa gitmeyi beceremiyordum, odamın bir duvarından ötekine bile gidemiyordum. Sağlam ve sıkı değildi havada yürüyüşüm, daha çok ayaklarını sürüye sürüye yürüyen bir hayalete ya da ip üzerinde yürüyen ip cambazına benziyordum. Yine de kendime güvenimi yitirmeden çalışmamı sürdürüyordum, daha önce olduğu gibi cesaretim kırılıp bayılıvermiyordum. Artık adım adım ilerliyordum, hiçbir şey beni durduramazdı. Her zamanki yüksekliğim olan on beş yirmi santimin üstüne çıkamasam da şu anda havada hareket etme çalışmalarımı yoğunlaştırmanın daha iyi olacağını düşünüyordum. Bu konuda ustalaşınca dikkatimi havaya fırlamaya çevirecek ve bu sorunun da üstesinden gelecektim. Doğrusu da buydu, yeni baştan başlamam gerekse de bu planımdan vazgeçmeyecektim. Zamanımın tükenmekte olduğunu, sandığımızdan çok daha az günümüzün kaldığını nereden bilebilirdim?

Yehudi Usta'yla Aesop döndükten sonra evdeki hava iyice tazelendi. Bir dönemin sonuydu, hepimiz artık geleceğe bakıyor, çiftliğin sınırlarının dışında bizi bekleyen yeni yaşamları bekliyorduk. İlk gidecek olan Aesop'tu, eylülde Yale'e gidecekti, ama her şey planlandığı gibi olursa, bizler de yıl sonuna kadar onu izleyecektik. Artık eğitimimin bir sonraki

aşamasına geçtiğime göre, Usta benim aşağı yukarı dokuz ay kadar sonra halk önünde gösteri yapmaya hazır olacağımı hesaplıyordu. Benim yaşımda biri için upuzun bir yol var sayılırdı önümde, ama Usta bundan gerçek bir şeymiş gibi söz ediyordu; üstelik durmadan yer ayırtma, gösteri yeri, bilet kazancı gibi sözcükler kullanarak beni sürekli heyecanlı ve canlı tutmayı başarıyordu. Ben artık işeyecek bir kabı bile olmayan, ciğeri beş para etmez beyaz çocuk Walt Rawley değildim; ben, Harika Çocuk Walt'tım, yerçekimi yasalarına meydan okuyan küçük gözüpek, havadaki as oyuncuydum. Yola düşüp becerilerimi dünyaya gösterdiğimizde olay yaratacak, Amerika'da herkesin dilinde olacaktım.

Aesop'a gelince; Doğu'ya yaptığı yolculuk benzersiz bir başarı olmuştu. Onu özel sınavlara sokmuşlar, sorular sormuşlar, dağınık saçlı başının içindekileri yoklayıp karıştırmışlardı; Usta'nın anlattığına bakılırsa Aesop herkesin ağzını açık bıraktırmıştı. Bir tek yüksekokuldan bile geri çevrilmemişti. Yale ona dört yıllık burs vermişti –yemek ve yatacak parasıyla ufak bir cep harçlığı da cabası–, böylece Aesop da Yale'i yeğlemişti. Yihhu, inanılacak gibi değil. Şimdi bunları düşündüğümde, kendi kendini yetiştiren kara derili bir delikanlının o soğuk yürekli kuruluşların kale duvarlarını tabaka tabaka yontmasının ne kadar büyük bir iş olduğunu anlıyorum. Kitaplardan anladığım yoktu, arkadaşımın başarılarını başkalarınınkiyle karşılaştıracak bir ölçüm de yoktu, ama onun bir dâhi olduğuna gözü kapalı inanmıştım, Yale Üniversitesi'ndeki bir öbek mızmızın ve kibirli budalanın onu öğrenciliğe kabul etmek istemesi bana çok doğal gelmişti, bundan daha doğal bir şey olamazdı dünyada.

Aesop'un kazandığı utkunun önemini kavrayamamış olabilirim, ancak yolculuktan dönerken yanında getirdiği yeni giysileri görünce ağzım açık kalmıştı. Döndüğünde üzerinde rakun kürkünden bir palto ile mavi beyaz bir şapka vardı, bunların içinde öyle tuhaf duruyordu ki kapıdan içeri girdiğinde kendimi tutamayıp kahkahayı bastım. Usta, Boston'da Aesop'a iki takım kahverengi tüvit elbise ısmarlayıp diktirtmişti. Aesop da eve dönünce eski çiftlik kılıkları yerine bunlarla dolaşır olmuştu, hem de beyaz gömlek, kolalı yaka, boyunbağı ve bir çift gübre rengi, parlak ayakkabıyla. Bu kılıkta ortalıkta dolaşıp durması etkileyiciydi gerçi, sanki bu giysiler onu olduğundan daha dik, daha saygın, kendi öneminin daha çok bilincinde yapıyordu. Aslında gerekmese de her sabah tıraş olmaya başladı; mutfakta tıraş kabının içinde sabunu köpürtürken, keskin uçlu tıraş bıçağını buz gibi

soğuk sabunlu suya daldırırken onun yanında duruyordum, Atlantik kıyısındaki büyük kentlerde gördüklerini ve yaptıklarını bana anlatırken ben de küçük bir aynayı ona tutuyordum. Usta yalnızca Aesop'u üniversiteye sokmakla kalmamış, ona hayatı tanıtmıştı, Aesop da bunun her dakikasını anımsıyordu: en heyecanlı ve en heyecansız noktalar ve bu ikisinin arasında kalan bütün noktalar. Aesop, gökdelenlerden, müzelerden, varyetelerden, lokantalardan, kitaplıklardan, her renk ve biçimde insanla dolu kaldırımlardan söz ediyordu bana. Bir sabah, "Kansas bir yanılsamadan başka bir şey değil," dedi, hayalî sakalını tıraş ederken, "gerçeğe giden yolda bir durak."

"Bunu söylemene hiç gerek yok," dedim. "Tıkıldığımız bu delik öylesine az gelişmiş bir yer ki, ülkenin geri kalan yerlerinde içki yasağı diye bir şeyin olduğundan haberleri olana kadar eyalet kuruyup gitti."

"New York'ta bira içtim, Walt."

"Ben de öyle tahmin etmiştim."

"Gizli içki satılan bir yerde. MacDougal Sokağı'nda, Greenwich Village'ın tam göbeğinde, yasadışı bir lokalde. Keşke sen de benimle olsaydın."

"Ben biradan hiç hoşlanmam, Aesop. Oysa sert bir burbon ver de gör bakalım içki içmekte kimse benimle başa çıkabilir mi?"

"Tadı iyiydi demiyorum. Ama bütün o insanlarla birlikte orada olmak, içkimi öyle kalabalık bir yerde içmek heyecan vericiydi."

"Bahse girerim ki yaptığın tek heyecan verici şey bu değildi."

"Hayır, elbette değildi. Birçok fırsattan biriydi yalnızca."

"Aletin de epeyce idman yapmıştır herhalde. Elbette ki bu yalnızca bir tahmin, yanlışım varsa düzelt."

Aesop'un tıraş bıçağını tutan eli havada kalakaldı; Aesop bir an dalgınlaştı, sonra aynanın içinden sırıtmaya başladı. "İhmal edilmediğini söyleyebilirim kardeşim, fazlasını sorma."

"Kızın adını söylesene. Israr etmek istemiyorum, ama şanslı kızın kim olduğunu bilmek isterim doğrusu."

"Eh, o kadar merak ediyorsan söyleyeyim: Mabel."

"Mabel. Düşününce hiç fena değil. Etli butlu bir bebeğe benziyor. Genç miydi yaşlı mı?"

"Ne gençti ne de yaşlı. Ama etli butlu derken haklıydın. Mabel yumulmayı umduğum en tombul, en kara kadındı. Öylesine iriyarıydı ki,

nerede başlayıp nerede bittiğini anlayamıyordum. Bir hipopotamla dans eder gibiydim Walt. Ama püf noktasını anladığın anda anatomi sorun olmaktan çıkıyor. Kadının yatağına çocuk giriyor, yarım saat sonra erkek olarak çıkıyorsun."

Artık erkekliğe terfi ettiğine göre oturup özyaşamöyküsünü yazmanın zamanı geldiğine karar verdi. Evden ayrılana kadar geçecek aylarda zamanını böyle değerlendirmeyi tasarlıyordu; şimdiye kadarki hayatını anlatacaktı, Georgia'nın kırlık bir bölgesindeki yıkık dökük bir kulübede doğuşundan başlayarak Harlem'deki bir genelevde, fahişe Mabel'in tombul kollarında bekâretinin bozulmasına kadar olan hayatını. Sözcükler su gibi akmaya başlamıştı, ama öykünün başlığı canını sıkıyordu; Aesop'un bu konuda nasıl kararsız kaldığını anımsıyorum. Bir gün kitabın adını *Bir Buluntu Zenci Çocuğun İtirafları* koyuyor, ertesi gün *Aesop'un Serüvenleri: Kayıp Bir Çocuğun Gerçek Öyküsü ve Yalın Düşünceleri* olarak değiştiriyordu; bir sonraki günse kitabın adı *Yale'e Giden Yol: Basit Köklerinden Günümüze Kadar Bir Zenci Bilginin Hayatı* oluveriyordu. Bu söylediklerim Aesop'un bulduğu adlardan yalnızca birkaçıydı, o kitabın üzerinde çalıştıkça durmadan değişik adlar bulmaya çabalıyor, durmadan fikir değiştiriyordu, sonunda neredeyse müsveddenin kendisi kadar uzun olan bir isim listesi çıktı ortaya. Aesop bu yapıtı üzerinde günde sekiz on saat uğraşmış olmalı; o odasında masasının üstüne eğilmişken kapı aralığından onu gözetlediğimi, nasıl olup da bir insanın onca saat kıpırdamadan oturarak bir kalemin ucunu bir tabaka beyaz kâğıdın üzerinde gezdirmekten başka bir iş yapmadan durabildiğini hayretle izlediğimi anımsıyorum. Kitapların nasıl hazırlandığını ilk kez görüyordum; Aesop yazdıklarından seçtiği bölümleri yüksek sesle okumak için beni odasına çağırdığı zaman bile, onun bütün o sessizliğini ve dikkatli çalışmasını dudaklarından dökülen öykülerle bağdaştırmak güç gelmişti bana. Aesop'un kitabında hepimiz vardık –Yehudi Usta, Siu Ana ve ben–, benim hantal, eğitimsiz kulaklarım duyduklarımın bir başyapıt olacağını söylüyordu bana. Bazı bölümlerde ağladım, bazılarında güldüm. İnsan böylesi zevklerin ve kederlerin sivri uçlarını hissetmekten başka ne bekler bir kitaptan? Şimdi bu kitabı yazarken, odasında oturan Aesop'u düşünmediğim bir gün bile olmuyor. Bu söylediğimin üzerinden tam altmış beş ilkbahar geçti, onun masasının başında oturduğunu, pencereden giren ve çevresinde oynaşan toz zerreciklerini aydınlatan ışığın altında gençlik

anılarını yazdığını hâlâ görür gibiyim. Dikkatimi iyice toplarsam, Aesop'un ciğerlerine girip çıkan havayı, kalem ucunun kâğıdın üzerinde cızırdamasını da duyuyorum.

Aesop içeride çalışırken Yehudi Usta'yla ben de günlerimizi tarlalarda geçiriyor, numaramın üzerinde saatlerce didinip duruyorduk. Usta, döndükten sonra bir iyimserlik anında bize bu yıl tohum ekilmeyeceğini söylemişti. "Tohumların canı cehenneme," demişti. "Kışı geçirmemize yetecek kadar yiyeceğimiz var, ilkbahar geldiğinde de biz buradan çoktan gitmiş oluruz. Bana kalırsa, bize asla gerekmeyecek şeyleri yetiştirmek günah sayılır." Usta'nın bu yeni düşüncesini herkes sevinçle karşıladı, bir kez olsun ilkbahar geldiğinde köle gibi çalışmayacak, toprağı sürmeyecektik, sonu gelmeyen haftalar boyunca kamburumuz çıkarak çamurların içine bata çıka yürümeyecektik. Benim havada hareket edebilmem işleri yoluna koymuştu, Yehudi Usta artık bu konuda öylesine güven duyuyordu ki çiftliğin mahvolmasına seyirci kalabilirdi. Bir insan ancak bu kadar akıllıca bir karar alabilirdi. Hepimiz üzerimize düşeni yapmıştık, kısa bir zaman sonra avucumuzdaki altınları sayacağımıza göre şimdi neden pislikle uğraşacaktık ki?

Ama bu söylediğim, orada kendimizi paralamadığımız anlamına gelmiyor elbette –özellikle de benim–, yine de çalışmaktan hoşlanıyordum, Usta beni ne kadar zora sokarsa soksun, asla pes etmek istemiyordum. Havalar ısındıktan sonra hava kararana kadar sürdürmeye başladık çalışmamızı, ay gökyüzünde yükselirken el fenerlerinin ışığı altında uzaktaki çayırlarda çalışıyorduk. Yorulmak bilmiyordum, öylesine mutluydum ki her zorluğa karşı koyabiliyordum. Mayısın 1'inde artık boşlukta on on iki metre kadar yürüyebiliyordum. Mayısın 5'inde yirmi metreyi bulmuştum, ondan bir hafta kadar sonraysa kırk metreye ulaşmıştım: yani havada tam kırk metrelik yol alabiliyordum, bu da tam on dakika süren kesintisiz, katıksız bir sihir demekti. İşte tam o sırada Usta'nın aklına beni suyun üzerinde çalıştırmak geldi. Arazinin kuzeydoğu ucunda bir göl vardı, o günden sonra bütün çalışmalarımızı orada yaptık; her sabah kahvaltıdan sonra at arabasına atlıyor, evi göremeyeceğimiz bir noktaya kadar gidiyorduk, o ıssız kırlarda baş başa, saatlerce konuşmadan duruyorduk. İlkin gözümü korkuttu su, yüzme bilmediğimden, suyun üstünde cesaret gösterisi yapmak hiç de çocuk oyuncağı değildi benim için. Göl bir baştan bir başa on sekiz metre kadar vardı herhalde, en az

yarısındaki suyun yüksekliği benim başımı aşardı. İlk gün on altı ya da on sekiz kez düştüm suyun içine, bu düşüşlerin en az dördünde Usta'nın suya atlayıp beni çıkarması gerekti. O günden sonra gelirken yanımızda havlu ve yedek giysi de getirdik, ama bir hafta bittiğinde artık bunları getirmemize gerek kalmadı. Suyu yokmuş varsayarak su korkumu yenmiştim. Aşağı bakmazsam bedenimi suyun yüzeyinde ıslanmadan kaydırabileceğimi keşfetmiştim. Bu kadar basitti; 1927 yılı Mayıs ayının son günlerinde tıpkı İsa Peygamber gibi suyun üzerinde yürümeyi başarmıştım.

Ben bunlarla uğraşırken Lindbergh de Atlantik'i yalnız başına aşmış, New York'tan Paris'e kesintisiz olarak tam otuz üç saatte uçmuştu. Arabasının arka koltuğuna yığdığı gazetelerle bir gün Wichita'dan çıkıp gelen Bayan Witherspoon'dan duyduk biz bunları. Çiftliğimizin dünyayla ilişkisi o kadar kopuktu ki böylesine önemli olaylardan bile haberimiz olmuyordu. Bayan Witherspoon kalkıp onca yoldan gelmek istemeseydi bizim bu olaydan en ufak bir haberimiz bile olmazdı. Lindbergh'in uçuşunun benim çabalarımla aynı zamana denk düşmesi beni hep hayrete düşürmüştür, o okyanusu aşarken ben de Kansas'taki küçük gölümün üstünden aşıyordum; ikimiz de aynı anda havadaydık, ikimiz de aynı anda kendi başarımızı kanıtlıyorduk. Sanki gökler ilk kez kendini insanoğluna açıyordu, biz de öncülerdik, insanın uçuşunun Kristof Kolomb'u, Macellan'ıydık. Lone Eagle'ı duvardaki bir delikten ayıracak durumda değildim, ama artık onunla aramda bir bağ olduğunu hissediyordum, sanki gizli bir kardeşlik bağı vardı aramızda. Lindbergh'in uçağının adının St. Louis Ruhu olması bir rastlantı olamazdı kuşkusuz. Orası benim de doğduğum kentti, şampiyonların, yirminci yüzyılın kahramanlarının kentiydi, Lindbergh bunu bilmeden uçağının adını benim onuruma böyle koymuştu.

Bayan Witherspoon birkaç gece kaldı bizde. O gittikten sonra Usta'yla ben işimize döndük, dikkatimizi havada hareket etmekten havaya fırlamaya çevirdik. Yatay dolaşma konusunda elimden geleni yapmıştım; artık sıra dikine yükselmeye gelmişti. Açıkça itiraf ediyorum ki Lindbergh beni esinlendirmişti, ama ben onu aşmak istiyordum: Onun makineyle yaptığını ben bedenimle yapmak istiyordum. Belki ufak çapta olacaktı bu iş, ama ondan çok daha fazla etkileyici olacaktı, Lindbergh'in ününü bir gecede bastıracaktı benim yapacağım şey. Ama ne kadar çabalarsam çabalayayım, bir karış bile ilerleyemiyordum. Bir buçuk hafta kadar, Usta'yla ben gölün

kıyısında çabalayıp durduk, koyduğumuz hedef ikimizin de gözünü korkutuyordu; bir buçuk haftanın sonunda daha öncekinden yükseğe çıkamamıştım. Sonra, 5 Haziran akşamı, Yehudi Usta'nın yaptığı öneri işleri tersine çevirmeye başladı.

"Yalnızca bir düşünce bu," dedi, "ama sanırım senin şu kolyenin bu işle bir ilgisi var. Kırk elli gramdan daha ağır değildir, ama senin yapacağın işi hesaba dökersek belki de suç kolyededir. Havada kaç milimetre yükselirsen o nesnenin ağırlığı da yükseklikle doğru orantılı olarak artar – yani sen yirmi santim yükselirsen üzerinde fazladan yirmi kilo taşıyor gibi olursun. Bu da senin yarı ağırlığın demektir. Hesaplarım doğruysa senin şimdiye kadar bu kadar güçlük çekmende şaşılacak bir şey yok."

"Bu kolye Noel'den beri üzerimde," dedim. "Benim uğurum o, onsuz yapamam."

"Evet, yapabilirsin Walt. Sen ilk kez havalandığında kolye benim boynumdaydı, unuttun mu? O kolyeye duygusal yönden bağlı değilsin demek istemiyorum, ama biz burada derin ruhsal konulara girmiş oluyoruz, belki de yapmak istediğini yaparken bütün olamayacaksın, yeteneğini tüm boyutuyla ortaya koyarken belki de kendinden bir parçayı geride bırakmak zorundasındır."

"Bunlar anlamsız sözler. Üzerimde giysilerim de var, öyle değil mi? Ayakkabılarım var, çoraplarım da. Kolye beni aşağı çekiyorsa bunlar da çekiyor demektir. Şuna emin olabilirsin ki, üzerimde giysilerim olmadan halkın karşısında gösteri yapacak filan değilim."

"Denemekten ne çıkar? Bir şey yitirmezsin Walt, aksine kazanabilirsin. Ben haksızsam ortaya çıkar. Ama haklıysam, sözlerimin doğru olup olmadığını denememek yazık olur."

Yapacak bir şey yoktu, ne kadar istemesem de, ona ne kadar inanmasam da uğur kolyemi çıkardım, Usta'nın avucuna koydum. "Pekâlâ," dedim, "bir deneyelim bakalım. Ama dediğin çıkmazsa bir daha bu konuyu açmanı istemiyorum."

Bu konuşmamızı izleyen bir saat boyunca bir önceki rekorumu ikiye katlamayı başardım, otuz otuz beş santim kadar yükselebildim. Karanlık çöktüğünde yerden yetmiş beş santim kadar yükseğe çıkabiliyordum artık; böylece Yehudi Usta'nın önsezileri doğrulanmış oluyordu, havaya yükselme sanatının nedenlerinin ve sonuçlarının içyüzünü kâhin gibi görmüştü. Heyecanım görülecek gibiydi –yerden bu kadar yüksekte havada

asılı durduğumu hissediyordum, sözcüğün tam anlamıyla uçmanın eşiğindeydim–, ne var ki altmış santimin yükseğine çıktığımda, yalpalamadan ya da başım dönmeden dikey durumumu korumam güçleşiyordu. Yükseklerde olmak benim için öylesine yeni bir şeydi ki, doğal dengemi tutturamıyordum bir türlü. Bütün bir parçadan değil de bağımsız parçalardan oluşuyormuşum gibi kendi kendimi özlüyordum; kafamla omuzlarım bir yana giderken baldırlarım ve ayak bileklerim öteki yöne dönüyordu. Yere düşmemek için, yükseldiğimde yüzükoyun bir konum alıyordum, yalnızca tabanlarımla değil, bütün bedenimle yere basmanın daha güvenli ve rahat olacağını içgüdüsel olarak biliyordum. O konumdayken öne doğru hareket edemeyecek kadar sinirliydim hâlâ ama o gecenin ilerlemiş saatlerinde, yorgunluktan tükenip eve gitmeden az önce kafamı göğsüme gömdüm, havada ufak bir takla atmaya, yani yere hiç değmeden tam, kesintisiz bir daire çizmeye çalıştım. Usta'yla ben o gece eve dönerken sevinçten adeta sarhoş olmuştuk.

Artık hiçbir şey olanaksız gelmiyordu bize: hem havaya fırlamayı hem de orada hareket etmeyi becermek, yükselip gerçekten uçmak, düşlerin düşünü gerçekleştirmek. Sanırım bu bizim paylaştığımız en önemli andı, bütün geleceğimizin sonunda yerine oturduğu an. Ne var ki haziranın altısında, yani o doruk noktasına ulaştığımızın ertesi günü, çalışmalarım ansızın ve bir daha başlamamacasına sona eriverdi. Yehudi Usta'nın bunca zamandır korkuyla beklediği şey sonunda gerçekleşti, gerçekleştiğinde de öyle bir şiddetle gelişti, yüreklerimizde öyle büyük bir karışıklığa ve isyana yol açtı ki ne o ne de ben asla eskisi gibi olamadık.

Bütün gün çok iyi çalışmıştım, o mucizevi ilkbahar ayları boyunca alışkanlık edindiğimiz üzere yine karanlık çökene kadar oyalanmaya karar vermiştik. Saat yedi buçuk olduğunda, Siu Ana'nın sabah yanımıza verdiği sandviçlerden oluşan yemeğimizi yedik, sonra da, bizi çevreleyen tarlalara çöken karanlıkta yeniden çalışmaya başladık. Atların sesini duyduğumuzda saat ona yakın olmalıydı. İlkin yalnızca hafif bir gümbürtüydü duyduğumuz, topraktaki bu uğultu bana uzaklardaki gök gürültülerini anımsatmıştı, sanki komşu eyalette şimşekler çakıyor, fırtına yaklaşıyordu. Gölün kıyısında çift takla atmış, Usta'nın komutlarını bekliyordum, ancak Usta her zamanki dingin ses tonuyla konuşacağı yerde ansızın, korkuyla koluma yapıştı. “Dinle,” dedi. Sonra yineledi: “Dinle şunu. Geliyorlar. Piç kuruları geliyor.” Kulaklarımı diktim, evet doğruydu, ses gitgide

yaklaşıyordu. Birkaç saniye geçince duyduğumun at sesleri olduğunu anladım, bize doğru yaklaşan atların yerleri döven nallarının sesiydi bu.

“Kıpırdama,” dedi Usta. “Olduğun yerde kal ve ben dönene kadar parmağını bile kıpırdatma.”

Sonra, hiçbir açıklamada bulunmadan eve doğru koşmaya başladı, bir kısa mesafe koşucusu gibi tarlalardan hızla geçiyordu. Talimatına boşverip ben de peşinden atıldım, bacaklarımın var gücüyle koşuyordum. Evden çeyrek mil kadar uzaktık, ama yüz metre bile koşmamıştık ki, alevleri gördük, karanlık gökyüzüne doğru fışkıran parlak kırmızı ve sarı alevleri. Haykırışlar ve savaş çığlıkları duyduk, arkasından da bir yaylım ateşi, sonra da hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek biçimde insan çığlıkları. Usta durmadan koşuyor, aramız gitgide açılıyordu; ancak ahırın arka tarafındaki meşeliğe vardığında durdu. Ben de yaklaştım ağaçların başladığı yere, eve kadar gitmek istiyordum, ama Usta beni gözucuyla gördü ve ilerlememe fırsat vermeden beni yere deviriverdi. “Çok geç kaldık,” dedi. “Şimdi içeri girersek ölürüz. Biz iki kişiyiz, onlarsa on iki, hem hepsinin de tüfeği ve silahı var. Dua et de bizi bulmasınlar Walt, ama ötekiler için elimizden hiçbir şey gelmez.” Böylece orada, ağaçların arkasında umarsızca durduk, Ku Klux Klan’ın işini bitirmesini bekledik. Atlarının sırtındaki bir düzine adam avluda gerine gerine dolaşıyordu, başlarına beyaz çarşaflar geçirmiş, kesik kesik bağıran bir katiller topluluğuydu bunlar, bizse onlara meydan okuyamayacak kadar güçsüzdük. Adamlar Aesop’la Siu Ana’yı alevler içindeki evden dışarı sürüklediler, boyunlarına ip geçirdiler, yolun kıyısındaki karaağaca astılar, ikisini iki ayrı dala. Aesop inledi, Siu Ana’ysa hiçbir şey söylemedi, birkaç dakika içinde ikisi de ölmüştü. En iyi iki dostum gözlerimin önünde öldürülmüştü, benim elimdense olanları seyretmekten, Yehudi Usta avucuyla ağzımı kapatırken gözlerime dolan yaşları tutmaya çalışmaktan başka bir şey gelmedi. Dostlarım öldükten sonra Klan’cılardan birkaçı yere tahta bir haç çaktılar, üzerine gaz döküp ateşe verdiler. Ev yanarken bir yandan da bu haç yanıyordu, adamlar bir süre daha bağırıp çağırdılar, havaya kurşun sıktılar, sonra da atlarına atlayıp Cibola yönüne doğru uzaklaştılar. O arada ev akkor haline gelmişti, ateşten ve alev alev yanan kerestelerden oluşan bir yanar toptu artık; adamların sonuncusu da giderken çatı çökmüş, kıvılcımlar ve göktaşları saçarak yerle bir olmuştu bile. Sanki güneşin patlayışını görmüştüm gözlerimle. Sanki az önce kıyamet gününe tanık olmuştum.

1. 24 Ekim 1929 Salı günü New York borsasının çöküşüyle Amerika'da ekonomik buhranın başlaması. (Ç.N.)

İkinci bölüm

Onları o gece çiftliğin arazisine gömdük; cesetleri ahırın yanına kazdığımız, işaret koymadığımız iki çukura yerleştirdik. Dua etmemiz gerekirdi, ama ciğerlerimiz ağlamaktan öylesine tükenmişti ki, cesetlerin üzerine toprak örtmekle yetindik, hiçbir şey söylemedik, tuzlu gözyaşlarımız yanaklarımızdan süzülürken sessizce çalıştık. Sonra, duman tüten eve dönmeden, eşyalarımızdan sağlam kalan olup olmadığına bile bakmadan atı arabaya koştuk, Cibola'yı bir daha geri dönmemek üzere arkamızda bırakarak karanlığa karıştık.

Bayan Witherspoon'un Wichita'daki evine varmamız bütün bir geceyi ve ertesi sabahın yarısını aldı; o yazın geri kalan günlerinde Usta öyle kederliydi ki kendisini öldürmesinden korktum. Ne yatağından kalkıyor ne yiyor ne de konuşuyordu. Üç dört saatte bir gözlerinden dökülen yaşlar da olmasa karşınızdakinin bir adam mı yoksa bir taş parçası mı olduğunu anlayamazdınız. O koca adam tükenmişti; üzüntüden, kendi kendini suçlamaktan mahvolmuştu; bu durumdan sıyrılmasını ne kadar istesem de haftalar geçtikçe o daha da kötüledi. "Böyle olacağını seziyordum," diye mırıldanıyordu zaman zaman. "Seziyordum, ama önlemek için parmağımı bile kıpırdatmadım. Benim suçum. Ölmelerinin suçlusu benim. Onları kendi ellerimle öldürmemden ne farkı var bu durumun? Birini öldürene de acınmaz. Yaşamayı hak etmez böyle biri."

Onu böyle görünce tüylerim ürperiyordu, öyle hareketsiz, kıpırtısız duruyordu; geleceği düşününce, Usta' nın durumu beni en az Aesop'la Siu Ana'nın başına gelenler kadar korkutuyordu – hatta daha da fazla. Bu konuda acımasız davranmak istemiyorum, ama hayat yaşanmak içindir, dostlarımın kıyımı beni ne kadar dehşete düşürmüş olsa da yalnızca küçük bir çocuktum ben, dün olanı bugün unutan bir maskaraydım; öyle günlerce sızlanıp yas tutarak ortalıkta dolaşmak bana göre değildi. Ağladım, Tanrı'ya lanetler savurdum, kafamı yerlere vurdum, ama bu işi birkaç gün

sürdürdükten sonra her şeyi unutmaya ve başka işlere yönelmeye hazırdım artık. Böyle söylemem benim kişiliğim konusunda pek de iyi şeyler düşündürmüyor insana, ama hissetmediğim şeyleri hissetmiş gibi davranmanın da bir anlamı yok. Aesop'u ve Siu Ana'yı özlüyordum, yeniden onlarla birlikte olmak için deli oluyordum, ama yoklardı artık, ne kadar dua etsem de geri gelecekleri yoktu. Benim için artık kolları sıvamak, çalışmaya başlamak zamanı gelmişti. Kafam hâlâ yeni mesleğimle ilgili hayallerle doluydu, bu hayaller ne kadar bencilce olursa olsun işe başlamak, göklere fırlamak ve bütün dünyaya becerimle parmak ısırtmak için sabırsızlanıyordum.

Bu durumda, haziran geçip de temmuz gelmesine karşın Yehudi Usta'nın hâlâ parmağını kıpırdatmadığını gördüğümde ne büyük hayal kırıklığına uğradığımı bir düşünün; temmuz da geçip ağustos gelmesine karşın Usta'nın yaşadığı trajedinin etkisinden sıyrıldığını belirten en ufak bir işaret bile göstermemesinin nasıl keyfimi kaçırdığını bir düşünün. Bu durum yalnızca tasarılarıma engel olmakla kalmadı, aynı zamanda kendimi yüzüstü bırakılmış, güç durumda terk edilmiş gibi hissetmeme neden oldu. Usta'nın kişiliğindeki önemli bir kusur gözlerimin önüne serilmişti; sağlam bir içyapısı olmadığı için, hayatın boktan yanlarıyla yüz yüze gelmeyi reddettiği için kızıyordum ona. Bunca yıldır güvenmiştim, gücünden güç almıştım; şimdiyse o kalkmış, saçma sapan davranan sıradan bir iyimser gibi, iyiliği görünce hoş geldin diyen, ama kötülüğü kabul edemeyen biri gibi davranıyordu. Onun böyle çöktüğünü görmek midemi bulandırıyordu, kederi sürüp gittikçe ona olan güvenim elimde olmadan azaldı. Bayan Witherspoon olmasaydı ben çoktan havlu atar, çekip giderdim. "Senin Ustan büyük adam," dedi günün birinde, "büyük adamların duyguları da büyük olur. Başkalarından daha çok şey hissederler onlar, sevinçleri de büyük olur, öfkeleri de, kederleri de. Şimdi acı çekiyor, başkasından daha uzun sürecektir onun çektiği acı. Bu, seni dehşete düşürmesin Walt. Sonunda kurtulacaktır bundan. Sabırlı olmalısın."

Bana bunları söyledi Bayan Witherspoon, ama söylediği sözlere kendisinin de inandığından emin değilim. Günler geçtikçe onun da Usta'ya benim kadar kızdığını seziyordum, böylesine önemli bir konuda tümüyle aynı görüşte olmamız hoşuma gidiyordu. Şu Bayan Witherspoon esaslı bir kadındı, evinde yaşadığım ve her günümü onunla geçirdiğim bu dönemde, daha önce tahmin ettiğimden çok daha fazla ortak yönümüz olduğunu

anlamıştım. Çiftliğe bizi ziyarete geldiğinde Aesop'la Siu Ana'yı incitmemek için elinden geldiğince iyi davranmıştı, ama şimdi kendi çöplüğündeyken artık kendisini tutması gerekmiyordu, olduğu gibi görünebilirdi. İlk birkaç hafta, onun yaradılışının her yönü şaşırttı beni, kötü alışkanlıkları vardı, kendi isteklerinin yerine getirilmesi konusunda tutturdu mu tutturuyordu. Yalnızca içkiye olan eğiliminden söz etmiyorum (günde en az altı ya da yedi bardak cin tonik içiyordu), sigaraya olan düşkünlüğünden de (sabahtan akşama kadar Picayunes ve Sweet Caporals gibi modası geçmiş marka sigaralar tüttürüyordu); sözünü ettiğim şey, onun genelde umursamaz oluşuydu, hanımefendi görünüşünün ardında özgür kalmaya çalışan başıboş, pasaklı bir ruh gizleniyordu. Ağzı onu ele veriyordu: En sevdiği içkiden bir iki tek attı mı bir kadının ağzından duyduğum en kaba, en bayağı bir konuşma tutturuyor, en sivri şakaları tüfekten fırlayan kurşunlar gibi peş peşe sıralıyordu. Çiftlikte onca terbiyeli bir yaşam sürdükten sonra, yüksek ahlak kurallarına bağlı olmayan, hayattaki tek amacı eğlenmek ve olabildiğince çok para kazanmak olan biriyle birlikte olmak oldukça hoşuma gitmişti. Böylece Bayan Witherspoon'la dost olduk, Wichita'nın o sıcak yazının en sıcak, en sıkıntılı günlerini ter içinde geçirirken Yehudi Usta'yı kederiyle baş başa bıraktık.

Bayan Witherspoon'un benden hoşlandığını biliyordum, ama onun bana derin bir sevgi duyduğunu söyleyerek abartacak değilim, hiç olmazsa o aylarda böyle bir şey yoktu. Beni mutlu tutmak için kesin bir nedeni vardı Bayan Witherspoon'un; ben ne kadar onun beni değerli bir arkadaş, hazırcevap, gözüpek bir çocuk olarak gördüğünü düşünüp böbürlensem de, işin gerçeği Bayan Witherspoon'un kendi banka hesabının geleceğini düşünmesiydi. Onun gibi becerikli ve çekici bir kadın benim gibi şaşkının biriyle neden vakit geçirsindi? O beni bir iş fırsatı olarak görüyordu, çocuk biçimine girmiş dolar işaretiydim ben, mesleğime gereken ilgi ve dikkat gösterilirse bu işin onu on üç eyaletin en zengin kadını yapacağını biliyordu. Birlikte hoş vakit geçirmediğimizi söylemek istemiyorum, ama bu ancak onun amacına uygun hareket ettiğimizde oluyordu; beni gözaltında tutmak, benim yeteneğim sayesinde para kazanmasına fırsat kalmadan kaçıp gitmememi sağlamak için bana yağcılık yapıyor, gönlümü alıyordu.

Öyle olsun bakalım. Böyle davrandığı için onu kınayacak değilim, onun yerinde olsaydım ben de öyle davranırdım herhalde. Yine de benim büyümün onu ne kadar az etkilediğini görmenin beni zaman zaman

öfkelendirdiğini yadsıyacak değilim. Bütün o sıkıcı haftalar ve aylar boyunca günde en az bir ya da iki saat düzenli olarak çalışmamı sürdürdüm. Yanımızdan arabayla geçen insanları korkutmamak için evin dışına çıkmıyor, üst kattaki salonun güneşliğini indirip orada çalışıyordum. Bayan Witherspoon bu çalışmalarımı izlemek zahmetine ancak pek seyrek olarak katlanmakla kalmadı, nasılsa odaya girdiği bir iki seferde de benim havadaki hareketlerimi tepkisizce izledi, bir biftek parçası seyreden kasap kadar boş gözlerle ve nesnellikle baktı bana. Yaptıklarım ne kadar olağanüstü olursa olsun, Bayan Witherspoon bunları olağan şeyler olarak kabul ediyordu, ayın büyümesi ya da rüzgârın sesi kadar sıradan ve anlaşılır buluyordu. Belki de bir mucizeyle sıradan bir olayı birbirinden ayırt edemeyecek kadar sarhoştu ya da bu işin gizemi ona vız geliyordu; ama iş eğlenceye gelince, beni oturma odasındaki kahrolası masaların ve iskemlelerin üstünde süzülürken izlemektense üçüncü sınıf bir gösteriyi seyretmek üzere bardaktan boşanırcasına yağan yağmurda araba sürmeyi yeğlerdi. Benim gösterim onun amacına ulaşmasına yarayan bir araçtan başka bir şey değildi. Sonucu garanti ettikten sonra araç onun umurunda bile değildi.

Ama bana iyi davranıyordu, hakkını vermem gerek. Nedenleri ne olursa olsun, eğlence konusunda eli sıkı değildi, benim adıma para harcamakta bir kez bile duraksamadı. Gelişimden iki gün sonra beni alıp Wichita’ nın merkezine alışverişe götürdü, üstümü başımı donattı. Sonra da dondurmacıya, şekerlemeciye ve eğlence merkezine gittik. Bayan Witherspoon hep bir adım önümdeydi, ben bir şey istediğimin daha bilincine varamadan o şeyi alıp bana sunuveriyordu; göz kırpıp avucuma bırakıyor, başımı okşuyordu. Geçirdiğim onca kötü günden sonra günlerimi lüks içinde geçirmeye bir itirazım olduğunu söyleyemem. Yumuşacık bir yatakta, işlemeli çarşafların ve kuştüyü yastıkların arasında yatıyordum, zenci aşçı Nelly Bogg’un bizim için pişirdiği ziyafet yemeklerini gövdeye indiriyor, her gün iç çamaşırı değiştiriyordum. Çoğu öğle sonrası, sıcaktan kaçmak için zümrüt yeşili otomobile atlıyor, kent dışına çıkıp tur atıyorduk; arabanın camlarını açıp boş yollarda yıldırım gibi giderken dört bir yanımızdan rüzgâr bizi yalıyordu. Bayan Witherspoon hızdan hoşlanıyordu; ayağını gaz pedalına bastırırken öyle mutlu oluyordu ki, onu hiç böyle görmemiştim daha önce: Gümüş içki şişesinden çektiği yudumlar arasında kahkahalar atarken kısa kızıl saçları ters dönmüş bir tırtıl gibi rüzgârda dalgalanıyordu. Bu kadın korku nedir bilmiyordu, saatte yüz kırk yüz elli kilometre hızla

giden bir arabanın bir insana çarpınca öldürebileceğinin farkında bile değildi. Bayan Witherspoon gaz pedalını böyle köklediğinde serinkanlılığımı koruyabilmek için elimden geleni yapıyordum, ama arabanın hızı saatte yüz otuz ya da yüz kırkı bulunca kendimi tutamıyordum. İçimde kabaran korku midemi etkiliyordu, çok geçmeden peş peşe osurmaya başlıyordum, kıçımdan kesik kesik çıkan tiz sesli bir müziğin eşliğinde pis kokulu bombaları arka arkaya bırakıveriyordum havaya. Utançtan neredeyse öldüğümü söylememe gerek yok, çünkü Bayan Witherspoon böyle saygısızlıkları üzerinde durmadan geçiştirecek türde biri değildi. İlk kez osurduğumda öyle bir gülmeye başladı ki başının omuzlarının arasındaki yerinden kopacağını sandım. Sonra, hiçbir uyarıda bulunmadan frene sonuna kadar bastı ve arabayı yana savurarak, yüreğimi hoplatarak durdurdu.

“Bunun gibi birkaç tane daha salarsan,” dedi, “gaz maskesi takmamız gerekecek.”

“Ben koku filan almıyorum,” dedim; aklıma bundan daha uygun bir yanıt gelmemişti.

Bayan Witherspoon havayı kokladı, sonra burnunu kırıştırdı, yüzünü buruşturdu. “Bir daha kokla, afillim. Koca bir fasulye tugayı bizimle birlikte yolculuk ediyor, ederken de senin poponda mızıka çalıyor.”

“Birazcık gaz saldım,” dedim, ustaca yöntem değiştirerek. “Yanılmıyorsam, arabaya benzin koymadıkça gitmez.”

“Bu benzinin oktanına bağlı tatlım. Burada söz konusu olan kimya deneyi ikimizi de havaya uçurabilir.”

“Evet, ama ağaca toslayıp ölmekten daha iyi bu.”

“Tasalanma sen, ufaklık,” dedi Bayan Witherspoon, sesi ansızın yumuşayıvermişti. Elini uzatıp başıma dokundu, parmaklarını tatlı tatlı saçlarımda gezdirdi. “Ben usta bir sürücüyüm. Ne kadar hızlı gidersek gidelim, denetim Bayan Marion’da olduğu sürece güvendesin demektir.”

“Bunu duymak hoş,” dedim, elinin başıma dokunmasından çok hoşlanmıştım. “Ama bunu yazılı olarak verseniz içim daha rahat eder.”

Bayan Witherspoon boğazdan gelen, kısa, kaba bir kahkaha attı, gülümsedi. “Sana bir öğüt vereyim,” dedi. “Fazla hızlı sürdüğümü düşünüyorsan, gözlerini kapayıp haykır. Ne kadar yüksek sesle haykırırsan ikimiz de o kadar çok eğleniriz.”

Ben de öyle yaptım ya da hiç değilse yapmayı denedim. Bundan sonraki gezintilerimizde hız ibresi yüz elli kilometreyi gösterdiğinde

gözlerimi yummaya dikkat ettim, ama birkaç kez yüz kırkla giderken osurduğum oldu, hatta bir keresinde yüz otuzda bile tutamadım (üstümüze gelen bir kamyona çarpacak gibiydik o sırada. Son saniyede kurtulduk). Bu kusurların benim özsaygıma zararı olmadı, ancak ağustos başlarında, kıçımın deliğini tutamayıp pantolonuma doldurunca geçirdiğim sarsıntı en kötüsü oldu. Felaket sıcak bir gündü. İki haftadır bir damla bile yağmur düşmemişti, o dümdüz topraklardaki her ağacın üzerindeki her yaprak toz içinde kalmıştı. Bayan Witherspoon her zamankinden biraz daha sarhoştu sanırım, kenti geride bıraktığımızda o dünyayı takmayan, boşverci havalarını takınmıştı bile. Daha ilk dönemeçte yüz kilometreyi bulmuştu, ondan sonra da hızını kesmek mümkün olmadı. Her taraf toz içinde kalmıştı. Siperliğin üzerine toz yağıyor, giysilerimizin içine doluyor, dişlerimizi gıcırdatıyordu, Bayan Witherspoon ise gülüp duruyor, Mokey Dugway'in hız rekorunu kırmak istercesine gaz pedalına basıyor da basıyordu. Gözlerimi yumup var gücümle bağırdım, araba, çimleri seyrelmiş, tozlu yolda sarsılarak hızla ileri atılırken ben de arabanın ön paneline sımsıkı yapıştım. Duyduğum dehşet gitgide arttı, yirmi otuz saniye kadar sonra artık sonumun geldiğine inandım. O aptal yolda ölüp gidecektim, dünyadaki son dakikalarımı yaşıyordum. İşte tam o sırada kakamı tutamadım: Yumuşak, kaygan bir sabun gibi donuma doldu, sıcak ve iğrenç bir ıslaklığı vardı, sonra bacağımdan aşağı akmaya başladı. Neler olduğunun farkına vardığımda gözyaşlarına boğulmaktan başka bir şey gelmedi elimden.

Bu arada araba yoluna devam ediyordu, on on iki dakika sonra durduğunda tepeden tırnağa batmıştım, hem tere hem boka hem de gözyaşına. Baştan aşağı beden sıvısı ve acılar içindeydim.

"Evet delikanlı," dedi Bayan Witherspoon, yengisinin tadını çıkarmak üzere bir sigara yakarken. "Yüzyılın rekorunu kırdık. Bahse girerim ki, bu kıçı kırık eyalette bu işi beceren ilk kadın benim. Ne dersin? Benim gibi yaşlı bir karga için hiç fena sayılmaz, değil mi?"

"Siz yaşlı bir karga değilsiniz bayan," dedim.

"Ne hoş bir söz. Hoşuma gitti. Kadınlara nasıl davranılacağını biliyorsun oğlum. Birkaç yıl sonra bu sözlerinle onları kendine esir edersin sen."

Sanki hiçbir şey olmamış gibi soğukkanlı ve rahat bir biçimde onunla böyle gevezelik etmeye devam etmek isterdim doğrusu, ama araba artık olduğu yerde durduğuna göre pantolonumdan gelen koku daha da

belirginleşmişti, gizimin ortaya çıkmasının an meselesi olduğunun farkındaydım. Öylesine aşağılanmış hissediyordum ki kendimi, bir tek söz daha edemeden yüzümü avuçlarıma gömüp ağlamaya başladım.

“Neyin var Walt?” dediğini duydum onun. “Ulu Tanrım! Bu defa becerdin, değil mi?”

“Çok üzgünüm,” dedim, yüzüne bakmaya cesaret edemiyordum. “Tutamadım.”

“Mutlaka sana yedirdiğim o şekerler yüzündendir. Miden alışkın değil.”

“Belki de. Ama belki de tabansızın biriyimdir.”

“Budalalaşma oğlum. Ufacık bir kaza bu. Herkesin başına gelir.”

“Elbette. Altına bez bağlı olan herkesin başına gelir. Hayatımda hiç bu kadar utanmamıştım.”

“Unut gitsin. Şimdi kendine acımanın sırası değil. Koltuğun döşemesine bir şey sızmadan şu kıçını temizlesek iyi olur. Beni dinliyor musun Walt? Bağırsaklarının lanet olası hareketleri umurumda bile değil, yalnızca arabamda bu pisliği istemiyorum. Şuradaki ağaçların gerisinde bir göl var, seni oraya götüreceğim. Şu pisliği bir kazıyalım, pırıl pırıl olursun yine.”

Onunla gitmekten başka seçeneğim yoktu. Ayağa kalkıp yürümek zaten yeteri kadar korkunçtu, pantolonumun içi vıcık vıcık olmuş, kayganlaşmıştı, üstelik hıçkırıklarımın da önünü alamadığımdan hâlâ inip kalkan göğsümden tuhaf, boğuk sesler yükseliyordu. Bayan Witherspoon önüme düşmüş, göle giden yolu gösteriyordu. Göl yoldan otuz metre kadar içerideydi, kuru ağaçlar ve çalılıklar, gölü çevresinden bir duvar gibi ayırıyordu, bozkırın ortasında küçük bir vahaydı sanki göl. Suyun kıyısına vardığımızda Bayan Witherspoon bana soyunmamı söyledi, sıradan bir şey söyler gibiydi. Söylediğini yapmak istemedim, en azından o bakarken yapmak istemedim, ama bana arkasını dönmeyeceğini anladığımda gözlerimi yere diktim, bu işkenceye teslim oldum. Bayan Witherspoon önce ayakkabılarımın bağlarını çözdü ve çoraplarımı çıkardı; sonra bir an bile tereddüt etmeden kemerimi çözdü, pantolonumun düğmelerini açtı, aşağı çekeledi. Pantolonumla donum bir anda bileklerime indi, ortaya çıkan çükümle, yetişkin bir kadının karşısında kalakalmıştım, beyaz bacaklarıma kahverengi bulamaç bulaşmıştı, kıçımın deliği de bir gün önceden kalma çöp gibi kokuyordu. Hayatımın en rezil anlarından birini yaşadığıma kuşku yoktu, ama (bunu asla unutmayacağım) Bayan Witherspoon’un hakkını teslim etmeliyim, gıkını

bile çıkarmadı. Tiksindiğini gösteren en ufak bir homurtu, en ufak bir soluma duymadım. Yeni doğmuş bebeğini yıkayan bir annenin tüm sevecenliğiyle ellerini suya daldırdı ve beni temizlemeye başladı, beni utandıran şeyden en ufak bir iz kalmayıncaya kadar çıplak tenimi yıkayıp ovaladı.

“İşte oldu,” dedi, kırmızı boncuklu çantasından çıkardığı bir mendille beni kurularken. “Gözden ırak olan gönülden de ırak olur.”

“Doğru,” dedim, “peki bu berbat donu ne yapacağız şimdi?”

“Ne yapacağız, kuşlara bırakacağız, pantolonunu da öyle.”

“Eve bu durumda mı dönmemi istiyorsunuz? Popom çıplak olarak mı?”

“Neden olmasın? Gömleğinin etek uçları dizine kadar iniyor, zaten saklamaya değecek pek bir şeyin de yok. Mikroskobik şeylerden söz ediyoruz oğlum, Lilliput ülkesinin saray mücevherlerinden.”

“Saklı yerlerime laf atmayın bayan. Sizin gözünüzde önemleri olmayabilir, ama ben onlarla gurur duyuyorum.”

“Elbette duyuyorsundur. Hem baksana tatlı, küçük bir kuşun var Walt, şu tüysüz toplarına ve düzgün, bebek popona bak. Erkek olmak için hiçbir şeyin eksik değil,” deyip ansızın, beni gafil avlayarak, bütün bu saydıklarını avuçladı, elinde şöyle sıkıca bir salladı, “ama tam olmamışsın henüz. Seni arabada gören olmaz. Bu akşam dondurmacıdan vazgeçeriz, doğruca eve gideriz. Kendini daha iyi hissetmene yarayacaksa seni eve arka kapıdan gizlice sokarım. Ne dersin? Bu olanları bilen tek kişi benim, kimseye söylemeyeceğim konusunda kiminle istersen bahse girebilirsin.”

“Usta’ya bile mi?”

“Hele ona hiç. Bugün burada olanlar tümüyle seninle benim aramda kalacak.”

Bu kadında iş vardı, önemli bir şey olduğunda ondan iyisi bulunmazdı. Ama başka zamanlarda sağı solu belli olmazdı. Tam canciğer dostunuz olduğunu düşündüğünüz anda durup dururken hiç beklenmedik bir şey yapıverirdi, örneğin kızdırırdı sizi ya da küçümserdi ya da hiç konuşmazdı sizinle, o ana kadar içinde bulunduğunuz harika dünya ansızın tatsızlaşıverirdi. Hâlâ anlayamadığım, aklımın henüz ermediği birçok şey vardı, bununla birlikte Bayan Witherspoon’un Yehudi Usta’nın özlemini çektiğini yavaş yavaş sezmeye başlamıştım. Usta’nın gelmesini beklerken kendini içkiye veriyordu, bu iş böylece sürüp gitseydi eminim ki Bayan Witherspoon düşünmeden yanlış bir şey yapardı.

Dönüm noktası, bu kaka olayından iki gece kadar sonra geldi. Arka avluda şezlonglarda oturuyor, çalılıklara dalıp çıkan ateşböceklerini izliyor, bir yandan da cırcırböceklerinin teneke sesini andıran ötüşlerine kulak veriyorduk. O günlerde, hatta Çılgın Yirmiler denen dönemde bu büyük bir eğlence sayılıyordu. Halkın inandığı şeylerin foyasını ortaya çıkarmaktan nefret ederim, ama Wichita'da çılgınlık filan yoktu; o uyuşuk kasabayı tam iki ay biraz ses, biraz eğlence bulmak umuduyla dolaşıp durduktan sonra görmeye değer ne varsa görmüştük bile. Her filme gitmiş, her çeşit dondurmayı mideye indirmiş, bütün kumar otomatlarında oynamış, bütün atlıkarıncalara binmiştik. Artık evden dışarı çıkmamıza değecek bir şey kalmamıştı, her gece evde kalıyor, uyuşukluğun ölümcül bir hastalık gibi damarlarımıza yayılmasına izin veriyorduk. O gece elimdeki bardaktan ılık limonatamı yudumladığımı anımsıyorum; Bayan W. da bir başka içkiye gömülmüştü, ikimizin ağzından da tek söz çıkmayalı kırk dakikadan fazla olmuştu.

"Eskiden," dedi sonunda Bayan W., düşünüp durduğu şeyi dışa vurarak, "eskiden onun o kahrolası ahırdan çıkan en gözüpek damızlık olduğunu düşünürdüm."

İçeceğimden bir yudum aldım, karanlık gökyüzündeki yıldızlara baktım, esnedim. "Kimmiş bu?" diye sordum, can sıkıntımı gizlemeye çalışmadan.

"Kim olduğunu sanıyorsun, sidik torbası?" Dili dolaşıyordu, ne dediği güç anlaşılıyordu. Onu daha iyi tanımasaydım, beyninin içi su dolu şaşkalozun biri olduğunu düşünürdüm.

"Ah!" dedim, konuşmanın nereye doğru gittiğini ansızın anlayıvermiştim.

"Evet, o işte, Bay Birdman, ondan söz ediyorum."

"Onun durumu kötü Bayan, bunu biliyorsunuz, ruhunun bir an önce onmasını dilemekten başka bir şey gelmez elimizden."

"Salak, onun ruhundan söz eden kim? Ben onun kamışından söz ediyorum. Herhalde yerinde duruyordur, öyle değil mi?"

"Sanırım duruyordur. Bunu ona sorup öğreneceğimi düşünmüyorsunuzdur herhalde."

"Bana bak, bir erkeğin görevini yerine getirmesi gerek. Bir kadını tam iki ay boyunca boşta bırakıp bu işten sıyrılacağını sanmaya hakkı yok. Bu iş

böyle yürümez. Bir kadının orasının sevgiye gereksinmesi vardır. Bütün hayvanlar gibi o da okşanmak, doyurulmak ister."

Karanlıkta beni gören kimse olmasa bile kızarmıştım, bunu hissedebiliyordum. "Bana bunları anlatmak istediğinize emin misiniz Bayan Witherspoon?" diye sordum.

"Anlatacak başka kimse yok ki, tatlım. Hem sen bunları bilecek kadar büyüdün artık. Hayatını bütün öteki mankafalar gibi yaşayıp bitirmek istemezsin, değil mi?"

"Ben hep doğanın kendi başının çaresine bakacağını düşünürdüm."

"İşte hatan burada. Bir erkek kendi bal kavanozuna dikkat etmelidir. Tıkacın yerinde durduğuna, kavanozun kurumadığına emin olmalıdır. Ne dediğimi duyuyor musun?"

"Duyuyorum sanırım."

"Sanır mısın? Ne boktan bir yanıt bu!"

"Evet, sizi duyuyorum."

"Bana başka öneriler gelmediğini sanma. Genç ve sağlıklı bir kızım ben, böyle bekletilmekten bıktım usandım. Bütün yaz kendi kendimi doyuma ulaştırdım, artık bu da yürümüyor. Bundan daha açık konuşamam değil mi?"

"Duyduğuma göre Usta'nın evlenme önerisini üç kez geri çevirmişsiniz."

"Eh, her şey değişebilir, öyle değil mi, Bay Çokbilmiş?"

"Belki değişir, belki değişmez. Bunu söyleyecek olan ben değilim."

Konuşma çirkin bir biçim almak üzereydi, bense bu işe bulaşmak istemiyordum, yani orada oturup onun hayal kırıklığına uğramış cinsel organı konusundaki saçma sapan konuşmalarını dinlemek istemiyordum. Bu tür konuşmalara hazır değildim; hem Usta'ya ben de ne kadar sinirlenmiş olursam olayım Bayan Witherspoon ile bir olup onun erkekliğine saldıracak değildim. Ayağa kalkıp oradan gidebilirdim belki, ama o zaman da Bayan Witherspoon bana bağırmaya başlar, beş dakika geçmeden de Wichita'nın bütün polisleri avlumuza doluşur, huzuru bozduk diye bizi içeri atarlardı.

Sonunda tasalanmama gerek kalmadı. Bayan Witherspoon kendinden geçmeden önce evin içinde bir gümbürtü koptu. Sanırım bir çarpma sesinden çok, bir patlamaydı bu; uzun, boğuk bir patlamanın hemen ardından peş peşe yankılanan gümbürtüler duyuldu: tak, tak, tak; sanki duvarlar çökecekti. Nedense bu, Bayan Witherspoon'a gülünç gelmişti. Kahkahalara boğularak

başını geriye attı, nefes borusundaki hava, tam on beş saniye boyunca, uçan bir çekirge sürüsü gibi dalga dalga boşaldı dışarı. O güne kadar böyle gülen birini görmemiştim hiç. On beladan biri ya da alkol derecesi iki yüz olan cin gibiydi, sanki dört yüz sırtlan Çılgınlar Kasabası'nın sokaklarını arşınlıyordu. Sonra, gümbürtüler sürerken, Bayan Witherspoon sesinin olanca gücüyle haykırmaya başladı: "Duyuyor musun?" diye bağırıyordu, "Şunu duyuyor musun Walt? Bu ben'im! Düşüncelerimin sesi bu, beynimin içinde zıplayan düşüncelerimin sesi! Tıpkı patlamış mısır gibi, Walt! Kafatasım ikiye ayrılacak gibi! Hah ha! Kafam patlayıp dağılacak!"

Tam o sırada, gümbürtülerin yerini parçalanan camların sesi aldı. Önce bir şey kırıldı, sonra bir başkası: fincanlar, aynalar, şişeler; kulakları sağır eden bir saldırıydı bu. Neyin ne olduğunu anlayabilmek güçtü, ama her parça başka biçimde tuzla buz oluyordu; bu iş epey sürdü, sanırım bir dakikadan fazla; ilk birkaç saniyeden sonra gürültü her yeri sardı, parçalanan camların sesi geceyi kapladı. Hiç düşünmeden ayağa fırlayıp eve doğru koştum, Bayan Witherspoon da beni izlemeye çalıştı, ama fazla yürüyemeyecek kadar sarhoştu. Aklımda kalan son şey, geriye bakıp onun ayağının kaydığını görmem oldu – tıpkı güldürü filmlerindeki ayyaşlar gibi yüzüstü yere yapıştı. Ağzından bir çığlık çıktı. Sonra, baktı ki kalkmaya çalışmasının anlamı yok, yeniden kıkır kıkır gülmeye başladı. Onu bıraktığımda bu durumdaydı işte: Yerde yuvarlanıp gülüyordu, küfelik bir durumda, zavallı bağırsaklarını çimene boşaltıp gülüyordu.

Aklıma gelen ilk düşünce, birinin eve zorla girip Yehudi Usta'ya saldırdığı oldu. Ne var ki arka kapıdan eve girip merdiveni tırmanmaya başladığımda ortalığı sessizlik kaplamıştı. Çok tuhaftı bu, ama bundan sonra olanlar daha da tuhaftı. Koridorun sonuna, Usta'nın odasına gittim, kapıyı hafifçe tıklattım; Usta, tümüyle anlaşılır, dingin bir sesle, "İçeri gel," diye seslendi. Ben de girdim; Yehudi Usta, üzerinde bornozu, ayağında terlikleriyle odanın ortasında duruyordu, elleri ceplerindeydi, yüzünde de tuhaf bir gülümseme vardı. Çevresinde ne varsa kırılıp dökülmüştü. Karyolası paramparçaydı, duvarlar oyulmuştu, havada binlerce beyaz tüy uçuşuyordu. Kırık resim çerçeveleri, kırık camlar, kırık iskemleler, ne olduklarını anlayamadığım kırık şeyler, yapı molozu gibi, döşemenin her tarafına dökülüp saçılmıştı. Gördüklerimi sindirebilmem için bana birkaç saniye zaman tanıdı Yehudi Usta, sonra az önce sıcak bir banyodan çıkmış

bir adam kadar dingin bir sesle, “İyi akşamlar, Walt,” dedi. “Gecenin bu saatinde seni buraya getiren nedir?”

“Yehudi Usta,” dedim, “iyi misin?”

“İyi mi? Elbette ki iyiyim. İyi görünmüyor muyum?”

“Bilmiyorum. Evet, belki de iyisindir. Ama bu,” dedim elimle ayaklarımın dibindeki döküntüleri göstererek, “bunlar da ne? Anlamıyorum. Burası yıkılıp dökülmüş, paramparça olmuş.”

“Bir katarsis deneyimi, evlat.”

“Ne deneyimi, ne?”

“Boşver. Bir tür kalp ilacı, ruhları iyileştirmekte kullanılan bir merhem.”

“Yani sen şimdi bütün bunları bir başına mı yaptın?”

“Yapılması gerekliydi. Bütün bu karışıklık için beni bağışla, ama eninde sonunda yapmam gerekiyordu bunu.”

Bana bakışından anladığım kadarıyla eski halini bulmuştu Usta. Sesi yeniden o kibirli rengini kazanmıştı, eskiden olduğu gibi sevecenlikle alaycılığı yabancısı olmadığım kurnazlığıyla birleştiriyordu. “Öyleyse şimdi,” dedim umutlanmayı hâlâ pek göze alamayarak, “her şey değişecek anlamına mı geliyor bu?”

“Ölülerimizi aklımızdan çıkarmamakla yükümlüyüz. Bu temel kuraldır. Onları unutursak kendimize insan demek hakkını da yitiririz. Ne demek istediğimi anlıyor musun Walt?”

“Evet efendim, anlıyorum. Sevdiklerimizi ve onlara neler yapıldığını düşünmediğim bir tek gün bile olmuyor. Ama şu da var ki...”

“Ne var Walt?”

“Ama zaman boşa geçiyor, kendimizi de düşünmezsek dünyaya haksızlık etmiş oluruz.”

“Çok zekisin oğlum. Belki de sende umut vardır.”

“Sorun yalnız ben değilim. Bayan Witherspoon da var. Şu son birkaç haftadır isterik biri olup çıktı. Gözlerim beni yanıltmıyorsa, çimenlerin üzerinde bayılıp kaldı, kendi kusmuğunun içine batmış durumda horlayıp duruyor.”

“Özür dilemem gerekmeyen şeyler için özür dilemeyeceğim. Yapmam gerekeni yaptım ben, sürmesi gerektiği kadar da sürdü. Artık yeni bir sayfa açılıyor. İblisler kaçıp gitti, ruhumdaki karanlık gece sona erdi.” Derin bir

soluk aldı, ellerini ceplerinden çıkardı, omuzlarımdan sıkıca yakaladı. “Ne dersin küçük adam, onlara marifetini göstermeye hazır mısın?”

“Hazırım patron. Kalıbımı basarım ki hazırım. Bana yalnızca bunu yapacağım bir yer ayarla, ondan sonra ölene kadar yanındayım.”

Halkın karşısına ilk kez 25 Ağustos 1927 günü çıktım; Larned, Kansas’ta Pawnee Eyalet Fuarı’nda, Harika Çocuk Walt olarak bir gösteri verdim. Benimkinden daha gösterişsiz bir başlangıç olabileceğini tahmin etmiyorum; bu gösteri neredeyse sahneye ilk ve son çıkışım olacaktı. Gösteriyi yüzüme gözüme bulaştırmış değildim, ancak kalabalık öylesine şamatacı ve rahatsız ediciydi, aralarında öyle çok sarhoş ve yuhalayan vardı ki, Usta kafasını çabucak çalıştırmamış olsaydı o gün dünyaya veda etmiş olurdum.

Tarım ürünlerinin sergilendiği tezgâhların öte yanında bir düzlüğü iple çevirmişlerdi, burası ödül kazanmış mısırların, iki başlı ineğin ve üç yüz kiloluk domuzun bulunduğu bölmelerin ilerisindeydi; yüzeyini beyaz köpüklerin kapladığı yeşil, bulanık suları olan o küçük göle varana kadar sanırım iki yüz elli metre kadar yürümüştük. Böylesine tarihsel bir olay için acınası bir yer olduğunu düşünmüştüm orasının, ama Usta benim işe ufaktan başlamamı, fazla dikkat çekmememi istiyordu. “Ty Cobb bile önce alttaki kümelerde oynadı,” dedi benimle birlikte Bayan Witherspoon’un arabasından inerken. “Gösteri yapıp deneyim kazanman gerek. Burada başarılı ol, birkaç ay sonra parlak günlerden söz etmeye başlarız.”

Ne yazık ki seyircilerin oturabileceği bir tribün yoktu orada, bu yüzden herkesin bacakları yoruldu, huysuz huysuz söylendi insanlar, üstelik bilet fiyatları da adam başına on sent olduğundan daha ben ortaya çıkmadan kalabalık aldatıldığını düşünmeye başlamıştı bile. Orada altmış yetmiş kişi vardı ancak; askılı pantolonları, pazen gömlekleriyle dolanıp duran bir avuç kalın enseli, kaba saba köylüydü bunlar; Birinci Uluslararası Ahmaklar Kongresi’ne katılan delegelerdi. Yarısı, ellerindeki ufak, kahverengi öksürük şurubu şişelerinden kafayı çekiyor, öteki yarısı da şişelerini bitirdiklerinden başka yok mu diye kıvranıyorlardı. Yehudi Usta, üzerinde siyah frakı, başında ipek silindir şapkasıyla ortaya çıkıp Harika Çocuk Walt’ın dünya prömiyerini duyurduğunda, sataşmalar, laf atmalar başladı. Belki Usta’nın giysisinden hoşlanmamışlardı, belki de Brooklyn Budapeşte karışımı

şivesinden, ancak benim gösteri dünyasındaki gelmiş geçmiş en kötü kılığı giymiş olmamın bu gösteriye hiç de yararı olmamıştı: Giydiğim upuzun beyaz bornozla bücür bir John The Baptist[2] olmuştum, ayağımda deri sandaletler vardı üstelik, belime de kenevir ipinden bir kuşak dolamıştım. Usta, öteki dünyayı çağrıştıran bir kılığa bürünmemde ısrar etmişti, ama o kılığın içinde kendimi budala hissediyordum; bir palyaçonun, gırtlağını yırtarcasına "Harika Kız Walt!" diye haykırdığını duyduğumda az önceki duygularımı başkalarının da paylaştığını anladım.

Gösterime başlamaya cesaret ettiysem, bu Aesop'un sayesinde oldu. Her neredeyse aşağıya, bana baktığını biliyordum, onun yüzünü kara çıkaracak değildim. Işıldamak için bana güveniyordu, karşımdaki budala ayyaşlar benim hakkımda ne düşünmüş olurlarsa olsunlar, kardeşime karşı elimden geleni yapmakla sorumlu olduğumu biliyordum.

Gölün kıyısına gittim, kollarımı iki yana açıp trans konumunu aldım; ıslıkları, hakaretleri duymamaya çalışıyordum. Yerden yükseldiğimde, ah, oh diye bağıranlar olduğunu duydum – ama belli belirsiz duydum, çünkü o sırada bambaşka bir dünyaya geçmiştim bile, yükselişimin görkemi içinde ne dost görüyordu gözüm ne de düşman. Bu, benim ilk gösterimdi, ama deneyimli bir oyuncunun niteliklerine çoktan sahiptim, kuş beyinli biri kalkıp bana bir şişe fırlatmamış olsaydı kalabalığı etkilemiş olacağıma da emindim. Başka zaman olsa o fırlatılan nesne yüzde doksan dokuz yanımdan geçip gider, bana zarar vermezdi, ama o gün rastlantıların ve en olmayacak şeylerin olacağının tuttuğu bir gündü, böylece o kahrolası nesne tam kafamın ortasına çarptı. Yediğim darbe dikkatimi dağıttı (bayıldığımı da eklemem gerek), daha ne olduğunun farkına varamadan içi bozuk para dolu bir çuval gibi suyun dibine inmeye başladım. Usta tetikte beklemeseydi, üstünü başını çıkarmayı düşünmeden arkamdan suya dalmasaydı, büyük bir olasılıkla ben o pis çamurun dibinde boğulmuş, dolayısıyla da hayattaki ilk ve son selamımı vermiş olacaktım.

Böylece Larned'dan rezillik içinde ayrıldık, kana susamış o köylülerin yumurta, taş ve karpuz yağmuru altında çabucak tüydük oradan. Kafama yediğim şişe yüzünden neredeyse öleceğim kimsenin umurunda değil gibiydi, iyi yürekli Usta beni sarhoşların elinden kurtarıp Bayan Witherspoon'un arabasında güvene alırken onlar gülüp duruyorlardı. Suyun dibine yaptığım yolculuk yüzünden hâlâ yarı baygındım. Usta benim sırılsıklam bedenimi kucağına alıp tarlanın öte yanına koşarken ben hâlâ

öksürüyor, Usta'nın gömleğini baştan aşağı kusmuk içinde bırakıyordum. Söylenenlerin hepsini duyamıyordum, ama duyduğum kadarı da, hakkımızda değişik düşünceler olduğunu anlamama yetiyordu. Kimileri işi dinsel yönden irdeliyor, bizim şeytanla işbirliği yaptığımızı söyleyecek kadar ileri gidiyordu. Kimileriyse bizi sahtekârlıkla, şarlatanlıkla suçluyordu, hiçbir düşünce ileri sürmeyenler de vardı. Bunlar salt bağırmış olmak için bağırıyorlardı, bu karmaşanın bir parçası olmaktan mutluydular, öfkeyle haykırıp duruyorlardı. Allahtan arabamız bizi iple çevrili alanın öte tarafında hazır bekliyordu, köylüler bize yetişemeden kendimizi arabaya atabildik. Araba hareket ettiğinde arka pencereye birkaç yumurta rastladı, ama cam kırılmadı, silah patlamadı, bana kalırsa postu kurtarıp kaçabildiğimiz için şanslıydık.

İkimiz de kendimizde konuşacak gücü bulana kadar sanırım bir kilometre kadar gitmiş olmalıyız. Çiftliklerin ve otlakların olduğu yere varmıştık o sırada, sırılsıklam olmuş giysilerimizle, üstümüzden sular damlayarak tümsekli bir yan yolda ilerliyorduk. Arabanın her zıplayışında üstümüzden başımızdan yeniden göl suyu fışkırıyor, Bayan Witherspoon'un kaliteli süet döşemesini batırıyordu. Şimdi bunu anlatırken kulağa gülünç geliyor, ama o sırada içimden en ufak bir gülme dürtüsü bile gelmiyordu. Ön koltukta, kaygılar içinde oturuyor, kendimi tutmaya çalışıyor ve neyi yanlış yaptığımızı bulmaya çalışıyordum. Onca hatasına ve yanlış hesaplarına karşın suçu Usta'nın üstüne yüklemek hakça gelmiyordu bana. Oldukça sıkıntılı günler geçirmişti, doğru karar almakta yetersiz kaldığını biliyordum, ama ona uyduysam suç bendeydi. Böyle doğru dürüst tasarlanmamış, yarım yamalak bir işe bulaştırılmama asla izin vermemeliydim. Orada söz konusu olan benim postumdu, ne olursa olsun, onu korumak da bana düşerdi.

"Evet, ortak," dedi Yehudi Usta, gülümsemeye çalışarak, "gösteri dünyasına hoş geldin!"

"Bu gösteri dünyası filan değildi," dedim. "Orada gördüğümüz, saldırı ve dayaktı. Sanki bir pusuya düştük ve işimiz bitirildi."

"Bu iş böyledir, çocuğum, kalabalıklar böyle elbirliği eder. Perde kalktığında ne olacağını asla bilemezsin."

"Saygısızlık yapmak istemiyorum efendim, ama bence bu sözler boş laf!"

"Oho," dedi Usta; yürekli yanıtım hoşuna gitmişti. "Bizim delikanlı öfkelendi demek. Peki nasıl konuşalım isterdiniz Bay Rawley?"

“Gerekeni konuşalım efendim. Aynı yanlışları yine yapmamamızı sağlayacak şeyleri konuşalım.”

“Biz yanlış yapmadık. Bizi izlemeye gelenler serserilerdi, o kadar. Şansın bazen rast gider, bazen de gitmez.”

“Bunun şansla filan ilgisi yok. Bugün bir sürü budalalık yaptık, bedelini de ödedik.”

“Ben senin harika olduğunu düşünüyorum. Kafana gelen o şişe olmasaydı, tam bir başarı elde edecektin.”

“İlkin, şu kılıktan gerçekten kurtulmak istiyorum. Gördüğüm en saçma, en berbat kılık bu. Bizim böyle tuhaf süslere gereksinmemiz yok ki. Gösteri yeteri kadar ilginç zaten, benim böyle yapma bebek gibi süslenip insanların aklını karıştırmama gerek yok. Onlara itici geliyor bu. Onlardan daha iyi olmam gerekiyormuş gibi görünüyorum.”

“Daha ‘iyisin’ zaten Walt. Bunu aklından hiç çıkarma.”

“Belki de. Ama bunu onlara belli edersek, işimiz yürümez. Ben daha başlamadan onlar bana cephe almışlardı bile.”

“Giysinin bununla ilgisi yok. O insanlar sarhoştu, burunlarının önünü göremeyecek kadar sarhoştu. Öylesine şaşı bakıyorlardı ki, senin ne giydiğini bir tek kişi bile görmedi.”

“Sen bulunabilecek en iyi eğitmensin Usta, bugün hayatımı kurtardığın için de gerçekten gönül borcum var sana, ama bu konuda her ölümlü kadar yanlış düşünüyorsun. Bu kılık berbat! Bu kadar açıksözlü olduğum için beni bağışla, ama bana ne kadar bağırırsan bağır, o kılığı bir daha sırtıma geçirecek değilim.”

“Sana ne diye bağırayım ki? Bu işte birlikteyiz, evlat, düşüncelerini açıklamakta özgürsün. Başka türlü giyinmek istiyorsan bana söylemen yeter.”

“Gerçekten mi?”

“Wichita’ya kadar uzun bir yolumuz var, bütün bunları şimdi tartışmamamız için bir neden yok.”

“Yakınmak istemiyorum,” dedim, Usta’nın az önce açtığı kapıdan içeri balıklamasına atlayarak, “ama bu insanların aklını çelmek için işi başından sıkı tutmalıyız. Bu köylüler böyle süslü püslü kılıklardan hoşlanmazlar. Ne senin frakından hoşlandılar ne de benim kız kılığımdan. Üstelik gösterinin başında yüksekten atarak yaptığın o konuşma – hiçbir şey anlamadılar ondan.”

“Karışık sözler söylemiştim yalnızca. Onları havaya sokmak için.”

“Öyle olsun. Ama bundan sonra öyle konuşmasan olmaz mı? Basit ve içten konuş. Bilirsin işte, ‘Bayanlar, baylar, size kıvançla sunuyorum,’ türünden bir şeyler, sonra geri çekilirsin, ben çıkarım ortaya. Çizgili kumaştan, eski, basit bir takım elbise giyip başına güzel bir hasır şapka oturtursan kimse rahatsız olmaz. Senin dürüstçe para kazanmak isteyen, sevimli, iyi yürekli biri olduğunu düşünürler. İşte işin püf noktası bu, böyle yapmalıyız. Ben o insanların önüne küçük, cahil biri olarak çıkacağım, pamuklu kumaştan tulum ve kareli bir gömlek giyen akıllı bir köylü çocuğu olarak. Ayakkabı da giymeyeceğim çorap da kendi çocukları ve yeğenleri gibi yalınayak dolaşan, sıradan biri olacağım. Bana bir göz atıp rahatlayacaklar. Ailelerinden biri gibi görecekler. Sonra, ben havaya yükselmeye başlar başlamaz kalpleri duracak. Bu kadar basit. Önce yumuşatmalıyız onları, sonra da yumruğu indireceğiz. Mutlaka başarılı olacağız. Gösteriyi iki dakika izlesinler, hepsi de kuzu gibi olurlar.”

Eve varmamız en azından üç saat sürdü; yol boyunca hep konuştum, kafamdakileri Usta’ya o güne kadar hiç yapmadığım bir biçimde aktardım. Kostümden tutun gösteri yerine kadar, bilet satışından müziğe kadar, gösteri zamanından tanıtıma kadar, aklıma gelebilen her şeyden söz ettim ona, o da konuşmamı kesmedi. Titizliğimin ve kesin düşüncelerimin onu etkilediğinden, hatta biraz da şaşırttığından kuşkum yok, ama o öğleden sonrasında söz konusu olan benim hayatımdı, aklımdakileri söylemeseydim ve sözümü sakınsaydım amacıma ulaşamazdım. Yehudi Usta, her tarafı delik deşik olan bir gemiyi denize indirmişti, içeri sular dolup bizi batırırken, ben bu delikleri tıkamak yerine gemiyi limana geri götürüp baştan inşa etmek istiyordum. Usta sözümü hiç kesmeden, beni alaya almadan düşüncelerimi dinledi, sonunda da ileri sürdüğüm noktaların çoğunu kabul etti. Bir gösteri adamı olarak başarısızlığa uğramış olduğunu kabul etmesi kolay olmamıştı, ama işlerin iyi gitmesini o da benim kadar istiyordu, ikimizi de yanlış yola saptırmış olduğunu kabul edecek kadar yüceydi. Aslında bir yöntem uyguluyordu o, ama bu yöntemin modası geçmişti, çağımızın hareketli, canlı tarzına değil de, onun büyüdüğü savaş öncesi yıllarının basmakalıp tarzına çok daha uygundu onun yöntemi. Bense çağcıl bir şeyin peşindeydim, düzgün, anlaşılabilir ve dolaysız bir şeyin; yavaş yavaş Usta’nın aklı da buna yattı, değişik bir yaklaşımı kabul ettirdim ona.

Ama yine de belirli konularda uzlaşmaya yanaşmıyordu. Ben numaramı Saint Louis'de sergilemek, doğduğum kentin halkının karşısında fiyaka yapmak istiyordum, ama Usta bu hevesimi kursağımda bıraktı. "Senin için yeryüzünde oradan daha tehlikeli bir yer yoktur," dedi, "oraya adım attığın anda kendi ölüm emrini imzalamış sayılırsın. Dediğimi aklından çıkarma. Saint Louis acı ilaçtır. Zehirli bir yerdir orası, oradan asla canlı çıkamazsın." Niye bu kadar hiddetlendiğini anlayamamıştım, kesin kararlıymış gibi konuşuyordu, ona karşı çıkamazdım. Sonunda Usta'nın sözlerinde ne kadar haklı olduğu kanıtlandı. Konuşmamızın üzerinden bir ay geçtikten sonra Saint Louis'i yüzyılın en kötü kasırgası vurdu. Kasırga, cehennemden çıkma bir gülle gibi kenti kasıp kavurdu, beş dakika sonra geçip gittiğinde bin ev yerle bir olmuş, yüz kişi ölmüştü, iki bin kişi de yıkıntıların altında kemikleri kırılmış, yaralarından kanlar akarak kıvranıyordu. Biz o sırada Vernon, Oklahoma'ya doğru yol alıyorduk, on dört duraklı bir turnenin beşinci durağındaydık, yerel gazetenin sabah baskısını elime alıp ön sayfadaki resimleri gördüğümde neredeyse yediklerimi kusuyordum. Usta'nın önsezisinin köreldiğini sanmıştım, ama o bir kez daha yanıltmıştı beni. Benim asla bilemeyeceğim şeyleri biliyordu, başka hiç kimsenin duyamayacağı şeyleri duyuyordu, dünyada onun dengi olabilecek tek bir kişi bile yoktu. Bir daha Usta'nın dediklerinden kuşkuya düşersem, diyordum kendi kendime, Tanrı beni çarpsın ve etimi domuzlara yedirsin.

Ama biraz hızlı gittim. Kasırganın gelişi eylül sonuydu, biz şimdi ağustosun yirmi beşindeyiz. Yehudi Usta'yla ben hâlâ ıslak giysilerimizle oturuyoruz ve hâlâ Bayan Witherspoon'un Wichita'daki evine gitmek üzere yoldayız. Gösteride yapılacak yenilikleri uzun uzun konuştuktan sonra geleceğimiz konusunda kendimi daha iyi hissetmeye başlamıştım, ama içimin tümüyle rahatladığını söyleyecek kadar ileri gidecek de değilim. Saint Louis konusunu kapatmıştık, ufak bir görüş ayrılığıydı bu, ancak beni adamakıllı kaygılandıran başka konular vardı. Düzendeki temel kusurlar diyebiliriz bunlara; içimi bunca döktükten sonra artık asıl önemli konuya gelebilirim diye düşündüm. Böylece söze girdim ve Bayan Witherspoon konusunu yeniden ortaya attım. O güne kadar Bayan Witherspoon'un sözünü etmeyi göze alamamıştım, Usta yumruğunu kaldırıp suratımın ortasına indirmez inşallah diyordum.

"Belki benim üstüme vazife değildir," dedim elimden geldiğince ürkütmeden söze girerek, "ama Bayan Witherspoon'un neden bizimle

gelmediğini hâlâ anlayabilmiş değilim."

"Ayağımızın altında olmak istemedi," dedi Usta. "Bize uğursuzluk getirebileceğini düşünmüş."

"Ama o bize destek veren kişi, öyle değil mi? Faturaları ödeyen o. Yanımızda olup para yatırdığı şeyi gözaltında tutmasını beklerdim ondan."

"Sessiz ortak dedikleri türden biri o."

"Ne sessizi? Benimle dalga geçme patron. Bir otomobil fabrikası ne kadar sessizse bu bayan da o kadar sessiz. Bana kalırsa siz daha bir tek sözcük bile söyleyemeden kendi hayatının öyküsünü baştan sona anlatır o."

"Günlük yaşamda öyle. Ama ben işten söz ediyorum. Gerçek yaşamda dilini kullanmasını biliyor. Bu bakımdan haklısın."

"O bayanın sorununun ne olduğunu bilmiyorum, ama senin kafanın bozuk olduğu bütün o günler boyunca gerçekten tuhaf şeyler yaptı. İyi biri olmadığını filan söylemek istemiyorum, ama şunu bil ki, onun yaptıklarını izlerken tüylerimin diken diken olduğu günler oldu."

"Şaşkın durumdaydı. Bunun için onu suçlayamazsın Walt. Şu geçtiğimiz aylarda sineye çekmesi gereken kötü şeyler oldu, senin sandığından çok daha kırılgan biri o. Ona karşı sabırlı olmalısın."

"O da senin hakkında aşağı yukarı aynı şeyleri söyledi."

"Zeki bir kadın o. Biraz sinirli, ama aslında kafası çalışıyor, hem de iyi yürekli."

"Mekânı cennet olsun, Siu Ana bana bir gün senin onunla evlenmeye niyetlendiğini söylemişti."

"Öyleydi. Sonra vazgeçtim. Sonra yine niyetlendim. Sonra yine vazgeçtim. Şimdi de kim bilir? Şunca yaşımın bana öğrettiği bir şey varsa, evlat, o da hayatta her şeyin olabileceğidir. İş kadınlarla erkeklere gelince, hiç bahse girilmemeli."

"Evet, Bayan Witherspoon yerinde duramayan biri, bunda haklısın. Tam onu kıstırdığınızı düşündüğünüz anda fırlayıp elinizden kaçıveriyor."

"Doğru. Bu yüzden bazen hiçbir şey yapmamak daha iyi oluyor. Hiçbir şey yapmadan durup beklersen, erişmeyi istediğin şey dosdoğru ayağına geliverir."

"Bütün bunları anlamak benim için çok güç efendim."

"Benim için de kolay sayılmaz, Walt."

"Ama eninde sonunda evlenirseniz, sessiz sedasız yürüyen bir evlilik olmayacağına bahse girerim."

“Sen buna kafa yorma. Sen bütün dikkatini işine ver, aşk işlerini de bana bırak. Seyircilerden öğüt almaya gereksinmem yok benim. Bu benim oyunum, istediğim gibi oynarım.”

Bu konuyu bundan daha ileri götürmeyi göze alamadım. Yehudi Usta bir dâhi, bir büyücüydü, ama kadınlar hakkında en önce bilinmesi gereken kuralı bilmediğini günden güne daha iyi anlıyordum. Bayan Witherspoon’un en gizli düşüncelerine ortak olmuş, birçok kez sarhoş kafayla söylediği açık saçık sözleri dinlemiştim; boğayı boynuzlarından yakalamadıkça Usta’nın Bayan Witherspoon’la olan ilişkisinde bir adım bile ilerleyemeyeceğini biliyordum. Kadın, kararın kendisine bırakılmasını istemiyordu, üstüne gelinsin, fethedilsin istiyordu; Usta ne kadar kararsız kalırsa, şansı da o kadar azalacaktı. Ama bunu ona nasıl anlatmalıydı? Ben yapamazdım bunu. Canıma değer veriyorsam yapamazdım, bu yüzden çenemi tuttum, işi oluruna bıraktım. Lanet olası tavuk onun tavuğuydu, onu pişirmek istiyorsa pişirsindi, ben kim oluyordum da onu engelliyordum?

Böylece Wichita’ya döndük, yeni bir başlangıç için planlar yapmaya başladık. Bayan W. otomobilin koltuklarındaki su lekeleri konusunda hiçbir şey söylemedi, ama sanırım bu lekeleri iş yaparken katlanılan bir masraf olarak gördü, gözlerini çok para kazanmaya dikersen gireceğin riskin bir parçasıdır bu. Hazırlıkları tamamlamamız üç hafta kadar sürdü –gösterileri programlamak, el ilanları ve afişler bastırmak, yeni yöntem üzerinde çalışmak–, bütün bu zaman boyunca Usta’yla Bayan W. birbirine çok yakındılar, olacaklarını sandığımdan çok daha içli dışlıydılar. Belki de yanılmışımdır diye düşündüm, Usta ne yapacağını gerçekten biliyordur. Ama tam yola çıkacağımız gün bir hata yaptı, uyguladığı yöntemin ne kadar zayıf olduğunu gösteren bir taktik hatasıydı bu. Verandada dururken kendi gözlerimle gördüm bunu; Usta’yla Bayan W. vedalaşıyorlardı; tanık olduğum şey çok acı verdi bana, kırık kalpler tarihinde üzücü, kısa bir bölümdü.

Usta, “Hoşça kal kardeş,” dedi. “Bir ay üç gün sonra görüşürüz.” Bayan Witherspoon da, “Haydi bakalım çocuklar, vahşi yollara düşün bakalım,” dedi. Bundan sonra tuhaf bir sessizlik oldu, kendimi rahatsız hissettiğim için o şom ağzımı açıp, “Ne dersiniz bayan, neden arabaya atlayıp bizimle gelmiyorsunuz?” deyiverdim.

Bunu söylediğimde Bayan Witherspoon’un gözlerinin sevinçle parladığını gördüm; mum sözcüğünü tersinden de yüzünden de okusam nasıl

hep aynı okunduğuna eminsem, o kadının da her şeye boşverip arabaya atlamak için hayatından altı yıl vereceğine o kadar emindim. Usta'ya dönüp, "Sen ne dersin?" diye sordu. "Sizinle geleyim mi, gelmeyeyim mi?" O kibirli budala da kadının omzunu sıvazladı, "Sen nasıl istersen canım," dedi. Bayan Witherspoon'un gözleri bir an bulutlandı, ama o sırada bile daha her şeyin sonu değildi. Usta'nın ağzından beklediği sözcükleri duyacağı umudunu hâlâ taşıyan Bayan W. şansını bir kez daha deneyip, "Yo, sen karar ver," dedi. "İşinize engel olmak istemem." Usta da ona, "Sen kendi başına karar verebilecek birisin Marion," dedi. "Senin ne yapacağını söylemek bana düşmez." İşte bu kadar. Bayan Witherspoon'un gözlerindeki ışığın söndüğünü gördüm; yüzü gerildi, gergin, ne olduğu anlaşılmayan bir ifade aldı; sonunda omuzlarını silkti. "Boşverin," dedi, "zaten burada yapılacak çok şey var." Sonra, cesurca gülümsemeye çabalayarak şunu ekledi: "Vakit bulursanız bana bir kart atın. Bir değişiklik olmadıysa hâlâ tanesi bir peniye satılıyormuş."

İşte böyle, dostlar! İnsanın hayatta başına bir kez gelebilecek bir fırsat sonsuza kadar yitirilmiş oldu. Usta bu fırsatın avucundan kayıp gitmesine göz yumdu, işin en kötü tarafı da şu ki, Usta'nın ne yaptığının farkında olduğunu hiç sanmıyorum.

Bu kez başka bir arabayla yolculuk ettik, Larned'dan dönüşümüzden sonra Bayan Witherspoon'un bizim için satın aldığı kullanılmış bir siyah Ford'la. Bayan Witherspoon arabaya Mucize Araba adını takmıştı; bu Ford ne büyüklük ne de işleyiş bakımından Chrysler'le boy ölçüşemese de isteklerimizi karşılıyordu. Eylül ortasında, yağmurlu bir sabah yola koyulduk, Wichita'dan ayrılalı bir saat geçmiş geçmemişti ki verandada tanık olduğum sahne aklımdan çıkıp gitmişti bile. Kafam Oklahoma'ya takılmıştı, turnedeki ilk durağımız burasıydı; iki gün sonra Redbird'e vardığımızda kutudan fırlayan bir yaylı kukla kadar gergin, bir maymundan çok daha çılgındım. Bu sefer her şey rast gidecek diye düşünüyordum. Evet efendim, burada başlayacaktı her şey. Bu kentin adı bile bana uğurlu gibi gelmişti, o günlerde kör inançlarım oldukça güçlü olduğundan bu ad keyfimi yerine getirmeye yetti. Redbird.[3] Tıpkı Saint Louis'deki kulübüm ve sevgili eski dostlarım Cardinaller gibiydi etkisi.

Numaram yine aynıydı, yalnız giysilerim değişikti bu kez, bununla birlikte her şey bambaşkaymış gibi geliyordu bana; ben sahneye çıkar çıkmaz seyircilerin bana kanı kaynayıverdi, böylece savaşı yarı yarıya kazanmış oldum. Yehudi Usta etkileyici konuşmasını yaptı, benim Huck Finn[4] giysim de olabildiğince gösterişsizdi, uzun sözün kısası, seyircileri yıldırım çarpmışa çevirdik. Altı ya da yedi kadın bayıldı, çocuklar çığlıklar attılar, kocaman adamlar korkuyla, inanmazlıkla soluklarını tuttular. Tam otuz dakika boyunca o insanları büyüledim sanki; havada sıçrıyor, takla atıyor, küçük bedenimi geniş ve pırıltılı bir gölün yüzeyinde kaydırıyordum; gösterinin sonunda hiç ulaşmadığım bir yüksekliğe, yüz otuz beş santime çıktım, sonra yeniden yere süzüldüm, eğilerek selamladım izleyicileri. Müthiş, coşkulu bir alkış koptu. Seyirciler çığlıklar atıyor, haykırıyor, tencereleri tavaları birbirine çarpıyor, havaya konfeti fırlatıyorlardı. Başarının tadını ilk kez alıyordum, sevmiştim bunu, ne o zamana kadar ne de o zamandan sonra hiçbir şeyi sevmediğim kadar sevmiştim.

Dunbar ve Battiest. Jumbo ve Plunketsville. Pickens, Muse ve Bethel. Wapanucka. Boggy Depot ve Kingfisher. Gerty, Ringling ve Marble City. Film çeviriyor olsaydık, duvara asılı takvimdeki yaprakların kopup düşmeye başlayacağı an buydu işte. Arka planda kent dışı yollar ve yabani kadifeçiçekleri görünürken takvim yaprakları havada uçuşacak, sonra da, Doğu Oklahoma haritası üzerinde ilerleyen siyah Ford'u izlerken üstte sıraladığım kentlerin adları yanıp sönecekti. Gösterişli ve canlı bir müzik çalacaktı, çın çın öten otomatik para kasalarının gürültüsüne öykünen kesik kesik bir çak çak sesi. Sahneler birbirini izleyecek, birbirinin içinde eriyecekti. Metal paralarla, yol kenarındaki bungalovlarla, alkış tutan eller ve tepinen ayaklarla, açılmış ağızlarla, gökyüzüne çevrili, faltaşı gibi açılmış gözlerle dolup taşacaktı koca koca tablolar. Bütün bu sahne on saniye kadar sürecekti, bittiği zaman da sinemadaki herkes o ayın öyküsünü bilecekti. Ah, o eski Hollywood şamatası! Olayları kızıştırmakta onun üstüne yoktur. Pek ustalıklı bir şey olmayabilir, ama iş görüyor ya!

Belleğimi bu kadar karıştırmak yeter. Ansızın filmleri düşünmeye başladıysam bu, o gösteriden sonra çok sayıda film izlemiş olmamdandır. Oklahoma'da kazandığım başarıdan sonra bilet satmak sorun olmaktan çıktı; Usta'yla ben artık zamanımızın çoğunu yolda geçiriyor, bir duraktan ötekine gidiyorduk. Texas'ta, Arkansas'ta, Louisiana'da gösteri yaptık, kış yaklaştıkça iyice güneye indik; iki gösteri arasında kalan boş zamanımı

kaldığımız yerde oynayan yeni filmlere giderek dolduruyordum. Usta'nın genellikle işi oluyordu –panayır yöneticileriyle, bilet satıcılarıyla konuşuyor, kasabada el ilanlarını ve afişleri dağıtıyor, gelecek gösterinin hazırlıklarını yapıyordu–, bu yüzden benimle gelecek zamanı olmuyordu pek. Ne zaman odamıza dönsem, onu tek başına bir koltuğa oturmuş kitap okurken bulurdum. Hep aynı kitabı okurdu –hangi yolculuğa çıkarsak çıkalım her zaman yanına aldığı yıpranmış, yeşil ciltli bir kitaptı bu–, ben de bu kitabı Usta'nın yüz çizgilerini tanıdığım kadar iyi tanıyordum. Bu kitap Latinceydi, yazarı da Spinoza diye biriydi; bunca yıl sonra bile bu ayrıntı aklımdan çıkmadı. Usta'ya neden durmadan aynı kitabı incelediğini sorduğumda bana, "Asla derinliğine inemediğim için," demişti. "Ne kadar derinine insen bir o kadar şey daha oluyor önünde, ne kadar çok şey olursa da okumak o kadar çok zaman alıyor."

"Büyülü bir kitap," dedim. "Asla tükenip bitmiyor."

"Haklısın ufaklık. Tükenmiyor. Şarabını bitirip kadehi masanın üzerine bırakıyorsun, elini yeniden kadehine uzattığında bir de bakıyorsun ki yeniden doluvermiş."

"Ve sen de kendini, bir kadeh parası ödesen de, körkütük sarhoş buluyorsun."

"Ben de senden daha iyi ifade edemezdim bunu," dedikten sonra birden gözlerini benden kaçırdı, pencereden dışarı baktı. "Dünya sarhoş ediyor insanı evlat. Dünyanın bilinmezliği sarhoş ediyor."

Aman Allahım, onunla yollara düştüğümüzde ne kadar da mutluydum. Salt bir yerden ötekine gitmek bile keyfimi yerine getirmeye yetiyordu, ama bir de öteki öğeleri katınca –kalabalıkları, gösterileri, kazandığımız parayı– o ilk ayların, yaşadığım en iyi aylar olduğundan hiç kuşkum yok. İlk günlerin heyecanı durulmuş olsa da, yaptığım şey bana sıradan gelmeye başlamış olsa da, bitmesini istemiyordum. Ne yamru yumru yataklar umurumdaydı ne de patlayan lastikler, kötü yemekler, gösterisiz geçen süreler, ara vermeler ve sıkıcı yollar; bunlar, bir gergedanın sırtından seken çakıltaşları kadar önemsizdiler. Ford'a atlayıp kasabadan yıldırım gibi ayrılıyor, cebimizde yedi sekiz yüz papelle bir sonraki durağımıza yollanıyorduk; en son gösterimizin incelikli noktaları üzerinde konuşurken bir yandan da yanımızdan akıp geçen manzarayı izliyorduk. Benim gözümde Usta bir prensti, beni hep yüreklendiriyor, bana öğüt veriyor, söylediklerimi dinliyordu, bir an bile kendisinden daha önemsiz biri olduğumu hissettirmedi

bana. Yaz aylarından beri aramızda değişen çok şey olmuştu, sanki artık yepyeni bir ilişkiye başlamıştık, sanki sürekli bir denge tutturmuştuk. O kendisine düşeni yapıyordu, ben de bana, ikimiz birlikte işimizi yürütüyorduk.

Borsanın çökmesine daha iki yıl vardı, ancak içbölgelerde Büyük Buhran kendini göstermeye başlamıştı; o yerlerdeki çiftçilerle köylüler sıkıntıyı hissediyorlardı. Yolculuğumuz boyunca birçok umarsız insan gördük, Yehudi Usta bana onlara hiçbir zaman yukarıdan bakmamayı öğretti. Bu insanların Harika Çocuk Walt'a gereksinmeleri var, diyordu bana, bu gereksinmenin zorunlu kıldığı sorumluluğu asla unutmamalıydım. O güne dek yalnızca ermişlerin ve peygamberlerin yaptığı bir şeyi on iki yaşında bir çocuğun yaptığını izlemek cennetten gelme bir sarsıntı gibidir, diyordu, benim gösterilerim acı çeken binlerce insanı ruhsal yönden yüceltebilirdi. Elbette ki işimi görürken cebimi doldurmayacağım anlamına gelmiyordu bu, ancak insanların yüreklerine ulaşmam gerektiğini anlamadıkça, hak ettiğim sonuca da ulaşamazdım. Sanırım Usta, bu yüzden mesleğime böyle gözden uzak yerlerde, kimsenin adını bile duymadığı, önemsiz, kıyıda köşede kalmış noktalarda başlamamı uygun gördü. Benimle ilgili haberin yavaş yavaş yayılmasını, desteğin tabandan başlamasını istiyordu. Söz konusu olan yalnızca beni ortaya sürmek değildi, her şeyi denetim altında tutmak, işe gösterişli bir biçimde başlayıp sonradan fos çıkmamamı sağlamaktı.

Ben kimdim ki ona karşı çıkacaktım? Temsiller için düzenli bir biçimde anlaşmalar yapılıyordu, para kazanıyorduk, geceleri de yatacak yerimiz oluyordu. İstediğim şeyi yapıyordum, bunun verdiği duygu öylesine güzel, öylesine coşturucuydu ki, beni seyredenler Fransa'nın Parisi'nin halkı da olsa, Texas'ın Parisi'nin halkı da olsa, benim için birdi. Ara sıra yolumuza bir engel çıktığı oluyordu kuşkusuz, ama görünüşe bakılırsa Yehudi Usta her şeye karşı hazırlıklıydı. Örneğin bir keresinde, Mississippi'deki Dublin'de kaldığımız pansiyondaki odamızın kapısına okul kaçaklarını arayan bir görevli gelmişti. Uzun, kemikli parmağını bana doğrultarak, “Bu çocuk neden okulda değil?” diye sormuştu Usta'ya. “Bu konuda yasalar var, emirler, tüzükler falan filan var.” Ben işimiz bitik diye düşünürken Usta gülümsemekle yetindi, sonra o beye içeri girmesini söyledi, ceketinin göğüs cebinden bir kâğıt parçası çıkardı. Kâğıdın üzeri resmî görünümlü damgalarla, mühürlerle doluydu; görevli, kâğıdı okuduktan sonra sıkıntılı bir tavırla parmağını şapkasına değdirip selamladı Usta'yı, karışıklık için özür

diledi ve çekip gitti. O kâğıtta neler yazdığını Tanrı bilir, ama oracıkta işimizi görüverdi. Ben daha kâğıtta yazılı olanların bir tek sözcüğünü bile okuyamadan Usta mektubu katladı, göğüs cebine koydu. “Ne yazıyor orada?” diye sordum, ama aynı şeyi üst üste sorduysam da Usta beni yanıtlamadı. Cebini sıvazlayıp sırıtmakla yetindi, öylesine kendini beğenmiş ve kendinden hoşnut bir görünümü vardı ki bana evdeki kuşu az önce yalayıp tutan bir kediyi anımsattı, kafesi nasıl açabildiğini bana asla açıklamayacaktı.

1927 yılının sonlarından 1928’in ilk yarısının sonuna kadar kendimi tümüyle yaptığım işe vererek koza içinde gibi geçirdim günlerimi. Ne geçmişi düşünüyordum ne de geleceği; tek düşündüğüm o anda ne olup bittiğiydi, şu ya da bu anda ne yaptığımdı. Ortalama olarak Wichita’da ayda üç dört günden fazla kalmıyorduk, geri kalan zamanda yollardaydık, kapkara Mucize Arabamıza atlayıp oraya buraya gidiyorduk. İlk kez mayısın ortasında uzunca bir ara verdik. On üçüncü doğum günüm yaklaşıyordu, Usta bu fırsattan yararlanarak birkaç hafta ara vermemizin iyi olacağını düşündü. “Bayan Witherspoon’un evine gideriz,” dedi. “Midemiz biraz ev yemeği görsün. Dinleniriz, kutlarız, paralarımızı sayarız, sonra, paşa hayatı yaşamaktan bıkınca da bavulumuzu toplar yeniden yola düşeriz.” Bu düşünce hoşuma gitmişti, ama Bayan Witherspoon’un evine varıp tatilimizi geçirmek üzere yerleştikten sonra yolunda gitmeyen bir şey olduğunu sezdim. Sorun, Usta ya da Bayan Witherspoon değildi. Her ikisi de bana iyi davranıyorlardı; kendilerinin ilişkisi de o günlerde çok yolunda gidiyordu. Evle ilgili bir sorun da yoktu. Nelly Bogg mutfakta harikalar yaratıyordu, yatağım hâlâ çok rahattı, ilkbahar havası muhteşemdi. Bununla birlikte o evden içeri adımımı attığım anda yüreğime adlandıramadığım bir ağırlık çöktü, belirsiz bir hüzün ve huzursuzluk içindeydim. Bu gece yatıp uyursam ertesi gün kendimi daha iyi hissederim diye düşündüm, ama aynı duygu ertesi gün de sürdü; mideme oturan sindirilmemiş bir lokma gibi içime yerleşti, ne düşünürsem düşüneyim bu duygudan bir türlü kurtulamadım. Tam tersine gitgide büyür, içimde bir hayat bulur gibiydi; hatta o kadar ki üçüncü gece, pijamamı giyip yatağa girdikten sonra karşı konulmaz bir ağlama isteğine kapıldım. Çok saçmaydı bu, ama bir an sonra yastığıma kapanmış hıçkırıyor, beni birden sarıveren acı ve pişmanlık duygularıyla gözlerim çıkarcasına ağlıyordum.

Ertesi sabah erkenden Yehudi Usta'yla birlikte kahvaltıya oturduğumda artık kendimi tutamadım, daha ben farkına varamadan sözcükler ağzımdan dökülmeye başlamıştı bile. Bayan Witherspoon hâlâ üst katta yatağından çıkmamıştı, masada Yehudi Usta'yla benden başka kimse yoktu, Nelly Bogg'un mutfaktan çıkıp bize sosislerimizle çırpılmış yumurtamızı getirmesini bekliyorduk.

"Bana sözünü ettiğin şu yasayı anımsıyor musun?" dedim.

Burnunu gazetenin içine sokmuş olan Usta, başını okuduğu sayfadan kaldırıp uzun uzun baktı bana. "Yasa mı?" diye sordu. "Ne yasası?"

"Hatırlasana. Görevler filan konusunda olan yasa. Hani ölüleri unutursak insan sayılmayacağımızı söyleyen."

"Elbette anımsıyorum."

"Bana kalırsa biz bu yasayı sağından solundan deliyoruz."

"Nedenmiş Walt? Aesop'la Siu Ana bizim içimizdeler. Nereye gidersek gidelim onları yüreğimizde taşıyoruz. Bunu hiçbir şey değiştiremez."

"Ama çekip gittik, öyle değil mi? Bir öbek şeytan ve iblis onları öldürdüler, biz de hiçbir şey yapmadık."

"Yapamazdık. Onların peşinden gitseydik, bizi de öldürürlerdi."

"O gece belki öyle olurdu. Ama ya şimdi? Eğer ölülerimizi unutmayacaksak o zaman o piç kurularının peşinden gidip cezalarını vermemiz gerek. Şunu demek istiyorum ki, lanet olsun, biz şimdi günümüzü gün ediyoruz, öyle değil mi? Otomobilimize atlayıp orada burada gösteri veriyor, kolayca mangır kazanıyor, iki fiyakalı kafadar gibi herkesin önünde çalım satıp duruyoruz. Ama ya dostum Aesop? Ya sevimli, yaşlı Siu Ana? Onlar mezarlarında çürürken katilleri ortalıkta serbestçe dolaşıyor."

"Kendini tutmalısın," dedi Usta, gözlerimden yaşlar fışkırıp yanaklarımdan aşağı yuvarlanırken o da gözlerini benden ayırmıyordu. Sesi çok ciddiydi, hatta öfkeli gibiydi. "Elbette peşlerinden gidebiliriz onların," dedi, "izlerini sürebilir, adalet önüne çıkarabiliriz, ama hayatımızın sonuna kadar bundan fazla bir şey elde edemeyiz. Polis bize yardım etmez, buna emin olabilirsin, eğer bir mahkeme jürisinin onları mahkûm edeceğini sanıyorsan, iyice düşün derim sana. Bu Klan her yerde var Walt, herkesi elde etmişler. Aslında bunlar, senin eskiden Cibola sokaklarında rastladığın güler yüzlü kişiler; Tom Skinner, Judd McNally, Harold Dowd, bu adamların hepsi işin içinde; her biri. Kasap, fırıncı, mumcu. Onları bizim öldürmemiz gerek,

biz onların peşinden gidersek onlar da bizim peşimizden gelirler. Çok kan dökülür Walt, çoğu da bizim kanımız olur."

"Bu haksızlık," dedim, yeniden gözlerimden fışkıran yaşların arasından burnumu çekerek. "Haksızlık, doğru değil bu."

"Bunu sen de biliyorsun, ben de biliyorum, her ikimiz de bunu bildikçe Aesop'la Siu Ana rahat sayılırlar."

"Onlar acı içinde kıvranıyorlar Usta, biz üstümüze düşeni yapmadıkça ruhları asla huzura kavuşmaz."

"Hayır Walt, haksızsın. Onlar çoktan huzura kavuştular."

"Ya, öyle mi? Nasıl oluyor da ölülerin mezarda neler yaptıkları konusunda uzman oluyorsun bakalım?"

"Çünkü ben onların yanına gittim. Onların yanına gittim ve onlarla konuştum, artık acı çekmiyorlar. İşimize devam etmemizi istiyorlar. Bana öyle söylediler. Başlamış olduğumuz işi sürdürerek onları hatırlamamızı istiyorlar."

"Ne?" dedim, ansızın tüylerim diken diken olmuştu. "Sen neden söz ediyorsun?"

"Onlar bana geliyorlar Walt. Son altı aydır hemen hemen her gece. Yanıma gelip yatağıma oturuyor, şarkı söyleyip yüzümü okşuyorlar. Bu dünyada olduklarından daha mutlular Walt, inan bana! Aesop'la Siu Ana artık birer melek, artık onlara kimse zarar veremez."

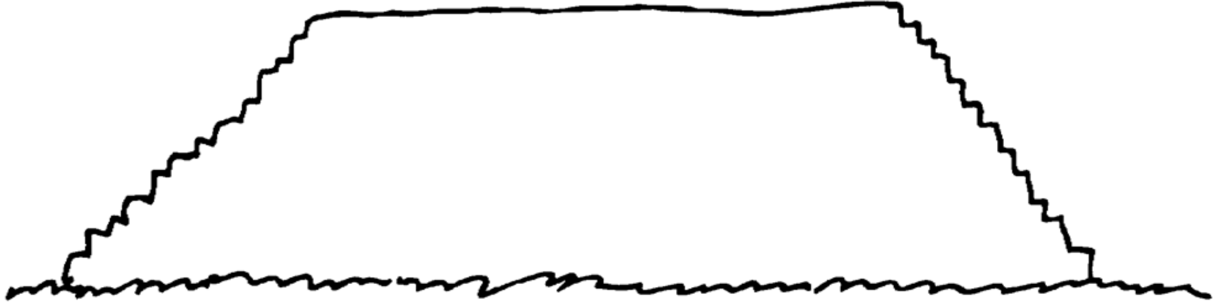
Bu sözler, hayatımda duyduğum en tuhaf, en alışılmadık sözlerdi, ama Yehudi Usta bunları öyle bir inanarak, öylesine yalın bir içtenlik ve dinginlikle söylemişti ki, gerçeği söylediğinden bir an bile kuşkuya düşmedim. Somut anlamda gerçek olmasalar bile, Usta'nın kendi söylediğine inandığına hiç kuşkum yoktu, inanmış olmasa bile gelmiş geçmiş en inandırıcı gösterilerden birini sahnelediği kesindi. Ben oracıkta heyecanla, ama kıpırdamadan oturmuş o görüntüyü kafamın içinde canlandırıyor, Aesop'la Siu Ana'nın gece yarısı Usta'ya şarkılar söyledikleri sahneyi gözümün önüne getiriyordum. Usta' nın anlattıklarının gerçek olup olmadığının hiç önemi yoktu, çünkü önemli olan bu sözlerin benim için her şeyi değiştirdiğiydi. Acım dinmeye, kara bulutlar dağılmaya başlamıştı. O sabah kahvaltı masasından kalktığımda acımın büyükçe bir bölümü geçmişti. Asıl önemli olan da buydu. Usta yalan söylediyse bunun bir tek nedeni vardı. Yalan söylemediyse o zaman da öykü olduğu gibiydi, kendisini savunmaya

gereksinimi yoktu. Öyle de olsa böyle de Usta beni kurtarmıştı. Öyle de olsa böyle de, benim ruhumu canavarın ağzından çekip almıştı.

On gün sonra, kaldığımız yerden işe başladık, yeni bir otomobile atlayıp Wichita'dan ayrıldık. Kazancımız yerindeydi, daha iyi bir araba alabilirdik, biz de Ford'u verip yerine 2 numaralı Mucize Araba'yı aldık, gümüş rengi bir Pierce Arrow'du bu; deri koltukları, kanepe uzunluğunda yan basamakları vardı. İlkbahar başından beri hesabımız alacak gösteriyordu, başka bir deyişle Bayan Witherspoon'a işin başında yaptığı harcamaları geri ödemiştik, bankada Usta'yla bana yetecek paramız vardı, artık eskiden olduğu gibi kuruş hesabı yapmak zorunda değildik. Bütün bu olanlar ancak bir iki basamak yükseltmişti bizi: Gösterilerimizi daha büyük kasabalarda yapıyor, kemiklerimizi dinlendirmek için pansiyonlar ya da misafirhaneler yerine küçük otellerde kalıyor, daha havalı araçlarda yolculuk ediyorduk. Wichita' dan ayrıldığımızda ben iyice toparlanmıştım, tam gaz çalışmaya hazırdım, yola çıkışımızı izleyen birkaç hafta boyunca kasabalarda peş peşe gösteri yaptım, gösterime neredeyse her hafta yeni numaralar, ayrıntılar ekledim. Artık kalabalıklara o kadar alışmıştım ki, gösterilerim sırasında kendimi o kadar rahat hissediyordum ki, doğaçlama yapabiliyor, gösterinin tam orta yerinde yeni yeni numaralar keşfedebiliyordum. Başlangıçta bildik programımdan hiç şaşmıyor, Usta'yla birlikte önceden üzerinden geçtiğimiz aşamaları sıkı sıkıya izliyordum, ama artık bu dönemi geride bırakmıştım, normal düzenimi bulmuştum, deneylere girişmekten korkmuyordum. En güçlü olduğum bölüm, havada gezinmekti. Numaramın can damarı buydu, benden önce havaya yükselen herkesten beni ayıran, işin bu yanıydı, havaya çok fazla yükselemiyordum, ortalama bir buçuk metre kadardı erişebildiğim yükseklik. Ben bunu geliştirmek, çıkabildiğim yüksekliği, becerebilirsem, iki, hatta üç katına çıkarmak istiyordum; ne var ki artık her gün sabahtan akşama kadar alıştırma yapmak lüksüne sahip değildim, hiç ara vermeksizin tam on on iki saat Yehudi Usta'nın gözetimi altında çalışma özgürlüğüm yoktu artık. Artık bir profesyoneldim ben, bir profesyonelin bütün sıkıntılarına, programının sınırlamalarına katlanacaktım, alıştırma yapabileceğim tek yer, gerçek seyircilerin önüydü.

Ben de öyle yaptım, özellikle de Wichita'da geçirdiğimiz o kısa tatilden sonra, üzerimdeki baskının beni esinlendirdiğini fark edince de adamakıllı şaşırdım. En esaslı numaralarımdan birkaçı o günlerden kaldı, halkın beni

kışkırtan gözleri olmasa o günlerde yaptığım şeylerin yarısını bile denemeyi göze alabileceğimden kuşkuluyum. Her şey merdiven numarasıyla başladı, görünmeyen bir sahne yardımcısından ilk kez o gün yararlanmıştım, daha sonra bu deyimi kendi buluşum için kullandım. O sırada Yukarı Michigan'daydık, gösterimin tam ortasında, tam yükselip gölü karşıdan karşıya geçmeye başlamak üzereyken, birden uzaktaki bir bina iliştı gözüme. Kocaman bir tuğla binaydı, büyük bir olasılıkla bir depo ya da eski bir fabrika binasıydı, duvarlarından birinde yukarıdan aşağı uzanan bir yangın merdiveni vardı. Gözüm ister istemez o metal merdivene takılmıştı. Ben baktığım sırada güneş basamaklara vurup yansımıştı, basamakların akşamüstü güneşindeki alışılmadık pırıltısı insanın gözünü kör edecek gibiydi. Uzun boylu düşünüp taşınmadan, gerçek bir basamağa adım atar gibi ayağımın birini havaya kaldırdım, görünmeyen bir basamağa koydum; sonra öteki ayağımı kaldırıp ikinci basamağa yerleştirdim. Havada sağlam bir yere basmış gibi hissetmiyordum elbette, ama yine de yükseliyor, gölün bir ucundan öbürüne uzanan bir merdiveni çıkıyordum. Göremesem de o merdiveni gözümde kesin çizgilerle canlandırabiliyordum. Merdivenin aşağı yukarı şu biçimde olduğunu anımsayabiliyorum:

Merdiven, en yüksek noktasında –ortadaki düzlükte– suyun yüzeyinden aşağı yukarı üç metre kadar yukarıdaydı, daha önce ulaşabildiğim yüksekliğin yüz yirmi beş santim kadar üstünde. İşin en tuhaf yanı, benim bir an bile duraksamamamdı. Zihnimde bu resmi bir kez çizdikten sonra, onun beni karşıya geçireceğine güvenebileceğimi biliyordum. Yapacağım tek şey, o hayalî köprünün biçimini izlemekti, o zaman sanki gerçek bir köprüymüş gibi bana yardımcı olacaktı. Az sonra, hiç tökezlemeden,

takılmadan gölün üstünde kayıyordum. On iki basamak çık, elli iki adım ilerle, sonra yine on iki basamak in. Sonuç kusursuzdu.

Bu ilk seferden sonra sahnede beni destekleyici başka şeylerden de yararlanabileceğimi keşfettim. Arzuladığım şeyi hayal edebildiğim sürece, onu zihnimde açıkça, kesinlikle canlandırabildiğim sürece gösterim sırasında ondan yararlanabilecektim. Gösterimin en unutulmaz bölümlerinden bazılarını işte böyle ortaya çıkardım: ip merdiven yöntemi, kayma yöntemi, tahterevalli yöntemi, yüksek tel yöntemi, kullandığım sayısız yenilik. Bu oyunlar seyircilerin aldığı zevki artırmakla kalmadı, işimle aramda yepyeni bir ilişki doğmasını sağladı. Artık bir robot, her gösteride durmadan aynı numaraları yapan kurulmuş bir oyuncak değildim; bir sanatçı, hem kendisi hem de başkaları için gösteri yapan gerçek bir yaratıcı oluyordum. Beni heyecanlandıran, işin içindeki tahmin edilemezlikti, bir gösteriden ötekine neler olabileceğini asla bilmemenin verdiği serüven duygusuydu. Tek amacınız sevilmekse, kalabalıkların sevgisini kazanmaksa, kötü alışkanlıklar edinmeniz kaçınılmazdır, sonunda halk da sizden bıkar. Durmadan kendinizi sınamalı, yeteneğinizi elinizden geldiğince zorlamalısınız. Bunu kendiniz için yaparsınız, ama sonunda daha iyi olmak için verdiğiniz bu uğraş, sizi hayranlarınıza sevdiren şey olur. İşte bu bir paradokstur. İnsanlar, sizin onlar adına tehlikeye atıldığınızı sezmeye başlarlar. Bu bilinmeze katılmalarına, sizi bu işi yapmaya iten her neyse ona katılmalarına izin verilir, bu olduktan sonra da siz artık yalnızca bir gösterici değilsinizdir, yıldız olma yolunda ilerliyorsunuzdur. 1928 yılının sonbaharında işte ben bu noktadaydım: Yıldız olmak üzereydim.

Ekimin ortalarında kendimizi Orta Illinois’te bulduk, hak ettiğimiz tatil için Wichita’ya dönmeden önce son üç beş gösterimize çıkıyorduk. Yanlış anımsamıyorsam, su kuleleri ve tahıl asansörlerinin Buck Rogers tarzı bir siluet kazandırdığı şu küçük, adı duyulmamış kasabalardan biri olan Gibson City’deki gösterimizi bitirmiştik. Uzaktan bakınca esaslı bir kasabaya yaklaştığınızı sanırsınız, ama bir de varınca, o tahıl asansörlerinden başka bir şeyleri olmadığını keşfedersiniz. Otelle hesabımızı kesmiş, anacaddede bir lokantada oturmuştuk, arabaya atlayıp yola koyulmadan önce serinletici bir şeyler yuvarlıyorduk. Kahvaltı vaktiyle öğle yemeği arasında, günün ölü bir saatiydi, orada Yehudi Usta’yla benden başka müşteri yoktu. Aklımda kaldığına göre, sıcak çikolatamdan kalan son köpüğü de yutmuştum ki kapıdaki çıngırağın sesi duyuldu, içeri yeni bir müşteri girmişti. Salt

merakımdan kim geldi diye başımı kaldırıp bakmıştım ki ne göreyim: Gelen Slim dayımdan, o suratsız heriften başkası değil! O gün hava iki üç dereceden daha sıcak olmuş olamaz, ama dayımın sırtında tiril tiril bir yazlık elbise vardı. Ceketinin yakasını kaldırmıştı, sağ eliyle ceketinin önünü sıkı sıkı tutmuştu. Eşikten geçerken ürperdi, kuzey rüzgârının savurduğu bir *chihuahua*'ya[5] benziyordu, eğer o kadar şaşkın olmasaydım amcamın haline kahkahalarla gülerdim mutlaka.

Yehudi Usta'nın sırtı kapıya dönüktü. Benim yüzümdeki ifadeyi gördüğünde (yüzüm bembeyaz kesilmiş olmalı) beni böylesine altüst eden şeyin ne olduğunu görmek için arkasına döndü. Slim hâlâ eşikte duruyordu, gözlerini kısmış, ellerini ovuşturarak barın içini gözden geçiriyordu; bizi görür görmez çocukken beni hep korkutmuş olan o pis sırıtışlarından biri yayıldı yüzüne. Bu karşılaşma bir rastlantı değildi. Gibson City'ye konuşmak için gelmişti, iki kere ikinin dört ettiği ne kadar gerçekse, bizim başımıza bir sorun çıkaracağı da o kadar gerçekti.

"Hele, hele," dedi Slim, düzmece olduğu belli olan bir dostlukla; masamıza doğru ağır ağır yürüdü. "Şuna bak. Kişisel bir işim için buralara geliyorum, bir fincan kahve içmek için kasabanın lokaline dalıyorum, bir de ne göreyim? Uzun zamandır görmediğim yeğenim karşımda durmuyor mu? Küçük Walt, gözbebeğim, çilli suratlı harika çocuk! Kaderin oyunu değil de ne bu? Saman yığınının içinde iğne bulmak gibi bir şey." Ne Usta ne ben tek söz etmiş olsak da Slim benim yanımdaki boş iskemleye çörekleniverdi. "Oturmamda bir sakınca yok değil mi?" diye sordu. "Bu mutlu rastlantı beni öylesine şaşırttı ki, bir yere çökmezsem düşüp bayılacağım." Sonra sırtıma bir şaplak indirip saçlarımı karıştırdı, beni görmekten ne kadar mutlu olduğunu söyleyip duruyordu hâlâ – belki de mutluydu, ama normal bir insanı mutlu edecek nedenlerden hiçbiri değildi onu mutlu eden. Onun bana böyle dokunması tüylerimi diken diken etmişti. Elinin altından çekildim, ama o benim bu terslenmeme dikkat bile etmedi, o yağcı pozuyla gevezelik etmeyi, çarpık çurpuk kahverengi dişlerini her fırsatta göstermeyi sürdürdü. "Evet, eski dostum," diye konuştu, "görüyorum ki bugünlerde durumun oldukça parlak. Gazetelerde okuduklarıma bakılırsa, pek gözdeymişsin, uzun zamandır sana benzer bir şey görmemiş insanlar. Şu öğretmenin gururdan şişiniyordur, hem yalnızca şişinmekle de kalmıyordur, çünkü sanırım bu arada cüzdanı da yararlanmıştır bu işten. Walt, yakın bir akrabamın şu koca dünyada kendine bir yer edindiğini görmek nasıl hoşuma gitti bilemezsin."

“Ne söyleyeceksen söyle, dostum,” dedi Usta, sonunda Slim’in monoloğunu keserek. “Çocukla ben dışarı çıkmak üzereydik, burada durup gevezelik edecek vaktimiz yok.”

“Şu işe bak,” dedi Slim, incinmiş görünmeye çalışarak, “insan öz kız kardeşinin oğluyla ilgili son haberleri öğrenemez mi? Ne aceleniz var? Kaldırımın kenarına park ettiğiniz arabaya bakılırsa gideceğiniz yere yıldırım gibi gidebilirsiniz.”

“Walt’ın sana söyleyecek hiçbir şeyi yok,” dedi Usta. “Bana kalırsa senin de ona söyleyecek bir şeyin yok.”

“Ben olsam bu kadar emin olmazdım,” dedi Slim; elini cebine sokup ezilmiş bir puro çıkardı, yaktı. “Zavallı Peg yengesine olanları bilmeye hakkı var, benim ona bunları anlatmaya hakkım var.”

“Ne olmuş ona?” dedim, sesim fısıltıdan farksızdı.

“Hey, bu çocuk konuşabiliyor!” dedi Slim, düzmece bir coşkuyla yanağımı sıkarken. “Bir an için bu adamın senin dilini kesmiş olduğunu sanmıştım Walt.”

“Ne olmuş yengeme?” diye yineledim.

“Ne olacak, öldü oğlum. Geçen yıl Saint Louis’i yerle bir eden kasırgada öldü. Koca ev başına yıkıldı, böylece tatlı Peg’in sonu gelmiş oldu. İşte böyle öldü.”

“Sen de kurtuldun,” dedim.

“Tanrı böyle istemiş,” dedi Slim. “Benim şansım rast gitti, o gün kasabanın öteki ucunda alnımın teriyle ekmek paramı kazanıyordum.”

“Ne yazık ki tersi olmamış,” dedim. “Peg yengemin bir özelliği yoktu, ama hiç olmazsa senin gibi dövmüyordu beni.”

“Haydi haydi,” dedi Slim, “insan dayısıyla böyle konuşur mu? Ben senin özbeöz dayınım oğlum, benim hakkımda yalanlar uydurmana gerek yok. Hem de ben buraya bu kadar önemli bir iş için gelmişken. Yehudi Usta’yla benim konuşacaklarımız var, senin saçma sapan sözlerinin işimi bozmasını istemiyorum.”

“Sanırım yanılıyorsun,” dedi Usta. “Benim seninle konuşacak hiçbir şeyim yok. Walt’la ben gecikiyoruz, kusura bakmazsan gidiyoruz.”

“Dur bakalım bayım,” dedi Slim, yapmacık sevimliliğini ansızın unutarak. Sesi, tıpkı anımsadığım gibi huysuz ve öfkeliydi. “Seninle bir anlaşma yapmıştık, şimdi kurnazlıkla bu işin içinden sıyrılacağını sanma.”

“Anlaşma mı?” dedi Usta. “Ne anlaşmasıymış bu?”

“Dört yıl önce Saint Louis’de yaptığımız anlaşma. Benim unutacağımı filan mı sandın? Ben budala değilim. Sen bana kârdan pay vereceğini söylemiştin, ben de hakkımı istemeye geldim. Yüzde yirmi beş. Senin söz verdiğin miktar bu, ben de bunu istiyorum.”

“Anımsadığım kadarıyla Bay Sparks,” dedi Usta, kendini tutmaya çalışarak, “çocuğu senin yanından alacağımı söylediğimde neredeyse ayaklarıma kapanmıştın. Beni laf bombardımanına tutmuş, çocuktan kurtulduğun için ne kadar sevindiğini anlatmıştın. İşte anlaşmamız böyleydi Bay Sparks. Ben çocuğu istemiştim, sen de onu bana vermiştin.”

“Benim koşullarım vardı. Bunları sana söyledim, sen de kabul ettin. Yüzde yirmi beş. Anlaşma filan yok diyemezsin bana. Bana söz verdin, ben de sözüne güvendim.”

“Bunlar hep hayal, oğlum. Madem seninle anlaştık, bana yazılı anlaşmayı göster. Sana para vereceğimi kanıtlayan kâğıt parçasını göster, haydi!”

“Biz seninle el sıkıştık. Centilmenlik anlaşması yaptık, hile yapılmayacaktı.”

“Muhteşem bir hayal gücün var Bay Sparks, ama hem yalancı hem de sahtekârsın. Benden şikâyetçi olacaksan bir avukata başvur, görelim bakalım mahkeme davanı nasıl görecek! Ama o gün gelene kadar şu çirkin suratını gözümün önünden çekmek inceliğini göster lütfen.” Sonra bana döndü Usta, “Haydi gel Walt, gidelim,” dedi. “Urbana’da bizi bekliyorlar, yitirecek bir tek dakikamız yok.”

Usta masanın üzerine bir dolar bırakıp ayağa kalktı, ben de onu izledim. Ancak Slim henüz sözünü bitirmemişti, biz oradan ayrılırken son sözü söylemeyi, arkamızdan üç beş laf etmeyi başardı: “Kendini akıllı sanıyorsun bayım,” dedi, “ama benimle işin bitmedi henüz. Edward J. Sparks’a yalancı diyenin yanına bırakmam bu lafı, anladın mı? Yürü bakalım, çık git kapıdan. Önemi yok. Ama bir daha bana arkanı dönemeyeceksin. Seni uyarıyorum aslanım. Peşindeyim. Hem senin hem de şu iğrenç oğlanın peşindeyim. Sizi bulduğumda benimle böyle konuştuğuna pişman olacaksın. Ölene kadar pişman olacaksın.”

Peşimizden lokantanın kapısına kadar geldi, biz Pierce Arrow’a bindiğimizde, Usta arabayı çalıştırırken Slim arkamızdan çıldırmışçasına tehditler yağdırdı. Motorun sesi dayımın sözcüklerini bastırdı, ama dudakları hâlâ oynuyordu, cılız boynundaki damarların şiştiğini görebiliyordum.

Arabayı hareket ettirip onu arkada bıraktığımızda öfkeden kendini kaybetmişti, bize yumruğunu sallıyor, ağzından duyamadığımız kin dolu sözcükler dökülüyordu. Dayım çölde tam kırk yıl dolaşmıştı, bunun sonucunda ortaya koyabildiği tek şey, tökezlemelerle, yanlış adımlarla dolu bir öyküydü, sonu gelmeyen bir başarısızlıklar silsilesiydi. Arabanın arka camından onun yüzünü gözlerken artık bir amacı olduğunu anladım, o bok herifin en sonunda hayatta bir hedefi olmuştu.

Kasabayı arkada bıraktığımızda Usta bana dönüp, “O koca ağızlının hiçbir dayanağı yok. Kurusıkı atıyor, gevezelikten, saçmalıktan başka bir şey değil söyledikleri. O herif doğuştan mahkûm kaybetmeye, senin kılına bile dokunsa hiç durmaz gebertirim onu. Yemin ederim. O dolandırıcıyı öyle ufak parçalara ayırırım ki, aradan yirmi yıl bile geçse Kanada’nın şurasında burasında onun kırıntılarını bulurlar.”

Usta’nın lokantadaki davranışından gurur duymuştum, ama bu, kaygılanmadığım anlamına gelmiyordu. Annemin büyüğü olan dayım kaypağın biriydi, bir şeyi kafasına koydu mu onu ele geçirmeden rahat etmezdi. Bana kalsa, tartışmayı onun açısından ele almaya hiç niyetim yoktu. Usta ona şu yüzde yirmi beş sözünü belki vermişti, belki de vermemişti; ama bütün bunlar artık geçmişte kalmıştı, şimdi tek istediğim, o orospu çocuğunu hayatımın sonuna kadar bir daha görmemekti. Beni o kadar çok pataklamıştı ki, ona karşı nefretten başka bir şey yoktu içimde; paramın üzerinde yasal hakkı olsun olmasın, işin gerçeği, bir tek kuruşu bile hak etmiyordu. Ama ne yazık ki, benim duygularımın beş paralık değeri bile yoktu. Usta’nın duygularının da. Her şey Slim’de bitiyordu; onun geleceğini, gelmekten vazgeçmeyeceğini, elleriyle boynumu sıktığını ta içimde hissediyordum.

Bu korkulardan ve önsezilerden bir türlü kurtulamıyordum. Sanki bunlar, o günü izleyen günlerde ve aylarda olan biten her şeyin üzerine kasvetli bir örtü çekiyordu, keyfimi öyle kaçırıyordu ki gitgide artan başarımın verdiği sevinci bile yaşayamıyordum. Başlangıçta durum daha da kötüydü. Nereye gitsek, hangi kasabaya uğrasak, Slim’in ansızın ortaya çıkmasını bekliyordum. Bir lokantada otururken, bir otelin lobisine girerken, arabadan inerken, dayım hiç istemediğim bir anda ortaya çıkabilir, hiçbir uyarıda bulunmadan hayatımın akışının içinden fırlayabilirdi. İşte bu yüzden bu duruma katlanamıyordum. Her şeyi dayanılmaz kılan, bütün mutluluğumun göz açıp kapayana kadar yok olabileceği düşüncesiydi,

belirsizlik içinde yaşamaktı. Artık kendimi güvende hissettiğim tek yer, bir topluluğun önünde durup gösterimi yaptığım yerdi. Slim, halkın arasında bir şey yapmayı göze alamazdı, en azından ben bütün dikkatleri üzerime toplamışken; onca zaman nereye gitsem kaygılar içindeydim, bu yüzden gösterim benim için sanki ruhsal bir dinlenme, boğazımı tıkayan dehşet duygusundan geçici olarak kurtulma sayılıyordu. Hiç olmadığı kadar işime vermiştim kendimi, işimin sağladığı özgürlüğün ve korunma duygusunun tadını çıkarıyordum. Ruhumun içine bir şey süzülmüştü, bunun benim yeni kimliğim olduğunu anlamıştım: Günde bir saat Harika Çocuk Walt olan Walter Rawley değildi bu kişi, her zaman Harika Çocuk Walt olan biriydi, havada durmadıkça var olmayan kişiydi. Zemin bir yanılsamaydı; tuzaklarla, gölgelerle dolu tehlikeli bir araziydi, orada olup biten her şey yanlıştı. Artık gerçek olan tek yer boşluktu, günde tam yirmi üç saat kendime bir yabancı gibi yaşıyordum; eski zevklerimden ve alışkanlıklarımdan uzakta, umarsızlık ve korkuyla dertop olmuş, büzülmüş biriydim.

İşim beni ayakta tutuyordu, bereket çokça işim vardı, kış ayları baştan sona doluydu. Wichita'ya dönmemizden sonra Usta ayrıntılı bir program hazırladı, haftalık gösteriler rekor sayıda olacaktı. Usta'nın yaptığı zekice işler arasında en iyisi, en şiddetli soğuklarda Florida'da bulunmamızı sağlamak olmuştu. Orada ocak ortasından mart sonuna kadar kaldık, yarımadayı baştan aşağı gezdik, bu uzun gezi boyunca –ilk ve son kez olmak üzere– Bayan Witherspoon da bizimleydi. Uğursuzluk getireceği yolundaki bütün o safsataların tersine Bayan Witherspoon bana şanstan başka bir şey getirmedi. Yalnızca Slim konusunda değil (Slim'in burnunun ucunu bile görmedik), büyük kalabalıklar, yüksek gişe getirisi ve iyi arkadaşlık (o da benim gibi sinemaya gitmekten hoşlanıyordu) açısından da. O günler Florida'ya akın edilen günlerdi; zenginler beyaz giysileri ve elmas kolyeleriyle kışı palmiyelerin altında dans ederek geçirmek üzere akın akın oraya geliyorlardı. İlk kez züppelerin önünde gösteri yapıyordum. Özel kulüplerde, golf kulüplerinde ve zengin çiftliklerinde sergiledim numaramı; onca cilalarına ve kendini beğenmişliklerine karşın bu mavi kanlı züppeler de en çulsuz seyirciler kadar zevk aldılar gösterimden. Yaptığım gösteri evrenseldi; zengin olsun, yoksul olsun, herkesi aynı ölçüde şaşırtıyordu.

Kansas'a döndüğümüzde yeniden kendime benzediğimi hissediyordum. Tam beş aydır görünmemişti Slim; bize bir sürpriz hazırlasaydı şimdiye kadar ortaya çıkmış olurdu diye düşünüyordum. Nisan sonunda yukarı Orta

Batı'ya doğru yola koyulduğumuzda artık neredeyse vazgeçmiştim onu düşünmekten. Gibson City' deki o ürkütücü sahne o kadar geride kalmıştı ki, zaman zaman sanki hiç olmamış gibi bir duyguya kapılıyordum. Gevşemiş, rahatlamıştım, yapacağım gösterinin dışında aklıma takılan bir tek şey varsa o da koltuk altlarımı ve penisimin çevresini doldurmaya başlayan kıllardı, ıslak düşler ve pis düşünceler dünyasına girişimi duyuran bütün o geç kalmış belirtilerdi. Savunmasızdım; en hazırlıksız olduğum anda iniverdi bıçak önüme, bunun böyle olacağını hep biliyordum, böyle olmasından hep korkuyordum. Usta'yla birlikte Minnesota'da, Northfield'daydım; burası Saint Paul'ün aşağı yukarı kırk mil kadar kuzeyinde, ufak bir kasabaydı; akşam gösterilerinden önce her zaman yaptığım gibi, birkaç saat geçirmek üzere kasabanın sinemasına gitmiştim. O günlerde sesli filmler başını almış gidiyordu, ne kadar seyretsem bıkmıyordum, elime geçen her fırsatı değerlendiriyor, bazen aynı filmi üç dört kez seyrediyordum. O gün *Cocoanuts* filmi oynuyordu sinemada, Florida'da çekilmiş olan Marx Kardeşler'in yeni filmi. O filmi daha önce görmüştüm, ama o soytarılara bayılıyordum, özellikle de Harpo'ya, hani şu komik peruklu, kaz sesli olanına; o öğleden sonra onların filminin oynadığını öğrenince koşup gittim. Orta büyüklükte bir sinemaydı, iki üç yüz kişi alıyordu, ama o güzelim ilkbahar havasında içeridekilerin sayısı benimle birlikte yarım düzineyi geçmiyordu. Ancak bu benim umurumda değildi. Elime bir torba patlamış mısır alıp yerime oturdum, kahkahaları koyuvermeye hazırlandım; karanlıkta sağa sola dağılmış oturanların farkında bile değildim. Yirmi ya da otuz dakika geçmiş geçmemişti ki, arkamdan ilaç kokusu gibi tuhaf, tatlı, yabancısı olduğum bir koku geldi burnuma. Keskin bir kokuydu bu, gitgide de keskinleşiyordu. Ne olduğunu anlamak için arkama dönmeme fırsat kalmadan, o keskin kokulu karışıma batırılmış bir paçavra, suratıma yapıştırıldı. Öne eğildim, kurtulmak için çabaladım, ama bir el beni geriye itti; sonra, ikinci bir kez çabalamak üzere gücümü toparlayamadan ansızın elim ayağım kesiliverdi. Kaslarım tutulup kaldı, derim sanki eriyip yağlı, vıcık vıcık bir çamura dönüştü, başım gövdemden ayrıldı. O andan sonra bulunduğum yer, daha önce hiç görmediğim bir yerdi.

Slim'le nasıl karşılaşacağım, onunla nasıl savaşacağım konusunda bütün olasılıkları getirmiştim aklıma –yumruklaşmalar, tabanca tehdidiyle

önümü kesmeler, karanlık çıkmaz sokaklarda çekilen tabancalar– ama beni kaçıracağı aklımın ucundan bile geçmemişti. Böyle uzun uzun planlamayı gerektiren bir şey yapmak dayımın aklının yeteceği bir şey değildi. Kafası çabuk kızan biriydi, bir anda olmayacak işlere kalkışan kalın kafalının tekiydi, bu kalıbı benim uğruma kırması, öfkesinin ne kadar büyük olduğunu, benim başarımın onu ne kadar rahatsız ettiğini gösteriyordu. Onun eline herhalde geçecek en büyük fırsattım ben, ansızın öfkesine yenilerek bu fırsatı elinden kaçıracak değildi. Bu kez değildi. Tam bir gangster gibi, durumu her açıdan değerlendiren fırsatçı bir profesyonel gibi davranacaktı, sonunda da bizi köşeye sıkıştıracaktı. Tek amacı para değildi, intikam da değildi – her ikisiydi, beni fidye için kaçırmak bu iki amacı mükemmel bir biçimde uzlaştıracaktı, böylece bir taşla iki kuş vurmuş olacaktı.

Bu kez kendine bir yardımcı bulmuştu, Fritz adında şişman bir kasa hırsızıydı bu; ikisinin de akıl bakımından hafif sıklet sayıldıkları düşünülürse, beni gizlemeyi başarmaları oldukça önemli bir iş sayılır. Beni önce Northfield'ın dışında bir mağaraya tıktılar; bu küf kokulu pis delikte üç gün üç gece geçirdim, bacaklarıma kalın ipler dolamışlar, ağzımı da bir paçavrayla kapamışlardı; sonra bana yine eter koklatıp bir başka yere götürdüler; burası kanımca Minneapolis ya da Saint Paul'deki bir apartmanın bodrumuydu. Burada yalnızca bir gün kaldım, sonra yeniden kent dışına çıktık, Güney Dakota'da olduğunu daha sonra öğrendiğim bir yerde, bir madenciye ait terk edilmiş bir eve yerleştik. Kaldığımız yer yeryüzüne değil de yeryüzü dışında bir yere benziyordu, ne ağaç vardı ne bir Allahın kulu ne de ses; yakınımızda yol mol da yoktu, öyle ki o adamların elinden kaçmayı başarsam bile bana yardım edecek birini bulmam saatler sürerdi. Eve birkaç ay yetecek kadar konserve yiyecek depolamışlardı; her şey, uzun sürecek sinir bozucu bir kuşatmanın beni beklediğini gösteriyordu. Slim oyunu böyle oynamayı yeğlemişti: olabildiğince yavaş. Amacı Usta'yı kıvrandırmaktı, bunun olması için süreyi uzatması gerekse de bunu hiç dert etmiyordu. Hiç acelesi yoktu. Olanlardan öylesine tat alıyordu ki, keyfini çıkarmadan neden her şeye son versindi?

Slim'i böylesine kendini beğenmiş, böylesine keyifli ve halinden hoşnut görmemiştim hiç daha önce. O kulübenin içinde dört yıldızlı bir general gibi caka satarak dolaşıyor, çevresine emirler yağdırıyor, kendi şakalarına kendisi gülüyordu, bir kabadayı gibi ortalığı kasıp kavuruyordu. Onu böyle görmek beni tiksindiriyordu, ama aynı zamanda onun

acımasızlığının etkisini dolu dolu hissetmeme de engel oluyordu. Bütün kozlar elinde olduğuna göre, Slim eli açık davranabilirdi; bana olan tutumunda beklediğim kadar yabanıl olmadı. Tabii ara sıra bana vurmadı değil; canı istediği zaman ağzımın ortasına bir tane indiriyor ya da kulaklarımı çekiyordu; ancak kötü davranışının büyük bölümü, iğneli sözler ve dokundurmalar biçimindeydi. “O mendebur Yahudi’yi nasıl da alt ettiğini” söylemekten ya da yüzümde benek benek beliren sivilcelerle alay etmekten (“Baksana evlat, bir cerahat kuyusu daha fışkırıyor. Hah, oğlum, kaşının üstünde yine bir sürü yanardağ sıralanmış”) bıkıp usanmıyordu ya da yazgımın artık onun elinde olduğunu söyleyip duruyordu. Bu son söylediğini vurgulamak için kimi zaman tabancasını parmağında döndürerek bana yaklaşıyor, silahın namlusunu kafama dayıyordu. “Ne demek istediğimi anladın mı oğlum?” diyordu, sonra da kahkahayı patlatıyordu. “Şu tetiğe azıcık dokunsam, beynin duvara yapışır.” Bir iki kez tetiği çektiği de oldu, ama bu yalnızca beni korkutmak içindi. Fidye parasını avucunda görmedikçe o silaha gerçek kurşun doldurmayı göze alamayacağını biliyordum.

Bu iş bir eğlence değildi, ama ben üstesinden gelebileceğimi anladım. Kemiklerimin kırılmasındansa Slim’in dırdırlarını dinlemenin çok daha iyi olduğunu kavramıştım. Çenemi tutup onu kışkırtacak bir şey söylemezsem, on beş yirmi dakika sonra sesi kesiliveriyordu. Zaten ağzımdaki tıkacı çoğu zaman çıkartmadıkları için başka seçeneğim de olmuyordu. Ama ağzım serbest bile olsa Slim’in saçmalıklarını duymazlıktan gelmeye çalışıyordum. Aklıma bir sürü karşı yanıt ve hakaret geliyordu, ama genellikle bunları kendime saklıyordum, çünkü o piç kurusuyla ne kadar az uğraşırsam onun beni kızdırmayı o kadar az başaracağını biliyordum. Bunun dışında güvenebileceğim başka bir şey yoktu pek. Slim kendisine güvenilmeyecek kadar çılgındı, parayı aldıktan sonra bir yolunu bulup beni öldürmeyeceğine kimse güvence veremezdi. Kafasından neler geçtiğini bilemezdim, beni en çok kıvrandıran da bunu bilmemekti. Hapsolmanın güçlüklerine göğüs gerebilirdim, ama ondan sonra beni nelerin beklediğini gözümde canlandırmadan edemiyordum: Boğazım kesilebilirdi, kalbime bir kurşun sıkılabilirdi, derim yüzülebilirdi.

Fritz, çektiğim bu işkenceyi azaltmak için hiçbir şey yapmıyordu. Baş sallayıcının tekiydi; Slim’in kendisine verdiği basit işleri, hırıltılı sesler çıkararak, ayaklarını sürüyerek yapmaya çalışan budala bir yağ tulumuydu. Odun sobasının üzerinde fasulye pişiriyor, yerleri süpürüyor, dışkı kovalarını

boşaltıyor, kollarımla bacaklarımı saran ipleri düzeltip sıkıyordu. Slim'in bu inek suratlı salağı nerede bulduğunu Tanrı bilir, ama isteseydi ondan daha istekli bir uşak bulamazdı. Fritz hem hizmetçi hem uşak ve ayak oğlanı hem de ağzından bir tek yakınma sözcüğü bile çıkmayan güçlü kuvvetli bir ahmaktı. Sanki o kıraç bölge, Amerika'nın önde gelen bir tatil yöresiymiş gibi uzun günler ve geceler boyunca yayılıp oturuyor, zamanını öylece, hiçbir şey yapmadan geçirmekten, camdan dışarı bakmaktan, soluk almaktan kesinkes mutlu oluyordu. İlk on ya da on iki gün boyunca benimle pek konuşmadı, ama sonra, Yehudi Usta'ya ilk fidye mektubu gönderildikten sonra, Slim her gün kasabaya inmeye başladı, herhalde mektup atıyor ya da telefonla görüşüyor ya da talimatlarını bir başka iletişim kanalıyla ulaştırıyordu; biz de günün bir bölümünü Fritz'le baş başa geçirmeye başladık. Anlaşmaya başladığımızı söyleyecek kadar ileri gitmeyeceğim, ama hiç olmazsa Slim gibi ürkütmüyordu beni. Fritz'in benimle bir alıp veremediği yoktu. O yalnızca görevini yapıyordu; onun da benim gibi geleceğin ne getireceğini bilmediğini öğrenmem uzun sürmedi.

Bir gün, koltukta oturmuş, Fritz'in verdiği haşlanmış fasulye ve bisküviden oluşan öğle yemeğimi yerken, ona, “Slim beni öldürecek, değil mi?” diye sordum. Slim benim kaçacağım düşüncesinden öylesine ürküyordu ki, iplerimin çözülmesine asla izin vermiyordu, hatta yemek yerken, uyurken ya da bağırsaklarımı boşaltırken bile. Bu yüzden Fritz yemeğimi kaşıkla veriyor, bebekmişim gibi ağzıma tıkıştırıyordu.

“Ha?” dedi Fritz, her zamanki gibi patlarcasına konuşarak. Beyni Pittsburgh ile Allegheny Dağları arasında bir yerde trafikte sıkışıp kalmış gibi boş boş bakıyordu gözleri. “Bir şey mi dedin?”

“Beni temizleyecek, değil mi?” diye yineledim. “Yani buradan sağ çıkabileceğimi hiç sanmıyorum.”

“Onu hiç bilmem oğlum. Dayın ne yapacağını bana hiç söylemez ki. Gidip yapar.”

“Sana hiçbir şey söylememesine aldırmıyor musun?”

“Yoo, aldırmam. Payıma düşeni aldıktan sonra niye aldırayım ki? Sana ne yapacağı beni ilgilendirmez.”

“Sana olan borcunu ödeyeceğine nasıl güvenebiliyorsun?”

“Güvenmiyorum. Ama yapması gerekeni yapmazsa, canına okurum onun.”

“Bu iş yürümez, Fritz. Slim’in kasabadaki postaneden yolladığı bütün o mektuplar var ya, siz solucanların izinin hemencecik bulunmasını sağlayacak, hem de hemencecik.”

“Hıh. Sen öyle san. Bizim budala olduğumuzu mu sandın?”

“Evet, öyle sandım. Oldukça budala hem de.”

“Hıh. Ya sana bu işte bir ortağımız daha olduğunu söylersem? Ya bütün o mektupları o ortağımıza gönderiyorsak?”

“Gönderiyorsanız ne olmuş?”

“Gönderiyoruz elbette. Ne demek istediğimi anlayabiliyor musun oğlum? O ortağımız bütün mektupları filan parası olan adama gönderiyor. Bizi bulmaları olanaksız işte.”

“Peki ya öteki adam, yani işbirliği yaptığınız adam? Görünmez biri mi o?”

“Evet, öyle. Görünmezlik tozundan yuttu, duman olup havaya karıştı.”

Fritz’le yaptığım en uzun konuşmaydı bu. Fritz’in en güzel, en uzun konuşması bu olmuştu. Bana kötü davranıyor değildi, ama buz gibi biriydi, beynini de her şeye tıkamıştı sanki, ona bir türlü yaklaşamıyordum. Onu Slim dayıya karşı çeviremiyordum, ipleri çözmesi için ikna edemiyordum (“Bağışla oğlum, yapamam”), sadakatini, kararlılığını sarsamıyordum. Başka biri olsa soruma iki yanıttan birini verirdi: Doğru ya da yanlış derdi. Ya, evet, derdi, Slim senin boğazını kesmeyi tasarlıyor ya da başımı okşar, korkularımın yersiz olduğuna inandırırdı beni. O kişi bunları söylerken yalan söylüyor bile olsa (bir sürü nedenden dolayı, iyi ve kötü nedenlerden dolayı), ben yine de kesin bir yanıt almış olurdum. Ama Fritz böyle değildi. Fritz sapına kadar dürüst biriydi, sorumu yanıtlayamayacağı için de bilmediğini söylüyordu, ama bunu yaparken, terbiyeli bir insanın bu kadar önemli bir soruya kesin bir yanıt vermesinin gerekli olduğunu unutuyordu. Ancak Fritz’in, davranış kurallarından haberi yoktu. Beş para etmezin, budalanın biriydi, ufacık bir çocuk bile onunla konuşmanın vakit kaybından başka bir şey olmadığını anlayabilirdi.

Gerçekten de unutulmaz günler geçirdim Güney Dakota’da, elbette ya, bir anım bile eğlencesiz, kahkahasız geçmedi! Bir ayı aşkın bir süre ellerim, ayaklarım bağlı, ağzım tıkaçlı olarak bir odada kilit altında kaldım, yanımda bana eşlik eden on iki paslı kürekle tırmık vardı, yabanıl bir biçimde öldürüleceğimden, ezilip toz haline getirileceğimden emindim. Tek umudum, Usta’nın gelip beni kurtarmasıydı; Usta’nın bir sürü adamla gelip

kulübeye nasıl saldıracaklarını, Fritz'le Slim'in karnına nasıl kurşun dolduracaklarını, nasıl beni alıp insanların arasına götüreceklerini düşlüyordum durmadan. Ama haftalar geçiyor, değişen bir şey olmuyordu. Sonunda bir şeyler değişti, ama iyiye değil de kötüye doğru. Fidye mektupları ve tartışmalar başladıktan sonra Slim'in keyfi gitgide kaçtı, kendine olan güveni birazcık azalmaya başladı gibi geldi bana. İş artık ciddiye binmişti. İlk günlerin coşkusu azalmış, şakacılığının yerini eski huysuz, ters kişiliği almaya başlamıştı. Fritz'in başının etini yiyor, yemeklerin yavanlığından yakınıyor, tabakları duvara fırlatıyordu. Bunlar ilk işaretlerdi, arkasından ötekiler geldi: Sandalyeme tekme atıp beni yere yuvarlıyor, Fritz'in şişkoluğuyla alay ediyor, bedenimi saran ipleri sıkıyordu. Üzerindeki baskının onu sinirlendirdiği belliydi, ama bunun neden böyle olduğunu bilemiyordum. Yandaki odada neler konuşulduğunu duyamıyordum, ne fidye mektuplarını görüyor ne de gazetelerde hakkımda çıkan yazıları okuyordum, aralık duran kapıdan duyduklarım da öylesine bölük pörçük ve boğuk sesli konuşmalardı ki, ne söylendiğini çıkaramıyordum. Tek bildiğim, Slim'in gitgide eski haline döndüğüydü. Ondaki bu değişiklik apaçık belli oluyordu, eski halini tam olarak bulduğunda, o güne kadar yaşadıklarımın tatil gibi, kahrolası bir lüks yatla Aşağı Antiller'e yaptığım bir gezi gibi kalacağını biliyordum.

Haziran başlarında Slim'in sinirleri kopma noktasına gelmişti. Her zaman yumuşak başlı ve uyuşuk olan Fritz bile bitkinlik belirtileri göstermeye başlamıştı; Slim'in takılmalarının artık bu budala arkadaşını incitmeye başladığını görebiliyordum gözlerinde. Ben de durmadan bunun için dua etmeye başlamıştım –yani birbirleriyle adamakıllı dalaşmaları için–, iş oraya varmadıysa da, konuşmalarının sık sık ufak kavgalara dönüştüğünü, Slim'in Fritz'i sinirlendirdiğini, Fritz'in de bir köşeye çekilip suratını astığını, gözlerini yere dikip ağzının içinden küfürler savurduğunu görmek bile hoşuma gidiyordu. Bu, hiçbir işe yaramasa da yüreğimin yükünü biraz olsun hafifletiyordu, bunca tehlikeyle çevriliyken beş ya da on dakika için bile olsa unutulmak bir nimet, olağanüstü bir lütuf gibi geliyordu bana.

Hava günden güne ısınıyor, cildim her gün biraz daha etkileniyordu. Güneş sanki hiç batmıyordu artık, ipler durmadan kaşındırıyordu beni. Sıcakların bastırmasıyla birlikte, benim zamanımın çoğunu geçirdiğim arka oda örümceklerin saldırısına uğramıştı. Bacaklarımda dolaşıyorlar, yüzümü kaplıyorlar, yumurtalarını saçlarımın arasına bırakıyorlardı. Birini silkeleyip

atsam öteki buluyordu beni. Sivrisinekler kulaklarımın içine dalıyorlar, sinekler kaç değişik yol izliyorlardı vızıldayıp uçarlarken, bense hiç durmadan ter döküyordum. Beni sürüngenler rahatsız etmese gırtlağımdaki kuruluk rahatsız ediyordu. Ya susuzluk çekiyor ya da moral bozukluğu içinde oturuyordum, istencim, kararlılığım amansızca un ufak oluyordu. Bir çanak lapaya, bir kapta kaynayan pelteye dönüyordum; cesur ve güçlü olmak için ne kadar çabalarsam çabalayayım, dayanamadığım anlar oluyordu, gözlerimden yaşlar fışkırıyordu, ben de buna engel olamıyordum.

Bir gün öğleden sonra Slim benim küçük sığınağıma daldı, bu ağlama nöbetlerimden biri sırasında yakaladı beni. “Bu ne surat, arkadaş?” dedi. “Yarın senin için önemli bir gün, bilmiyor musun?”

Beni o durumda gördüğü için kendimi küçük düşmüş hissediyordum, onu yanıtlamaksızın arkamı döndüm. Ne demek istediğini anlamamıştım, üstelik yalnızca gözlerimle konuşabildiğimden sözlerinin anlamını soramazdım da. Zaten bunun önemi yoktu o sırada.

“Ödeme günü, dostum. Yarın mangırları alıyoruz, hem de oldukça yüklü bir bohçacık alacağız. Eski püskü, hasır bir bavulun içinde tam elli bin tane fıstık kız yanak yanağa yatıyor olacak. Tam da doktorun önerisine uygun, ha? Emekliliğim için harika bir plan bu, inan bana, üstelik bu kâğıt paraların işaretlenmemiş olduklarını da düşünürsen, ta Meksika’ya kadar da harcasam onları, federal aynasızların ruhu bile duymaz.”

Ondan kuşkulanmam için hiçbir neden yoktu. Öyle hızlı konuşuyordu ve sinirleri de öylesine bozuktu ki, bir şeyler olacağı apaçık belliydi. Ona hiç karşılık vermedim. İçini rahatlatmak istemiyordum, bu yüzden başka tarafa bakmayı sürdürdüm. Biraz sonra Slim koltuğumun karşısındaki yatağa oturdu. Ben yine de onu yanıtlamayınca öne eğildi, ağzımı örten bezi çekip aldı.

“Seninle konuşurken yüzüme bak,” dedi.

Ben yine de gözlerimi yerden kaldırmadım, onunla göz göze gelmek istemiyordum. Slim birden ayağa fırladı, yanağıma bir tokat patlattı – bir kez, ama şiddetle vurdu. Başımı kaldırıp ona baktım.

“Şimdi oldu,” dedi. Başka zaman olsa kazandığı bu küçük utku gülümsetirdi onu, ama bugün böyle soytarılıklarla uğraşacak durumda değildi. Yüzünün ifadesi sertleşti, birkaç saniye boyunca bana öyle dik dik baktı ki, giysilerimin içinde büzülüp ufalacağımı düşündüm. “Şanslı bir çocuksun sen,” diye devam etti. “Elli bin papel, yeğenim. Bu kadar paraya

değer misin sence? Bu kadarını vereceklerini hiç düşünmemiştim, ama fiyat arttıkça arttı, karşımdakilerse gözlerini bile kırpmadılar. Hay canına yandığımın, ben bu parayı dünyada kimseden böyle zorla alamazdım. Pazara çıksam üç beş liradan fazlasını alamazdım, hem de iyi bir günümde olursam, sevimli ve tatlı davranırsam. Bir de şuna bak, şu Yahudi çöpü seni geri almak için tam elli bin kaymeyi vermeye hazır. Bu da seni çok özel biri yapıyor ha? Yoksa bu adam blöf mü yapıyor? Böyle bir şey tasarlıyor olabilir mi, yeğenim? Tutmayacağı sözler mi veriyor dersin?"

Ona bakıyordum, ama sorularını yanıtlamak niyetinde değildim. Slim dayım neredeyse tepeme çıkmıştı, yatağın kenarında iç sahada oynayan beyzbol oyuncusu gibi kıvrılmış, suratını suratıma yapıştırmıştı. Yüzü öylesine yakınımdaydı ki, kan çanağına dönmüş gözlerindeki her damarı, cildinin yanardağ ağzına benzeyen gözeneklerini tek tek görebiliyordum. Gözbebekleri büyümüştü, soluk soluğaydı, her an fırlayıp burnumu ısıracakmış gibi duruyordu.

"Harika Çocuk Walt," dedi, sesini iyice alçaltarak. "Kulağa hoş geliyor, değil mi? Harika... Çocuk... Walt. Senin ününü duymayan kalmadı, oğlum, şu kahrolası ülkede herkes senden söz ediyor. Ben de seni seyrettim, biliyor musun? Hem bir kez de değil, birkaç kez; geçen yıl altı yedi kez seyrettim seni. Yaptığın şeyin benzeri yok, değil mi? Suyun üzerinde yürüyen bir bücür. Şimdiye kadar gördüğüm en canına yandığım numara seninkiydi, radyonun icadından sonra en kurnazca hokus pokus. Ne tel var ne ayna ne de ayağının altında bir kapak. Bu işin hilesi ne Walt? Yerden nasıl havalanabiliyorsun öyle?"

Konuşmamaya kararlıydım, ona tek bir sözcük bile etmeyecektim, ancak o sessizlik içinde ona on on beş saniye kadar gözlerimi dikip baktıktan ve bakışlarını yere eğmesine neden olduktan sonra birden ayağa fırladı, elinin tersini şakağıma yapıştırdı, sonra da öteki eliyle çeneme vurdu.

"Hile filan yok," dedim.

"Hah, ha," dedi. "Hah, hah, ha!"

"Gerçek bir gösteri bu. Ne görüyorsan onu yapıyorum."

"Buna inanmamı mı bekliyorsun?"

"Neye inandığın umurumda değil. Sana bu işte bir numara olmadığını söylüyorum, o kadar."

"Yalan söylemek günahtır, Walt, bunu biliyorsun. Özellikle de büyüklerine. Yalancılar cehennemde yanarlar, bu zırvaları anlatmayı

kesmezsen, senin gideceğin yer de orası olur. Cehennemin alevlerinin içi. Bana inan, oğlum. Gerçeği duymak istiyorum senden, hem de şimdi."

"Ben de sana gerçeği söylüyorum. Yemin ederim ki gerçeği ve yalnızca gerçeği söylüyorum."

"Pekâlâ," dedi, hayal kırıklığı içinde elini dizine vurarak. "Eğer oyunu böyle oynamak istiyorsan, biz de böyle oynarız." Yataktan kalktı, yakamdan yakaladı, kolunu şöyle bir savurarak beni koltuğumdan çekip aldı. "Kendinden bu kadar eminsen, lanet olası, o zaman göster bana. Dışarı çıkacağız, bana ufak bir gösteri yapacaksın. Ama numaranı ortaya koysan iyi edersin, çokbilmiş. Yalancılarla işim yok benim. Duydun mu Walt? Ya yaparsın ya da gününü görürsün. Ya yerden havalanırsın ya da kıçını yere çakarım."

Beni sürükleyerek yandaki odaya götürdü, başım zemine çarparken, döşemenin kıymıkları kafamın derisine batarken Slim bağırıp çağırıyor, durmadan konuşuyordu. Onunla mücadele edecek halde değildim. Kollarımdaki ve bacaklarımdaki ipler hâlâ duruyordu, saçlarımdan aşağı kanlar süzülürken elimden tek gelen, kıvranıp haykırmak, bana acıması için yalvarmak oldu.

"Şunun bağlarını çöz," dedi Fritz'e. "Bu kendini beğenmiş, uçabileceğini söylüyor, biz de sözünü tutmasını sağlayacağız. 'Eğer' ve 'ama' gibi şeyler duymak istemiyorum. Gösteri zamanı geldi beyler. Küçük Walt kanatlarını gerecek ve havada bizim için dans edecek."

Döşemede yattığım yerden Fritz'in yüzünü görebiliyordum, yüzünde dehşet ve anlamazlık belirten bir ifade olduğu halde gözlerini Slim'e dikmiş bakıyordu. Şişko, öylesine şaşırmıştı ki konuşmaya kalkışmadı bile.

"Evet?" dedi Slim. "Ne bekliyorsun? Bağlarını çöz!"

"Ama Slim," diye kekeledi Fritz. "Bunun anlamı yok. Onun uçmasına izin verirsek, uçarak kaçar bizden. Senin her zaman söylediğin gibi."

"Söylediklerimi unut. İpleri çöz sen, bu çocuğun ne bokun soyu olduğunu görelim. Bahse girerim ki bir ayağını bile kaldıramaz yerden. İki santimcik bile kaldıramaz. Hem kaldırsa bile ne yazar? Elimde silah var, öyle değil mi? Bacağına bir kurşun yiyince kahrolası, bir ördekten bile hızlı düşer aşağıya."

Bu saçma kanıt Fritz'i ikna etmişe benziyordu. Omuzlarını silkti, odanın ortasına, Slim'in beni bıraktığı yere yürüdü, kendisine söyleneni

yapmak için yere eğildi. İplerdeki ilk düğümü çözdüğünde, bir korku ve kasılma duygusunun içimi yalayıp geçtiğini hissettim.

“Yapamayacağım,” dedim.

“Evet, yapacaksın,” dedi Slim. O zamana kadar ellerim serbest kalmıştı, Fritz dikkatini bacaklarımı bağlayan iplere çevirmişti. “Ben yapmanı istersem sabahtan akşama kadar bile yapacaksın.”

Bir yandan ağlarken, bir yandan da, “İstersen vurup öldür beni,” dedim. “Boğazımı kesebilir, beni yakabilirsin, ama yine de yapmayacağım.”

Slim kıkır kıkır güldü, sonra da ayakkabısının burnuyla sırtıma vurdu. Soluğum ağzımdan roket hızıyla çıktı, acıyla zemine yapıştım.

“Ah, bırak onu Slim,” dedi Fritz, ayak bileklerimdeki ipin son düğümünü çözerken. “Çocuk havasında değil. Bunu bir ahmak bile görebilir.”

“Senin fikrini soran oldu mu, fıçı?” dedi Slim, öfkesini kendinden iki kat daha ağır ve üç kat daha güçlü olan adama yöneltirken.

“Kes şunu,” dedi Fritz, eğildiği yerden doğrulurken gösterdiği çaba yüzünden hırıldıyordu. “Bana böyle adlar takmandan hoşlanmadığımı biliyorsun.”

“Adlar mı?” diye bağırdı Slim. “Hangi adlardan söz ediyorsun sen yağ tulumu?”

“Biliyorsun. Bu fıçı, yağ tulumu gibi şeyler işte. İnsanla böyle alay etmek hiç de hoş değil!”

“Demek duyarlılaştık, öyle mi? Peki sana ne demeliyim? Şu aynaya bir bak da ne gördüğünü söyle bana. Bir et yığını göreceksin. Ne görürsem o adı söylüyorum, yağ tulumu. Kendine başka ad istiyorsan, birkaç kilo vermeye bak.”

Fritz kadar sinirlerine hâkim birini o güne kadar tanımamıştım, ama Slim bu kez fazla ileri gitmişti. Bunu hissedebiliyor, algılayabiliyordum; orada, yerde soluk almaya ve sırtıma yediğim tekmenin acısından kurtulmaya çalışarak yatarken, elime bundan başka bir fırsat geçmeyeceğini anlayıverdim. Kollarım da bacaklarım da serbestti, tepemde kavga kopmak üzereydi, benim yapacağım tek şey doğru anı beklemekti. Bu an, Fritz, Slim’e doğru bir adım atıp göğsüne dokununca geldi. “Böyle konuşmaya devam edemezsin,” dedi. “Ben sana sus deyince devam edemezsin.”

Hiç ses çıkarmadan kapının olduğu yöne doğru sürünmeye başladım, elimden geldiğince acele etmeden, sessizce ilerliyordum, santim santim.

Arkamdan gelen bir vuruş sesi duydum. Bunu ikincisi izledi, arkasından da tahta döşemenin üzerinde sürtünen ayakkabıların sesi duyuldu. Bu kaba saba tangonun arasına bağrışmalar, homurdanmalar, küfürler de giriyordu, bu arada ben elimi sürme kapıya atmıştım bile. Bereket kapı eğrildiği için yerine oturmuyordu. Bir itişte açtım kapıyı, on beş yirmi santim kadar daha süründüm yerde, sonra sendeleyerek dışarı, güneşe çıktım, sert Güney Dakota toprağına omuz üstü düşüverdim.

Kaslarım süngerleşmiş gibiydi, çok tuhaftılar. Ayağa kalkmayı denediğimde onları hissedemedim bile. Beni anlamıyorlardı, bir türlü çalıştıramıyordum onları. Onca zaman kapalı ve hareketsiz kaldıktan sonra spastik bir palyaçoya dönmüştüm. Ayaklarıma söz dinletmeye çalıştıysam da bir adım atar atmaz tökezlemeye başladım. Yere düştüm, tekrar doğruldum, öne doğru bir iki metre kadar ilerledim, sonra yeniden düştüm. Yitirecek bir saniyem bile yoktu, ama ben bir ayyaş gibi iki yana yalpalıyor, üç dört adımda bir devriliyordum. Ama direndim ve sonunda Slim'in arabasına ulaştım, her tarafı çarpuk çurpuk külüstürünü evin yanına park etmişti. Araba güneşin altında fırın gibi olmuştu, kapı koluna dokunduğumda kolun metali öyle sıcaktı ki az daha çığlığı basıyordum. Arabaları tanırdım. Usta bana araba kullanmasını öğretmişti, bu yüzden el frenini boşaltmam, jigleyi çekmem ve kontak anahtarını çevirmem hiç de güç olmadı. Ancak koltuğu ayarlayacak zamanım yoktu. Bacaklarım çok kısaydı, gaz pedalına yetişmenin tek yolu, koltuktan aşağı kaymak ve direksiyona sımsıkı sarılmaktı. Motorun ilk homurtusuyla birlikte kulübenin içindeki kavga kesiliverdi, arabayı vitese taktığımda Slim elinde silahı kapıdan dışarı fırlamıştı bile. Bir yay çizerek ileri fırladım, Slim'le aramda olabildiğince fazla mesafe bırakmaya çalışıyordum, ama piç kurusu gitgide yaklaşıyordu, bense elimi direksiyondan çekip ikinci vitese geçiremiyordum arabayı. Slim'in silahını doğrultup nişan aldığını gördüm. Sağa döneceğime sola döndüm, arabanın çamurluğunu Slim'e bindirdim. Tam dizinin üstüne çarptı, Slim fırlayıp yere düştü. Bu, bana birkaç saniye kazandırdı. Slim ayağa kalkamadan ben direksiyonu doğrultmuş, doğru yönü tutturmuştum bile. İkinci vitese taktım, gaz pedalına sonuna kadar bastım. Arabanın arka camından giren bir kurşun, camı tuzla buz etti. İkinci bir kurşun ön panele saplandı, torpido gözünü deldi. Sol ayağımla debriyajı aradım, üçüncü vitese taktım ve gazlayıp gittim. Saatte otuz kırk mil yapıyordum, bir sonraki kurşunun sırtıma saplanmasını beklerken engebeli toprak zeminin üzerinde

bir at terbiyecisi gibi zıplaya zıplaya ilerliyordum. Ama kurşun filan gelmedi. O bok çuvalını tozların arasında bırakmıştım, birkaç dakika sonra anayola çıktığımda artık özgürdüm.

Usta'yı yeniden gördüğümde sevindim mi? Hem de nasıl. Kollarını iki yana açıp beni uzun uzun kucakladığında yüreğim sevinçten çılgınca çarptı mı? Evet, yüreğim çılgınca çarptı. Şanslı olduğumuz için sevinçten ağladık mı? Elbette ağladık. Kahkahalar atıp kutladık, hoplayıp zıpladık mı? Hepsini yaptık, hatta daha fazlasını da.

Yehudi Usta bana, "Bir daha seni gözümün önünden ayırmayacağım," dedi.

Ben de ona, "Ben de yanımda sen olmadan hiçbir yere gitmeyeceğim," dedim, "hem de ömrümün sonuna kadar."

Eski bir özdeyiş vardır, insan sahip olduğu şeyin değerini elindeyken bilmez, derler. Bu bilgece söz doğruysa da benim durumumda böyle bir şey söz konusu değil. Ben yitirdiğim şeyin hep farkındaydım: Minnesota'daki Northfield'da, o sinema salonundan dışarı sürüklendiğim andan başlayarak Güney Dakota'daki Rapid City'de Usta'ya yeniden kavuşana kadar. Tam beş buçuk hafta boyunca sevdiğim, değer verdiğim her şeyin yasını tuttum, şimdi bütün dünyanın önünde şunu söyleyebilirim ki, insanın kendisinden alınan şeye yeniden kavuşması kadar güzel bir şey olamaz. Çetelesini tuttuğum utkularımın hiçbiri, hayatıma yeniden kavuşmam kadar sevindirmemiştir beni.

Usta'yla birbirimize Rapid City'de kavuştuk, çünkü ben kulübeden kaçtıktan sonra orada buldum kendimi. Eli sıkı biri olduğu için Slim arabasına hiç bakmamıştı, daha yirmi mil bile gitmeden arabanın benzini tükeniverdi. Karanlık çökmeden beni arabasına alan bir gezgin satıcı olmasaydı ben hâlâ o çorak arazide dolaşıp boşu boşuna yardım aranıyor olacaktım. Satıcıdan beni en yakın karakolda bırakmasını istedim; polisler benim kim olduğumu anlayınca bana bir prens gibi davrandılar. Çorba ve Coney Island sosisi verdiler, yeni giysiler giydirip sıcak banyo yaptırdılar, iskambil oyunu öğrettiler. Ertesi gün akşamüstü Usta geldiğinde, ben iki düzine gazeteciyle görüşmüş, dört yüz poz fotoğraf çektirmiştim bile. Kaçırılışım bir ayı aşkın süredir gazetelerin baş sayfasında yer alıyordu, yerel basından biri, haber olacak bir şeyler bulur muyum diye karakolun

çevresinde dolanırken beni resimlerimden tanımış, hemen herkese duyurmuştu. Ondan sonra tazı gibi koku alanlar, meraklılar karakola doluşuverdi. Her yanımda donanma fişeği gibi flaşlar patlıyordu, sabahın ilk saatlerine kadar böbürlene böbürlene konuşup durdum, beni kaçıranları nasıl faka bastırdığımı, onlar beni para karşılığı bırakmadan önce nasıl kaçtığımı anlattım. Salt gerçeği de anlatsam olacaktı sanırım, ama abartmadan duramadım. Yeni kavuştuğum ünümün tadını çıkarıyordum; o gazetecilerin bakışları, her sözüme inanışları bir süre sonra başımı döndürüverdi. Ne de olsa bir sahne adamıydım, karşımda böyle seyirciler bulunca onları hayal kırıklığına uğratmak gelmemişti elimden.

Usta oraya gelir gelmez bütün bu saçmalıklara bir son verdi. Gelişini izleyen bir saati kucaklaşmalarımız ve gözyaşlarımız doldurdu, ama bunları halktan gören olmadı. Karakolun arka odalarından birinde oturduk, iki polis memuru kapıda nöbet tutarken biz birbirimize sarılıp ağladık. Ondan sonra ifade verdik, kâğıtlar imzaladık, sonra Usta beni alıp oradan çıkardı, sokakta birikmiş aval aval bizi seyredenlerin, kutlayanların arasından geçirdi. Herkes coşmuş, yaşa, var ol diye bağırıyordu, ama Usta o meraklılara ancak şöyle bir gülümseyecek ve el sallayacak kadar yavaşladı, sonra da kaldırımın kenarına park etmiş olan sürücülü bir arabaya attı beni. Bir buçuk saat sonra, Doğu’ya giden bir trenin özel bir kompartımanında oturmuş, New England’a ve Cod Burnu’nun kumsallarına doğru yol alıyorduk.

Kansas’ta trenden inmeyeceğimizi ancak karanlık çökerken anladım. Usta’yla konuşacağımız o kadar çok şey birikmişti ki, o kadar çok anlatacağımız, açıklayacağımız ve duyuracağımız şey vardı ki kafamın içi kazan gibi olmuştu; ışıklar sönüp de ranzalarımıza yattığımızda geldi aklıma Bayan Witherspoon’u sormak. Usta’yla ben altı saattir birlikteydik, ama kadının adı bir kez bile geçmemişti.

“Wichita’nın nesi var?” diye sordum. “Orası da Cod Burnu kadar uygun değil mi bizim için?”

“Güzel bir yer,” dedi Usta, “ama yılın bu zamanında çok sıcak olur. Okyanus sana iyi gelecek Walt. Daha çabuk iyileşeceksin.”

“Peki ya Bayan W.? O ne zaman katılacak bize?”

“O bu kez bizimle olmayacak evlat.”

“Neden ama? Florida’yı unutmadın, değil mi? Orası onun o kadar hoşuna gitmişti ki, neredeyse zorla çekip alıyorduk onu denizden. Dalgaların arasında çırpınmaktan onca mutlu olan bir başkasını daha görmedim ben.”

“Öyle olabilir, ama bu yaz denize girmeyecek o. En azından bizimle birlikte girmeyecek.”

Yehudi Usta içini çekti, göğsünden çıkan yumuşak, kederli hırıltı karanlığa aktı. Yorgunluktan ölüyordum, üstelik içim geçmek üzereydi, ama birden yüreğimin atışları hızlandı, içimde zonk zonk atmaya başladı.

“Ya!” dedim, kaygımı dışa vurmamaya çalışarak. “Neden peki?”

“Bunu sana bu gece söylemeyecektim. Ama mademki bu konuyu açtın, sanırım artık söylememde bir sakınca yok.”

“Neyi söylemende?”

“Leydi Marion bir serüvene atılıyor.”

“Serüven mi? Ne serüveni?”

“Nişanlandı, evleniyor. Her şey planlandığı gibi yürürse, Şükran Günü’nden önce kutsal evlilik bağıyla bağlanmış olacak.”

“Yani evlenecek mi? Yani ömrünün sonuna kadar biriyle evli mi olacak?”

“Tam dediğin gibi. Parmağında bir yüzük ve yatağında kocası olacak.”

“Ve o koca sen olmayacaksın.”

“Unut onu. Ben burada senin yanındayım, öyle değil mi? Senin yanındayken nasıl onunla birlikte olabilirim?”

“Ama onun sevdiği sensin. Senden böyle kaçmaya hakkı yok. Sen istemiyorsan kaçmamalı.”

“Evlenmek istedi, ben de engel olmadım. O kadın milyonda bir rastlanacak biri Walt, onun aleyhinde bir tek söz bile söylemeni istemem.”

“Ne istersem söylerim. Biri sana kötü davranırsa ağzıma geleni söylerim.”

“Bana kötü davranmadı. Eli kolu bağlıydı ve vazgeçemeyeceği bir söz verdi. Ve senin yerinde olsaydım oğlum, o sözü verdiği için o kadına elli yıl boyunca her saat başı teşekkür ederdim.”

“Teşekkür etmek mi? O fahişenin suratına tükürürüm ben Usta. Sana haksızlık ettiği için o ikiyüzlü kahpenin suratına tükürürüm de, söverim de.”

“Bunu neden yaptığını öğrenirsen böyle davranmazsın. Her şeyi senin için yaptı küçük adam. Walter Claireborne, Rawley adında ciğeri beş para etmezin biri için kendini feda etti; ben hiç kimsenin bu kadar cesurca, bu kadar bencillikten uzak bir şey yaptığını daha görmedim.”

“Haydi oradan. Benim bu işle ne ilgim var? Orada bile değildim.”

“Elli bin dolar, gösteriş budalası çocuk. Bu kadar paranın tarlada yetiştiğini mi sanıyorsun? Fidye mektupları gelmeye başladığında hiç zaman harcamadan harekete geçmemiz gerekti.”

“Çok para olduğunu biliyorum, ama biz bugüne kadar onun iki katını kazanmışızdır.”

“Hiç de değil. Marion’la ben o miktarın yarısını bile toparlayamadık. İyi para kazandık Walt, ama senin sandığın kadar çok değil. Masraflar çok fazla. Otel faturaları, yol giderleri, tanıtım, bütün bunlar üst üste konunca epey tutuyor, giderlerimizi ancak karşıladık sayılır.”

“Ya!” dedim, bir yandan da ne kadar para harcamış olabiliriz diye aklımdan çabucak hesap yapıyordum, bu hesap başımı döndürdü.

“Ya demekte haklısın. Peki ne yapacaktık? Sorun buydu. Çok geç olmadan nereye başvurmalıydık? Yaşlı Yargıç Witherspoon bizi geri çevirirdi. Charlie intihar ettiğinden beri Marion’la konuşmuyor, şimdi de konuşacak değil. Bankalar yüzümüze güler, tefeciler bize yanaşmaz bile, evi bile satsak yine de eksik gelirdi paramız. Öyleyse ne yapacaktık? İşte bu soru içimizi yakıyordu sanki. Saatler ilerliyordu, her geçen gün fiyatı yükseltebilirdi.”

“Postumu kurtarmak için elli bin dolar gerekliydi, ha?”

“Önümüzdeki yıllarda getireceğin hasılatı düşünürsen düşük bir fiyat sayılır. Düşük ama, bizde o kadar para yoktu.”

“Öyleyse nereye başvurdunuz?”

“Artık anlamış olacağın gibi, Bayan Witherspoon oldukça albenili, gösterişli bir kadın. Onun gönlünde özel bir yerim olabilir, ama onu seven tek erkek ben değildim. Wichita böyle adamlarla kaynıyor, her çitin, her yangın musluğunun arkasında o kadına kur yapanlar bekliyor. Bunlardan biri, Orville Cox adında genç bir tahıl kralı; geçen yıl tam beş kez evlenme önerdi Bayan Witherspoon’a. Senle ben taşrada turlarken genç Orville kasabadaydı, kadını zorlayıp duruyordu. Marion onu geri çevirdi elbette, ama arzu ve pişmanlık duymadı denemez. Her geri çevirişinde de bu arzu ve pişmanlık duygusu biraz daha büyüdü. Daha fazlasını anlatmama gerek var mı? Elli bin doları Cox’tan istedi Marion, o da seve seve verdi parayı, ama bir koşulu vardı: Marion beni bırakacak ve onunla evlenecekti.”

“Buna şantaj denir.”

“Hemen hemen. Ama bu Orville aslında pek kötü biri sayılmaz. Kafası fazla işlemeyebilir belki, ama Marion ne yaptığını bilerek girdi bu işe.”

“Eh,” dedim, dilim dolanarak, bütün bunlardan ne anlam çıkaracağımı bilemiyordum, “sanırım Bayan Witherspoon’dan özür dilemem gerek. Hızır gibi imdadıma yetişti.”

“Evet, tam öyle yaptı. Tıpkı gerçek bir kahraman gibi.”

“Ama,” diye devam ettim, hâlâ pes etmiyordum, “ama bütün bunlar geride kaldı. Yani bahis kapandı artık. Ben Slim’in elinden kendi çabamla kurtuldum, kimsenin de elli bin dolar bayılmasına gerek kalmadı. Orville’in kokmuş paraları hâlâ cebinde, bunun da anlamı bizim Bayan Witherspoon’umuzun serbest olduğu.”

“Belki öyledir. Ama hâlâ evlenmek istiyor o adamla. Kendisiyle dün konuştum, durum böyleydi. Bu işten vazgeçmemiş.”

“Biz bu işi durdurmalıyız Usta, evet, yapmalıyız bunu. Düğünün ortasında içeri dalıp onu kaçırmalıyız.”

“Tıpkı filmlerdeki gibi, ha Walt?” Bu berbat konuşmaya başladığımızdan beri ilk kez güldü Yehudi Usta.

“Tam üstüne bastın. Tıpkı iki bobinlik kavgalı dövüşlü filmler gibi.”

“Bırak gitsin Walt. Kafasına koydu bunu, ne yapsak durduramayız artık.”

“Ama suç bende. O lanet olası kaçırma olmasaydı, bunların hiçbiri de olmayacaktı.”

“Suç dayının oğlum, senin değil, kendini suçlamamalısın, ne şimdi ne de sonra. Her şeyi zamana bırak. Bayan Witherspoon ne yapmak istiyorsa onu yapacaktır, biz de sızlanmayacağız. Anladın mı? Birer beyefendi gibi davranacağız; hem bu işi onun yüzüne vurmamakla kalmayacak, aynı zamanda ona bir gelinin hayatında hiç görmediği kadar güzel bir düğün armağanı göndereceğiz. Haydi uyu artık. Önümüzde dünya kadar iş var, artık bu konu üzerinde bir saniye bile kafa yormanı istemiyorum. Olup bitti say. Perde indi, bir sonraki sahne başlamak üzere.”

Yehudi Usta rolünü iyi oynamıştı, ne var ki ertesi sabah yemekli vagonda kahvaltı sofrasına oturduğumuzda yüzü solgun ve kaygılıydı, sanki bütün gece uyumamış, karanlıklara bakıp dünyanın sonunun geldiğini düşünmüştü. Onun eskisinden daha da zayıf göründüğünü fark ettim ve bunun nasıl olup da bir gün önce gözümden kaçtığına şaşırdım. Mutluluk bu kadar mı kör etmişti gözümü? Yüzüne daha da dikkatle baktım, olabildiğince tarafsız bir gözle inceledim onu. Usta’nın içinde bir şeylerin değişmiş olduğu kesindi. Cildi pörsümüş, sararmıştı, gözlerinin çevresindeki

çizgiler sarkmıştı nedense, tüm olarak bakıldığında ufalmış gibiydi, anımsadığım kadar heybetli değildi. Ne de olsa baskı altında kalmıştı –önce kaçırılmam yüzünden çektiği işkence, sonra da sevdiği kadını yitirmenin darbesi– ama ben işin bu kadarla kalmasını diliyordum. Ara sıra, lokmasını çiğnerken yüzünü buruşturuyor gibi geliyordu bana, yemeğin sonuna doğru bir kere de elini masanın altına sokup midesini tuttuğunu açık seçik gördüm. Rahatsız mıydı, yoksa bu gelip geçici bir hazımsızlık mıydı? Hasta idiyse, ne kadar ciddiydi hastalığı?

Elbette ki tek söz bile etmedi Usta, zaten ben kendim de pek sağlıklı görünmediğimden kahvaltı boyunca dikkati benim üzerime çekmeyi başardı.

“Yemeğini ye,” dedi. “Çöp gibi olmuşsun. Şu gözlemeleri yut bakalım evlat, bitirince biraz daha getirteceğim. Seni şişmanlatmalı, eski gücüne kavuşturmalıyız.”

“Elimden geleni yapıyorum,” dedim. “Ne de olsa lüks bir otel değildi kaldığım yer. Her gün düzenli olarak köpek mamasından başka bir şey vermiyordu o serseriler bana, midem leblebi kadar küçüldü tabii.”

“Ayrıca bir de cildin konusu var,” diye ekledi Usta, bir dilim jambon daha yutmak için çabalamamı seyrederken. “Cildin konusunda da bir şeyler yapmalıyız. Suçiçeği dökmüş gibisin.”

“Hayır efendim, bunlar sivilce, bazen öyle acı veriyorlar ki, salt gülümsemek bile canımı yakıyor.”

“Elbette canın yanar. O tutsaklık her tarafını sapıttırmış. Güneş yüzü görmeden oraya tıkıldın, gece gündüz ter döktün – bu durumda olmana şaşmamak gerek. Deniz kenarı sana çok iyi gelecek Walt, şu sivilceler temizlenmezse onlardan nasıl kurtulacağını ve yenilerinin oluşmasını nasıl engelleyeceğini gösteririm sana. Büyükannemin gizli bir ilacı vardı, şimdiye dek hiç şaşmadı.”

“Yani yüzüm değişmeyecek mi?”

“Düzelir. Bu kadar çilin olmasaydı daha iyi olurdu. Çillerle sivilceler birleşince iyice kötü görünüyor. Ama tasalanma oğlum. Çok geçmeden tek derdin bıyığın olacak, hem o kalıcıdır. Ölene kadar seninle kalır.”

Cod Burnu kıyısında küçük bir evde bir aydan fazla kaldık, Slim dayının beni kilit altında tuttuğu her güne karşılık bir gün geçirdim orada. Yehudi Usta beni basından gizlemek için düzmece bir ad altında tutmuştu evi, ayrıca hem karışıklık olmaması için hem de kolaylık olsun diye baba oğul diye tanıtmıştık kendimizi. Buck soyadını seçmişti Usta, kendisi

Timothy Buck, ben de onun oğlu İkinci Timothy Buck'tım ya da Tim Buck Bir ve Tim Buck İki. Bu iş ikimizi de epeyce güldürdü, işin en gülünç yanı, bulunduğumuz yerin Timbuktu'dan pek de farkı olmamasıydı, en azından uzaklık bakımından: Okyanusa bakan bir dağlık burnun tepesindeydik, kilometrelerce uzağımızda bile bir tek kişi yoktu. Bayan Hawthorne adında bir kadın yemek ve temizlik yapmak için her gün Truro'dan arabayla geliyordu, ama onunla konuşmak dışında herkesten uzak duruyorduk. Güneşleniyor, kıyıda uzun yürüyüşlere çıkıyorduk, balıklı sebze çorbası içip geceleri on on iki saat uyuyorduk. Böyle aylak aylak geçirdiğim bir haftadan sonra kendimi havalanmayı yeniden deneyecek kadar güçlü hissettim. Usta, yerde üç beş önemsiz hareket yaptırarak çalıştırmaya başladı beni. Şnav çekerek, sıçrayarak, kumsalda koşarak çalıştım; havalanmayı yeniden denemeye sıra geldiğinde Bayan Hawthorne'un bizi görememesi için kayanın arkasında çalıştık. Önceleri biraz hamlaşmış gibiydim, düştüm, devrildim, ama aradan beş altı gün geçtiğinde eski formuma kavuşmuştum, eskisi kadar kıvrak ve hareketliydim. Temiz hava iyileşmeme çok yardımcı olmuştu, Usta'nın uyguladığı tedavi (tuzlu su, sirke ve eczaneden alınma, damarları büzen bir ilacın karışımına batırdığı sıcak havluyu dört saatte bir yüzüme koyuyordu) söz verdiği şeyleri pek sağlayamamış olsa da, sivilcelerimin yarısı, kuşkusuz güneşin ve aldığım iyi besinin yardımıyla kendi kendine kurumaya başladı.

Kum tepecikleri ve sis düdükleri arasında geçirdiğim bu tatil sırasında edindiğim kötü bir alışkanlık olmasaydı, sanırım gücüme çok daha çabuk kavuşmuş olurdum. Ellerim yeniden özgür kaldığından beri şaşırtıcı bir bağımsızlığa kavuşmuşlardı. Dolaşmak istiyorlardı, gezinmek, sağı solu keşfetmek dürtüsüyle kıpır kıpırdılar, oldukları yerde kalmalarını ne kadar söylesem de, canları nereye isterse oraya yöneliyorlardı. Geceleri yorganımın altına girer girmez, ellerim hemen en sevdikleri sıcak köşeye yöneliyorlardı, burası ekvatorun güneyinde bir orman krallığıydı. Orada arkadaşlarını ziyaret ediyorlardı; bu arkadaş, parmakların parmağı, evreni zihinsel telepatiyle yöneten en güçlü parmaktı. O parmaklar parmağı çağırdığında, tebasından kimse karşı koyamazdı. Ellerim onun kölesiydi, mademki artık onları iplerle bağlayamayacaktım, özgürlüklerini bağışlamaktan başka çarem yoktu. Böylece Aesop'un çılgınlığına ben de kapıldım, böylece o çıkıntım büyüdü, hayatımı denetimi altına aldı. O artık bir zamanlar Bayan Witherspoon'un avucuna sığan oyuncak su tabancasına

hiç benzemiyordu. O günden bugüne eni de boyu da büyümüştü, sözü yasaydı. Dokunulmak istiyordu, ben de dokunuyordum. Okşanmak, çekelenmek, sıkıştırılmak istiyordu, ben de seve seve yerine getiriyordum onun kaprislerini. Kör olmak kimin umurundaydı? Saçım dökülse de ne olurdu? Doğa beni çağırıyordu, ben de her gece Adem Baba gibi soluğum kesilerek, hırsla koşuyordum bu çağrıya.

Usta'ya gelince; ne düşüneceğimi bilmiyordum. Eğleniyor gibiydi, yüzünün renginin yerine geldiğine, düzeldiğine kuşku yoktu, ama üç dört kez midesinin kasıldığına tanık oldum, yüzü de düzenli olarak acıyla kasılıyordu, her iki ya da üç yemekte bir. Ama keyfi bundan daha iyi olamazdı; Spinoza'yı okumadığı ya da benimle çalışmadığı zamanlarda sağa sola telefon ediyor, gelecek turnemi düzenlemeye çalışıyordu. Artık iyice rağbetteydim. Kaçırılmamın buna katkısı olmuştu, Yehudi Usta da bu durumdan olabildiğince yararlanmaya hazırdı. Meslek yaşamımla ilgili tasarılarını çabucak değiştirmiş, Cod Burnu'ndaki sığınağımıza götürmüştü beni ve saldırıya geçmişti. Artık üstünlük ondaydı, güç elde edilen adam rolünü oynayacak durumdaydı. Anlaşmaların koşullarını istediği gibi koyabiliyor, bilet satış acentelerinden yeni, duyulmamış yüzdeler isteyebiliyor, yalnızca en büyüklerin isteyebileceği güvencelerde diretiyordu. İkimizin de umduğundan çok daha kısa sürede erişmiştim merdivenin en üst basamağına; Usta'nın çok fazla kurnazlık yapmasına gerek kalmadan Doğu kıyısı boyunca birçok tiyatroda benim için gün alınmıştı, bir dizi tiyatroda birer ikişer gün sahneye çıkacaktım, böylece yıl sonunu bulacaktık. Hem yalnızca önemsiz kasabalar ve köylerde değil, gerçek kentlerde, her zaman gitmeyi hayal etmiş olduğum birinci sınıf yerlerde. Providence ve Newark, New Haven ve Baltimore, Philadelphia, Boston, New York. Artık kapalı salonlarda yapıyordum gösterimi, bundan böyle büyük paralar karşılığında oynayacaktım. "Artık suyun üzerinde yürümek filan yok," diyordu Usta, "köylü çocuğu kılığı yok, taşra panayırları, ticaret odası piknikleri yok. Artık sen havada gösteri yapan bir sanatçısın Walt, türünde teksin, senin gösterini izleme ayrıcalığı karşılığında insanlar yüksek para ödeyecekler. Bayramlık giysilerini giyip kadife koltuklarda oturacaklar, salon kararıp projektörler senin üstüne çevrilince gözleri yuvalarından uğrayacak. Ölüp ölüp dirilecekler Walt. Onların önünde zıplayacak, fırıl fırıl döneceksin, onlar da cennetin merdiveninin basamaklarını seninle birlikte birer birer tırmanacaklar. Her şey sona erdiğinde Tanrı'nın yanında oturuyor olacaklar."

İşte insanın alın yazısı böyle değişiyor. Kaçırılmam, başıma gelen en kötü olaydı, ama sonunda şansımın dönmesini sağladı, beni yörüngeme oturtan yakıt oldu. Tam anlamıyla bedava bir reklamdı bu, Slim'in kıskacından kurtulduğumda adım her evde biliniyordu, ülkedeki en ünlü olaydı başıma gelen. Kaçışımla ilgili haberler ortalığı karıştırmıştı, kaçırılış olayının üzerine tuz biber ekmişti; işte o günden sonra değerim iyice arttı. Yalnızca bir kurban olmakla kalmıyordum, bir kahramandım; güçlü, gözüpek bir kükreyen fareydim; yalnızca acımıyorlardı bana, beni seviyorlardı da. Ne denir bu işe? Cehenneme atılmıştım. Elim kolum bağlanmış, ağzım tıkanmış, ölüme bırakılmıştım, aradan bir ay geçince de herkesin gözbebeği olmuştum. İnsanın beynini haşlamaya, burnunun içini cızırdatmaya yeterdi bu olanlar. Bütün Amerika ayaklarımın altındaydı, ipler Yehudi Usta gibi birinin elinde olunca, uzun süre ayaklarımın dibinde kalacağı da kesin gibiydi.

Slim dayımı faka bastırmıştım, tamam ama, bu onun hâlâ serbest olduğu gerçeğini değiştirmiyordu. Polisler Güney Dakota'daki kulübeyi basmışlardı, ama orada karmakarışık parmak izleri ve tepeleme yığılmış kirli çamaşırlar dışında suçlulardan bir ize rastlamamışlardı. Sanırım korkmam, başıma başka belaların da gelme olasılığına karşı uyanık olmam gerekirdi, ancak tasalanmayla zaman harcamıyordum. Cod Burnu, bütün bunları düşündüremeyecek kadar dingin bir yerdi, dayımın hakkından bir kez geldiğime göre bunu bir kez daha başarabileceğime güveniyordum, ama ölümden kıl payı kurtulduğumu unutuyordum. Yehudi Usta beni koruyacağına söz vermişti, ben de ona inanmıştım. Artık kendi başıma sinemaya filan gidecek değildim, nereye gidersem yanımda Usta olacağına göre, başıma ne gelebilirdi ki? Günler geçtikçe kaçırılmam olayını daha az düşünür olmuştum. Düşündüğüm zaman da, yalnızca nasıl kaçtığımı ve Slim'in bacağına arabayla nasıl çarptığımı anımsamak içindi. Bacağının adamakıllı zarar görmüş olmasını diliyordum, çamurluğun onun dizkapağına çarpmış olmasını, hatta kemiği kıracak kadar şiddetli çarpmış olmasını umuyordum. Ona ciddi bir zarar vermiş olmayı, hayatının sonuna kadar topallayarak yürümesini diliyordum.

Ama geçmişe bakmayı istememe yer vermeyecek kadar başka şeylerle doluydu günlerim. Günlerim dolu dolu geçiyordu, yeni gösterimin hazırlıkları ve provaları bütün zamanımı alıyordu; kamışımın oynaşmaya ve eğlenmeye ne kadar hazır olduğunu düşünürseniz, gecelerim de pek boş

geçmiyordu. Bu gece kaçamakları ve akşamüstü çalışmaları arasında kara kara düşünecek ya da korkuya kapılacak zamanım olmuyordu elbette. Slim aklıma gelmiyordu, Bayan Witherspoon'un yakındaki evliliği de beni çökertmemişti. Düşüncelerim çok daha önemli bir soruna yönelmişti, bu da bütün zamanımı alıyordu: Harika Çocuk Walt'ı bir salon sanatçısı, kapalı salonda gösteri yapmaya uygun bir yaratık haline nasıl getirebilirdim?

Yehudi Usta'yla ben bu konuda uzun uzun görüştük, ancak yeni yöntemlerimizi çoğunlukla deneme ve yanılma yoluyla saptıyorduk. O rüzgârlı kumsalda saatlerce, günlerce dikiliyor, değişiklikler, düzeltmeler yapıyor, başımızın üstünde martı sürüleri dolanırken, ötüşürken, biz en iyi gösteriyi hazırlamaya, her dakikanın hakkını vermeye çabalıyorduk. Bizim temel ilkemiz, bütün çabalarımızın ve coşkulu hesaplamalarımızın amacı buydu. Ülkenin geri kalmış bölgelerinde dolaşırken, gösteri yalnızca benim gösterimdi, tam bir saat sürdürebiliyordum onu, hatta istersem daha bile uzatabiliyordum. Ama vodvil bambaşka bir şeydi. Başkalarının gösterileri de olacaktı, programımı yirmi dakikaya indirmek zorundaydım. Artık göl yoktu, gökyüzünün doğal etkisi yoktu, yüz metrelik gezintilerimin ve fiyakalı dolaşmalarımın gösterişi yoktu. Bütün her şey küçücük bir yere sıkıştırılacaktı; ama bu olayın iyi ve kötü yanlarını incelediğimizde küçük olmanın mutlaka kötü olmak anlamına gelmediğini fark ettik. Elimizin altında birtakım yeni araçlar vardı, asıl sorun bunlardan yararlanabilmekti. İlkin, ışıklar vardı. Usta'yla ben ışıkları düşündüğümüzde bayram ediyorduk, kim bilir nasıl bir etkisi olacaktı. Göz açıp kapayana kadar zifiri karanlıktan pırıl pırıl aydınlığa geçebilirdik ya da tersi olabilirdi. Salonu insanların gözlerini kısıp bakacakları kadar loşlaştırabilir, şuraya buraya spot ışıkları tutabilir, renklerle oynayabilir, canımız istediğinde beni gösterebilir ya da gözden yitirtebilirdik. Ayrıca müzik de vardı, kapalı mekânda çalındığında çok daha gür ve yankılı çıkabilirdi. Arka planda silinip gitmezdi, trafiğin ya da atlıkarıncaların sesi onu boğmazdı. Çalgılar gösterinin temel parçası olacaklar, seyircileri değişken duygular denizinden geçirecek, nasıl tepki göstereceğinin anahtarını üstü kapalı olarak, kurnazlıkla vereceklerdi kalabalığa. İpler, borazanlar, nefesli tahta sazlar, davullar: Her gece orkestra çukurunda profesyoneller bulunacaktı, ne çalacaklarını onlara söylediğimizde görevlerini başarıyla yapacaklardı. Ama hepsinden iyisi, kalabalığın daha rahat oturacak olmasıydı. Sineklerin vızıltısından, güneşin gözlerini almasından rahatsız olmadan, konuşmadan,

dikkatleri dağılmadan oturacaklardı. Perde kalkar kalkmaz herkes sessizliğe bürünecekti; baştan sona düzenli ilerleyecekti gösterim, en basit hareketlerden başlayarak çağcıl bir sahnede daha önce görülmemiş en gözü kara, en nefes kesici sona kadar bir saat gibi işleyecekti her şey.

Böylece düşüncelerimizi ortaya koyduk, birkaç hafta enine boyuna tartıştık, sonunda bir plan yapabildik. “Biçim ve tutarlılık,” dedi Usta. “Yapı, ritim ve şaşırtmaca.” Halka rastgele seçilmiş numaralardan oluşan bir gösteri sunmayacaktık. Gösterimiz bir öykü gibi gelişecekti, tansiyonu yavaş yavaş artıracak, zaman ilerlerken seyircileri heyecandan heyecana sürükleyecektik, en iyi ve en gösterişli hareketleri sona saklayacaktık.

Giysilerim alabildiğine basitti: yakası açık beyaz bir gömlek, bol siyah bir pantolon, ayaklarımda da bir çift beyaz dans ayakkabısı. Ayakkabıların beyaz olması şarttı. İnsanın gözünün içine girmeliydi, sahnenin kahverengi zeminine olabildiğince aykırı düşmeliydi. Sadece yirmi dakikam olduğu düşünülünce, kılık değiştirmeye ya da gereksiz giriş çıkışlara ayıracak zamanım kalmıyordu. Gösteri kesintisiz sürecekti, arada durmayacak ya da bölmeyecektim onu; ama biz kendi kafamızda gösteriyi dörde bölmüş, bu bölümlerin her biri bir oyunun ayrı bir perdesiymiş gibi üzerinde tek tek çalışmıştık:

BİRİNCİ BÖLÜM: Solo klarnet, birkaç ölçülük yumuşak, pastoral bir müzik çalıyor. Ezgi, masumiyeti, kelebekleri, meltemde hafifçe eğilen karahindiba çiçeklerini çağrıştırıyor. Perde kalktığında, boş, ışıl ışıl sahne çıkıyor ortaya, ben sahneye geliyorum, ilk iki dakika tam bir cahil gibi, sopa yutmuş bir budala, bir mankafa gibi davranıyorum. Klarnete bir nefesli saz eklenirken ben de sağımdaki solumdaki görünmeyen nesnelere, engellere çarpıp duruyorum. Bir taşa takılıp tökezliyor, burnumu duvara tosluyor, parmağımı kapıya sıkıştırıyorum. Tam bir beceriksizlik simgesiyim, iki ayağının üzerinde durmayı bile beceremeyen, tökezleyip duran sersemin biriyim, nerede kalmış havalanmak! Sonunda, üç beş sendelemeden sonra yüzüstü yere düşüyorum. Trombon, notaları baştan sona çabucak sıralarken birkaç kişi gülüyor bana. Ayağa kalkıp yeniden deniyorum. Ama bu kez ilkinden de başarısızım. Yine notalardan kayıp geçen trombon, arkasından trampette bir gümbürtü, sonra da büyük orkestra davulunda boğuk bir gümbürtü. Bu bir güldürü cenneti, ben de incecik buz üzerinde kayıyorum.

Ayağa kalkıp adım atar atmaz ayağım bir patene takılıyor, yeniden yere düşüyorum. Bir kahkaha tufanı. Zar zor ayağa kalkıyorum, başıma takılan örümcek ağlarını elimle süpürürken sağa sola yalpalıyorum ve sonra, seyirciler tam şaşkınlığa düşerken, tam da göründüğüm kadar beceriksiz olduğuma inanmaya başlarlarken, ilk numarama girişiyorum.

İKİNCİ BÖLÜM: Bir kaza gibi görünmeli. Yine ayağım takıldı, öne doğru sendelerken, dengemi yeniden bulmaya çalışırken elimi öne uzatıyorum, bir şeye değiyorum. Görünmeyen bir merdivenin basamağı bu, birden havada asılı kalıyorum, ama yalnızca bir an boyu. Öyle hızlı olup bitiyor ki, ayaklarımın yerden kesilip kesilmediğini anlayamıyorum. Seyirciler ne olduğunu anlayamadan elimi bırakıyorum, yere düşüyorum. Işıklar hafifliyor, sonra bütünüyle sönüyor, salon karanlığa gömülüyor. Müzik çalıyor: Gizemli yaylı çalgılar, şaşkınlık ve beklentiyle titriyorlar. Bir an sonra, bir projektör yanıyor. Sağa sola dolaşıyor ışığı, sonra merdivenin bulunduğu boşlukta duruyor. Ayağa kalkıp görünmeyen basamağı aramaya başlıyorum. Ellerim merdivene yeniden değdiğinde yavaşça okşuyorum onu, şaşkınlıkla bakakalıyorum. Olmayan bir şey var orada. Yeniden okşuyorum onu, sağlam olup olmadığını denetliyorum; sonra tırmanmaya başlıyorum, çok dikkatli olarak, basamakları birer birer, zorlanarak çıkıyorum. Artık kuşku kalmıyor. Yerden yükseldim, havada sallanan parlak beyaz ayakkabılarımın burunları bunu kanıtlıyor. Ben yükselirken projektörün ışığı yayılıyor, tatlı bir aydınlığa dönüşüyor, bütün sahneyi içine alıyor. En üst basamağa varıyorum, aşağı bakıyorum, korkmaya başlıyorum. Şimdi yerden bir buçuk metre yüksekteyim; ne işim var burada? Duyduğum korkuyu vurgulamak ister gibi yaylı çalgılar yeniden titreşiyorlar. Basamaklardan inmeye başlıyorum, ama yarı yoldayken elimi öne uzatıyor, sert bir şeye değiyorum, havada öne çıkık duran bir kalas bu. Şaşırıyorum. Parmaklarımı bu görünmeyen nesnenin üzerinde dolaştırıyorum, yavaş yavaş merakıma yeniliyorum. Merdivenin üzerinden kayıp kalasın üzerine geçiyorum. Beni taşıyacak kadar sağlam. Ayağa kalkıp yürümeye başlıyorum, bir metre yükseklikte sahnenin bir ucundan öteki ucuna yürüyorum. Bundan sonra, numaralar birbirini izliyor. Kalas bir merdivene dönüşüyor, merdiven ip oluyor, ip salıncak, salıncak da kızak oluyor. Tam yedi dakika bu nesneleri keşfediyorum, üzerlerine tırmanıp ayak parmaklarımın ucunda yürüyorum,

müziğin sesi yükselirken benim de kendime güvenim yerine geliyor. Sanki sonsuza kadar böyle oynayabileceğim. Sonra, ansızın, bir çıkıntının kenarından ayağımı uzatıyor ve yere düşmeye başlıyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Kollarımı iki yana açmış, yere süzülüyorum, düşteki biri gibi yavaşça iniyorum aşağı. Tam yere değmek üzereyken duruyorum. Yerçekimi etkisini yitiriyor, ben de orada, zeminin on beş santim yukarısında beni tutan hiçbir şey olmadan duruyorum. Salon kararıyor, bir saniye sonra bir tek projektörün ışığının içinde kalıyorum. Aşağı bakıyorum, sonra yukarı, sonra yine aşağı bakıyorum. Ayak parmaklarımı oynatıyorum. Sol ayağımı bir o yana bir bu yana çeviriyorum. Sağ ayağımı da bir o yana bir bu yana çeviriyorum. Gerçekten oldu. Gerçekten durabiliyorum havada. Sessizliği bir davul sesi bölüyor: yüksek sesli, kesintisiz, sinir bozucu bir çalış. Sanki korkunç tehlikeleri, olanaksızın sınırlarının aşıldığını duyuruyor. Gözlerimi yumuyorum, kollarımı alabildiğine açıyorum, derin bir soluk alıyorum. Gösterinin tam ortasındayım, en heyecanlı anda. Projektörün ışığı hâlâ üzerimde olduğu halde, yükselmeye başlıyorum, kendimi ağır ağır, durdurulamaz bir biçimde yukarı çekiyorum, süzülürcesine, cennete yükselir gibi, iki metreye çıkıveriyorum. Tam tepede duruyorum, içimden ağır ağır üçe kadar sayıyorum, sonra gözlerimi açıyorum. O andan sonra her şey bir büyüye dönüşüyor. Müzik var gücüyle çalarken havada tam sekiz dakika akrobasi hareketleri yapıyorum; havada dönerek, taklalar, ters perendeler atarak projektörün ışığının bir içine giriyor, bir dışına çıkıyorum. Eğilip bükülmeler birbirini izliyor, her hareket bir öncekini bastırıyor. Artık tehlikeyi hissetmiyorum. Her şey zevke dönüşmüş, *euphoria*'ya[6], doğanın yasalarının gözlerinizin önünde ufalandığını görmenin verdiği coşkuya dönüşmüş.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: Son taklayı attıktan sonra sahnenin tam ortasındaki konumuma geri dönüyorum, yerden iki metre yüksekteyim. Müzik susuyor. Üçlü bir projektör üstüme çevrili: bir kırmızı, bir beyaz, bir mavi ışık. Müzik yeniden başlıyor: Çellolarla kornoların karışımı, tarif edilmez bir güzellik sunuyor. Orkestra "Güzel Amerika"yı çalıyor, en sevilen, en bilinen şarkıyı. Dördüncü ölçüye geçtiğinde öne ilerlemeye

başlıyorum, çalgıcıların başlarının üstünden geçip seyircilerin üstüne doğru gidiyorum havada. Müzik sürerken ben de yürümeye devam ediyorum, salonun en arkasına gidiyorum, insanlar başlarını geriye çevirip koltuklarından doğrulurlarken ben gözlerimi yere dikiyorum. Duvara ulaşınca arkamı dönüyorum, geri yürümeye başlıyorum; az önceki gibi ağır ve gösterişli yürüyüşüm. Sahneye yeniden döndüğümde seyircilerin bir parçası oluyorum artık. Zarafetimle etkiledim onları, Tanrısal güçlerimin gizemini paylaştım onlarla. Havadayken dönüyorum, bir an daha duruyorum olduğum yerde, ezgi son notalara ulaştığında yere süzülüyorum yeniden. Kollarımı iki yana açıp gülümsüyorum. Sonra da eğilip selam veriyorum – bir tek kez– ve perde kapanıyor.

Pek kötü değildi. Sonu biraz şişirilmişti belki, ama Usta, ne olursa olsun "Güzel Amerika"yı istiyordu, ne yaptıysam vazgeçiremedim onu. Açılıştaki pantomim tümüyle benim düşüncemdi, Usta da böyle kıçüstü düşmemi öyle istiyordu ki, kendini olaya kaptırmıştı. Böyle düşerken palyaço giysisiyle daha da gülünç olursun diyordu, ama ben bunu kabul etmedim, tam tersi olur dedim. İnsanlar senden şaka beklerlerken onları güldürmek için bayağı uğraşman gerekir. Ta başından beceremezsin bunu, arkalarından dolanıp kandırman gerekir onları. Bu konudaki görüşümü kabul ettirebilmek için tam yarım gün tartıştım Usta'yla, ama başka konularda bu kadar kolay ikna edemedim onu. Beni en çok kaygılandıran bölüm gösterimin sonunda, sahneden ayrılıp seyircilerin başlarının üstünde havada dolaştığım bölümdü. Bunun iyi bir fikir olduğunu biliyordum, ama havaya yükselme yeteneğime tam olarak güvenemiyordum hâlâ. İki buçuk metre kadar yükselemezsem her türlü sorunla karşılaşabilirdim. İnsanlar zıplayıp bacaklarıma yapışabilirlerdi, sıyırıp geçen, cılız bir darbe bile beni yolumdan şaşırtmaya yeterdi. Ya biri gerçekten ayak bileğimi yakalayıp beni alaşağı ederse? Salonda herkes ayaklanırdı, ben de o arada hayatımı kaybederdim. Tam bir tehlikeydi bu benim gözümde, ama Usta benim sinirli halimle alay ediyordu. "Yapabilirsin," diyordu. "Geçen yıl Florida'da tam üç buçuk metre yükselmiştin, üç metrenin altına ne zaman düştüğünü unuttum bile. Belki Alabama'dayken olmuştu, ama o gün üşütmüştün, kendini tam verememiştin yaptığın işe. Şimdi daha iyisin Walt. Yavaş yavaş her alanda geliştirdin kendini. Dikkatini toplaman gerek, ama iki metre seksen santim artık fazla

yüksek sayılmaz senin için. Sanki büroda bir iş günü bu, sokağın çevresinde bir dolaşma ve sonra dönüp eve gelme gibi. Hiç yorulmadan. Bir kez dene, üstesinden geleceksin. İnan bana oğlum, tereyağından kıl çeker gibi olacak."

Gösterimin en güç numarası, merdivende sıçramamdı; bu numaranın üzerinde bütün ötekilere harcadığım zamanın toplamı kadar zaman harcamış olmalıyım. Gösterimin büyük bölümü, artık oldukça rahat yapabildiğim dönüşlerin bir araya getirilmesinden oluşuyordu. Görünmeyen dayanaklar, havaya fırlayışlar, havada yapılan akrobasi hareketleri, bütün bunlar çocuk oyuncağıydı artık benim için. Ama merdivende sıçramak yeniydi, bütün program benim bu numarayı başarmama bağlıydı. O dramatik, gösterişli hareketlerle kıyaslanınca bu sıçrayış pek aman aman bir şey sayılmayabilir – saat bir tik tak yapıncaya kadar zeminin on santim yukarısında kalıyordum– ama işin güç yanı geçişteydi, beni bir konumdan ötekine getirecek olan ve yıldırım hızıyla tamamlanması gereken iki adımdaydı. Sahnede deli gibi çırpındıktan, iki yana yatarak seğirttikten sonra ansızın yerden kopmalıydım ve bunu kesintisiz bir tek harekette yapmalıydım, bunun da anlamı öne doğru sendelemek, basamağı yakalamak ve aynı anda yükselmekti. Altı ay önce olsaydı kesinlikle kalkışmazdım böyle bir şeye, ama havaya yükselmeden önce trans halinde geçirdiğim süreyi kısaltmayı başarmıştım. Meslek yaşamımın başlangıcında bu süre altı ya da yedi saniyeyken artık bir saniyenin altına inmişti, düşüncelerimle hareketlerim artık neredeyse eşzamanlıydı. Ancak ayakta dururken yerden yükseldiğim gerçeği hâlâ geçerliydi. Bu işi hep böyle yapmıştım; sanatımın temel ilkelerinden biriydi bu, bu konuda kökten bir değişiklik düşünmek bile bütün işlemi baştan sona yeniden gözden geçirmek demekti. Ama yaptım bunu. Vallahi de yaptım; havada yürüyen biri olarak başardığım bütün hareketler arasında en çok bununla gurur duyarım. Yehudi Usta bu harekete Dağınık Vuruş Sıçrayışı adını vermişti, zaten hareketin doğurduğu duygu da buydu: aynı anda birden çok yerde olma duygusu. Öne düşerken ayaklarımı saniyenin onda biri kadar bir süre yere yapıştıracaktım, sonra gözlerimi kısacaktım. Gözlerimi kısışım çok önemliydi. Kendimden geçtiğim anı çağrıştıracaktı, o lif lif boşluğun en ufacık bir izi bile içimde gerekli hareketi uyandırmaya yetecekti. Gözlerimi kısıp kolumu kaldıracak, görünmeyen basamağa tutunacak ve tırmanmaya başlayacaktım. Böyle karışık bir işi uzunca sürdürmek olanaksızdı elbette, en fazla bir saniyenin dörtte üçü kadar sürebilirdi, ama bana da gereken bu

kadardı, hareketi başarıyla tamamlar tamamlamaz gösterimin dönüm noktası, gelecek, her şey bu eksenin çevresinde dönecekti.

Biz Cod Burnu'ndan ayrılmadan üç gün önce beyaz giysili bir adam Pierce Arrow'u kapımıza getirdi. Sürücü arabayı ta Wichita'dan getirmişti. Adam arabadan inip Usta'nın elini sıktığında, sırıtarak, candan selamlarını sunduğunda, karşımda rezil Orville Cox'un durduğunu sandım. İlk düşüncem, bu martavalcı herifin bacağına tekmeyi yapıştırmaktı, ama ben bu izci selamını vermeye fırsat bulamadan Yehudi Usta araya girdi, adama Bay Bigelow diye hitap etti. O adamın Bayan Witherspoon'un hayranlarından biri olduğunu tahmin etmem uzun sürmedi. Karşımdaki, yaklaşık yirmi dört yaşında, yuvarlak yüzlü bir gençti, resimlerdeki azizler gibi gülüyordu, ağzından çıkan her iki sözcükten biri "Marion"du. Bu gence böyle uzun mesafeli bir görevi yaptırtabilmek için Marion epeyce dil dökmüş olmalıydı, ne var ki adam halinden hoşnut görünüyordu, bu işi yapmaktan gurur duyuyor gibiydi. Kusmam geldi. Usta, soğuk bir şeyler içmek için eve girmemizi önerdiğinde ben çoktan adama arkamı dönmüş, tahta basamaklara ayaklarımı vura vura yukarı çıkıyordum bile.

Doğru mutfağa yöneldim. Ufacık, kara kuru Bayan Hawthorne musluğun yanındaki bir tabureye tünemiş, öğle yemeğinin bulaşığını yıkıyordu. "Selam Bayan H.," dedim, içim hâlâ allak bullaktı, sanki şeytan başımın içinde perende atıyordu. "Akşam yemekte ne var?"

"Dilbalığı, patates püresi ve pancar turşusu," dedi, genizden gelen New England şivesiyle kesik kesik konuşarak.

"Nefis. Pancarlara dişlerimi geçirmek için sabırsızlanıyorum. Bana iki porsiyon koyun, olur mu?" Bu sözüm onun hafifçe gülümsemesini sağladı. "Sorun değil, Küçükbey," dedi, oturduğu taburede dönüp bana bakarken. Ona doğru üç dört adım attım, sonra öldürücü darbeyi indirdim.

"Ne kadar iyi yemek pişirirseniz pişirin bayan," dedim, "eminim ki şimdi göreceğiniz kadar lezzetli bir şey pişirmemişsinizdir."

Sonra, kadının bir şey söylemesine fırsat vermeden, ona gülümsedim, kollarımı iki yana açtım ve havalandım. Ağır ağır yükseldim, başımın tavana çarpmamasına dikkat ederek olabildiğince yükseğe çıktım. Tavana ulaştığımda orada asılı kalıp aşağıya, Bayan Hawthorne'a baktım, yüzünü dehşet ve şaşkınlık kaplamıştı, ben de bunu görmeyi umuyordum zaten. İniltisi boğazında tıkandı kaldı, gözleri yuvalarından uğradı, tabureden yere yuvarlandı, zemine hafifçe çarptı, bayıldı.

Nasıl olduysa Bigelow'la Usta da tam o sırada eve giriyorlarmış, Bayan Hawthorne'un yere düşerken çıkardığı sesi duyunca koşarak mutfağa geldiler. İçeri ilk giren Yehudi Usta oldu, ben tam yere inerken kapıdan içeri daldı, ama birkaç saniye sonra Bigelow girerken ayaklarım zemine değmişti bile.

"Bu da ne?" dedi Usta, olup biteni bir bakışta anlamıştı. Beni bir kenara itip Bayan Hawthorne'un baygın bedenine eğildi. "Ne oldu burada?"

"Ufak bir kaza!" dedim.

"Sen onu pabucuma anlat," dedi Usta, aylardır, hatta belki de yıllardır onu böyle öfkeli görmemiştim. Yaptığım eşek şakasından pişmanlık duydum birden. "Çabuk odana git, seni ahmak, ben çağırana kadar da çıkma. Şimdi konuğum var, seninle sonra ilgileneceğim."

O pancarları yemek kısmet olmadı bana, aslına bakarsanız Bayan Hawthorne'un pişirdiği başka şeyleri de yiyemedim. Kendine gelir gelmez hemen yerden kalktı ve kapıdan çıkıp gitti, bir daha evimize adımını atmayacağına da yemin etti giderken. O giderken ben ortalıkta değildim, ama Usta ertesi sabah bana bunları anlattı. İlkin beni kandırdığını sandım, ama öğlen olup da Bayan Hawthorne hâlâ görünmeyince o zavallı kadıncağızın korkudan ödünü patlattığımı anladım. Ben de zaten bunu yapmak istemiştim; ancak her şey olup bittikten sonra yaptığımı artık pek de gülünç bulmuyordum. Kadıncağız parasını almaya bile gelmedi, biz orada üç gün daha kaldıysak da onu bir daha göremedik.

Yemeklerin kötüleşmesi yetmiyormuş gibi eşyalarımızı toplayıp oradan ayrıldığımız günün sabahı Usta bana bütün evi temizletince bir kez daha aşağılanmış oldum. Böyle cezalandırılmaktan nefret ediyordum –aç karnına yatağa gönderilmekten, sağa sola yollanmaktan, ev işi görmekten– ama ben ne kadar köpürürsem köpüreyim, Usta kararında haklıydı. Gelmiş geçmiş en gösterişli çocuk yıldız olmamın hiç önemi yoktu. Çizmeyi aşmıştım, küçük dağları ben yarattım demeye başlamadan önce Usta'nın önlem alıp haddimi bildirmekten başka çaresi kalmamıştı.

Benim kendimi kaybedip o saçmalığı yapmama neden olan Bigelow'a gelince; söyleyecek pek fazla bir şey yok. Birkaç saatten fazla kalmadı yanımızda, akşamüzeri bir taksi gelip aldı onu, herhalde en yakın tren istasyonuna gitti, oradan da Kansas'a doğru uzun yolculuğuna başladı. İkinci kattaki odamın penceresinden onun gidişini izledim, o ahmakça neşesi ve Orville Cox'un, yani Bayan Witherspoon'un bana ve Usta'ya yeğlediği

adamın arkadaşı olması yüzünden nefret ediyordum ondan. Üstüne üstlük Yehudi Usta da adama karşı kusursuz davranıyordu, o banka memuru kılıklı herife ne kadar kibar davrandığını görmek kinimi iyice büyütüyordu. Yalnızca adamın elini sıkmakla kalmamış, düğün armağanını gelin adayına götürmekle de görevlendirmişti onu. Taksinin kapısı kapanmak üzereyken çok güzel sarılıp sarmalanmış kocaman bir paketi o dolandırıcının ellerine tutuşturuverdi. Kutuda ne olduğunu bilmiyordum. Usta bana söylememişti, önüme çıkan ilk fırsatta kutuda ne olduğunu Usta'ya sormaya niyetlendiysem de Usta beni odamdan çıkartana kadar saatler geçti, armağanı sormak da aklımdan çıkıp gitti. Armağanın ne olduğunu öğrenene kadar aradan tam yedi yıl geçti.

Cod Burnu'ndan Worcester'e gittik, Batı'ya doğru yarım günlük yoldaydı orası. Eski günlerdeki gibi yeniden deri koltuklara gömülüp Pierce Arrow'da yolculuk etmek çok hoştu; yola çıktıktan sonra, o güne kadar olan anlaşmazlıklarımız, kumlukların ve köpüklü dalgaların içine savrulan boş şekerleme kâğıtları gibi geride kaldı. Ben yine de emin olmak istiyordum, Usta'yla aramda bir anlaşmazlık kalmaması için ondan yeniden özür diledim. "Hatalıydım," dedim, "beni bağışla." Böylece bu olay da unutulup gitti.

Cherry Valley Oteli'ne yerleştik, burası Luxor Sineması'nın iki adım ötesinde, fahişelerin kaldığı pis bir kovuktu. İlk gösterimi o sinemada yapacaktım, gelişimizi izleyen dört gün boyunca sabah akşam o salonda prova yaptık. Luxor Sineması benim görmeyi umduğum büyük gösteri salonundan adamakıllı farklıydı, yine de bir sahnesi, perdeleri, ışık düzeni vardı; turumuzdaki büyükçe duraklarda gösteri yapmaya başlayınca salonların da daha iyi olacağına inandırdı Usta beni. "Başlangıç için Worcester iyi ve huzurlu bir yer," dedi, "sahneye daha kolay alışabilirsin burada." Hemen alıştım, hareketlerimi, sözlerimi fazla sorun çıkmadan öğrendim, yine de üzerinde çalışmam gereken çokça ayrıntı vardı: projektör ışıklarının birbirini kusursuzca izlemesi, müzikle hareketlerin uyumu, parterdeki koltukların yarısına kadar uzanan balkon çıkıntısına çarpmamak için finalin düzenlenmesi filan. Usta'nın bin bir türlü ayrıntıyla uğraşması gerekiyordu. Perdeciyle perdeleri denetliyor, ışıkçıyla ışıkları ayarlıyor, çalgıcılarla bitmez tükenmez konuşmalar yapıyordu müzik konusunda. Kesenin ağzını açarak çalgıcılardan yedisini son iki provada çalmaları için tuttu, her şeyin kusursuz olması için çabalıyordu, son dakikaya kadar

çalgıcıların parti turlarına yapılacak değişiklikleri ve düzeltmeleri karalayıp durdu. O adamlarla çalışmak bana da büyük zevk veriyordu. Bunlar bir avuç çalgıcı eskisi, daha doğrusu emeklisiydi, ben doğmadan çok önce başlamışlardı bu işe, bir hesaplayınca bunların varyete tiyatrolarında yirmi bin gece çalgı çalıp tam yüz bin değişik gösteriye katılmış olacaklarını düşündüm. Bu ihtiyarların görmediği şey kalmamıştı, yine de ben ilk kez sahneye çıkıp numaramı yaptığımda olanlar oldu. Davulcu bayıldı, basun çalan basununu düşürdü, tromboncunun dili dolaştı, huysuzlaştı. Bütün bunlar iyiye işaretti benim için. Kandırması kolay olmayan o alaycı takımını etkileyebilmişsem, sıradan seyircilerin karşısında neler yapabileceğimi bir düşünün.

Otelin yeri iyiydi, ama o pire torbasında geçirdiğim geceler canıma okudu. Bütün o fahişelerin merdivenden inip çıktığını, koridorlarda dolaştığını duyduğumda kamışım kırık bir kemik gibi zonklamaya başlıyor, bana rahat huzur vermiyordu. Usta'yla ben çift kişilik bir odada kalıyorduk, onun yandaki yatakta horlamaya başlamasını bekliyor, sonra işimi görüyordum. Bazen uzun uzadıya beklemem gerekiyordu. Usta karanlıkta konuşmaktan hoşlanıyordu, o günkü prova konusunda ufak tefek şeylerden söz ediyordu, elimdeki (elimdeydi o) işle uğraşacağıma Usta'nın sorularına kibar yanıtlar bulmakla uğraşmam gerekiyordu. Çektiğim acı her dakika daha da artıyor, dayanılmaz oluyordu. Usta sonunda uykuya daldığında yere eğilip kirli çoraplarımdan birini alıyordum. Bu çorap benim torbam oluyordu, çorabı sol elimle tutarken sağ elimle de işe girişiyor, kırışık pamuklu çorabın içine boşalıyordum. Bunca bekledikten sonra bir iki çekişte oluyordu bu iş. Sesimi çıkarmadan inleyip şükrediyor, uyumaya çalışıyordum, ancak o günlerde bu işi bir kez yapmak pek yetmiyordu bana. Bir fahişenin kahkahalar atarak koridora fırlaması, üst kattaki odalardan birinde bir yatağın yaylarının gıcırdaması, kafamın her türlü ahlaksız düşünceyle dolmasına yetiyordu. Daha ne olduğunu anlayamadan kamışım sertleşiyor, ben de her şeye yeniden başlıyordum.

Bir gece çok gürültü yapmış olmalıyım. Worcester' deki gösterimin arifesiydi, tam zevkten kanatlanmış durumda, ikinci çorabı da doldurmak üzereydim ki, Usta ansızın uyanıverdi. Sinirlerim ne hale geldi, görmeliydiniz. Karanlığın içinde Usta'nın sesini duyduğumda sanki tavandaki avize kafama düşmüş gibi oldu.

"Bir sorun mu var Walt?"

Birden dikenlenmiş gibi elimdekini bırakıverdim. “Bir sorun mu?” dedim. “Sorun ne demek?”

“Şu gürültüyü söylüyorum. İtip kakma, sallanma ve gıcırdama seslerini. Yatağındaki kargaşayı.”

“Kaşınıyorum. Çok berbat bir kaşıntı Usta, iyice kaşımazsam geçmiyor.”

“Demek kaşıntı! Belinin altında başlayıp çarşafların üzerinde biten bir kaşıntı! Bırak artık evlat. Bitip tükeneceksin, yorgun bir gösterici dikkatsiz bir gösterici demektir.”

“Bitkin değilim ben. Fişek gibiyim, her şeye hazırım.”

“Şimdi öylesindir belki. Ama otuzbir çekmek canına okur, çok geçmeden zorlanmaya başlarsın. Kamışının ne kadar değerli bir şey olduğunu sana söylememe gerek yok. Ama ondan fazlasıyla hoşlanmaya başlarsan, patlamaya hazır bir dinamite dönüşür. *Bindu*’nu sakla Walt. İşe yarayacağı zamana sakla.”

“Neyi saklayayım?”

“*Bindu*’yu. Hayat suyu anlamına gelen Hintçe bir sözcük.”

“Yani belsuyu mu?”

“Evet, belsuyu. Ya da adına ne dersen o. Belki yüz tane adı vardır onun, ama hepsi aynı kapıya çıkar.”

“Ben *bindu*’yu sevdim. Ötekilere fark atar bu.”

“Kendi kendine söz geçirebildikçe,” dedi genç adam. “Önümüzde çok önemli günler ve geceler var, gücünün her damlasına gereksinimin olacak.”

Bütün bunların hiç önemi yoktu. Yorgun olsam da olmasam da, *bindu*’mu içimde tutsam da kovalar dolusu boşaltsam da, sahnenin kapısından top gibi fırlıyordum. Worcester’de herkesi hayretten hayrete düşürdük. Springfield’de herkesi kendimize hayran bıraktık. Bridgeport’ta donlarına etti insanlar. New Haven’daki aksilik bile aslında işimize yaradı, yaptığımızdan kuşku duyanların dudakları sonsuza kadar mühürlendi. Ortalıkta benimle ilgili o kadar çok söylenti dolaşıyordu ki, bazı kişilerin bu işte bir hile olduğundan kuşkulanmaya başlamaları doğaldı. Bu kişiler, dünyanın belli bir düzeni olduğuna ve bu düzen içinde benimki gibi yetilere sahip birine yer olmadığına inanıyorlardı. Benim yapabildiğimi yapmak bütün kuralları altüst etmişti. Bilime karşı gelmiş, mantığı tersine çevirmişti; kuralları benim hareketlerime uyacak biçimde değiştireceklerine, kodamanlarla profesörler benim hile yaptığıma karar vermişlerdi. Hangi

kasabaya gitsek gazeteler bu haberlerle doluydu; tartışmalar ve anlaşmazlıklar, suçlamalar ve karşı suçlamalar, lehimizde ve aleyhimizde aklınıza gelebilecek bütün sözler. Usta bütün bunlara karışmıyordu. Kavgaların dışında kalıyor, gişe geliri oluk oluk akarken sevinçle sırıtıyordu; gazeteciler yorum yapması için sıkıştırdıklarında hep aynı yanıtı veriyordu: "Salona gelip kendiniz görün."

Bu tartışmalar iki üç hafta kadar artarak sürdükten sonra New Haven'da her şey karar noktasına geldi. Burasının Yale Üniversitesi'nin merkezi olduğunu unutmamıştım; iki yıl önce Kansas'taki alçakça olay ve zulüm olmamış olsaydı, kardeşim Aesop da burada olacaktı. Orada bulunmak bana hüzün veriyordu; gösteriden önceki gün sabahtan akşama kadar otel odasında yüreğimde bir sıkıntıyla oturdum, Aesop'la birlikte geçirdiğimiz delidolu günleri anımsadım, yaşasaydı ne büyük bir adam olurdu diye düşündüm. En sonunda saat altıda gösterinin yapılacağı salona gitmek üzere otelden çıktığımızda, duygusal açıdan bir enkaz gibiydim, ne kadar kendimi toparlamaya çalıştıysam da meslek yaşamımın en kötü gösterisini sergiledim. Zamanlamam tutmadı, taklalar sırasında yalpaladım, havaya fırlamam da rezilceydi. Harekete geçip seyircilerin başlarının üstünden uçmaya başladığımda korktuğum başıma geldi. Yüksekliği tutturamıyordum. Kendimi zorlayarak iki metre on beş santim kadar yükselmiştim, ama daha fazlasını beceremiyordum, gösterimin final bölümüne başladığımda ciddi kuşkular içindeydim, uzun boylu birinin elini şöyle bir kaldırmasıyla sıçramaya bile gerek kalmadan beni yakalayabileceğini biliyordum. O andan sonra her şey daha da kötüye gitti. Parterdeki koltukların ortalarına gelmiştim ki, biraz daha yükselebilir miyim diye son bir çaba göstermeyi göze aldım. Mucize filan beklemiyordum, yalnızca biraz daha rahat hareket edebilecek bir yer istiyordum, on beş yirmi santim daha yükseleyim diyordum. Toparlanabilmek için bir an durdum, olduğum yerde asılı kalıp gözlerimi yumdum, bütün dikkatimi yapacağım işe verdim, ama yeniden kıpırdadığımda yine aynı keyif vermeyen yükseklikteydim. Daha yükseğe çıkamamakla kalmıyor, birkaç saniye sonra fark ettiğim gibi yere inmeye başlıyordum. Çok yavaş iniyordum, çok çok yavaş, öne doğru bir metre gittiğimde aşağı doğru da üç dört santim kadar iniyordum, ama düşüyordum işte, ağzından hava sızan balon gibi çöküyordum aşağı. En arka sıralara ulaştığımda yerden yüz seksen santim kadar yüksekteydim, bir cüce bile kolayca avlayabilirdi beni. Sonra eğlence başladı. Kırmızı ceketli, kel kafalı

bir budala koltuğundan fırladı, sol ayağımın topuğuna vurdu. Vuruşun etkisiyle olduğum yerde döndüm, yan yatan bir resmî geçit arabası gibi eğildim, dengemi bulmaya olanak bulamadan başka biri de sağ ayağıma tokadı vurdu. Bu ikinci vuruş olayı perçinledi. Ölü bir serçe gibi havadan yere iniverdim, madenî arkalıklı bir koltuğun kenarına alnımı çarptım. Bu düşüş öyle apansız ve şiddetli olmuştu ki bir anda kendimi kaybettim.

Arkadan gelen şamatayı hiç duymadım, ama büyük bir kargaşa kopmuş. Tam dokuz yüz kişi bağırarak oradan oraya sıçrıyormuş, bu toplumsal isteri bir anda bütün salona yayılmış. Ne kadar baygın olsam da düşüşümün bir şeyi kanıtladığını biliyordum, hiç kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanıtlamıştı hem de. Gösterim gerçekti. Kollarımı ve bacaklarımı tutan görünmez teller yoktu, giysilerimin altında helyum gazı dolu balonlar yoktu, belime sessiz çalışan makineler bağlamamıştım. Seyirciler baygın bedenimi salonda elden ele geçirmişler, kobaymışım gibi meraklı elleriyle beni mıncıklamış, çimdiklemişler. Giysilerimi çıkarmışlar, ağzımın içine bakmışlar, yanaklarımı çekeleyip burnumun içini gözlemişler, ama Tanrı yapısı olmayan bir tek şey bile bulamamışlar. O arada Usta sahne arkasında beklediği yerden fırlayıp herkesi ite kaka bana doğru kendine yol açmış. On dokuz sıra seyircinin üzerinden atlayıp beni kollarında tutan son seyirciden koparıp alana kadar zaten herkes oybirliğiyle aynı karara varmış: Harika Çocuk Walt, gerçek bir göstericidir. Gösteri tam anlamıyla hilesizdir, ne görüyorsan o yapılıyordur, işte bu kadar!

Baş ağrılarım o gece başladı. O koltuğun arkalığına ne biçim çarptığım düşünülürse, birtakım sancılar ve rahatsızlıklar çekeceğim belliydi. Ama bu sancı öyle şiddetliydi ki –sanki bir kaya delgisi başıma saldırıyor, dolu taneleri sonu gelmemecesine kafatasımın içine çarpıyorlardı– gece yarısı derin uykumdan uyandırdı beni. Usta’ nınkiyle benim odamı aradaki banyo ayırıyordu; yatağımdan çıkmayı göze alabildiğim anda banyoya doğru sendeleyerek yürüdüm, ecza dolabında aspirin bulmayı umuyordum. Çektiğim sancı yüzünden öyle sersemlemiş, öyle kendimden geçmiştim ki banyonun ışığının açık olduğunu fark etmedim. Fark etmiş olsam bile o ışığın sabahın üçünde neden yanık olduğunun üzerinde durmadım. Az sonra öğreneceğim gibi, o uygunsuz saatte yatağından çıkan tek kişi ben değildim. Kapıyı açıp insanın gözünü alan beyaz fayanslarla kaplı banyoya girdiğimde az daha Yehudi Usta’ya çarpıyordum. Üzerinde mor ipek pijamasıyla iki eliyle lavaboyu kavramış, acıdan iki büklüm olmuştu, soluk almaya

çalışıyor, midesinde yangın varmışçasına öğürüp duruyordu. Bu rahatsızlığı yirmi otuz saniye kadar sürdü, öylesine kötü bir şeye tanık oluyordum ki kendimin de acılar içinde olduğumu tümüyle unutmuştum.

Benim orada olduğumu görür görmez az önce olanları örtbas etmek için elinden geleni yaptı. Yüzünü buruşturmaktan vazgeçip zorla, yapmacık gülücükler edindi, doğruldu, omuzlarını dikleştirdi, avuçlarıyla saçını sıvazladı. Numara yapmaktan vazgeç demek istedim ona, artık gizini biliyorum demek istedim, ama kendim de öyle acılar içindeydim ki bunları söylemek için gerekli olan sözcükleri bir araya getiremedim. Neden uyumadığımı sordu bana, başımın ağrıdığını öğrenince duruma el koydu, sağa sola koşturup doktorculuk oynamaya başladı: Şişeden aspirin döktü avucuna, bir bardağa su koydu, alnımdaki şişi inceledi. Bu yardımı yaparken öyle çok konuştu ki ağzımı açmama fırsat kalmadı.

"Çok iyi bir çiftiz biz, öyle değil mi?" dedi, beni odama taşıyıp yatağıma yatırırken. "Önce sen burunüstü yere çakılıp kafanı tosluyorsun, sonra da ben oburcasına yediğim kirazların çekirdeklerinden böyle oluyorum. O mikropları çıkarmayı öğrensem iyi olacak. Ne zaman yutsam böyle iki büklüm oluyorum."

Pek kötü değildi bu masal, özellikle de ayaküstü uydurulduğu düşünülürse, ama beni kandıramadı. Ona ne kadar inanmak istesem de beni bir an bile kandırmayı başaramadı.

Ertesi gün öğleden sonra başımın ağrısı oldukça hafiflemişti. Sol şakağıma yakın bir yer hâlâ içten içe zonkluyor olsa da bu, ayağa kalkmamı engellemedi. Başımdaki şişlik, alnımın sağ tarafındaydı, orasının acıması da daha doğaldı, ancak bu konularda uzman değildim ve bu terslik üzerinde fazla durmadım. Tek düşüncem, kendimi daha iyi hissettiğim, ağrımın azaldığı ve bir sonraki gösteri için hazır olabileceğimdi.

Beni asıl kaygılandıran, Usta'nın durumuydu ya da banyoda tanık olduğum acımasızca saldırıya neyin neden olduğuydu. Artık gerçeği daha fazla gizleyemezdi. Usta'nın yalanı ortaya çıkmıştı, ancak, ertesi sabah oldukça iyi göründüğünden, rahatsızlığından söz etmeyi göze alamadım. Cesaret edemedim, dilim varıp söyleyemedim. Bu davranışımdan gurur duyuyor değilim, ancak Usta'nın korkunç bir hastalığa yakalanmış olduğunu düşünmek bile çok ürkünçtü. Hastalıklı sonuçlara varmak yerine, beni

kandırmasına ve olayı kendi anlattığı biçimiyle kabul etmeye razı oldum. Kiraz çekirdeği yalnızca gözümü boyamak içindi. Usta beni susturmuştu, görmemem gereken bir şeyi gördüğüme göre Usta bunu bir daha görmemem için elinden geleni yapacaktı. Bunu yapacağını yüzde yüz biliyordum. Bu işi örtbas edecekti, yüzünden hiçbir şey belli etmeyecekti, ben de yavaş yavaş böyle bir şeye hiç tanık olmadığımı düşünmeye başlayacaktım. Böyle bir yalana inanacak değildim elbette, ama inanmamak beni korkutuyordu.

New Haven'dan Providence'a gittik; oradan da Boston'a; Boston'dan Albany'ye; Albany'den Syracuse'a; Syracuse'dan Buffalo'ya. O durakların, gösteri salonlarının ve otellerin hepsini anımsıyorum; çıktığım bütün gösterileri, en ufak ayrıntıyı da. Yaz sonu, güz başıydı. Ağaçlar yeşilliklerini yitirmeye başlamıştı. Doğa kırmızıya, sarıya, turuncuya ve kahverengiye dönüşüyordu, nereye gitsek yol kenarlarında renk değiştirmenin ilginç görüntülerini görüyorduk. Usta'yla ben istimi almıştık artık, bizi hiçbir şey durduramaz gibiydi. Gittiğimiz her kentte ağzına kadar dolu salonlarda gösteri yapıyordum. Gösterinin bütün biletleri tükenmekle kalmıyor, her gece yüzlerce kişi bilet bulamadan geri dönmek zorunda kalıyordu. Karaborsacıların işi işti, biletleri üzerindeki fiyatın üç, dört, beş katına satıyorlardı; ne zaman arabamızla yeni bir otelin önünde dursak, girişte bizi bekleyen bir kalabalık oluyordu, salt beni görebilmek için yağmur ve soğukta saatlerce bekleyen hayranlarımdı bunlar.

Sanırım aynı sahneyi paylaştığım kişiler beni biraz kıskanıyorlardı, ama aslına bakarsanız onlar da hiç böylesine para kazanmamışlardı. Kalabalıklar beni görmeye geldiklerinde öteki gösterileri de izliyorlardı, bu da herkesin cebine para girmesi demekti. O haftalar ve aylar boyunca, coşkulu eğlenceler içeren her türlü programın yıldızı ben oldum. Komikler, hokkabazlar, falsettocular, kuş sesi çıkaranlar, cüce cazbandlar, dans eden maymunlar, bunların hepsi ben sahneye çıkmadan önce sıralarını savıyorlardı. O deli saçmalarını izlemek hoşuma gidiyordu, iyi niyetli görünen herkesle de sahne arkasında dostluk kurmaya çalışıyordum, ancak Usta sahne arkadaşlarımla yakınlık kurmamdan pek hoşlanmıyordu. Kendisi onların çoğuna soğuk davranıyordu, benim de öyle yapmamı istiyordu. "Yıldız sensin," diye fısıldardı kulağıma, "bir yıldız gibi davran. Bu budalalara zaman ayırmana gerek yok." Bu konu, aramızda az da olsa çekişmeye neden olmuştu, ben vodvil piyasasında uzun yıllar kalacağımı ve gereksiz yere düşman edinmemin bir yararı olmayacağını düşünüyordum. Ne var ki Usta, benim

haberim olmadan, geleceğe yönelik kendi tasarılarını yapıyordu bile; eylül sonu geldiğinde ilkbaharda tek kişilik bir turne yapmaktan söz eder olmuştu. İşte Yehudi Usta böyleydi: İşlerimiz iyi gittikçe onun gözü de daha yükseklerde oluyordu. Çıktığımız turne ancak Noel'de sona erecekti, ama Usta bu turneden çok daha gösterişli bir turneye şimdiden göz dikmişti. Bana bu düşüncesinden ilk kez söz ettiğinde önerisinin cüretliliği karşısında konuşacak gücü bulamadım. Usta'nın düşüncesi, San Francisco'dan başlayarak Doğu'ya, New York'a gitmek, on ya da on iki büyük kentte özel anlaşmalı gösteriler yapmaktı. Madison Square Garden ya da Soldier's Field gibi kapalı salonlarda ya da futbol stadyumlarında sunacaktık gösterimizi, elli binden az kişi de izlemeyecekti her gösteriyi. Usta bu planı, "Amerika'yı bir baştan bir başa geçen utkulu bir yürüyüş" diye tanımlıyordu; satış yöntemini anlatmayı bitirdiğinde yüreğim her zamankinin dört katı hızla atıyordu. Ulu Tanrım, nasıl da biliyordu konuşmasını bu adam! Onun ağzı, gelmiş geçmiş en büyük seyyar satıcı ağzıydı, o makineyi bir kez tam gaz çalıştırdı mı bacadan duman fışkırır gibi hayalleri fışkırıveriyordu dışarı.

"Hay Allah, patron," dedim, "böyle bir gösteri ayarlayabilirsen milyoner oluruz."

"Tabii ayarlarım," dedi. "Sen başarılı olmaya devam et, bu iş çantada keklik sayılır. Bütün iş bunda Walt: Sen şimdiye kadar yaptığını sürdür, Rawley'in Yürüyüşü kesin demektir."

Bu arada New York'taki ilk salon gösterisine hazırlanıyorduk. New York'a gitmemiz Şükran Günü'nden önce olmayacaktı, yani daha çok zaman vardı, ancak bu gösterinin, mevsimin en ilgi çekici olayı olacağını, o güne kadarki meslek yaşamımın doruğu sayıldığını biliyordum. Bu gösteriyi düşünmek bile başımı döndürmeye yetiyordu. Boston ve Philadelphia'daki onar gösteriyi bir araya koysam yine de New York'taki bir gösteriyle eşdeğerde olamazdı. Buffalo'daki seksen altı gösteriyle Trenton'daki doksan üç gösteriyi üst üste koysam New York'ta sahneye çıkmamın bir dakikasına bile değmezlerdi. New York lokumdu, gösteri dünyasının haritasında bombanın patladığı yerdi, başka kentlerde ne kadar coşkuyla karşılanmış olursam olayım, Broadway'de gösteri yapana ve becerimi gösterene kadar bir hiçtim. İşte Usta, New York'u bu yüzden turnenin sonuna koymuştu. Oraya gittiğimizde iyice bilenmiş olmamı, kurşunun tadını bilen, her yumruğa göğüs gerebilen, savaşlardan geçmiş, deneyimli bir asker olmamı istiyordu. Onun istediği gibi oldum, üstelik zamanından önce. Ekimin on

ikisi geldiğinde tam kırk dört tane varyete tiyatrosunda sahneye çıkmıştım, bundan daha formumda olamazdım, tümüyle hazır hissediyordum kendimi, ama önümüzde hâlâ bir ayımız vardı. Hiç böylesine gerilimli bir dönem geçirmemiştim. New York düşüncesi beni gece gündüz kemiriyordu, bir süre sonra artık buna daha fazla dayanamayacağımı düşündüm.

Ekimin on ikisi ve on dördünde Richmond'da, on beşi ve on altısında Baltimore'da gösteri verdik, sonra Pennsylvania'ya gittik. Oradaki gösterim de iyi geçti, umduğum kadar iyiydi, ötekilerin altında değildi, ancak gösteri bittiğinde, tam eğilip selam verirken ve perde inerken birden bayıldım, yere düştüm. O ana kadar hiçbir şeyim yoktu, havadaki dönüşlerimi her zamanki gibi kolayca, kendime güvenerek tamamlamıştım, ne var ki ayaklarım zemine son kez değdiğinde sanki on bin ton ağırlığındaymışım gibi hissettim kendimi. Gülümsedim, selam verdim, perdenin inişini bekleyene kadar olduğum yerde durabildim, sonra dizlerim büküldü, öne doğru kaydım, hızla yere çarptım. Beş dakika sonra soyunma odasında gözlerimi açtığımda biraz başım dönüyordu, ama sanırım krizi atlatmıştım. Ancak ayağa kalktığımda birden başıma yine o ağrı saplanıverdi; amansız, kör edici bir sancı içimde patladı, beni yarıp geçti. Bir adım atmaya çalıştım, ama başım fırıl fırıl dönüyordu, çevremdeki her şey sanki sirkteki büyüten aynalara vuran bir dansöz görüntüsü gibi kıvrılıp duruyordu, önümü göremiyordum. İkinci adımımı attığımda dengemi yitirmiştim bile. Usta orada olup beni yakalamasaydı yine yüzüstü yere düşerdim.

O sırada ikimiz de korkuya kapılmaya hazır değildik. Başımın ağrımasının, baş dönmesinin birçok nedeni olabilirdi –yorgunluk, hafif bir soğuk algınlığı, kulak iltihabı– ama Usta işi sağlama bağlamak istediğinden Wilkes Barre'ı çağırdı ve ertesi akşamki gösterimi iptal ettirdi. Scranton Oteli'nde güzel bir uyku çektim, ertesi sabah iyileşmiştim bile, ne sancım kalmıştı ne de rahatsızlığım. Böyle iyileşmem mantığa aykırıydı, ama biz bunun üzerinde durmadık, fazla düşünmeye değmeyen bir rastlantı olduğuna karar verdik. Pittsburgh'a hareket ettiğimizde keyfimiz yerindeydi, o günün boş olduğuna seviniyorduk, oraya varıp otele yerleştikten sonra yeniden sağlığıma kavuşmamı kutlamak üzere birlikte sinemaya gittik. Ama ertesi akşam Fosberg Sineması'nda gösterimi yaparken Scranton'daki olayı yeniden yaşadım. Harika bir gösteri sundum, perde inip gösteri sona erince de yere düşüverdim. Gözlerimi açar açmaz başım yeniden ağrımaya başladı, bu kez bir gecede geçmedi de. Ertesi sabah uyandığımda başımın içindeki

bıçaklar hâlâ yerli yerindeydi, akşamüzeri dörde kadar da kaldılar, Yehudi Usta'nın o geceki gösteriyi zorunlu olarak iptal etmesinden birkaç saat sonra yok oldular ancak.

Bütün işaretler New Haven'da başıma yediğim darbeyi gösteriyordu. Sorunumun en olası nedeni buydu, bununla birlikte son birkaç haftadır bu sarsıntıyı yaşayarak ortalıkta dolaştığıma bakılırsa tıp tarihindeki en hafif sarsıntı olmalıydı bu. Yoksa ayaklarımı yerden ayırmadıkça sağlığımın bozulmaması gibi tuhaf ve tedirgin edici bir olguyu neye bağlayabilirdik? Baş ağrıları ve baş dönmeleri yalnızca ben gösterimi bitirdikten sonra ortaya çıkıyordu; "Havaya yükselmenle yeni durumun arasında göründüğü kadar kesin bir bağ varsa," diyordu Usta, "o zaman her havaya yükselişinde başındaki atardamarlara aşırı basınç yapacak biçimde beyninin sarsılıp sarsılmadığını ve yere inişinde o berbat krizlere bu yüzden mi yakalandığını bilmek istiyorum." Beni hastaneye yatırmak ve kafatası röntgeni çektirmek istiyordu. "Niye tehlikeye atılalım?" diyordu. "Turnemiz durgun geçiyor. Bir hafta on gün kadar ara vermek sana iyi gelecektir. Birkaç test yaparlar, sinirlerinin motor kutusunu araştırırlar, belki de bu lanet olası şeyin ne olduğunu bulurlar."

"Olmaz," dedim. "Hastaneye filan gitmem ben."

"Sarsıntıyı iyileştirecek tek şey dinlenmektir. Başka çaresi yoksa buna uyacaksın."

"Unut gitsin. Kıçımı o berbat yerlerin birine sokmaktansa prangalı mahkûmlar takımına katılmayı yeğlerim."

"Hemşireleri bir düşünsene Walt. Beyaz üniformalar içindeki o tatlı, küçük kızları. Gece gündüz bir düzine ballı çörek senin üstüne titreyecek. Hatta akıllı davranırsan işin içine biraz hareket de karışabilir."

"Beni kandıramazsın. Kimse beni enayi yerine koyamaz. Gösteri yapmak için anlaşmamız var, ben de bu gösterilere çıkacağım, bu beni öldürse bile."

"Reading ve Altoona'da hayat yok oğlum. Elmira ile Binghamton'unu da atlayabiliriz, hiçbir şey kaçırmış sayılmayız. Ben New York'u düşünüyorum, senin de düşündüğünü biliyorum. Sen asıl orası için hazır olmalısın."

"Numaramı yaparken başım ağrımıyor. Sorun, aşağısı Usta. Yapabildiğim sürece yapmalıyım işimi. Gösteriden sonra biraz canım yansa

ne olur? Ağrıya dayanabilirim. Zaten hayatın kendisi de bir ağrı değil mi? Hayattaki en güzel şey, sahneye çıkıp numaramı yapmam."

"Sorun şu: Bu gösteri seni bitirip tüketiyor. Yere bu baş ağrılarıyla inmeyi sürdürürsen Harika Çocuk Walt olman pek uzun sürmeyecek. Senin adını "Bay Vertigo[7]" olarak değiştirmek zorunda kalacağım."

"Bay Ne?"

"Bay Baş Dönmesi. Bay Yükseklik Korkusu."

"Ben hiçbir şeyden korkmam. Sen de bilirsin bunu."

"Sen bir cesaret simgesisin evlat, ben de bu yanına hayranım. Ama boşlukta her yürüyenin hayatında öyle bir an gelir ki hava tehlikeyle dolar, korkarım ki biz de o ana geldik artık."

Bir saat boyunca bu konular üzerinde çene çaldık, sonunda bana bir fırsat daha vermesi için onu kandırdım. Anlaşmamız şöyleydi: Bir gece sonra Reading'de sahneye çıkacaktım, başım ağrısın ağrımasın bir sonraki gece Altoona'da devam edecek kadar iyi olursam programa uyarak gösterimi sunacaktım. Kendimi böyle zorlamam delilikti, ama geçirdiğim o ikinci kriz ödümü kopartmıştı, bunun melekemi yitirmek anlamına geldiğini düşünmek beni korkutuyordu. Ya bu baş ağrıları bu işin birinci basamağı idiyse? Tek umudumun savaşım vermek, iyileşene ya da artık dayanamayana kadar gösteriye devam etmek olduğunu düşünüyordum, sonra ne olacağını görürdüm. Aklımı oynatmış gibiydim, beynim dağılsa da umurumda değildi. Yeteneğimi yitirmektense ölürüm daha iyi diyordum kendi kendime. Harika Çocuk Walt olamayacaksam kimse olmak istemiyordum.

Reading'de işler kötü gitti, sandığımdan çok daha kötü. Şansımı denemem sonuç vermemekle kalmadı, üstelik sonuç bir öncekinden çok daha feci oldu. Gösterimi bitirir bitirmez bayıldım, böyle olacağını zaten biliyordum, ancak bu kez uyandığımda soyunma odasında değildim. Salondaki yardımcılardan ikisi beni sokağın karşı tarafındaki otele taşımak zorunda kalmışlardı, on beş yirmi dakika sonra gözlerimi açtığımda baş ağrıları hissetmek için ayağa kalkmama bile gerek kalmadı. Işık gözbebeklerime vurur vurmaz acı başladı. Yüz tane tramvay rayların üzerinde hoplaya zıplaya ilerlediler, sol şakağımın gerisindeki bir noktada toplandılar; uçaklar o noktada yere çakıldılar; kamyonlar çarpıştılar; sonra iki küçük cin çekiçlerini alıp gözbebeklerimden içeri kazık çakmaya başladılar. Yatağın içinde kıvranıp durdum, biri gelip beni acılarımdan kurtarsın diye uludum; Usta, otel doktorunu yukarı getirtip bana iğne

yaptırana kadar bağlanacak hale gelmiştim, ölümün gölgesinin vadisinden kıvrılıp bükülerek, yıldırım gibi geçen alevden bir kızaktım.

On saat sonra Pennsylvania'daki bir hastanede açtım gözlerimi; bunu izleyen on iki gün boyunca yerimden kıpırdamadım. Başımın ağrısı kırk sekiz saat daha sürdü, bana verdikleri sakinleştirici öyle güçlüydü ki üçüncü güne kadar hiçbir şey anımsamadım, sonunda uyandım ve ağrımın geçmiş olduğunu fark ettim. Ondan sonra her türlü muayeneden ve işlemden geçirdiler beni. Bitimsiz bir merak içindeydiler, bir başladılar mı bırakmak bilmiyorlardı. Her saat başı bir başka doktor odama giriyor, beni sınıyordu. Dizlerime çekiçle vuruyorlar, derimin üzerinde keski yuvarlıyorlardı, gözlerimin içine el feneri tutuyorlardı; idrarımı, kanımı ve dışkımı aldılar; kalbimi dinleyip gözlerimin içine baktılar; tepeden tırnağa röntgenimi çektiler. Artık yalnızca bilim için yaşıyordum, o beyaz gömlekli adamlar işlerini hakkıyla yerine getiriyorlardı. Bir iki gün içinde beni titrek, cıbıl bir mikroba çevirdiler; iğnelerden, stetoskoplardan ve dil bastırıcılardan oluşan bir dolambacın içine tutsak edilen bir mikroba döndüm. Hemşireler yüzüne bakılır türden olsaydı biraz olsun içim rahatlardı, ama bana verilenlerin hepsi de yaşlı ve çirkindi, kocaman popoları vardı, çenelerinde de kıllar. Köpek yarışmasına katılan yarışmacılardan oluşan böyle bir ekiple karşılaşmamıştım hiç; ne zaman bu hemşirelerden biri ateşimi ölçmek ya da kartımı okumak için odama gelse gözlerimi yumar, uyur gibi yapardım.

Bu işkence sürerken Yehudi Usta yanı başımda otururdu. Nerede olduğum basının kulağına gitmişti, ilk bir iki hafta gazeteler sağlık durumumu bildiren haberlerle doluydu. Usta, bu haberleri her gün yüksek sesle okuyordu bana. Onu dinlerken, kopartılan bu yaygara beni biraz avutuyordu, ama okumayı keser kesmez yeniden bir can sıkıntısı ve huysuzluk çöküyordu üstüme. Sonra New York borsası çöktü, ben de baş sayfalardaki yerimi yitirdim. Pek dikkat etmiyordum ama bu krizin geçici olduğunu düşünüyordum, bu Kara Salı curcunası sona erer ermez yeniden ait olduğum yere, haber başlıklarına döneceğime emindim. Pencerelerden atlayan, kafalarına kurşun sıkan insanlarla ilgili bütün o öyküler bana duygusal hileler gibi geliyordu, bir masal dinler gibi dinleyip geçiyordum onları. Benim aklımdaki tek düşünce, yeniden gösterilere başlamaktı. Baş ağrılarım geçmişti, kendimi harika hissediyordum, tümüyle iyileşmiştim. Sabahları gözlerimi açıp Yehudi Usta'yı başucumda oturur gördüğümde her

günkü sorumu soruyordum: Buradan ne zaman çıkacağım? O da bana her gün aynı yanıtı veriyordu: Test sonuçları gelir gelmez.

Sonuçlar geldiğinde keyfim yerine geldi. Orama burama sokulan onca iğneden, onca kurcalamadan sonra, bütün o tüplerden, emme kaplarından ve lastik eldivenlerden sonra doktorlar bende hiçbir şey bulamamışlardı. Ne bir sarsıntı ne beyin tümörü ne kan hastalığı ne içkulak dengesizliği ne ur ne kabakulak ne şişlik. Tam anlamıyla sağlıklı olduğumu söylediler, o güne kadar gördükleri en sağlıklı on dört yaş erkeği olduğumu bildirdiler. Baş ağrılarımın ve baş dönmelerimin kesin nedenini bulamamışlardı. Dolaşım sistemimden daha önce geçmiş olan bir mikrop olabilirdi nedeni. Yediğim bir şey olabilirdi. Her ne idiyse artık ortada yoktu, rastlantıyla içimde olmuş olsa bile ortaya çıkarılamayacak kadar küçüktü, yeryüzündeki en güçlü mikroskopla bile görülemezdi.

“Yaşasın!” dedim haberi Usta’dan alınca. “Yaşasın be!”

Dördüncü kattaki odamda ikimiz yalnızdık, yatağın kenarında yan yana oturuyorduk. Sabahın erken saatleriydi, panjurların arasından süzülen gün ışığı üzerimize vuruyordu. Üç dört saniye boyunca kendimi hayatımda hiç olmadığım kadar mutlu hissettim. Mutluluktan avaz avaz bağıracaktım neredeyse.

“O kadar acele etme oğlum,” dedi Usta. “Henüz sözümü bitirmedim.”

“Acele mi? Oyunun kuralı bu Usta. Ne kadar acele olursa o kadar iyi. Zaten sekiz gösteriyi kaçırdık, eşyamızı toplayıp ne kadar çabuk gidersek buradan, gideceğimiz yere o kadar çabuk varırız. Bundan sonraki durağımız neresiydi? Çok uzak değilse, akşam perde açılmadan orada oluruz belki.”

Usta elimi eline alıp sıktı. “Sakinleş Walt. Derin bir soluk al, gözlerini kapa, söyleyeceklerimi dinle.”

Şaka yapmadığı belliydi, bu yüzden sözünü dinledim ve sessizce oturmaya çalıştım.

“Tamam.” Bir tek bu sözcüğü söyledi ve sustu. Yeniden söze başlayana kadar uzunca bir ara geçti, karanlık ve sessizlik içinde geçen o arada çok korkunç bir şeyin gelmekte olduğunu hissettim. “Artık gösteri filan olmayacak,” dedi sonunda. “Yıldızımız söndü. Harika Çocuk Walt’ın işi bitti.”

“Bana şaka yapma, Usta,” dedim. Gözlerimi açıp Usta’nın gülmeyen, ciddi yüzüne baktım. Bana göz kırpmasını ve kahkaha atmasını bekledim;

ama o, orada öylece oturup kapkara gözleriyle bana bakmaya devam etti. Hatta yüzündeki ifade daha da hüzünlendi.

“Böyle bir zamanda şaka yapmam ben,” dedi. “Yolun sonuna geldik, bu konuda en boktan bir şey bile yapamayız.”

“Ama doktorlar bir şeyim olmadığını söylediler. Katır gibi sağlıklıyım ben.”

“Sorun da bu zaten. Senin hiçbir şeyin yok, bu demektir ki iyileştirilecek bir hastalığın da yok. Ne dinlenmeyle ne ilaçla ne de hareket yaparak iyileşebilirsin. Tümüyle sağlıklısın, böyle olduğun için de meslek yaşamın sona erdi.”

“Saçmalıyorsun Usta. Hiçbir anlamı yok bu söylediğinin.”

“Seninkine benzer durumlar duymuştum daha önce. Çok az rastlanır bu duruma. Tıp literatüründe buna benzer iki olaydan söz edilir, aralarında yüzlerce yıl var. On dokuzuncu yüzyılın başlarında, boşlukta yürüyen bir Çekoslovakyalı senin hastalığına uğramış, ondan önce de XIV. Louis döneminde çalışmalar yapan Antoine Dubois adında bir Fransız. Bildiğim kadarıyla bunlardan başka kayıtlara geçmiş olay yok. Sen üçüncüsün Walt. Boşlukta yürümenin tarihi boyunca bu sorunla karşılaşan üçüncü kişisin sen.”

“Ben hâlâ neden söz ettiğini anlamış değilim.”

“Ergenlik, Walt, söz ettiğim bu. Delikanlılık. Bir çocuğu erkeğe dönüştüren bedensel değişimler.”

“Yani kusurlarımdan filan mı söz ediyorsun? Saçlarımın kıvrılmasından, sesimin çatlamasından?”

“Evet, öyle. Bütün o doğal değişimlerden.”

“Belki de fazla zorladım kendimi. O budalalıktan vazgeçsem olur mu? Biliyorsun işte, *bindu*’yu biraz daha tutsam içimde. Yararı olur mu sence?”

“Bundan kuşkuluyum. Seni iyileştirecek bir tek yol var, ama senden bunu istemeyi aklımın ucundan bile geçirmem. Seni zaten fazlasıyla zorladım.”

“Umurumda değil. Bu durumumu düzeltecek bir şey varsa hemen yapmalıyız.”

“Hadım olmandan söz ediyorum, Walt. Testislerini kestirirsen belki bir şansın olur.”

“Belki mi dedin?”

“Bu işin güvencesi yok. Fransız bunu yapmıştı, altmış dört yaşına gelene kadar havada yürüyebildi. Çekoslovakyalı yaptı, ama hiçbir işe yaramadı. Onca aşağılanması boşa gitti, iki ay sonra Charles Köprüsü’nden atlayıp intihar etti.”

“Ne diyeceğimi bilemiyorum.”

“Elbette bilmezsin. Senin yerinde olsaydım ben de ne diyeceğimi bilemezdim. İşte bu yüzden bu işi unutalım diyorum. Böyle bir şey yapmanı bekleyemem senden. Hiç kimse bir başkasından böyle bir şey isteyemez. İnsanca olmaz bu.”

“Eh, sonucun belirsiz olduğuna bakılırsa böyle bir riske girmek pek akıllıca olmaz, öyle değil mi? Demek istiyorum ki, Harika Çocuk Walt olmaktan vazgeçsem bile hiç olmazsa testislerim bende kalır. Her iki seçeneği de yitirmiş olarak ortada kalmak istemem doğrusu.”

“Haklısın. İşte bu yüzden konu kapanmıştır. Bu konuda konuşmanın bir yararı yok. İyi bir iş yaptık, ama artık sonu geldi. Hiç değilse doruktayken bırakıyorsun bu işi.”

“Ama ya baş ağrılarım tümüyle kesilirse?”

“Kesilmez. İnan bana kesilmez.”

“Nereden biliyorsun? Belki o adamların baş ağrıları geçmemişti, ama ya ben onlardan farklıysam?”

“Değilsin. Bu ağrılar süreklidir, tedavisi de yok. Bu riski üstlenirsek hayatının sonuna kadar çekersin bu baş ağrılarını. Havada geçirdiğin her saniye karşılığında yerde üç dört saat ağrıdan kıvranırsın. Yaşın ilerledikçe ağrılar da artar. Yerçekiminin intikamı bu, evlat. Ona üstün geldiğimizi sanmıştık, ama gel gör ki bizden daha güçlü olduğu çıktı ortaya. Hep böyle olur. Önce bir süre kazandık, ama artık kaybeden biziz. Öyle olsun bakalım. Tanrı’nın isteği buysa onun karşısında diyecek bir şeyimiz yok.”

Her şey öylesine üzücü, tatsız ve yararsızdı ki! Başarılı biri olmak için onca zaman uğraşmıştım, şimdi, tam tarihe geçen kişilerden biri olmak üzereydim ki sırtımı dönüp uzaklaşıveriyordum meydandan. Yehudi Usta, bu zehri gözünü bile kırpmadan içmişti. Alın yazımızı bir stoacı gibi kabullenmiş, itiraza yeltenmemişti. Sanırım soylu bir tutumdu bu, ama benim kitabımda her şeyi böyle kuzu gibi kabullenmek yoktu. Konuşmamız bittiğinde, ayağa kalktım, mobilyaları tekmelemeye, duvarları yumruklamaya, odanın içinde hayali rakibiyle dövüşen çılgın bir boksör gibi sağa sola saldırmaya başladım. İskemlelerin birini devirdim, komodini yere

çarpıp parçaladım, kötü yazgımı en üst perdeden çıkan sesimle lanetledim. Yaşlı bir bilge olan Yehudi Usta beni durdurmaya çalışmadı. Sorunun ne olduğunu anlamak için odaya birkaç hemşire daldığında da istifini hiç bozmadan onları dışarı çıkardı, zarar ziyanı ödeyeceğini söyledi. Benim yapımı biliyordu, öfkemi dışarı vurmam gerektiğini de. Susmak yoktu, bana vurana öteki yanağımı uzatmak yoktu. Bana dayak atıyorlarsa ben de dayak atacaktım.

İyi de oldu. Yehudi Usta, beni hareketlerimde özgür bırakacak kadar akıllıydı, kafasız budalanın biri gibi davranıp işi çok ileriye götürmemin suçunu ona yükleyecek değilim. Yaptığım çılgınlığın tam ortasında, gelmiş geçmiş en budalaca düşünceye kapılıverdim, budalalığın daniskasıydı. Ah, o zaman bana çok akıllıca görünmüştü, ama bunun nedeni, olup biteni henüz taşıyamamamdı; gerçekleri kabullenmezsen, başına iş açılır elbette. Ama Usta'nın haksız olduğunu, durumumla ilgili savlarının birer safsata olduğunu kanıtlamayı istiyordum. Böylece oracıkta, Philadelphia'daki o otel odasında, 3 Kasım 1929'da, meslek yaşamımı yeniden canlandırmak amacıyla ansızın son bir çareye başvurdum. Duvarları yumruklamaktan vazgeçtim, yüzümü Usta'ya döndüm, sonra kollarımı iki yana açıp yerden yükseldim.

"Bak!" diye bağırdım. "Bana iyice bak ve ne gördüğünü söyle!"

Usta, yüzünde neşesiz, karanlık bir ifadeyle inceledi beni. "Geçmişi görüyorum," dedi. "Harika Çocuk Walt'u son kez görüyorum. Yaptığına az sonra pişman olacak birini görüyorum."

"Her zamanki kadar iyiyim!" diye bağırdım. "Dünyada bundan daha iyi olamam!"

Usta saatine baktı. "On saniye," dedi. "Orada kaldığın her saniye için üç dakika ağrı çekeceksin. Bana inan."

Amacıma başarıyla ulaştığımı düşündüm, uzunca sürecek acıları göze almaktansa yere inmeye karar verdim. Ve işte o anda olan oldu – tıpkı Usta'nın söylediği gibi. Ayak parmaklarım yere değer değmez sanki kafatasım ikiye ayrıldı, öyle şiddetli bir patlama oldu ki, canıma okudu, gözlerimin önünde yıldızlar uçuştu. Kusmuğum yemek borumdan dışarı fışkırdı, bir buçuk iki metre ötedeki duvara çarptı. Kafatasımda sustalı bıçaklar açıldı, beynimin içini oydu. Sarsıldım, uludum, yere düştüm, bu kez bayılmak lüksüne de sahip olmadım. Gözüne oltanın çengeli saplanmış dilbalığı gibi çırpındım, sonunda yardım dilenip bana iğne yapacak bir doktor çağırması için Usta'ya yalvardığımda başını iki yana sallayıp gitti.

“Atlatırsın,” dedi. “Bir saat geçmeden bir şeyciğin kalmaz.” Sonra, ağzından bir tek avutucu söz bile çıkarmadan odayı düzene soktu, bavulumu toplamaya başladı.

İşte benim layık olduğum tedavi buydu. Sözlerine kulak asmamıştım, Usta’ya da geri çekilip beni serbest bırakmak, dersimi kendi hareketimden almama fırsat tanımak kalmıştı. Böylece konuşan, ağrılarım oldu, ben de onları dinledim. Tam kırk yedi dakika dinledim, ders bittiğinde bilmem gereken her şeyi öğrenmiştim. Dünyanın kaç bucak olduğu üzerine hızlandırılmış programda ders verebilirdim. Pişmanlık üzerine konuşabilirdim. Ağrı canıma okudu benim; daha sonra hastaneden ayrıldığımda, başım az çok düzelmişti. Hayatın gerçeklerini öğrenmiştim. Ruhumun her kıvrımına, cildimin her gözeneğine yerleşmişlerdi, bunları unutacak da değildim. Görkemli günlerim geride kalmıştı. Harika Çocuk Walt ölmüştü, bir daha yüzünü göstermesi olasılığı hiç mi hiç yoktu.

Hiç konuşmadan Usta’nın oteline yürüdük, kentin sokaklarında iki hayalet gibi ilerliyorduk. Otele varmamız on beş dakika sürdü; giriş kapısına geldiğimizde elimi uzatıp ona veda etmekten başka bir şey gelmedi aklıma.

“Haydi bakalım,” dedim. “Sanırım artık yollarımız ayrılıyor.”

“Öyle mi?” dedi Usta. “Nedenmiş o ?”

“Sen artık yeni bir çocuk ararsın kendine, ayak bağı olacaksam yanında kalmamın bir anlamı yok.”

“Niye yeni bir çocuk arayacakmışım?” İleri sürdüğüm düşünce onu gerçekten şaşırtmış gibiydi.

“Çünkü ben başarısızın biriyim, bu yüzden. Gösterimiz sona erdi, artık senin işine yaramam.”

“Senden böyle vazgeçeceğimi mi sanıyorsun?”

“Niye olmasın? Doğruya doğru, ben işe yaramayacaksam başka şeyler tasarlamaya başlamak senin hakkın.”

“Benim tasarılarım hazır. Yüzlerce, binlerce tasarı yaptım. Gırtlağıma kadar tasarıya gömüldüm ben. Bedenimin her yanı tasarı kaynıyor, bu kaşıntı beni delirtmeden tasarıları birer birer alıp senin önüne koymak istiyorum.”

“Benim önüme mi?”

“Başka kimin olacak, kendini beğenmiş budala? Ama böyle kapı eşiğinde dururken ciddi bir konuşma yapamayız, öyle değil mi? Gel odama çıkalım. Öğle yemeği ısmarlar ve asıl konuya geliriz.”

“Hâlâ bir şey anlamış değilim.”

“Anlayamayacak ne var? Boşlukta yürüme işinden vazgeçmiş olabiliriz, ama bu başka iş yapmayacağız anlamına gelmez ki!”

“Yani hâlâ ortak mıyız?”

“Beş yıl uzun bir süre oğlum. Birlikte bunca şeye göğüs gerdikten sonra sana bağlandım sayılır. Yaşım da ilerliyor. Başka birini aramaya kalkışmamın anlamı olmaz. Şimdi, bu yaştayken olmaz. Seni bulana kadar yarı ömrüm geçti, üç beş aksilik için sana veda edecek değilim. Daha önce de söylediğim gibi, seninle tartışmak istediğim tasarılarım var. Bunlar senin hoşuna giderse, katılmak istersen katılırsın. Beğenmezsen paramızı paylaşır, yollarımızı ayırırız.”

“Para! Ulu Tanrım, para aklımdan tümüyle çıkmıştı.”

“Aklında başka şeyler vardı.”

“O kötü durumda öyle uzun kaldım ki kafam çalışmaz oldu. Ne kadar paramız var? Kabataslak bir hesapla ne kadar tutar patron?”

“Yirmi yedi bin dolar. Otelin kasasında duruyor, istediğimiz an alabiliriz.”

“Ben de kalkmış beş parasız kaldığımızı düşünüyordum. Şimdi işin rengi değişti, öyle değil mi? Yani, yirmi yedi bin teklik iyi para sayılır.”

“Fena değil. Daha kötü olabilirdik.”

“Gemiyi karaya oturtmuş sayılmayız.”

“Kesinlikle sayılmayız. İyi iş gördük. Bizi zor günler bekliyor ama, biz rahat edeceğiz. Küçücük teknemizde, sıcacık ve kupkuru olarak zorlu günlerin denizlerini arkada bırakacağız, hem de birçok kimseden daha iyi durumda.”

“Evet efendim.”

“İşte böyle dostum. Herkes gemiye. Rüzgâr çıkar çıkmaz demir alacağız, vira salpa deyip yola çıkacağız!”

Usta’yla birlikte dünyanın bir ucuna giderdim. Tekneyle, bisikletle, yüzüstü sürünerek – nasıl bir taşıt kullanacağımızın hiç önemi yoktu; benim tek istediğim onun olduğu yerde bulunmak, gittiği yere gitmekti. Otelin önündeki o konuşmamıza kadar her şeyi yitirdiğimi sanıyordum. Yalnızca meslek yaşamımı ve hayatımı değil, Usta’yı da. Onun beni defterden sildiğini, hiç düşünmeden kıçıma tekmeyi vuracağını sanıyordum, ama şimdi bunun böyle olmadığını anlamıştım. Onun gözünde yalnızca çek defteri değildim. Motoru pas tutmuş, kanatları zedelenmiş bir uçan makine değildim. İyi günde, kötü günde sonuna kadar birlikteydik onunla, bütün

sinema salonlarındaki ve bütün stadyumlardaki bütün koltukların toplamından çok daha önemliydi bu benim gözümde. Her şeyin güllük gülistanlık olduğunu söylemek istemiyorum, ama olabileceğinin yarısı kadar kötüydü. Yehudi Usta yanımdaydı, hem yalnız yanımda olmakla kalmıyordu, yolumuzu aydınlatacak kibritlerle doluydu cepleri.

Yukarı çıkıp yemeğimizi yedik. Binlerce tasarısı olup olmadığını bilmiyorum, ama üç dört tane olduğu kesindi, her birini de dikkatlice incelemişti. Bu adam pes etmiyordu. Beş yılın ağır çalışması toz olup gitmişti, onlarca yıllık tasarılar ve hazırlıklar bir gecede yok olmuştu, ama gelin görün ki onun kafasında yeni fikirler kaynıyordu, hâlâ birtakım olanaklarımız varmış gibi bir sonraki adımımızı kurguluyordu. Artık böyle adamlara rastlanmıyor. Yehudi Usta bu tür adamların sonuncusuydu, zaten o zamandan bu zamana onun gibi birini hiç görmedim: cangılın ortasında kendini evinde gibi rahat hisseden birini. Oranın kralı olmayabilirdi, ama kurallarını herkesten daha iyi anlıyordu. Midesini yumruklasanız da, suratına tükürseniz de, kalbini kırsanız da anında karşılık verirdi size, herkese karşı durabilirdi. Yazgı demeyin. O söze kulak asmazdı, yazgısını kendi yaratanlardandı o.

İlk tasarısı en basit olanıydı. New York'a taşınıp sıradan insanlar gibi yaşayacaktık. Ben okula gidecek, iyi bir eğitim görecektim, Usta da kendine bir iş kurup para kazanacaktı, ölene dek mutlu yaşayacaktık. Usta sözünü bitirdiğinde ağzımı açmadım, bu yüzden o da bir sonraki öneriye geçti. Turneye çıkacak, üniversitelerde, kiliselerde, kadın kulüplerinde havada durma konusunda konferans verecektik. Bize büyük talep olacaktı, en azından önümüzdeki altı ay boyunca, ünümün son kırıntıları da yitip gidene kadar neden Harika Çocuk Walt'un adından yararlanıp para yapmayacaktık ki! Bu tasarı da hoşuma gitmeyince Usta omuzlarını silkti, bir sonrakine geçti. "Eşyalarımızı toplayıp," dedi, "arabaya atlarız, Hollywood'a gideriz." Ben sinema oyuncusu olarak yeni bir mesleğe başlardım, o da benim temsilcim ve menajerim olurdu. Gösteri yaparken adımı duyurduğum için bana bu alanda bir deneme gösterisi ayarlanması güç olmazdı herhalde. Zaten ünlü biriydim, güldürü yeteneğim de hesaba katılırsa, kısa zamanda tutunabilirdim bu işte.

"Ah," dedim, "işte şimdi iyi laf ettin."

"Beğeneceğini biliyordum," dedi Usta, koltuğunda arkaya yaslanıp Havana purosunu yakarken. "Bu yüzden bu önerimi sona sakladım."

İşte böylece yeniden katıldık yarışa.

Ertesi sabah erkenden otelden ayrıldık, saat sekizi vururken yola düşmüş, Tinseltown'ın güneşli tepelerinde yepyeni bir yaşama başlamak üzere batıya yönelmiştik bile. O günlerde bu, uzun ve eziyetli bir araba yolculuğu demekti. Ne otoyollar ne de Howard Johnsonlar vardı; kıyıları birbirine bağlayan altı şeritli, yayla gibi yollar da yoktu; küçüklü büyüklü bütün kasabalardan, köylerden dolana dolana gitmek, doğru yönü tutturmak için hangi yola sapmak gerekiyorsa oradan gitmek zorundaydık. Traktörüne saman yüklemiş giden bir çiftçinin arkasına düştüğünde şansına küserdin. Bir yerlerde yol için kazı yapılıyorsa, geri dönüp bir başka yol bulman gerekirdi, bu da çoğu zaman yolunu saatlerce uzatman anlamına gelirdi. O tarihlerde oyunun kuralı böyleydi, ama bu yavaş yolculuğun beni rahatsız ettiğini söyleyemem. Yalnızca bir yolcuydum ben, canım arka koltukta bir iki saat kestirmek isterse beni engelleyecek hiçbir şey yoktu. Gelen geçen olmayan bir yolda giderken Usta direksiyona geçmeme izin verdi birkaç kez, ama pek sık olmadı bu, yolun yüzde doksan sekizinde o kullandı arabayı. Bu yolculukta ipnotize olmuş gibiydi; yola çıktıktan beş altı gün sonra dalgın ve düşünceli oluverdi, ülkenin içlerine doğru ilerlerken gitgide daha çok gömüldü düşüncelerine. Yeniden engin gökyüzünün, dümdüz, tekdüze uzanan toprakların olduğu yerlere gelmiştik, her şeyi kuşatan hava Usta'nın hevesini biraz alıp götürmüş gibiydi. Belki Bayan Witherspoon'u düşünüyordu, belki de geçmişindeki kişilerden biri düşmüştü aklına, ama bence hayat ve ölümle ilgili sorular kurcalıyordu kafasını, dikkatinizi çekecek bir şey olmadığında kafanızın içine sızan o büyük, ürkünç konu: Neden buradayım? Nereye gidiyorum? Son nefesimi verdikten sonra bana neler olacak? Bunlar önemli konular, biliyorum, ama Usta'nın o yolculuktaki hareketleri üzerinde elli yıl boyunca derin derin düşündükten sonra sanırım neden söz ettiğimi biliyorum ben. Konuşmalarımızdan biri belleğimde apaçık yer etmiş, onun söylediklerini yanlış yorumlamadıysam, bu konuşma Usta'nın ruhuna sıkıntı vermeye başlayan şeylerin ne türde olduğunu gösteriyordu. Texas'ın bir köşesinde, Forth Worth'un biraz ilerisindeydik sanırım, salt kendi sesimi duymuş olmak için konuşuyor, o böbürlenici, canlı konuşma tarzımla gevezelik edip duruyordum.

“California,” dedim, “orada hiç kar yağmaz, bütün yıl okyanusta yüzebilirsin. Söylenenlere bakılırsa cennet gibi bir yermiş. Onun yanında Florida berbat bir bataklık gibi kalıyor.”

“Hiçbir yer kusursuz değildir, evlat,” dedi Usta. “Depremleri, toprak kaymalarını, kuraklıkları unutma. Burada yıllarca yağmur yağmayabilir, öyle olduğunda bütün eyalet çıraya döner. Sen daha ne olduğunu anlamadan evin yanıp kül oluverir.”

“Sen bunu dert etme. Altı ay sonra taştan bir şatoda oturacağız. Orası yanmaz ama, biz işi garantiye alırız, kendi yangın söndürme teşkilatımızı kurarız. Bak sana söylüyorum patron, sinemayla ben birbirimiz için yaratılmışız. Öyle çok mangır kazanacağım ki, yeni bir banka açmamız gerekecek. Rawley Birikim ve Kredi Bankası, merkezi de Sunset Bulvarı’nda olacak. Gör bak. Göz açıp kapayana kadar bir yıldız olacağım ben.”

“Her şey rast giderse, ekmeğini kazanabileceksin. Önemli olan da bu. Ben sonsuza kadar yaşamayacağım ya, senin kendini geçindireceğine emin olmak istiyorum. Bunu nasıl yaptığının hiç önemi yok. Oyuncu, kameraman, ulak olabilirsin – bu işlerin hepsi de olabilir. Ben yalnızca, ölüp gittikten sonra senin geleceğinin güvencede olacağını bilmek istiyorum.”

“Yaşlılar gibi konuşma Usta. Daha elli yaşında bile değilsin.”

“Kırk altıyım. Benim geldiğim yerlerde yaşlı sayılır benim gibiler.”

“Boşversene. California güneşine çıkar çıkmaz daha ilk günden hayatına on yıl eklenir.”

“Belki de öyledir. Ama öyle bile olsa, yaşadığım yıllar yaşayacaklarımdan çok. Basit bir hesap sorunu bu Walt, bizi bekleyen şeye hazırlanmamızın bir zararı yok.”

Ondan sonra konuyu değiştirdik, belki de tümüyle sustuk, ama Usta’nın bu karamsar sözleri gün geçtikçe zihnimde gitgide büyümeye başladı. Duygularını gizlemek için her zaman onca çaba harcayan Usta’nın bu sözleri itiraf sayılırdı. Onun bana böylesine açıldığı olmamıştı hiç, sözlerini “eğer”lerle, “olsa”larla dile getirmiş olsa da satırların arasındaki iletiyi anlamayacak kadar budala değildim. Düşüncelerim New Haven’daki otel odasında tanık olduğum mide kasılması sahnesine gitti. O günden beri kendi dertlerime bunca gömülmüş olmasaydım daha uyanık davranabilirdim. Şimdi pencereden dışarı bakıp California’ya gideceğimiz günü beklemekten başka yapacak bir şeyim olmadığına göre Usta’nın her hareketini

gözlemlemeye karar verdim. Bu kez korkaklık etmeyecektim. Onu, yüzünü buruştururken ya da midesini tutarken yakalarsam ağzımı açacak ve blöfünü yutmadığımı söyleyecektim; sonra kolundan tutup bulacağım ilk doktora sürükleyecektim.

Usta, kaygılandığımı fark etmiş olmalıydı, çünkü o konuşmamızın üstünden pek zaman geçmeden o kasvetli sözlere son verdi, bambaşka bir türkü tutturdu. Texas'tan ayrılıp New Mexico'ya geçtiğimizde iyice neşelenmiş gibiydi, sıkıntısı olduğunu gösteren bir işaret aradıysam da bir tek şey bile göremedim, en ufak bir şey bile. Yavaş yavaş yine gözümü boyamayı başardı; yedi sekiz yüz mil kadar sonra olan şey olmasaydı, benim gerçeği öğrenmem aylar, belki de yıllar alırdı. İşte Usta böylesine güçlü biriydi. Zekâ yarışında kimse onunla başa çıkamazdı, ne zaman buna kalkışsam sonunda kendimi budala gibi hissederdim. Benden çok daha hızlı, çok daha becerikli ve deneyimliydi, isteseydi ayağımdan pantolonumu çekip alırdı da ruhum duymazdı. Zaten yarışma diye bir şey olmazdı. Yehudi Usta hep kazanırdı, ölünceye kadar da kazanan o oldu.

Yolculuğun en yorucu bölümü başlamıştı. Günlerce New Mexico'da ve Arizona'da yol aldık, bir süre sonra sanki dünyada ikimizden başka insan yokmuş gibi hissetmeye başladım. Oysa Usta, çölde olmaktan hoşlanıyordu, kayalardan ve kaktüslerden başka bir şey bulunmayan çıplak topraklara girer girmez, hiç durmadan ilginç yerbilimsel oluşumları göstermeye, dünyanın hesaplanamayan yaşı üzerine küçük söylevler vermeye başladı. Dürüst olmam gerekirse ben bunlara hiç ilgi duymadım. Usta'nın keyfini bozmak da istemiyordum, bu yüzden dilimi tuttum, dinler gibi yaptım, ama dört bin dağ ve altı yüz kanyon gördükten sonra bütün hayatım boyunca bana yetecek kadar manzara görmüş oldum.

"Burası Tanrı'nın ülkesiyse," dedim sonunda, "hepsi Tanrı'nın olsun."

"Moralini bozmasın bu," dedi Usta. "Burada yol sonsuza kadar sürer, kilometreleri saymak yolculuğu kısaltmaz. Niyetin California'ya gitmekse, bu yoldan gideceğiz."

"Biliyorum. Ama bu yola katlanmam demek, ondan hoşlanıyorum demek değil."

"Bir denesene. Zaman daha çabuk geçer."

"Keyfinizi kaçırmak istemem efendim, ama bu çevre güzelliği filan boş laf bence. Yani bir yerin berbat olup olmadığına kim bakar? İçinde insan yaşayan her yer ilginç olur. İnsanları çıkart, ne kalır geriye? Boşluktan başka

bir şey kalmaz. Yalnızlıksa tansiyonumu düşürmekten ve gözkapaklarımı ağırlaştırmaktan başka bir işe yaramaz."

"Öyleyse sen de gözlerini yum, uyumaya çalış; ben de doğayla iletişim kurayım. Bozulma küçük adam, fazla uzun sürmez. Çok geçmeden çevrende istemediğin kadar çok insan olacak."

Hayatımın en karanlık günü kasımın on altısında Batı Arizona'da doğdu. Tıpkı öncekiler gibi kupkuru bir gündü, saat onda California sınırını geçiyorduk, Mojave'den geçip kıyıya yönelecektik. Sınırı geçerken ufak bir sevinç gösterisi yaptım, sonra da yolculuğumuzun son ayağını karşılamaya hazırlandım. Usta oldukça hızlı sürüyordu arabayı, akşam yemeği saatinde Los Angeles'ta olacağımızı tahmin ediyorduk. Kentteki ilk gecemizde gösterişli bir lokantaya gidelim diye tartıştığımı anımsıyorum. "Belki Buster Keaton'a ya da Harold Lloyd'a rastlarız," diyordum "harika olmaz mı ha? Lüks bir lokantada, yemeklerin üstünden uzanıp o adamlarla el sıkıştığımızı bir düşünsene. Keyifleri yerindeyse belki da pasta savaşına girişir, lokantayı darmadağın ederdik." Anlattığım bu tuhaf sahne Usta'yı güldürmeye başlamıştı ki başımı kaldırdım ve ileride, yolda bir şey gördüm. "Bu da ne?" diye sordum. "Ne ne?" dedi Usta. Az sonra canımızı dişimize takmış kaçıyorduk.

Ne diye sorduğum şey, yolun daraldığı yerde yayılmış duran dört adamlık bir çeteydi. Sıraya dizilmişlerdi – iki üç yüz metre ilerdeydiler; ilk başta güçlükle seçtim onları. Güneşin gözümü alması ve yerden yükselen sıcaklık yüzünden varla yok arası ışıltılı bedenleriyle başka bir gezegenden gelen hayaletler gibi göründüler gözüme. Elli metre daha yaklaştığımızda ellerini başlarının üstüne kaldırmış olduklarını seçtim, bize dur diye işaret ediyor gibiydiler. O sırada onların yol işçileri olduklarını sandım, daha da yaklaştığımızda ve yüzlerini mendilleriyle kapatmış olduklarını gördüğümde bile aklıma kötü bir şey gelmedi. Burası çok tozlu diye düşündüm, rüzgâr estiğinde insan yüzünü korumak ister. Ama onlara altmış yetmiş metre kadar yaklaştığımızda ansızın dördünün de havaya kalkmış ellerinde parlak madenî nesneler tuttuklarını fark ediverdim. Ellerindekinin silah olduğunu anlamıştım, tam o sırada Usta frene bastı, arabayı durdurdu, sonra geri vitese taktı. İkimiz de konuşmuyorduk. Usta gaz pedalına köküne kadar basmıştı, geri geri giderken motor bağırıyor, arabanın şasisi sarsılıyordu. Dört çılgın haydut peşimizden fırladılar, yolda koşarlarken silahları parlıyordu. Yehudi Usta geri aynaya bakabilmek için başını öte yana çevirmişti, benim

gördüklerimi göremiyordu; adamların gitgide yaklaşmasını seyrederken birden içlerinden birinin topallayarak koştuğunu fark ettim. Kemikleri çıkmış, kara kuru bir kemik torbasıydı bu adam, ama kusuruna karşın ötekilerden daha hızlı koşuyordu. Çok geçmeden ötekilerin önüne geçti, tam o sırada yüzündeki mendil kaydı, yüzünü açık seçik görebildim. Her taraf toz içindeydi, ama o suratı nerede görsem tanırdım. Edward J. Sparks. Adamların adamı geri dönmüştü, Slim dayımı görür görmez hayatımın bir daha düzelmeyeceğini anladım.

İnleyen motorun sesini bastırmaya çalışarak, “Bize yetişiyorlar!” diye bağırdım. “Geri dön ve ileri doğru sür arabayı! Bize ateş edecek kadar yaklaştılar!”

Sözlerimin yararı yoktu. Geri vitesle giderken kaçabilecek kadar hızlı gidemiyorduk, ama arabanın burnunu öne çevirmek için harcayacağımız zaman hızımızı daha da azaltacaktı. Ancak bunu göze almalıydık. Dört saniye içinde hızımızı artırmazsak bir daha şansımız olmayacaktı.

Yehudi Usta sağa doğru sertçe kırdı direksiyonu, vitesi bire takarken geriye doğru çılgınca bir U dönüşü yaptı. Dişlilerden korkunç bir gıcırtı yükseldi, arka tekerlekler yolun kıyısından aştı, oradaki kaya parçalarına çarptı; sonra dönmeye, araba homurdanıp sallanırken hiçbir çekiş gücüne bağlı olmadan savrulmaya başladık. Tekerlekler yeniden zemine oturana kadar bir iki saniye geçti; oradan fırlayıp giderken tabancalar peşimizden kurşun kusuyordu. Kurşunlardan biri arka lastiklerden birine geldi, lastik patladığında Pierce Arrow deli gibi sola savruldu. Usta da arabayla birlikte yana yattı, ama ayağını pedaldan kaldırmadı. Yoldan çıkmamak için direksiyonu çılgınca kırıyordu, tam üçüncü vitese geçiyordu ki arka camdan içeri bir kurşun girdi. Usta ulur gibi bir ses çıkardı, elleri direksiyondan koptu. Araba yoldan çıktı, sağında solunda kaya parçaları serpili olan çöl toprağına fırladı, bir an sonra da Usta’nın sağ omzundan kan fışkırmaya başladı. Nereden güç bulduğunu Tanrı bilir, ama yeniden direksiyonu yakalamayı becerdi, bir daha denedi. Başaramaması onun suçu değildi. Araba denetimden çıkmaya başlamıştı, Usta bizi yeniden yola çıkarmayı başaramadan sol ön lastik kocaman bir kaya parçasının ileri doğru uzanan eğimli yüzeyine çarptı, araba devrildi.

Ondan sonraki bir saat belleğimden silinmiş. Çarpmanın şiddetiyle oturduğum koltuktan fırladım, son anımsadığım şey, havada, Usta’nın olduğu yöne doğru uçuşum. Yerimden fırlamamla yere inişim arasında bir

yerde başımı ya ön panele ya da direksiyona çarpmış olmalıyım, çünkü araba durmadan önce ben dışarı fırlamıştım bile. O dakikadan sonra birçok şey oldu, ama ben hiçbirini anımsamıyorum. Slim'le adamlarının arabanın üzerine çullanıp sandığımızın içindeki kasayı çaldıklarını anımsamıyorum. Arabanın öteki üç lastiğini yardıklarını anımsamıyorum. Bavullarımızı açıp giysilerimizi yere döktüklerini anımsamıyorum. Bunları yaptıktan sonra bizi neden vurmadıklarını hâlâ anlayabilmiş değilim. Bizi öldürüp öldürmeyeceklerini aralarında tartışmış olmalılar, ama ben konuşmalarını duymadım, bu yüzden canımızın neden bağışlandığı konusunda fikir yürütecek değilim. Belki ölmüş gibi duruyorduk, belki de yaşayıp yaşamadığımıza aldırmadılar bile. İçinde bütün paramız bulunan kasayı almışlardı, onlar yanımızdan ayrılırken biz soluk alıyor bile olsak, aldığımız yaralar yüzünden öleceğimizi düşünmüş olmalılar. Son kuruşumuza kadar soyulmuş olmanın avundurucu bir yanı varsa, o da yağmaladıkları paranın az oluşuydu. Slim bizim milyoner olduğumuzu sanmış olmalı. İnsanın hayatta bir tek kez karşısına çıkabilecek büyük bir fırsatı yakalayacağını sanmış olmalı, ama onca çabadan sonra eline geçen yalnızca yirmi yedi bin dolardı. Bu parayı dörde bölünce her birinin eline pek az bir şey geçecekti. Gerçekten az bir paraydı bu, onun uğrayacağı hayal kırıklığını düşündükçe seviniyordum. Slim'in nasıl da bozum olduğunu düşünmek yıllarca içimi ısıttı.

Baygınlığımın bir saat kadar sürdüğünü sanıyorum, ama daha kısa da olabilir, daha uzun da. Ne kadar sürmüş olursa olsun, kendime geldiğimde Usta'nın üzerinde yatıyordum. Usta hâlâ baygındı, ikimiz de sürücü tarafındaki kapıya yapışmıştık; kollarımız, bacaklarımız birbirine dolanmış durumda, kan içinde yatıyorduk. Gözlerimi açıp bakışlarımı bir noktada toplayabildiğimde ilk gördüğüm şey, küçük bir taşın üzerinde yürüyen bir karınca oldu. Ağzım çamur kırıntılarıyla doluydu, yüzüm yere yapışmıştı. Bunun nedeni, çarpıştığımız sırada pencerenin açık oluşuydu, sanırım bu yüzden şanslıydık, böyle şeyleri tanımlarken şans demek doğruysa eğer. En azından başım camı delip geçmemişti. Sanırım bu yüzden şükran duymalıydım. Hiç olmazsa yüzüm kesilip parçalanmamıştı.

Alnım çok acıyordu, her yanım yara bere içindeydi, ama kırık kemiğim yoktu. Doğrulup tepemdeki kapıyı açmaya çalışırken anladım bunu. Ciddi biçimde yaralanmış olsaydım yerimden kıpırdayamazdım. Kapıyı menteşelerinin üzerinde dışa doğru itmek yine de güç oldu. Yarım ton

ağırlığındaydı, arabanın tuhaf tentesi ve kapıyı dış taraftan çekip açamamanın güçlüğü de düşünülürse, sanırım kapı aralığından yukarı tırmanmam beş dakikamı almıştır. Dışarı çıktığımda yüzümü sıcak hava yaladı, ama Pierce Arrow'un içi hamam gibiydi, bu yüzden dışarıdaki hava bana serin bile geldi. Birkaç saniye kadar oracığa tünedim, ağzımdaki toprakları tükürdüm, durgun meltemi içime çektim, sonra ellerim kaydı, arabanın sımsıcak yüzeyine dokunduğumda ister istemez sıçradım. Yere düştüm, ayağa kalktım, sendeleyerek arabanın çevresinde öteki tarafa dolandım. Yürürken ağzı açık duran sandık ilişti gözüme, para kasasının orada olmadığını gördüm, ama bu sonuç kaçınılmaz olduğundan durup düşünmedim bile. Arabanın sol yanı, bir kaya çıkıntısına çarpmıştı, zeminle arabanın kapısı arasında ufak bir boşluk vardı, on beş yirmi santim kadar bir boşluk. Başımı geçirebileceğim kadar geniş değildi, ama yere yatınca arabanın içini, pencereden sarkan Usta'nın başını iyice görebiliyordum. Nasıl olduğunu açıklamam olanaksız, ancak o daracık aralıktan bakıp onu gördüğüm anda Usta gözlerini açıverdi. Ona baktığımı gördü, bir an sonra yüzünde gülümsemeye benzeyen bir kıpırdanış oldu. “Çıkar beni buradan, Walt,” dedi. “Kolum mahvoldu, kendi başıma çıkamıyorum.”

Yeniden arabanın öteki tarafına koştum, gömleğimi çıkardım, ellerimin arasında topak yaptım, avuçlarımı alev alev yanan madenden korumak için kendime tek parmaklı eldivene benzer bir şey uydurdum. Sonra arabanın tepesine tırmandım, açık kapının kıyısına tutundum, Usta'yı dışarı çekmek için içeri uzandım. Ne yazık ki yaralı olan sağ omzuydu, sağ kolunu uzatamıyordu. Öte yana dönüp bana sol kolunu uzatmak istedi, ama bu iş çaba gerektiriyordu, hem de büyük çaba, nasıl acı çektiğini görebiliyordum. Ona kıpırdamamasını söyledim, pantolonumdaki kemeri çıkardım, sonra kemeri arabanın içine uzatıp yeniden denedim Usta'yı çıkarmayı. Bu yol işe yaramış gibiydi. Yehudi Usta kemeri sol eliyle sımsıkı tuttu, kendini çekmeye başladı. Kaç kez oraya buraya çarptığını, kaç kez kaydığını anımsamak bile istemiyorum, ama ikimiz de pes etmedik, yirmi otuz dakika sonra da onu dışarı çekmeyi başardım.

Orada, Mojave Çölü'nde bir başımıza kalakalmıştık. Araba hurda durumdaydı, suyumuz yoktu, en yakın kasaba da kırk mil uzaktaydı. Bunlar çok kötüydü elbette, ama beterin de beteri, Usta'nın yarasıydı. Son iki saattir oldukça fazla kan yitirmişti. Kemikleri kırılmış, kasları yırtılmıştı, gücünün son kırıntısını da arabadan dışarı çıkarken harcamıştı. Onu Pierce Arrow'un

gölgesine oturttum, sonra da gidip çevreye saçılmış olan giysilerimizin bir bölümünü topladım. Usta'nın güzel beyaz gömleklerini, ısmarlama yaptırdığı ipek boyunbağlarını birer birer aldım yerden, kollarım adamakıllı dolunca sargı olarak kullanmak üzere hepsini arabanın yanına taşıdım. Aklıma gelen en iyi düşünce buydu, ama pek işe yaramadı. Boyunbağlarını birbirine bağladım, gömlekleri şeritler halinde yırttım, Usta'yı elimden geldiğince sıkı sarıp sarmaladım, ama daha ben işimi bitirmeden kan dışarı sızmaya başlamıştı bile.

"Burada biraz kalıp dinlenelim," dedim. "Güneş batmaya başladığında seni ayağa kaldırmayı deneyeceğim, bakalım yürüyebilecek misin?"

"Yararı yok, Walt," dedi Usta. "Asla başaramam bunu."

"Elbette başarırsın. Yolda yürümeye başlarız, göz açıp kapayana kadar bir araba gelip alır bizi."

"Bütün gün buradan bir tek araba bile geçmedi."

"Bunun önemi yok. Muhakkak biri geçer. Ortalamalar kuralı böyle der."

"Ya kimse geçmezse?"

"O zaman ben de seni sırtıma alırım. Öyle ya da böyle seni bir doktora götürüp yamatacağım."

Yehudi Usta gözlerini yumdu, acısının arasında konuştu: "Parayı aldılar, değil mi?"

"İşte bunda haklısın. Hepsini aldılar, son kuruşuna kadar."

"Eh n'apalım," dedi, gülümsemeye çabalayarak, "haydan gelen huya gider, ne dersin Walt?"

"Böyle de denebilir."

Yehudi Usta gülmeye başladı, ama sarsılınca bedeni öyle acıdı ki devam edemedi. Kendini toparlamak için durdu, sonra, durup dururken, gözlerime baktı, "Üç gün sonra New York'ta olacaktık," dedi.

"Geçmişe mazi derler patron. Bir gün sonra Hollywood'da olacağız biz."

Usta hiçbir şey söylemeden baktı bana. Sonra, beklenmedik bir anda, sol elini uzatıp kolumu tuttu. "Her ne isen," dedi sonunda, "benim sayemde. Öyle değil mi Walt?"

"Elbette öyle. Sen beni bulmadan önce ben işe yaramaz serserinin biriydim."

"Benim için de böyle olduğunu bilmeni istiyorum. Ben de her ne isem senin sayende."

Böyle bir söze nasıl karşılık vereceğimi bilemediğimden sustum. Havada tuhaf bir şeyler vardı, bundan böyle nereye gideceğimizi bilemediğimi anladım ansızın. Korktum diyemeyeceğim –en azından şimdilik–, ne var ki midem burulmaya, seğirmeye başlıyordu, bu da atmosfer değişikliklerinin kesin habercisi olmuştu hep. Midemde ne zaman bu danslardan biri başlasa havanın değişeceğini anlardım.

"Tasalanma Walt," diye konuşmaya devam etti Usta, "her şey çözümlenecek."

"Umarım öyle olur. Senin bana bakışın insanı korkutmaya yetiyor zaten."

"Yalnızca düşünüyorum. Her şeyi elimden geldiğince dikkatlice düşünüyorum. Bundan rahatsız olmamalısın."

"Rahatsız değilim. Bana üçkâğıt yapmaya kalkışmadıkça rahatsız etmezsin beni."

"Bana güveniyorsun, değil mi Walt?"

"Elbette güveniyorum."

"Benim için her şeyi yapar mısın?"

"Elbette yaparım, bunu biliyorsun."

"Tamam, şimdi senden istediğim şu: Arabanın içine gir ve torpido gözünden tabancayı al."

"Tabancayı mı? Ne yapacaksın onu? Artık ateş edebileceğim haydut yok ki ortada. Burada bizden ve rüzgârdan başka bir şey yok, rüzgâra da rüzgâr denebilirse."

"Soru sorma. Dediğimi yap, tabancayı alıp getir bana."

Seçeneğim var mıydı? Evet, sanırım vardı. İsteğini yerine getirmeyebilirdim, konu da oracıkta kapanmış olurdu. Ama Usta bana bir talimat vermişti, ona küstahlık edemezdim, öyle bir zamanda edemezdim. Usta tabancayı istemişti, bana düşen de onu getirmekti. Böylece, başka bir şey söylemeden arabanın içine sürünerek girdim, tabancayı aldım.

"Sağ olasın Walt," dedi Usta, bir dakika sonra tabancayı eline verirken. "Sen çok efendi bir çocuksun."

"Dikkatli ol," dedim ona. "Tabanca dolu, başka bir kaza olmasını hiç istemem."

"Gel buraya evlat," dedi, eliyle yanındaki toprağa dokunarak. "Gel yanıma otur da söyleyeceklerimi dinle."

Çoktan pişmanlık duymaya başlamıştım bile. Sesinin tatlı tonu, onu ele veriyordu; yere oturduğumda midem altüst oluyor, içindekiler yemek boruma doğru sırıkla yüksek atlama yapıyorlardı sanki. Usta'nın cildi bembeyazdı. Bıyığında küçük ter taneleri parlıyordu, her yanı ateşten titriyordu. Ama bakışları düzgündü. Ne gücü kalmışsa gözlerine toplamıştı, konuştuğu sürece de gözlerini benden ayırmadı.

"Bak dinle Walt. Berbat bir yerdeyiz ve buradan kurtulmamız gerek. Bunu hemen yapamazsak ikimiz de nalları dikeriz."

"Olabilir. Ama hava biraz soğumadan yola çıkmak pek doğru olmaz."

"Sözümü kesme. Önce diyeceğimi dinle, sonra düşünceni söylersin." Diliyle dudaklarını ıslatmak için bir an sustu, ama öyle az tükürüğü vardı ki bu hareketi pek işe yaramadı. "Ayağa kalkıp buradan uzaklaşmalıyız. Bu kesin; ne kadar beklersek durum o kadar kötüleşir. Sorun şu ki, ben ne ayağa kalkabilirim ne de yürüyebilirim. Ne yapsam olmaz bu. Güneş battığında şimdikinden de bitkin olurum."

"Belki evet, belki hayır."

"Belkisi filan yok bu işin, ufaklık. Burada oturup değerli zamanımızı boşa geçireceğimize sana bir öneride bulunmak istiyorum."

"Ya! Neymiş bu?"

"Ben burada kalacağım, sen kendi başına gideceksin."

"Unut bunu. Senden ayrılmam Usta. Bu sözü uzun bir süre önce vermiştim, tutmaya da kararlıyım."

"Çok hoş duygular bunlar, oğlum, ama böyle yaparsan başın derde girer. Buradan kurtulmalısın, beni yanında sürüklersen başaramazsın bunu. Gerçeklerle yüz yüze gelmelisin. Bu, birlikte geçireceğimiz son gün. Bunu sen de biliyorsun, ben de biliyorum; bunu ne kadar çabuk kabul edersek ikimiz için de o kadar iyi olur."

"Asla olmaz. Bu lafları yutmam ben."

"Beni terk etmek istemiyorsun. Bunu yapmaman gerektiğini düşündüğün için değil, ama benim burada, bu durumda kaldığımı düşünmek sana acı veriyor da ondan. Acı çekmemi istemiyorsun, bunun için minnettarım sana. Dersini iyi öğrendiğini gösteriyor bu. Ama ben sana bir çözüm önereceğim, bunun üzerinde biraz düşünürsen her ikimiz için de en iyi çözüm olduğunu anlayacaksın."

"Nedir bu çözüm?"

"Çok basit. Bu tabancayı al ve şakağıma bir kurşun sık."

“Boşversene Usta. Şakanın sırası değil.”

“Şaka değil Walt. Beni öldür, sonra da yoluna git.”

“Senin başına güneş geçmiş, beynini sulandırmış. Senin omzunda bir kurşun var, hepsi o kadar. Acıtır elbette, ama seni öldürecek değil ya. Doktorlar bu gibi şeyleri tereyağından kıl çeker gibi iyileştirirler.”

“Ben kurşundan söz etmiyorum. Midemdeki kanserden söz ediyorum. Artık bu konuda birbirimizi budala yerine koymamızın anlamı yok. Midem paramparça, mahvolmuş durumda, en fazla altı aylık ömrüm kaldı. Buradan kurtulsam bile işim bitik zaten. Öyleyse neden biz karar vermeyelim ne olacağına? Acılarla, işkenceyle geçecek altı ay: İşte beni bekleyen bu. Öbür dünyayı boylamadan önce seni yeni bir şeye başlatabilmeyi umuyordum, ama böyle olacağını düşünmemiştim. Çok kötü. Birçok şey açısından çok kötü, ne var ki şu anda tetiği çekersen bana büyük bir iyilik etmiş olacaksın Walt. Sana güveniyorum, beni mahcup etmeyeceğini biliyorum.”

“Kes şunu. Böyle konuşmaktan vazgeç Usta. Ne söylediğini bilmiyorsun sen.”

“Ölüm o kadar korkunç bir şey değil Walt. İnsan yolun sonuna gelince gerçekten arzuluyor bunu.”

“Bunu yapmam. Bin yıl yaşasam da yapmam. Ölene kadar yalvarsan da sana elimi kaldırmam ben.”

“Sen yapmazsan ben kendim yapmak zorunda kalacağım. Böylesi çok daha güç olacak, beni bu zahmete sokmayacağını umuyordum.”

“Ulu Tanrım, Usta, indir şu silahı.”

“Üzgünüm Walt. Görmek istemiyorsan şimdi vedalaş benimle.”

“Vedalaşacak filan değilim. O tabancayı indirmedikçe ağzımdan tek sözcük alamazsın.”

Ama o artık beni dinlemiyordu. Gözlerini gözlerimden ayırmadan tabancayı başına dayadı, horozunu ateşe hazır duruma getirdi. Sanki onu durdurmam, elimi uzatıp tabancayı yakalamam için beni kışkırtıyor gibiydi, ama ben yerimden kıpırdayamadım. Oracıkta öylece oturdum ve onu gözledim, hiçbir şey yapmadım.

Eli titriyordu, alnından ter boşanıyordu, ama gözleri hâlâ düzgün ve berrak bakıyordu. “İyi günleri anımsa,” dedi, “sana öğrettiklerimi anımsa.” Sonra bir kez yutkundu, gözlerini kapadı, tetiği çekti.

2. Hz. İsa dönemindeki bir Yahudi din adamı. (Ç.N.)

3. Cardinal beyzbol takımının simgesi. (Ç.N.)

4. Mark Twain’in roman kahramanı. (Ç.N.)

5. Bir tür ufak köpek. (Ç.N.)

6. Kendini aşırı derecede zinde hissetme durumu. (Ç.N.)

7. Yüksek yerde bulunmanın verdiği baş dönmesi ve korku. (Ç.N.)

Üçüncü bölüm

Slim dayımın izini bulmam üç yılımı aldı. Bin günden fazla dolaştım ülkede, o piç kurusunu San Francisco'dan New York'a kadar bütün kentlerde aradım. Ölmeyecek kadar geçimimi sağlayabiliyor, becerebildiğim kadar onu bunu dolandırıyor, otlakçılık ediyordum; zamanla alın yazım olan dilenciliğe geri döndüm. Otostop yapıyor, yürüyor, trene biniyordum. Kapı eşiklerinde, serseri yuvalarında, yoksulların kaldığı evlerde, tarlalarda uyuyordum. Bazı kentlerde şapkamı kaldırıma koyup gelip geçen izlesin diye portakalları havaya atıp tutma numarası yapıyordum. Bazılarında yerleri sildim, çöp kovalarını boşalttım. Kimilerinde de hırsızlık ettim. Lokantaların mutfaklarından yiyecek, otomatik kasalardan para, Woolworth Mağazası'ndaki depolardan çorap ve iç çamaşırı aşırdım, yani elime ne geçerse onu aldım. Ekmek kuyruklarına girdim, Salvation Army'deki[8] vaazlar sırasında horladım. Sokak köşelerinde step dansı yaptım. Yemek parası çıkarabilmek için şarkı söyledim. Bir keresinde, Seattle'daki bir sinemada, kamışımı tutmak isteyen yaşlı bir adamdan on dolar aldım. Bir başka gün, Minneapolis'teki Hennepin Bulvarı'nda, su yolunda yüz dolarlık bir banknot buldum. O üç yıl boyunca, bir düzine değişik yerde bir düzine insan yanıma gelip Harika Çocuk Walt olup olmadığımı sordu. İlk soran beni gafil avlamıştı, ama ondan sonrakilerde yanıtım hazırdı: "Üzgünüm, dostum," diyordum, "bu adı hiç duymadım. Beni birisiyle karıştırıyor olmalısınız." Onlar ısrara başlayamadan kasketimin kenarına parmağımla dokunup selam veriyor, kalabalığın arasına karışıyordum.

Dayımın izini bulduğumda on sekizime geliyordum. Boyum uzayacağı kadar uzamış, 1,54 metreye ulaşmıştı; Roosevelt başkan seçileli iki ay olmuştu. İçki kaçakçıları hâlâ iş yapıyorlardı, ama içki yasağı can çekişmekte olduğundan ellerindeki son malları satıyor, başka dalavereli yatırım yolları arıyorlardı. İşte dayımı böyle buldum. Hoover'ın gideceğini

anlar anlamaz, önüme gelen her içki kaçakçısının kapısını çalmaya başlamıştım. Slim, yasadışı içki satışı gibi batakçı işlere girişecek türde biriydi; birisinden bir iş istemişse, alıştığı yerlerde iş aramış olma olasılığı çok yüksekti. Bu savım, Doğu ve Batı kıyılarını devre dışı bırakıyordu. Zaten o taraflarda yeterince zaman yitirmiştim, böylece bütün dikkatimi Slim'in eskiden girip çıktığı yerlerde topladım. Saint Louis, Kansas City ya da Omaha'da hiçbir şey bulamayınca, Orta Batı'nın, Milwaukee'nin, Cincinnati'nin, Minneapolis'in, Chicago'nun, Detroit'in daha geniş alanlarını taramaya başladım. Detroit'ten Chicago'ya döndüm, oraya daha önce yaptığım üç ziyarette herhangi bir ize rastlamamış olsam da dördüncü ziyarette şansım döndü. Üç sayısının uğuru filan yokmuş. Üç atış yapıp oyun dışı kalabiliyorsun, ama dördüncü topu attığında işin rast gidebiliyor; 1933 yılının Ocak ayında Chicago'ya döndüğümde en sonunda gol olacak bir vuruş yakaladım. Bulduğum iz beni İllinois'te Rockford'a götürdü; Chicago'dan yalnızca seksen mil uzaktaydı burası, işte Slim'i orada buldum: sabahın üçünde bir ambarda oturmuş, gümrüğe kaçak gelen iki yüz kutu Kanada viskisinin başında nöbet tutuyordu.

Onu oracıkta vurmak çok kolay olurdu. Cebimde dolu bir tabanca vardı, bu tabancanın üç yıl önce Usta'nın kullandığı tabanca olduğu düşünülürse o silahı şimdi Slim'in üstüne çevirmenin adil bir yanı olacaktı. Ama benim kafamda başka tasarılar vardı, bunları o kadar uzun zamandır pişiriyordum ki, şimdi heyecana kapılıp başka türlü davranacak değildim. Slim'i öldürüvermek yetmezdi bana. Kendisini öldürenin kim olduğunu bilmeliydi, onun ölmesine izin vermeden önce ölümünü biraz yaşamasını istiyordum. Doğruya doğru, intikam tatlıdır, yoksa ne diye intikam almaya uğraşacaktım ki! Pastacı dükkânına girdiğime göre tabak tabak tatlıyı mideme indirmekti amacım.

Planım oldukça karmaşıktı. Geçmişin anılarına bulanmıştı, Aesop'un Cibola'daki çiftlikte bana okuduğu kitaplar olmasaydı bu planı asla tasarlayamazdım. Kitaplardan biri, yıpranmış mavi bir kapağı olan kocaman bir ciltli kitap, Kral Arthur'dan ve Yuvarlak Masa Şövalyelerinden söz ediyordu. Adaşım Sir Walter dışında, o zırhlı çocukların hepsi benim en sevdiğim kahramanlardı, en çok o kitabın okunmasını isterdim. Ne zaman yanımda birinin olmasına gereksinim duysam (yaralarımı sarması için, ya da Usta'yla didiştiğim zaman keyfim kaçık olduğunda) Aesop çalışmasına ara verir, yukarı çıkıp yanımda otururdu; kara büyü ve serüven dolu o

masalları dinlemenin beni nasıl rahatlattığını asla unutmadım. Dünyada yapayalnız kaldığım bugünlerde o masallar sık sık aklıma gelmeye başlamıştı. Kendi kendime araştırma yapıyordum ne de olsa. Kendime ait "Kutsal Kâse"yi[9] arıyordum; araştırmaya başlamamın üzerinden bir yıl kadar geçmişti ki tuhaf bir şey olmaya başladı: masaldaki kap gerçek bir kap olmaya başladı. "Kap'tan iç, sana hayat versin." Ne var ki benim aradığım hayat ancak dayımın ölümüyle başlayabilirdi. Benim "Kutsal Kâse"m buydu işte, onu bulana kadar gerçek yaşamıma kavuşamayacaktım. "Kap'tan iç, sana ölüm versin." Yavaş yavaş bir kap ötekine dönüştü; oradan oraya dolaşırken, dayımı nasıl öldüreceğim ağır ağır biçimlendi zihnimde. Planım son biçimini aldığında Nebraska, Lincoln'deydim, –St. Olaf Luther Aşevi'nde bir kâse çorbanın üstüne eğilmiştim–, ondan sonra ne yapacağım konusunda hiç kuşkum kalmadı. Bir kaba striknin dolduracak, o piç kurusuna içirtecektim. Gözümün önünde canlanan tablo buydu, o günden sonra da hiç silinmedi. Kafasına tabanca dayayacak, kendi ölümünü yudumlatacaktım ona.

Böylece Illinois, Rockford'da, o soğuk, ıssız depoda arkasından gizlice yaklaştım dayıma. Son üç saati üst üste yığılmış tahta kutuların arkasında yere çömelmiş olarak geçirmiş, Slim'in uykusunun gelip başının önüne düşmesini beklemiştim, beklediğim an da gelmişti işte. Bu anın gelmesini kaç yıldır beklediğim düşünülürse, serinkanlılığım beni şaşırtıyordu.

"Merhabalar dayıcık," dedim, kulağının içine fısıltıyla, "görüşmeyeli çok oldu."

Tabancayı başının arkasına dayamıştım, ama durumu iyice anlasın diye tabancanın horozunu başparmağımla kaldırdım. Slim'in oturduğu masanın üstünde kırk mumluk çıplak bir ampul sallanıyordu, gece bekçiliğine ilişkin bütün araç gereç masanın üzerine yayılmıştı: bir kahve termosu, bir içki şişesi, bir içki kadehi, pazar gününün eğlence dergileri ve otuz sekizlik bir tabanca.

"Walt?" dedi. "Sen misin Walt?"

"Etiyle kanıyla benim, dostum. En sevdiğin yeğenin."

"Hiçbir şey duymadım. Arkamdan gizlice yaklaşmayı nasıl becerdin?"

"Ellerini masanın üzerine koy, sakın arkanı dönme. Elini tabancaya atarsan kendini ölmüş bil. Anladın mı?"

Sinirli sinirli güldü kısaca. "Tamam, anladım."

“Eski günlerdeki gibi, ha? Birimiz koltukta oturuyor, ötekimiz ona tabancasını doğrultmuş. Aile geleneğine bağlı kalmamdan hoşlanacağını biliyordum.”

“Böyle davranmana hiç gerek yok Walt.”

“Kapa çeneni. Yalvarmaya kalkarsan düşünmeden zımbalarım seni.”

“Ulu Tanrım! Bırak da soluk alayım biraz.”

Başının arkasından havayı kokladım. “Bu koku da ne dayıcık? Henüz donuna işemedin, değil mi? Ben senin dayanıklı olduğunu sanırdım. Bütün bu yıllar boyunca orada burada dolaşırken senin nasıl dayanıklı bir adam olduğunu anımsadım hep.”

“Aklını kaçırmışsın sen. Ben hiçbir şey yapmadım.”

“Bana kalırsa bu koku bok kokusu. Yoksa yalnızca korku mu? Sen korkunca böyle mi kokarsın Eddie çocuk?”

Tabanca sol elimdeydi, sağ elimde bir çanta tutuyordum. Slim’in konuşmasını sürdürmesine olanak vermeden –zaten sinirimi bozmaya başlamıştı bu konuşma– çantayı başının üstünden aşırdım, masanın üzerine, Slim’in önüne attım. “Aç şunu,” dedim. O, çantanın fermuarını açarken ben masanın yan tarafına geçtim, onun tabancasını alıp cebime attım. Sonra, tabancamı onun başından ağır ağır çektim, yürümeye devam ettim, tam karşısına gelince durdum. Slim elini çantaya sokup içindekileri boşaltırken ben tabancayı yüzüne çevrili tutuyordum. Önce, zehirli süt dolu olan kapaklı kavanozu çıkarttı, sonra da gümüş ayin kadehini. O kadehi iki yıl önce Cleveland’daki bir rehinciden yürütmüştüm, o günden beri de yanımda taşıyordum. Saf gümüş değildi –gümüş kaplamaydı– ama üzerine at sırtında insan figürleri oyulmuştu; o gece iyice parlatana kadar ovmuştum kadehi. Kadehle kavanoz masanın üzerinde yan yana dizilince daha geniş açıdan göreyim diye biraz geri çekildim. Gösteri başlamak üzereydi, en ufak bir şeyi bile kaçırmak istemiyordum.

Slim yaşlı görünüyordu gözüme, koca dağlar kadar yaşlı. Onu son gördüğümden bu yana sanki yirmi yıl yaşlanmıştı, gözlerinde öylesine incinmiş, öylesine acı ve şaşkınlık dolu bir ifade vardı ki benim yerimde başkası olsa ona acıyabilirdi. Ama ben hiçbir şey hissetmiyordum. Onun ölmesini istiyordum; onun suratına bakarken, o suratta en ufak bir insanlık ya da iyilik işareti ararken bile onu öldürmek düşüncesiyle yanıp tutuşuyordum.

“Bunlar da ne?” diye sordu.

“Kokteyl saati. Kendine sert bir içki dolduracaksın amigo, sonra da benim sağlığıma içeceksin.”

“Süte benziyor bu.”

“Yüzde yüz süt – ve biraz fazlası. Doğrudan inek Bessie’nin memelerinden.”

“Sütü çocuklar içer. Bu pisliğin tadı beni deli eder.”

“Sana iyi gelir. Kemiklerin güçlenir, yüzüne renk gelir. Bu kadar yaşlı göründüğüne bakılırsa dayıcık, gençlik pınarından yudumlaman pek fena bir fikir değil bence. İnan bana, mucizeler yaratacaktır. O sıvıdan birkaç yudum alınca şimdi olduğundan bir gün bile yaşlı görünmeyeceksin.”

“Sütü kaba boşaltmamı istiyorsun. Bunu mu söylemek istiyorsun?”

“Sütü kaba boşalt, kabı havaya kaldır ve ‘Çok yaşa Walt!’ de, sonra da içmeye başla. Hepsini iç. Son damlasına kadar iç.”

“Sonra ne olacak?”

“Hiçbir şey olmayacak. Dünyaya büyük bir iyilikte bulunacaksın Slim, Tanrı da seni ödüllendirecek.”

“Bu süt zehirli, öyle değil mi?”

“Belki öyle, belki değil. Bunu öğrenmenin tek bir yolu var.”

“Lanet olsun. Bunu içeceğimi düşünüyorsan aklını kaçırmışsın demektir.”

“İçmezsen kafana kurşunu yersin. İçersen belki bir şansın olabilir.”

“Ne demezsin. Masal mı anlatıyorsun bana?”

“Bilinmez. Belki de yalnızca seni korkutmak için yapıyorumdur. Belki de iş görüşmeye başlamadan önce seninle kadeh kaldırmak istiyorumdur.”

“İş mi? Ne işi?”

“Geçmiş iş, şimdiki iş. Belki de gelecekteki iş. Meteliksizim Slim, çalışmam gerek. Belki de senden yardım istemeye gelmişimdir.”

“Tabii ya, iş bulmanda yardımcı olurum sana. Ama bunu yapmam için süt içmem gerekmez. İstersen yarın sabah erkenden Bingo ile konuşurum.”

“İyi. Bunu isterim senden. Ama önce D vitaminimizi içeceğiz.” Öne doğru bir adım attım, masanın kıyısında durdum, tabancamı uzatıp çenesinin altını dürttüm – başı geriye savrulacak kadar sertçe ittim. “Hem de şimdi içeceğiz.”

Slim’in elleri titremeye başlamıştı, ama kavanozun kapağını çevirip açtı. “Dökme sakın,” dedim, sütü kadehe boşaltmaya başladığında. “Bir tek damlasını bile dökersen tetiği çekerim.” Beyaz sıvı, bir kaptan ötekine aktı,

masaya bir damla bile dökülmedi. "İyi," dedim, "çok iyi. Şimdi kadehi kaldır ve söylemen gerekeni söyle."

"Çok yaşa Walt!"

Pis herif boncuk boncuk ter döküyordu. Kadehi dudaklarına kaldırırken ben de ondan çıkan bütün o kötü kokuyu içime çektim, kendisini nelerin beklediğini bildiği için mutluydum, hem de ne mutlu! Gözlerini dehşet bürüdüğünü gördüm, birden ben de onunla birlikte titremeye başladım. Utançtan ya da pişmanlıktan değil ama – sevinçten.

"İndir şunu midene, orospu çocuğu," dedim. "Boğazını aç ve glug-glug-gluglara başla."

Gözlerini kapadı, ilaç içmek üzere olan bir çocuk gibi burnunu tuttu, içmeye başladı. İçse de sonu gelmişti, içmese de, ama hiç değilse bir umut kırıntısı sunmuştum ona. Sütü tabancaya yeğlemişti. Tabanca insanı kesinlikle öldürürdü, ama süt konusunda belki de yalnızca kızdırıyordum onu. Hem kızdırıyor olmasam bile, belki şansı rast gider ve zehirlense de kurtulurdu. İnsanın elinde yalnızca bir tek fırsat olunca o fırsattan yararlanır, çok çok uzak bir olasılık bile olsa. Böylece Slim burnunu tuttu, içmeye başladı; onun hakkındaki duygularım ne olursa olsun, o can sıkıcı herifin hakkını yememeliyim: Uslu çocuklar gibi içti ilacını. Bir doz hintyağı içer gibi yudumladı ölümünü. İçerken biraz gözyaşı döktüyse de, her yudumun arkasından ağzını soluk almak için açıp sızlandıysa da, sütü sonuna kadar uslu uslu içti.

Zehrin etkisini göstermesini bekledim; Slim'in yüzünde çektiği sıkıntının işaretlerini görmeyi beklerken orada kukla gibi durdum. Saniyeler geçiyor, ama piç kurusu yere devrilmiyordu. Bense sonucun gecikmeden geleceğini sanmıştım –bir iki yudumdan sonra ölüvereceğini– ama süt, zehrin etkisini azaltmış olmalıydı; dayım boş kadehi masaya çarptığında ben nerede hata yaptığımı anlamaya çalışıyordum.

"Lanet olsun," dedi. "Lanet olsun, seni kahpenin oğlu, blöfçü herif."

Yüzümdeki şaşkınlığı görmüş olmalıydı. Bir fili öldürmeye yetecek kadar striknin içmişti, ama işte ayağa kalkıyor, sandalyesini kenara itiyor, Rus ruletinde kazanmış bir cin gibi sırıtıyordu karşımda. "Olduğun yerde kal," dedim, tabancamla işaret ederek. "Kalmazsan pişman olursun."

Yanıt olarak gülmeye başladı Slim. "Bunu göze alacak yürek nerde sende, götümün kenarı!"

Haklıydı da. Arkasını döndü, uzaklaşmaya başladı, tabancayı ateşlemeyi beceremedim. Sırtını dönüp hedef olmuştu bana, bense orada durmuş ona bakıyordum, öyle sarsılmıştım ki tetiği çekemiyordum. Bir adım attı, sonra bir adım daha attı, deponun gölgelerine karışıp gözden yitmeye başladı. Alaycı, çılgın kahkahasının duvarlarda yansıdığını duydum, artık buna katlanamayacağımı, onu sonsuza kadar elimden kaçırdığımı düşünürken, zehir etkisini gösterdi. O zamana kadar yirmi otuz adım atmıştı, ama daha ileri gidemedi, yani sonunda gülen ben oldum. Ansızın gırtlağından yükselen boğuk hırıltıyı duydum, yere düşen bedeninin gümbürtüsünü duydum; karanlıkta tökezleyerek ilerleyip onu bulduğumda çoktan ölmüştü.

Yine de hiçbir şeyi şansa bırakmak istemedim, daha iyi görebilmek için cesedin yakasından yakaladım, çimento zeminin üzerinde yüzüstü ışığın altına sürükledim. Masaya bir metre kala durdum, başına bir kurşun sıktım, tam o sırada arkamdan bir ses geldi.

“Tamam ulan,” dedi ses, “tabancanı yere at ve ellerini havaya kaldır.”

Tabancayı bıraktım, ellerimi havaya kaldırdım ve sonra ağır ağır arkama dönüp yabancının yüzüne baktım. Pek özel biri gibi gelmedi bana: Otuzlu yaşların sonlarında ya da kırklı yaşların başlarında, pek kolay tanımlanamayacak türden biriydi. Üzerinde mavi tebeşir çizgili şık bir takım elbise, pahalı siyah ayakkabılar vardı, ön cebinde de şeftali rengi bir mendil duruyordu. Önce onun daha yaşlı biri olduğunu düşündüm, ama bunun nedeni saçlarının kırlaşmış olmasıydı. Yüzüne iyice baktığınızda yaşlı olmadığını anlayıveriyordunuz.

“Az önce adamlarımdan birinin işini bitirdin,” dedi. “Bunu yapmaman gerekirdi çocuğum. Genç olman umurumda değil. Böyle bir şey yapan cezasını çeker.”

“Evet, haklısınız,” dedim, “piç kurusunu öldürdüm. Bunu hak etmişti, ben de işini gördüm. Haşarata böyle yapılır bayım. Evinizi istila ederlerse canlarına okursunuz. İsterseniz vurun beni, umurumda bile değil. Yapmam gerekeni yaptım, önemli olan bu. Şu anda ölsem bile mutlu olarak ölürüm en azından.”

Adamın kaşları bir milim kadar kalktı, sonra orada bir an için şaşkınlıkla titreşti. Kısa söylevim onu gafil avlamıştı, nasıl bir tepki vereceğini bilemiyordu. Birkaç saniye düşündükten sonra işi eğlenceli

yanından ele almaya karar vermiş gibi göründü. “Demek şimdi ölmek istiyorsun,” dedi. “Öyle mi?”

“Böyle demedim. Elinde tabanca tutan sizsiniz, ben değil. Tetiği çekmek isterseniz buna engel olacak gücüm pek yok.”

“Ya ateş etmezsem? O zaman seni ne yapmam gerek?”

“Eh, az önce adamlarınızdan birini yitirdiğinize göre, onun yerini alacak birini işe almayı düşünebilirsiniz. Slim’in ne kadar zamandır bordronuzda olduğunu bilmiyorum, ama onun ne denli ciğeri beş para etmez bir pislik olduğunu anlayabilmeniz için yeterince zamanınız olmuştur. Bunu bilmiyor olsaydınız ben şimdi karşınızda duruyor olmazdım, öyle değil mi? Kalbime bir kurşun yemiş olarak yerde yatıyor olurdum.”

“Slim kusursuz biri değildi. Bunu seninle tartışacak değilim.”

“Onun ölmesi sizin için bir kayıp değil bayım. Bu işteki kazancınızı ve kaybınızı kıyaslayın, onsuz daha rahat edeceğinizi göreceksiniz. Slim gibi ciğeri beş para etmez bir serseri için ne diye üzülesiniz? O sizin için ne yaptıysa ben daha iyisini yaparım. Söz veriyorum.”

“Ne biçim çene var sende, ufaklık.”

“Şu son üç yılda başımdan öyle şeyler geçti ki elimde çenemden başka bir şey kalmadı sayılır.”

“Peki ya adın? Hâlâ bir adın var değil mi?”

“Walt.”

“Walt ne?”

“Walt Rawley, efendim.”

“Benim kim olduğumu biliyor musun Walt?”

“Hayır efendim, en ufak bir fikrim yok.”

“Adım Bingo Walsh. Hiç duymuş muydun?”

“Elbette, duydum adınızı. Siz Bay Chicago’sunuz. Boss O’Malley’in sağ kolusunuz. Siz kralsınız Bingo, sallayıp oynatarak tekerleği hareket ettiren, her şeyi döndüren kişisiniz.”

Onu böyle göklere çıkarmam karşısında ister istemez gülümsedi. İki numara bir adama, bir numara olduğunu söylerseniz zevkten dört köşe olur tabii. Elindeki tabancayı hâlâ yere indirmediği için onun hakkında hoş olmayan sözler söyleyecek durumda değildim zaten. Hayatta kalmamı sağlayacaksa orada durup sonsuza kadar yağcılık yapmaya hazırdım.

“Tamam Walt,” dedi. “Bir deneyelim. İki üç ay deneriz, bakalım nasıl gidecek. Birbirimizi tanımamız için bir tür deneme süresi bu. Ama o güne kadar bir sonuç alamazsam işin biter. Uzun bir yolculuğa gönderirim.”

“Az önce Slim’in gittiği yere gönderirsiniz herhalde.”

“Evet, önerdiğim anlaşma böyle. İster kabul et, ister etme, çocuk.”

“Adil bir anlaşmaya benziyor. İşi sürdüremezsem kafamı baltayla uçurabilirsiniz. Evet, bunu kabul edebilirim. Hem neden olmasın? Eğer sizin istediğiniz gibi biri olamazsam, Bingo, yaşamanın ne anlamı kalır ki!”

İşte yeni mesleğime böyle başladım. Bingo bana işi gösterdi ve her şeyi öğretti, yavaş yavaş onun adamı oldum. İki aylık deneme süresi benim için bir güç denemesiydi, ama süre sona erdiğinde hâlâ tek parçaydım, o günden sonra da işe iyice ısındım. O’Malley, Cook County’deki en büyük kuruluşlardan birine sahipti, Bingo da işi yürütmekle sorumluydu. Kumarhaneler, yasadışı piyango, genelevler, koruma ekipleri, kumar makineleri – Bingo bütün bu işletmeleri sıkı bir denetimde tutuyordu, yalnızca patrona sorumluydu. Onunla tanıştığımda karışık bir dönemdi, bir geçiş ve yeni fırsatlar dönemiydi, yıl sona erdiğinde Bingo, Orta Batı’daki en zeki yeteneklerden biri olarak yerini sağlama almıştı. Kılavuzum o olduğu için şanslıydım. Bingo beni kanatları altına aldı, ben de gözlerimi açtım, o ne diyorsa dinledim, böylece bütün hayatım değişti. Umutsuzluk içinde ve aç geçirdiğim üç yıldan sonra artık midemde yemek, cebimde para, sırtımda doğru dürüst giysiler vardı. Yeniden işimi doğrultmuştum, Bingo’nun adamı olduğum için de hangi kapıyı çalsam açılıyordu.

İşe ayak oğlanı olarak başladım, Bingo’nun ufak tefek işlerini yapıyor, sağa sola koşuyordum. Sigarasını yakıyor, elbiselerini temizleyiciye götürüyordum; kız arkadaşlarına çiçek alıyor, arabasının jant kapaklarını parlatıyordum; hevesli bir köpek gibi emirlerini bekliyordum. Aşağılayıcı gibi gelebilir kulağa, ama uşaklık yapmak ağırıma gitmiyordu. Sıramın geleceğini biliyordum, o arada da beni yanına almış olduğu için şükran duyuyordum ona. Ne de olsa Buhran yıllarıydı, benim gibi biri başka nerede bundan iyisini bulabilirdi? Ne eğitimim vardı ne herhangi bir becerim ne de çoktan sona ermiş bir meslekten başka bir deneyimim, bu yüzden gururu bir kenara bıraktım, bana söyleneni yaptım. Hayatımı kazanmam için başkasının pabucunu yalamam gerekiyorsa yalardım, o yöredeki en iyi

pabuç yalayıcı olurdum. Bingo'nun anlattığı öyküleri dinlemekten, yaptığı şakalara gülmekten ne çıkardı? Adam kötü anlatmıyordu öykülerini, aslına bakarsanız, isterse pekâlâ da güldürebiliyordu insanı.

Ona olan sadakatimi kanıtladıktan sonra artık beni engellemedi. İlkbahar geldiğinde artık basamakları tırmanmaya başlamıştım, o günden sonra tek sorun, bir sonraki basamağa ne zaman ulaşacağımdı. Bingo yanıma Stutters Grogan adında bir boksör eskisi verdi, ikimiz birlikte barları, lokantaları ve şekercileri dolaşıp O'Malley'in haftalık rüşvetini toplamaya başladık. Adından da anlaşılacağı gibi *Stutters*[10] pek konuşkan biri değildi, ama ben sözcükleri kullanmakta ustaydım; karşımıza ne zaman ödemesini savsaklayan ya da hiç yerine getirmeyen biri çıksa, ödemesini yapmayan müşterilerin başına neler geldiğini öyle canlı bir tablo çizerek anlatıyordum ki ortağımın yumruklarını kullanmasına pek gerek kalmıyordu. Yararlı bir araçtı o, ya bu ya o türden gösterilere kalkışınca onun yanımda olması iyi oluyordu, ama ben onun yardımına gerek kalmadan uzlaşmazlıkları çözümleyebilmemle övünüyordum. Sonunda başarılarım Bingo'nun kulağına gitti, beni terfi ettirip Güney yakasında piyango işine verdi.

Stutters'la birlikte iyi iş çıkarmıştık, ama ben kendi başıma kalmayı yeğliyordum; bunu izleyen altı ay boyunca siyahların oturduğu bir düzine değişik semtin kaldırımlarını arşınladım, sürekli müşterilerim üç beş papel daha kazanma şansına kavuşmak için ceplerinden para çıkarırlarken onların dostluğunu kazandım. Köşedeki gazete satıcısı çocuktan kilisedeki zangoca kadar herkesin kendine özgü bir yöntemi vardı, kullandıkları şifreleri anlatırlarken insanları dinlemek hoşuma gidiyordu. Sayı bulabilecekleri her şeye başvuruyorlardı: Doğum günlerinden ve düşlerden, beyzbol vuruşlarından ve patates fiyatlarından, kaldırımdaki çatlaklardan, araba plakalarından, çamaşırhane listelerinden, bir önceki pazar günü duaya katılanların sayısından yararlanıyorlardı. Kazanma şansı hemen hemen sıfırdı, bu yüzden kaybettiklerinde beni suçlamıyorlardı, ama ender de olsa biri kazandığında beni şans meleği gibi görüyorlardı. Şans Mangırı Kontu oluyordum, para babası Bolluk Dükü oluyordum, paraları kendilerine teslim ederken insanların yüzünü gözlemekten hoşlanıyordum. Toptan bakıldığında hoş bir işti benimkisi, Bingo beni yeniden terfi ettirdiğinde neredeyse üzüldüm işimden ayrıldığıma.

Piyangodan kumarhaneye terfi etmiştim, 1936 yılı geldiğinde Locust Sokağı'ndaki bir bahis salonunun yöneticisi olmuştum. Burası bir kuru temizleyicinin arka odasına gizlenmiş, sigara dumanı içinde derli toplu bir yerdi. Müşteriler buruşuk gömlekleri ve pantolonlarıyla geliyorlar, bunları girişteki tezgâha bırakıyorlar, sonra askıdaki giysilerin arasından kendilerine yol açıp arkadaki gizli odaya geçiyorlardı. Hemen hemen oraya her giren temizleyiciye götürüldüm diye bir şaka yapıyordu. Benim altımda çalışan adamların sürekli yaptıkları bir şakaydı bu, çok geçmeden belli bir günde kaç kişinin bu şakayı yapacağı konusunda bahse tutuşur olduk. Muhasebecim Waldo McNair bir gün şöyle demişti: "Dünyada, hem ceplerinizi hem de pantolonunuzu temizleyen başka bir yer yoktur. Paraları içkiye yatırsanız da gömleğiniz sizde kalır."

Benny'nin kuru temizleyicisinin arkasındaki o odada iyi iş çevirdim. Gelen giden çoktu, ama orayı tertemiz tutması için ufak bir çocuk tuttum, sigara izmaritlerinin küllük yerine döşemeye atılmamasına da göz kulak oldum. Ülkedeki bütün eğlence yerlerindeki kayıt makinelerine bağlı ve modern donanımın son aşaması olan şeritli kayıt makinelerim vardı; polislere ait yarım düzine emekli sandığına düzenli olarak bağışta bulunarak polisleri de kendimden uzak tutmayı başarmıştım. Yirmi bir yaşındaydım, neresinden bakarsanız bakın, rahatım yerindeydi. Featherstone Oteli'nin güzel bir odasında kalıyordum, bir İtalyan terzinin bana yarı fiyatına ısmarlama diktiği elbiselerle dolu bir gardırobum vardı, hangi öğle sonrası istersem isteyeyim Wrigley'de boy gösterebilir ve oyun oynayabilirdim. Bunlar yeterince hoştu, ama bundan da iyisi kadınlar vardı, hem de çok kadın; kamışımın, görebildiği kadar iş görmesini sağlıyordum. Yedi yıl önce Philadelphia'da yüz yüze kaldığım o korkunç karardan sonra hayalarım aşırı değerlenmişti gözümde. Onları feda ederek üne ve paraya kavuşma girişiminden vazgeçmiştim, artık ortada Harika Çocuk Walt da olmadığından seçimimi haklı çıkaracak tek şeyin hayalarımı olabildiğince sık kullanmak olduğuna karar vermiştim. Chicago'ya geldiğimde bakir değildim, ne var ki Bingo'nun yanına girene ve aklıma gelen her külotun içine girecek parayı bulana kadar bir kamış adamı olarak pek parlak bir meslek yaşamım olmamıştı. Bakirliğimi Batı Pennsylvania'nın bir yerlerinde, Velma Childe adındaki bir köylü kızında bozmuştum, ama bu oldukça basit kalan bir çaba olmuştu: Soğuk bir ahırda, giysilerimizi çıkarmadan birbirimizi mıncıklamıştık, oramızı buramızı elleyip bir şey

becermeye çalışırken yüzümüz gözümüz tükürük içinde kalmış, neyin nereye geleceğini tam olarak bilememiştik. Birkaç ay sonra, Minneapolis'te bulduğum yüz dolarlığın sayesinde fahişelerle iki ya da üç deneyimim olmuştu, ama Hogtown'ın sokaklarına düştüğümde ne derseniz deyin ben hâlâ acemi rütbesindeydim. Yeni yaşamıma alışır alışmaz yitirdiğim onca zamanı kapamak için elimden geleni yaptım.

İşte böyle oldu her şey. Kendime örgütte bir yer edindim, kötü adamlarla yolumu birleştirdim diye de vicdanımda en küçük bir sızı duymadım. Kendimi onlardan biri olarak görüyor, düşüncelerine katılıyordum; geçmişim hakkında hiç kimseye bir tek söz etmedim: ne Bingo'ya ne yattığım kızlara ne de başka birine. Eski günleri aklıma getirmediğim sürece bir geleceğim var diye kendimi kandırabiliyordum. Geçmişi düşünmek bana çok acı veriyordu, bu yüzden gözlerimi ileriye dikmiştim; ileriye doğru attığım her adım, beni Yehudi Usta'nın yanındayken taşıdığım kişilikten uzaklaştırıyordu. En iyi yanım Usta'yla birlikte California çölünde toprak altında kalmıştı. Usta'yı orada Spinoza'sıyla, Harika Çocuk Walt'tan söz eden gazete kesiklerini biriktirdiği defterle ve içinde kopuk parmak parçamın bulunduğu kolyeyle birlikte gömmüştüm; her gece düşümde oraya geri dönsem de gündüzleri onu düşünmek beni çılgına çeviriyordu. Slim'i öldürmekle öcümü almış olmalıydım, ama uzun vadede bunun hiçbir yararı olmamıştı. Yaptığıma pişman değildim, ne var ki Yehudi Usta' yı geri getirmemişti bu, dünyadaki bütün Bingolar bir araya gelseler yine de onun yerini tutamazlardı. Hayatta ilerliyormuş gibi, adam olmuşum gibi Chicago sokaklarında caka satarak dolaşıyordum, ama bütün bu görüntünün altında bir hiçtim ben. Usta, yanımda olmadan bir hiçtim, hiçbir yere de gidiyor değildim.

Çok geç olmadan kendimi bu durumdan çekip çıkarmam için bir fırsat geçti elime, batağa iyice batmadan kaçmak için bir tek şansım oldu, ancak bu fırsat kucağıma düştüğünde elimi uzatıp yakalayamayacak kadar kördüm. Bu dediğim, 1936 yılının Ekim ayında oldu, o güne kadar öyle bir şişinir olmuştum ki, bu balon hiç patlamayacakmış sanıyordum. Bir öğleden sonra özel bir işim için kuru temizleyiciden dışarı çıkmıştım: Brower'ın berber dükkânında tıraş olup saçımı kestirecek, Wabash Bulvarı'ndaki Lemmele'de öğle yemeği yiyecek, sonra da Dixie Sinclair adında bir dansçı kızla biraz oynaşmak için Royal Park Oteli'ne gidecektim. Kızla saat iki otuzda 409 numaralı süitte buluşacaktım, bunu düşünmek bile

pantolonumun önünün kabarmasına yetiyordu. Ne var ki Lemmele'nin kapısına varmama altı yedi metre kalmıştı ki, tam köşeyi dönmüş, yemek yiyeceğim yere girmek üzereydim ki başımı kaldırmamla dünyada görmek istediğim son kişiyi karşımda bulmam bir oldu. Oracıkta çakılı kaldım. Bayan Witherspoon elleri kolları paketlerle dolu, her zamanki gibi hoş görünümlü, bakımlı olarak sanki saatte iki yüz kilometre hızla bir taksiye doğru koşuyordu. Oracıkta kalakaldım, boğazıma bir yumru tıkanmıştı, bir şey söylememe fırsat kalmadan Bayan Witherspoon başını kaldırdı, bakışlarını benim olduğum yöne çevirdi ve donakaldı. Gülümsedim. Ağzım kulaklarıma vararak sırıttım ve sonra, karşılarındaki durumun ne demek olduğunu sonradan kavrayanların en müthiş örneğini gördüm karşımda. Bayan Witherspoon' un ağzı gerçekten bir karış açık kaldı, elindeki paketler kayıp yere düştü, kaldırıma dağıldı, bir saniye sonra bana sımsıkı sarılmış, yeni tıraşlı yüzümü dudak boyası içinde bırakıyordu.

“İşte buldum seni, seni alçak,” diyerek beni sıktıkça sıktı. “İşte elimdesin, seni kaypak kahpenin oğlu. Nerelerdeydin bakalım ufaklık?”

“Şurada, burada,” dedim. “Sağda solda. Değişik yerlerde işte, bilirsiniz. Harika görünüyorsunuz Bayan Witherspoon. Gerçekten. Yoksa size Bayan Cox mu demeliyim? Şimdi adınız bu, öyle değil mi? Bayan Orville Cox.”

Beni iyice görebilmek için geri çekildi, bir kol boyu uzağımdan baktı, yüzüne kocaman bir gülümseme yayıldı. “Hâlâ Witherspoon'um tatlım. Mihrabın önüne kadar gittim, ama sıra ‘evet, kabul ediyorum’ demeye gelince sözcüklerim boğazımda takılı kaldı. İstiyorum'lar istemiyorum'a dönüştü, böylece yedi yıl sonra hâlâ bekâr bir kızım, bundan da gurur duyuyorum.”

“Sizin için sevindim. Cox denen adamın uygun biri olmadığını biliyordum.”

“Aldığım armağan olmasaydı belki de şimdi evli olurdum onunla. Billy Bigelow, o paketi Cod Burnu'ndan getirdiğinde içine bir göz atmadan duramadım. Gelinler gelen armağanları düğünden önce açmazlar, ama bu armağanın özel bir yeri vardı, paketi açtığımda bu düğünün artık olamayacağını anlamıştım.”

“Kutuda ne vardı?”

“Bildiğini sanıyordum.”

“Ona sorma fırsatım olmadı hiç.”

“Bana bir küre yollamıştı. Bir dünya küresi.”

“Bir küre mi? Kürenin nesi özel?”

“Özel olan armağan değildi Walt. Armağanın yanındaki nottu.”

“O notu da görmedim ben.”

“Bütün not tek bir cümleydi. ‘Nereye gidersen git, senin yanında olacağım.’ Bu sözleri okur okumaz yıkılıp kaldım. Dünyada benim için bir tek erkek vardı tatlım! Ona sahip olamayacaksam yedeklerle ya da beş para etmez taklitleriyle oyalanmak bana göre değildi.”

Kalabalık yanımızdan gelip geçerken Bayan Witherspoon notun anısına dalarak orada durdu. Rüzgâr yeşil çuha şapkasının kenarına çarpıyordu, biraz sonra gözlerine yaşlar doldu. Gözyaşlarına boğulmadan yere eğildim, paketlerini topladım. “İçeri gelin Bayan W.,” dedim. “Size öğle yemeği ısmarlayayım, sonra bir şişe *Chianti*[11] ısmarlar, kafaları çekeriz.”

Kapıda şef garsonun eline bir onluk sıkıştırdım, bize gözlerden uzak bir masa göstermesini istedim. Omuzlarını silkti, bütün özel masaların dolu olduğunu söyledi, bunun üzerine bir onluk daha çıkardım cüzdanımdan. Bu durum, beklenmedik bir yer iptalinin doğmasına yol açtı, aradan bir dakika bile geçmeden şef garsonun adamlarından biri bizi lokantanın içinden geçirerek arkaya, oturanları öteki müşterilerden ayıran kırmızı kadife perdeleri olan ve masada mum yanan rahat bir bölmeye götürdü. O gün Bayan Witherspoon’u etkilemek için her şeyi yapardım, onun da hayal kırıklığına uğradığını sanmıyorum. Koltuklarımıza kurulduğumuzda gözlerinde bu durumun hoşuna gittiğini gösteren bir ışık yanıp söndüğünü gördüm, Chesterfield sigarasını yakmak için armalı altın çakmağımı çıkarttığımda küçük Walt’ın artık o kadar küçük olmadığı birden kafasına dank etmiş gibi oldu.

“Demek durumumuz çok iyi, öyle mi?” diye sordu.

“Fena sayılmaz,” dedim. “Beni son gördüğünüzden beri çok güç günler geçirdim.”

Şundan bundan konuştuk, ilk birkaç dakika boyunca konuyu dağıtmadık, ama kendimizi rahat hissetmemiz için birkaç dakika yetti, garson yemek listesini getirdiğinde eski günlerden söz etmeye başlamıştık bile. Bayan Witherspoon’un Usta’yla geçirdiğim son aylar hakkında benim sandığımdan daha çok şey bildiği ortaya çıktı. Usta ölmeden bir hafta önce

ona yoldan uzun bir mektup atmış ve her şeyi açık açık yazmıştı: baş ağrılarını, Harika Çocuk Walt'ın iflasını, Hollywood'a gitme ve beni bir film yıldızı yapma planını.

"Anlamıyorum," dedim. "Usta'yla siz ayrıldıysanız, neden tutup size mektup yazdı?"

"Biz ayrılmadık ki. Yalnızca evlenmeyecektik, hepsi bu."

"Hâlâ anlamıyorum."

"Ölüyordu Walt. Bunu biliyorsun. O sırada da biliyor olmalısın. Sen kaçırıldıktan az sonra kanser olduğunu öğrenmişti o. Tam anlamıyla karışmıştı işler, değil mi? Her şey üst üste geldi. Seni kurtaracak parayı bir araya getirebilmek için Wichita'da dört dönüyorken Usta bu ölümcül hastalığa yakalanıverdi. İşte evlenme lafları da bu sırada çıktı ortaya. Ben onunla evlenmek için can atıyordum. Ne kadar yaşayacağı umurumda bile değildi, tek istediğim onun karısı olmaktı. Ama o kabul etmedi. 'Bana takılırsan bir cesetle evlenmiş olursun,' dedi. 'Geleceği düşün Marion,' –bu sözleri bana binlerce kez söylemiş olmalı– 'geleceği düşün Marion. Bu Cox denen adam pek fena biri değil. Walt'ı kurtaracak parayı verebilir bize, sen de ömrünün sonuna kadar rahat edersin. İyi bir anlaşma olur bu kızım, bunu kabul etmezsen akılsız sayılırsın.'"

"Hey Ulu Tanrım! Usta sizi gerçekten seviyordu, öyle değil mi? Yani size bok gibi âşıktı."

"İkimizi de seviyordu Walt. Aesop'la Siu Ana'nın başına gelenlerden sonra ikimiz de onun için dünyalar kadar değerliydik."

Usta'nın nasıl öldüğünü ona anlatmaya niyetli değildim. O kanlı ayrıntıları bilmesine hiç gerek yoktu, içkilerimizi içerken dikkatini başka yöne çekmeyi başardım, ama yolculuğumuzun son bölümünü ve California'ya gittikten sonra başımıza neler geldiğini anlatmam için beni sıkıştırıp duruyordu. Neden sinemaya başlamamıştım? Usta ne kadar yaşamıştı? Kendisine neden öyle bakıyordum? Usta'nın bir gece uykusunda göçüp gitmiş olduğunu söylemeye yeltendim, ama buna kanmayacak kadar iyi tanıyordu beni. İçimi okuması dört saniye bile sürmedi, benim ondan bir şeyler gizlediğimi anladıktan sonra benim numara yapmamın hiç yararı olmayacaktı. Böylece ona her şeyi anlattım. O berbat öykünün tamamını anlattım, her sözcükte o dehşeti yeniden yaşadım. Anlatmadık bir şey bırakmadım. Bayan Witherspoon'un hakkıydı bilmek, bir kere başladıktan sonra duramıyordum ben de. O ağlarken ben konuştum, sözcükler benim

ağzımdan yuvarlanır gibi çıkarken onun yüzündeki makyaj oraya buraya bulaştı, yanaklarındaki pudra akıp gitti.

Sözlerimi bitirdiğimde ceketimin önünü açtım, omzuma takılı olan kılıfından tabancamı çekip aldım. Havada bir an tuttum, sonra masanın üzerine, ikimizin arasına bıraktım. “İşte burada,” dedim. “Usta’nın tabancası bu. Neye benzediğini bilesiniz diye gösteriyorum.”

“Zavallı Walt,” dedi.

“Zavallı ya. Ondan bana kalan tek şey bu.”

Bayan Witherspoon meşe kabzalı ufak tabancaya on on iki saniye kadar gözlerini dikip baktı. Sonra elini ağır ağır uzattı, tabancanın üzerine koydu. Tabancayı eline alacağını sandım, ama almadı. Orada öylece oturup tabancayı kavrayan kendi parmaklarına baktı, sanki Usta’ nın dokunduğu şeye dokunmak ona yeniden dokunmak sayılırmış gibi. “Senin yapabileceğin başka bir şey yoktu,” dedi.

“Ben onu yarı yolda bıraktım. Benden tetiği çekmemi istedi, bense yapamadım bunu. Son arzusuydu bu, bense ona sırtımı döndüm, bu işi kendine yaptırdım.”

“İyi günlerinizi anımsa, sana böyle söylemişti.”

“Yapamam. İyi günleri düşünmeye sıra gelmeden, bana o günleri anımsa dediği zaman geliyor aklıma. O son günü bir türlü aklımdan silemiyorum. Ondan önce neler olduğunu anımsayacak kadar geriye dönemiyorum.”

“Tabancayı unut Walt. Kurtul şu lanet olası şeyden ve geçmişe göm onu.”

“Yapamam. Öyle yaparsam Usta sonsuza kadar silinir gider.”

İşte o zaman Bayan Witherspoon ayağa kalktı ve masadan uzaklaştı. Nereye gittiğini söylemedi, ben de sormadım. Bu konuşma ikimiz için de öylesine güçleşmiş, korkunçlaşmıştı ki bir tek sözcük daha söylesek çıldıracaktık sanki. Tabancayı kılıfına koydum ve saatime baktım. Birdi. Dixie’yle buluşana kadar bol bol zamanım vardı. Bayan Witherspoon belki geri dönecek, belki dönmeyecekti. Hangisi olursa olsun ben orada oturacak ve yemeğimi yiyecektim, sonra da hoplaya zıplaya Royal Park Otel’e gidecek, ipek gibi bacaklarını belime dolayacak olan yeni aşkımla yatakta yaylanarak bir saat geçirecektim.

Ama Bayan Witherspoon tüymemişti. Gözyaşlarını kurulamak ve yüzünü gözünü düzeltmek için bayanlar tuvaletine gitmişti; on dakika kadar

sonra masaya döndüğünde dudaklarını yeniden boyamış, kirpiklerinin rimelini tazelemişti. Gözlerinin kenarları hâlâ kırmızıydı, ama yerine otururken bana gülümsemeyi başardı, konuşmayı başka bir konuda sürdürmeye kararlı olduğunu görebiliyordum.

“Evet dostum,” dedi, karides kokteylinden bir lokma alırken, “uçma işi bu günlerde nasıl gidiyor?”

“Naftalinleyip kaldırdım,” dedim. “Gemi dibe oturdu, ben de parçalarını birer birer söküp hurda olarak satıyorum.”

“Peki bir daha denemek gelmiyor mu içinden?”

“Hayatım bunu yapmama bağlı olsa bile denemem.”

“Demek baş ağrıların o kadar kötüydü, ha?”

“Siz kötünün anlamını bile bilmezsiniz ham’fendi! Ben burada yüksek voltajlı travmadan söz ediyorum, hayatı bana zindan eden acılardan.”

“Çok gülünç. Ara sıra konuşmalara kulak misafiri olurum. Bilirsin işte, trende giderken ya da sokakta yürürken, ufak tefek şeyler çalınır insanın kulağına. İnsanlar unutmazlar Walt. Harika Çocuk oldukça tutulmuştu, seni düşünen bir sürü insan var hâlâ.”

“Evet, biliyorum. Kahrolası bir efsaneyim ben. Sorun şu ki, artık bu efsaneye kimse inanmıyor. Gösterilerimin sonu geldiğinde inanmaktan vazgeçtiler, şimdi inanan tek kişi bile kalmadı. Ben sizin sözünü ettiğiniz konuşmaları biliyorum. Ben de duyardım onları. Sonunda hep tartışma çıkardı. Konuşanlardan biri numaramda hile olduğunu söylerdi, ötekisi belki de yoktur derdi; çok geçmeden ikisi de birbirlerine öyle öfkelenirlerdi ki hiç konuşmazlardı. Ama bunlar uzun süre önceydi. Artık bu konuşmalar duyulmuyor. Sanki hiçbir şey olmamış gibi.”

“İki yıl kadar önce seninle ilgili bir haber çıkmıştı bir yerde, hangi gazete olduğunu şimdi anımsamıyorum. Harika Çocuk Walt, milyonlarca insanın hayal gücünü ateşleyen ufak çocuk, demişlerdi. Ne oldu ona, şimdi nerede filan. Öyle bir yazıydı.”

“Dünyanın üzerinden kaydı gitti, olan bu. Melekler onu alıp geldiği yere geri götürdüler, bir daha da onu gören olmayacak.”

“Benim dışımda.”

“Sizin dışınızda. Ama bu sır aramızda kalacak, değil mi?”

“Sözüm söz Walt. Sen benim nasıl biri olduğumu sanıyorsun?”

Bundan sonra biraz rahatladık. Komi gelip ordövr tabaklarını aldı, garson ana yemeğimizi getirdiğinde birinci şişeyi bitirmiştik bile.

“Gördüğüm kadarıyla içkiden hâlâ zevk alıyorsunuz,” dedim.

“İçki, para ve cinsellik. Hayatın gerçekleridir bunlar.”

“Söylediğiniz sıraya uygun olarak mı?”

“Hangi sırada istersen. Bunlar olmasaydı dünya hüzünlü ve sıkıcı olurdu.”

“Hüzünlü yerlerden söz açılmışken, Wichita’da ne var ne yok?”

“Wichita mı?” Kadehini masaya bıraktı, yüzünde harika, dayanılmaz bir gülümseme belirmişti. “Nerede bu söylediğin yer?”

“Bilmem. Siz söyleyin.”

“Aklıma gelmiyor. Beş yıl önce bavullarımı topladım, o günden bugüne de o kasabaya adımımı atmadım.”

“Evi kime sattınız?”

“Satmadım. Orada Billy Bigelow, çalçene karısı ve iki küçük kızıyla yaşıyor. Harçlığımı kiradan çıkaracağımı düşünmüştüm, ama o zavallı avanak eve taşındıktan bir ay sonra bankadaki işinden atıldı, ben de kendisinden yılda bir dolar kira alıyorum.”

“Buna katlanabiliyorsanız durumunuz iyi olmalı.”

“Borsa çökmeden önceki yaz hisse senedi piyasasından çekilmiştim. Fidye mektupları, nakit paralar, paranın teslim edileceği yer filan gibi şeyler yüzünden – şimdi artık bulanık şeyler bunlar. Başıma gelen en iyi şey oldu bu. Senin küçük talihsizliğin benim hayatımı kurtardı Walt. O gün elimdekilerin değeri neyse şimdi onun on katı oldu.”

“Onca parayla niye Wichita’da kalacaktınız, öyle değil mi? Ne kadar zamandır Chicago’dasınız?”

“Ben buraya iş için geldim. Yarın sabah New York’a geri dönüyorum.”

“Bahse girerim ki Beşinci Cadde’de oturuyorsunuzdur.”

“Bahsi kazandınız Bay Rawley.”

“Sizi gördüğüm anda anlamıştım bunu. Cebinizin dolu olduğu belli. İnsandan özel bir koku yayılıyor böyle olunca, burada oturup onu koklamak hoşuma gidiyor.”

“Paranın çoğu petrolden geliyor. Bu meret, toprağın altındayken berbat kokar, ama bir de paraya çevirdin mi çok hoş bir parfüm kokusu yayar, öyle değil mi?”

Tıpkı eski günlerdeki Bayan Witherspoon gibiydi. Hâlâ içkiden hoşlanıyor, hâlâ paradan söz etmeyi seviyordu, bir şişe açıp da sözü onun en sevdiği konuya getirdiniz mi onunla baş edecek adam zor bulunurdu.

Yemeğimizi yerken bana durmadan işlerini ve yatırımlarını anlattı, tabaklarımız götürülüp de garson tatlı listesini getirdiğinde birden bir değişiklik oldu, Bayan Witherspoon'un kafasında bir ampul yandığını görebiliyordum. Saatime bakınca ikiye çeyrek kaldığını gördüm. Ne olursa olsun yarım saat sonra lokantadan çıkmış olmalıydım.

"Benimle çalışmak istersen Walt," diyordu Bayan W., "sana bir yer bulmak beni mutlu eder."

"Yer mi? Nasıl bir yer?"

"Texas'ta. Orada birtakım yeni petrol kuyularım var, sondaj yapılırken benim adıma orada göz kulak olacak birilerine gereksinmem oluyor."

"Petrolün p'sinden anlamam ben."

"Zekisin. Çabuk öğrenirsin. Bugüne kadar nasıl ilerlemişsin, baksana. Güzel giysiler, gösterişli lokantalar, bol para. Başarılı olmuşsun ufaklık. Dilini nasıl düzelttiğini fark etmediğimi de sanma sakın. Birlikte olduğumuzdan beri bir kez bile 'yapcam' demedin."

"Evet, bu konuda çok çalıştım. Cahilin biri gibi görünmek istemiyorum artık, bu yüzden bazı kitaplar okudum, sözcük dağarcığımı değiştirdim. Lağımdan çıkmanın zamanı geldi diye düşünmüştüm."

"İşte ben de bunu demek istiyorum. Ne istersen yapabilirsin Walt. Sen kafana bir şey koydun mu kimse seni tutamaz. Dinle Walt. Bana katıl, iki üç yıl sonra ortak oluruz seninle."

Harika bir öneriydi bu, ama Bayan Witherspoon'un övgülerini sindirdikten sonra başımı iki yana salladım. "Ben işimden hoşnutum. Chicago'da istediğim her şeye kavuşmuşken ne diye kalkıp Texas'a gideyim?"

"Çünkü yanlış iştesin, nedeni bu. Bu hırsız polis oyununda bir geleceğin olamaz. Bunu sürdürürsen ya ölürsün ya da daha yirmi beşine gelmeden ömür boyu hapse girersin."

"Ne hırsız polis oyunu? Lekesiz bir örtü kadar temizim ben."

"Doğru. Papa da kılık değiştirmiş bir Hintli yılan oynatıcısı."

Bundan sonra tatlılarımız geldi, pastalarımızı hiç konuşmadan yedik. Yemeği böyle sona erdirmek hiç hoş değildi, ama ikimiz de geri adım atmayacak kadar inatçıydık. Daha sonra havadan sudan söz ettik, gelecek seçimler konusunda incir çekirdeğini doldurmayan şeyler konuştuk, ama tadımız kaçmıştı bir kez. Bayan Witherspoon'un bana olan küskünlüğünün tek nedeni onun önerisini geri çevirmem değildi. Kader bizi karşılaştırmıştı,

ancak bir acemi, kaderin çağrısını benim gibi sevinçle duymazlıktan gelebilirdi. Bana öfkelenmekte çok haklıydı, ama ben kendi yoluma gitmek istiyordum, benim yolumun onunkiyle aynı olduğunu fark edemeyecek kadar kendimle meşguldüm. Oradan kaçıp kuşumu Dixie Sinclair'e sunmak için o kadar hevesli olmasaydım, Bayan Witherspoon'un sözlerini daha dikkatlice dinleyebilirdim, ama acelem vardı, o gün kendimi inceleyecek durumda değildim. Bu iş böyledir. Arzuların üste çıkınca kafan çalışmaz.

Kahve içmedik, garson saat ikiyi on geçe hesabı masaya getirdiğinde Bayan Witherspoon elini uzatamadan ben atılıp kâğıdı kaptım.

"Benim ikramım olsun," dedim.

"Pekâlâ, Bay Cebi Bol. Mutlu olacaksan gösteriş yap bakalım. Ama aklını başına toplarsan benim nerede olduğumu unutma. Belki de iş işten geçmeden aklın başına gelir." Bunu söyledikten sonra elini çantasına attı, kartvizitini çıkardı, avucuma bıraktı. "Masrafa aldırma," dedi. "Beni anımsadığında meteliksiz olursan, santral memuruna ödemeli aramak istediğini söyleyebilirsin."

Ama ona asla telefon etmedim. Kartviziti cebime tıktım, aslında saklamak istiyordum, ama o gece yatmadan önce onu aradığımda bir türlü bulamadım. Öğle yemeğinden hemen sonra o pantolonun ne biçim çekiştirildiğini düşünürsek, kartvizitin başına ne geldiğini anlamak zor değil. Kartvizit cebimden düşmüştü, oda hizmetçisi çöp kutusuna atmadıysa, Royal Park Oteli'nin 409 numaralı süitinde yerde yatıyor olmalıydı.

O günlerde kimse önüme geçemiyordu benim, başarıdan başarıya koşuyordum, Cebi Dolular Kenti'ne giden hızlı trene yalnız gidiş bileti alıp binmiş gibiydim. Bayan Witherspoon'la yediğim yemeğin üzerinden bir yıl bile geçmemişti ki, bunaltıcı bir ağustos günü, öğle sonrasında Arlington'a gidip kazanma olasılığı az bir bahiste üçüncü yarışı kazanınca büyük bir şans daha yakaladım. Atın adının Harika Çocuk olduğunu, ayrıca hâlâ eskiden kalma kör inançlarımın tutsağı olduğumu da eklersem, zihinleri okumasını bilen birinin böylesine umutsuz bir kumara neden girdiğimi anlaması güç olmayacaktır. O sıralarda deli dolu şeyler yapardım sık sık, tay yarışı yarım boy önde bitirip bire kırk verince Tanrı'nın gerçekten var olduğuna ve benim çılgınlığıma gülümsediğine inandım.

Bu bahisten kazandığım para, en çok yapmak istediğim şeyi gerçekleştirecek gücü sağladı bana, ben de vakit geçirmeden hayalimi gerçekleştirmeye giriştim. Bingo' nun Michigan Gölü'ne bakan çatı katı dairesinde onunla görüşmek istedim; tasarımı ona açtım, ilk şoku atlattıktan sonra istemeye istemeye yeşil ışık yaktı bana. Önerime değer vermemiş değildi, ama sanırım bu kadar kısa erimli düşündüğüm için hayal kırıklığına uğramıştı. Beni yakın çevresinde bir yer vermek üzere eğitiyordu, bense kalkmış ona kendi yoluma gitmek ve bütün enerjimi tüketecek bir gece kulübü açmak istediğimi söylüyordum. Bu önerimi bir çeşit ihanet olarak yorumlayabileceğinin farkındaydım, adımlarımı dikkatli atarak bu tuzağın çevresinden dolaşmam gerekiyordu. Bereket o akşam çenem iyi işliyordu, hem kazanç hem de zevk alma açısından ne kadar kârlı çıkacağını ona gösterince sonunda dediğime geldi.

"Benim elimdeki kırk bin dolar bu işe yeter," dedim. "Benim yerimde başkası olsa vedalaşıp çekip giderdi, ama ben işimi böyle görmem. Sen benim dostumsun Bingo, senin de bu işin içinde olmanı istiyorum. Para yatırmayacaksın, işle uğraşmayacaksın, sorumluluğun olmayacak, ama ben kazandığım her doların dörtte birini sana vereceğim. Dürüstçe bir anlaşma değil mi? Sen bana şans tanıdın, şimdi ben senin iyiliğine karşılık verecek durumdayım. Bu dünyada sadakatin bir değeri olmalı, şansımı sağlayanın kim olduğunu unutacak değilim. Benim düşündüğüm yer, sıradan insanların gideceği hava cıva bir yer olmayacak. Ben, süslü püslü Altın Sahili'nden söz ediyorum. Tam donanımlı bir lokanta olacak, fraklı bir şef, en kaliteli gösteriler, dapdaracık giysiler içinde dekorların arasından kayarcasına çıkan nefis kızlar bulunacak. O salona girmek bile cinsel arzularını kamçılayacak Bingo. Salonda en iyi yeri sana vereceğim, gelmediğin gecelerde bile masan boş duracak, kapının önünde kaç kişi beklerse beklesin."

Benimle sıkı sıkı pazarlık edip payını yüzde elliye çıkardı, ama ben böyle olacağını biliyordum, bu yüzden bunu sorun yapmadım. Benim için en önemli şey onun iznini almaktı, bunu da onun gönlünü yaparak, sevimli ve rahatlatıcı tavırlar takınıp onun savunmasını kırarak başardım; sonunda, ne kadar kibar biri olduğunu göstermek için, salonu gerektiği gibi hazırlamama yardımcı olması için açıktan bir on bin dolar vermeyi önerdi. Aldırmadım. Benim için en önemlisi gece kulübümdü, kazançtan Bingo'ya vereceğim yüzde elli düşse bile ben yine de kazançlı olacaktım. Onun ortağım olmasının sayısız yararı vardı, o olmadan işlerimi yürütebileceğimi

sansaydım kendimi kandırmış olurdum. Bingo'nun yüzde elli ortaklığı beni O'Malley'e karşı koruyacaktı (aslında o da sonradan üçüncü ortak oldu), polislerin gelip kapıya dayanmalarını engelleyecekti. Chicago İçki Konseyi'yle, çamaşır yıkama şirketleriyle ve yerel yetenek ajanslarıyla olan ilişkilerini de eklerseniz, kazancımın yarısını yitirmek pek de o kadar berbat bir uzlaşma gibi gelmiyordu bana.

Gece kulübüne Vertigo'nun Yeri adını verdim. West Division ile North LaSalle'ın arasında, kentin tam merkezindeydi; gecenin karanlığında kulübün kapısındaki neonlu reklam panosu yanıp sönüyor, pembeden maviye, maviden pembeye dönerken dans eden bir kızla bir kokteyl karıştırıcısı yer değiştiriyorlardı. O ışıkların rumba ritmi insanın kalp atışlarını hızlandırıyor, kanının damarlarında daha sıcak akmasına neden oluyordu, o sekmeli sinkopu nabız atışlarınızla yinelemeye başladığınız anda müziğin geldiği yer dışında bir yerde olmayı asla düşünmüyordunuz. Kulübün içinin dekoru soyluyla soysuzun karışımıydı; büyük kentlerin gösterişli rahatlığıyla ahlaksızca imlemeler ve gösterişsiz bir yol kenarı lokantasının sevimliliği iç içe girmişti. O atmosferi yaratabilmek için çok çabalamıştım, her ayrımı, her etkiyi en ufak ayrıntısına kadar hesaplamıştım: vestiyerdeki kızın rujundan yemek tabaklarının rengine kadar, yemek listesinin düzeninden barmenin çoraplarına kadar. Salon elli masa alıyordu, içinde büyükçe bir dans pisti, yükseltilmiş bir sahne ve duvarların biri boyunca uzun bir abanoz bar vardı. Burasını istediğim gibi hazırlamak elli bin dolarımı son kuruşuna kadar tüketmişti, ama kulübü en sonunda 31 Aralık 1937'de açtığımda muhteşem ve kusursuz bir yer çıkmıştı ortaya. Chicago tarihindeki en büyük yeni yıl partilerinden birini vererek açtım kulübü, ertesi sabah Vertigo'nun Yeri adını bütün kent duymuştu. O günü izleyen üç buçuk yıl boyunca her gece kulüpteydim, beyaz ceketim ve rugan ayakkabılarımla müşterilerin arasında dolaşıyor, kendini beğenmiş gülümseyişim ve aceleci konuşmamla herkesin keyfini yerine getiriyordum. Kulüp, tam bana uygun bir yerdi, o gürültülü dükkânda geçirdiğim her anı severek yaşadım. İşleri çorbaya çevirip hayatımı altüst etmeseydim, bugün hâlâ orada olurdum herhalde. Ama alnımda orada yalnızca üç buçuk yıl geçirmek yazılıymış. Kendi sonumdan yalnızca kendim sorumluyum, ama bunu bilmek, o günleri anımsarken çektiğim acıyı azaltmıyor. Ayağım tökezlediğinde tam doruktaydım, sonum tam bir maskaralık oldu, unutulmanın sularına balıklama dalıverdim.

Ama pişman olmak yok. Paramın karşılığını hakkıyla aldım, almadım demeyeceğim. Kulübüm Chicago'nun en tutulan yeri oldu, kendi çapımda ben de oraya gelen kodamanlar kadar ün sahibi oldum sayılır.

Yargıçlarla, belediye encümen üyeleriyle, futbolcularla sıkı fıkıydım, her gece saat on birde ve birde sunduğum geçit törenlerinde bedenlerini sergileyecek kızları bulmak için elemeden geçirdiğim bütün o gösteri kızları ve koristleri düşünürsem yatak odalarında güreş tutmak için yeterince fırsat çıktı önüme. Vertigo'nun Yeri'ni açtığımda Dixie'yle hâlâ birlikteydik, ama benim kaçamaklarım onun sabrını taşırdı, altı ay geçmeden de çekip gitti. Sonra Sally geldi, arkasından da Jewel, daha sonra da bir düzine başkası: uzun bacaklı esmerler, sigara üstüne sigara yakan kızıl saçlılar, koca popolu sarışınlar. Öyle zaman oldu ki iki kızla birden geceledim, Cora ve Billie adında iki işsiz sinema oyuncusuyla. İkisinden birden hoşlanıyordum, onlar da benden hoşlandıkları kadar birbirlerinden de hoşlanıyorlardı, üçümüz birlikte eski şarkıya yeni ilginç uyarlamalar getirdik. Ara sıra alışkanlıklarım birtakım tıbbi rahatsızlıklara yol açıyordu (belsoğukluğu ya da kasıklarımda zorluk) ama bunların hiçbiri beni uzun süre görev yapamaz duruma düşürmüyordu. Kokuşmuş bir yaşam biçimi olabilirdi, ama ben halimden hoşnuttum, tek arzum her şeyin olduğu gibi sürüp gitmesiydi. Sonra, 1939 yılının Eylülü'nde, Alman ordularının Polonya'yı işgalinden tam üç gün sonra Dizzy Dean, Vertigo'nun Yeri'nden içeri girdi ve mahvoluşum başladı.

Bu durumu açıklamak için geriye, ta Saint Louis'deki haylazlık günlerime gitmem gerek. Beyzbola orada gönül vermiştim ben, daha altımdaki bezlerden kurtulmadan Cardinallerin bir numaralı taraftarı olmuş, hiç kopmamacasına Redbirdlere yapışıp kalmıştım. 1926 kupasını aldıklarında havalara uçtuğumu söylemiştim daha önce, ama bu, onlara olan tutkunluğumun yalnızca bir parçasıydı; Aesop bana okuma yazma öğrettikten sonra tuttuğum takımın oyuncularını her gün gazetelerden izler olmuştum. Nisandan ekime kadar yaptıkları bütün sayıları ezberliyordum; Frankie Frisch ve Pepper Martin gibi aslardan kenarda sıra bekleyen yedeklere kadar takımdaki her oyuncunun vuruş sayısı ortalamasını sayabilirdim. Yehudi Usta'yla geçirdiğim güzel yıllar boyunca bu böyle sürdü, arkasından gelen kötü yıllarda da durum değişmedi. Bir ruh gibi yaşadım, Slim dayımı arayarak ülkeyi dolaşıp durdum, ama durumum ne kadar umutsuz olursa olsun, takımımdan hiç vazgeçmedim. 1930 ve 31'de

şampiyon oldular, bu yengiler moralimin düzelmesine oldukça yardımcı oldu, o günlerin bütün sıkıntılarına ve tersliklerine dayanmama yardım etti. Cardinaller kazandığı sürece dünyada bir şeyler yolunda demekti, bütün bütüne umarsızlığa düşmek olanaksızdı.

İşte Dizzy Dean burada katıldı öyküme. Takım 1932'de yedinciliğe düşmüştü, ama bu pek önemli sayılmazdı. Dean, birinci ligin gelmiş geçmiş en gösterişli, en çarpıcı, en ağzı kalabalık oyuncusuydu, köhnemiş bir beyzbol kulübünü orman köylülerinin panayır yerine çevirdi. O taşra çocuğu, yüksekten atıyor, böbürleniyordu, ama övünmelerini gördüğüm en hoş atışlarla destekliyordu. Kolu uçuyordu sanki; denetimi bir acayipti; topu atmak için kolunu kaldırınca kollardan, bacaklardan ve güçten oluşan bir mucize makineye dönüşüyordu, seyretmeye doyum olmuyordu. Chicago'ya gidip Bingo'nun koruması altına girdiğimde, Dizzy çoktan yıldız olmuştu, Amerikan sahalarında ün salmıştı. İnsanlar onun atılganlığını ve yeteneğini seviyorlardı, İngiliz dilinin içine okumasını, gürültülü, çocuksu soytarılıklarını, boktan sözlerini; ben de seviyordum onu, dünyadaki herkes kadar seviyordum. Rahatım arttıkça, Cardinaller ne zaman kente gelseler gidip onları seyretme olanağım oluyordu. 1933'te, yani Dean'in bir oyunda on yedi oyuncuyu birden oyun dışı bıraktırarak rekor kıldığı yıl, takımım yeniden birinci sınıf takım görünümü aldı. Takıma birkaç yeni oyuncu alınmıştı, Joe Medwick, Leo Durocher ve Rip Collins gibi oyunu hızlandıran haydutların da katılımıyla bizim çete biçim almaya başlamıştı. 1934 onların en parlak yılı oldu, hiçbir beyzbol sezonundan o yılkinden olduğu kadar zevk aldığımı anımsamıyorum. Dizzy'nin erkek kardeşi Paul on dokuz oyun aldı, Dizzy ise otuz; bizim takım on oyun geride olmasına karşın Giantları geçmek için didindi ve şampiyon oldu. O yıl ilk kez olmak üzere Dünya Kupası radyodan yayınlandı, ben de Chicago'da evimde otururken yedi oyunun yedisini de radyodan dinleyebildim. Dizzy ilk oyunda Tigerları yendi, Frisch dördüncü oyunda onu yedek koşucu yapınca o ahmak herif kafasına sert bir top yedi ve düşüp bayıldı. Ertesi gün gazete başlıkları şöyleydi: DEAN'İN KAFA RÖNTGENİ ÇEKİLDİ AMA BİR ŞEY GÖRÜLMEDİ. Ertesi gün öğleden sonra atıcı olarak oynadı yeniden, ama bir şey beceremedi; sonra, iki gün sonra, final maçında Detroit'i 11-0 yendi, Tiger'ın oyuncuları onun hızla fırlattığı topları yakalayamayınca gülüp duruyordu. Basın, o takıma türlü adlar taktı: Dörtnala Koşan Haydutlar, Mississippili Nehir Külhanbeyleri, Patırtılı Cardinaller. O

haydutlar her şeyi göze almışlardı, final maçının skoru, son vuruşlarda artık denetimden çıkmıştı; Tiger'ın taraftarları, sahanın sol yarısını tam on dakika boyunca meyve ve sebze yağmuruna tuttular. Maçı bitirmenin tek yolu, beyzbol şube müdürü Yargıç Landis'in araya girip son üç atış sırası gelmeden Medwick'i sahadan çekmesi oldu.

Altı ay sonra, ben kulübün localarından birinde Bingo ve takımdakilerle otururken Dean, Chicago'da Cubs'a karşı sezonu açtı. İlk vuruş sırasında, iki oyuncu içeride ve biri de kaledeyken, Cubs'ın işbitirici vurucusu Freddie Lindstrom, topu ortadan yukarı öyle berbat bir biçimde yolladı ki, top Dizzy'nin bacağına çarptı ve onu yere savurdu. Sedyecilerin sahaya koşup onu dışarı çıkardıklarını görünce kalbim tekledi sanki, ama Dizzy kalıcı bir zarar görmemişti, aradan beş gün geçince de Pittsburgh'da atış tümseğinde yerini almıştı yeniden; orada sezonun ilk yengisini aldı, beş vuruş boyunca rakibine sayı yaptırmadı. O yıl da çok iyi geçti onun için, ama 1935, Cubs'ın yılıydı, sezon sonunda hiç yenilmeden tam yirmi bir oyunu peş peşe alarak Cardinalleri geçtiler ve şampiyon oldular. Fazla umursadığımı söyleyemem. Bütün kent Cubbieler için çıldırdı, Chicago için iyi olan, işler açısından da iyi demekti, işler iyi giderse bana da yarıyor demekti. O beyzbol sezonu sırasında ben kumar işine el atmıştım, ortalık duruldduktan sonra yerim öyle sağlamlaşmıştı ki Bingo ödül olarak kendime ait bir yer sağladı bana.

Öte yandan, o yıl Dizzy'nin bu iniş çıkışları beni fazlasıyla kişisel olarak etkilemeye başlamıştı. O aşamada bunu tutku olarak adlandıramayacağım, ama onun Wrigley'deki açılış maçında ilk vuruş sırasında kaybettiğini görünce –hem de 1934 sezonu maçlarındaki o ateş gibi oyunlardan hemen sonra– onun çevresinde bir şeyler dolaştığını sezmiştim. Kardeşinin kolu 1936 yılında işe yaramaz olunca işler iyice kötüledi, ama o yaz Giants'a karşı oynadıkları oyunda olan bir şey hepsinden beterdi: Burgess Whitehead'in çizgiden attığı bir top tam sol kulağının üstünde patladı Dizzy'nin. Top öyle sert çarpmıştı ki bir anda sahanın soluna fırladı Dean, bir kez daha yere yıkıldı, yedi sekiz dakika sonra soyunma odasında kendine geldiyse de, doktorun ilk tanısı kafatasının çatladığıydı. Kötü bir darbe yediği anlaşıldı, birkaç hafta baş dönmesi geçmedi, top birkaç santim yana gelseydi o koca adam o sezonda yirmi dört maç kazanmak yerine geberip gitmiş olacaktı.

Ertesi yılın ilkbaharında, sövmeyi, itişmeyi, ortalığı ayağa kaldırmayı sürdürdü adamım, ama bunun nedeni başka ne yapacağını bilememesindendi. Oyundaki atıcılarla ağız dalaşına girişiyor, iki oyun üst üste atış hatası yapıyor, atış tümseğinde oturma grevi yapmaya karar veriyordu; bir ziyafette ayağa kalkıp ligin yeni başkanına sahtekâr deyince öyle bir patırtı koptu ki, ortalık şenlik alanına döndü, özellikle de Dizzy suçunu kabul ettiğini gösteren resmî bir çekilme belgesine imza koymayı kabul etmeyince. "Kâğıt mağıt imzalamam ben," diyordu, o imza olmayınca da Ford Frick'e, geri çekilip Dean'in cezasını iptal etmekten başka seçenek kalmadı. Böyle güçlü ve saldırgan bir piç kurusu gibi davrandığı için övünüyordum Dean ile, ama işin gerçeği, oyun dışı kalma cezasının onu Yıldızlar Turnuvası'nın dışında tutacağıydı; o anlamsız gösteriye karışmış olmasaydı kıyamet gününü biraz daha erteleyebilirdi.

O yıl Washington D.C.de oynadılar, Dizzy de Ulusal Lig'e yöneldi. İlk iki vuruşu ustaya yakışır biçimde kolayca geçti, sonra, üçüncü vuruş sırası geldiğinde DiMaggio'ya bir tek verdi, Gehrig'i de çıkış kalesine bir hayli koşturdu. Sonra sıra Earl Averill'e geldi; Clevelandlı dış saha oyuncusu, Dean'in ilk atışını gerisin geri atış tümseğine doğrultunca, yüzyılın sağ elini en iyi kullanan oyuncusunun üstüne perde iniverdi. O sırada pek önemsenecek bir şey gibi görünmemişti bu. Top sol ayağına çarpmıştı, sonra Billy Herman'a fırlamış, Herman da dışarı çıkması için ilk adama atmıştı. Dizzy topallaya topallaya sahadan çıkarken hiç kimse bunun üzerinde durmamıştı, hatta Dizzy'nin kendisi bile.

Ünlü kırılan parmak olayı buydu işte. Daha tam düzelmeden yeniden sahalara dönmeseydi çok geçmeden iyileşirdi herhalde. Ne var ki Cardinaller şampiyonluk yarışında geride kalıyorlardı, ona gereksinimleri vardı, o taş kafalı hödük de onlara iyileştim demişti.

Bir bastona dayanarak seke seke yürüyebiliyordu ortalıkta, ayak parmağı öyle şişmişti ki ayakkabısını geçiremiyordu ayağına, yine de sırtına formasını giydi, sahaya çıkıp oynadı. Bütün devler gibi Dizzy de kendisinin ölümsüz olduğuna inanıyordu; ayak parmağı, sol ayağının üzerinde dönüş yapmasına izin vermeyecek kadar incinmiş olsa da, dokuz vuruş boyunca canını çıkardı o parmağın. Çektiği acı, atışını doğal biçiminde yapmasına olanak vermiyordu, bu yüzden bütün gücüyle koluna yüklendi. O ilk oyundan sonra kolu ağrımaya başladı, sonra da, yanlış üstüne yanlış ekledi, bir ay daha takımda oynayıp top attı. Altı yedi oyundan sonra durumu öyle

kötüleşti ki, başlangıç atışlarını üç kez yenilemek zorunda kalıyordu. Dizzy, artık topu ağır ve aşağıdan atabiliyordu, onun için yapılacak tek şey sopasını kenara koyup sezon bitene kadar evinde oturmaktı.

Ancak, ülkedeki hayranlarının hiçbiri onun işinin bittiğini düşünmüyordu. Genel kanı, kış ayları boyunca dinlenmesinin onu iyileştireceği ve gelecek nisan ayında yeniden eski yenilmez kimliğine kavuşacağıydı. Ama o, ilkbahardaki çalışmalara katıldı, didinip durdu, sonra da spor tarihindeki en büyük bombalardan birini patlatan Saint Louis, onu Cubs'a 185.000 dolar nakit para ve iki ya da üç oyuncu karşılığında sattı. Dean ile Cardinallerin yöneticisi Branch Rickey arasında tatsızlık olmadığını biliyorum, ama şunu da biliyorum ki o atıcının kolunda en ufak bir güç kaldığına inansaydı Rickey onu elden çıkarmazdı. Dizzy'nin Chicago'ya gelmesine çok sevinmiştim, ama aynı zamanda bu gelişin onun yolun sonuna geldiği anlamına geldiğinin de farkındaydım. En büyük korkum gerçekleşmişti, dünyanın en usta atıcısı, yirmi yedi yirmi sekiz yaş gibi olgunluk çağında geçmişe gömülmüştü.

Bununla birlikte Dizzy, Cubs'da oynadığı o ilk yılda iyi oyunlar çıkardı. Sezon başladığında Vertigo'nun Yeri açılalı dört ay olmuştu, ama ben bir yolunu bulup üç dört kez sahaya koştum, Dizzy'nin o sakat koluyla attığı vuruşları izledim. Cardinallerin sezon başında yaptıkları bir maçı hiç unutmuyorum; eski takım arkadaşlarının birbirine karşı kışkırtıldığı horoz dövüşü gibi bir maçtı bu; Dizzy bütün kozların ortaya konduğu, her türlü hileye başvurulan o gösteride üstün geldi, yere koşut atışlarla, değişik vuruşlarla top karşılayıcıları safdışı bıraktı. Sonra, sezonun sonuna doğru, Cubs tam da şampiyonluk için oynarlarken, Chicago'nun yöneticisi Gabby Hartnett, Pirates'la yaptıkları maçta Dizzy'den varını yoğunu ortaya koymasını isteyerek herkesi şaşırttı. Maç tam anlamıyla kıran kırana bir maçtı, her atışta sevinç ve umarsızlık atbaşı gidiyordu, elinden geleni yapan Dean de yeni takımının maçı almasını sağladı. Dünya Kupası' nın ikinci maçında da aynı mucizeyi gerçekleştirdi, ama sonunda Yankler sekizinci atışta engellediler onu, saldırı dokuzuncu atışta da sürünce Hartnett onun yerine yedek oyuncuyu soktu oyuna, Dizzy atış tümseğinden inerken hayatımda duyduğum en büyük, en coşkulu alkışı aldı seyircilerden.

Bütün stadyum ayağa kalkmış, o koca sepeti alkışlıyor, selamlıyor, ıslık çalıyordu; bu iş öyle uzun sürdü, öyle şamata oldu ki sustuklarında bazıları gözyaşlarını tutamaz olmuştu.

Dean böylece sahalara veda etmiş olmalıydı. O nazik savaşçı son kez selamlayabilirdi halkı ve ayaklarını sürüyerek günbatımına doğru uzaklaşabilirdi. Bunu kabul edebilir, ona hak verebilirdim, ama Dean anlaması gerekeni anlayamayacak kadar kalın kafalıydı, seyircilerin veda etmek için kopardıkları yaygarayı hiç anlamamıştı. Beni sinirlendiren de bu oldu: O orospu çocuğu durmasını bilmiyordu. Gururunu bir yana bırakarak geri geldi ve yeniden Cubs'da oynadı; 1938 sezonu iç karartıcı sayılırsa – ara sıra tanık olunan birkaç ufak başarı dışında– 1939 yoğun, katıksız bir karanlıktı. Dizzy'nin kolu öyle acıyordu ki doğru dürüst vuramıyordu topa. Her oyunda yedekte bekliyor, atış tümseğinin üzerinde geçirdiği üç beş dakika ise tam bir bozgun oluyordu. Kötüydü, boş gezenin boş kalfası kadar işe yaramazdı, eskiden olduğunun silik bir kopyası bile değildi. Bense onun için acı çekiyor, yasını tutuyordum, ama aynı zamanda da onun dünya üzerindeki insan azmanlarının en ahmağı, en budalası olduğunu düşünüyordum.

Dizzy eylül ayında Vertigo'nun Yeri'nden içeri girdiğinde, durum aşağı yukarı böyleydi. Sezon sona ermek üzereydi, Cubs şampiyonluk yarışının dışında kaldıkları için Dean'in kulübün kalabalık olduğu bir cuma akşamı yanında sevgilisi ve iki üç çiftle gelmesi fazla ilgi uyandırmadı. Onunla geleceği konusunda içten bir konuşma yapmanın sırası değildi elbette, ama masasına gittim ve kulübe hoş geldin, dedim. "Başarına seviniyorum Diz," dedim. "Ben de Saint Louisliyim, oynamaya başladığın günden beri izliyorum seni. Her zaman senin bir numaralı hayranın oldum."

"O zevk bana ait dostum," dedi, benim ufak elimi iri avucuna alıp içtenlikle sıkarken. Sonra, tam o baştan savma, gelip geçici gülümsemelerinden birini takınmak üzereydi ki yüzüne birden şaşkın bir ifade geldi. Belleğinde yitik bir anı arar gibi alnını kırıştırdı, ne olduğunu bulamayınca da orada bulabilecekmiş gibi gözlerimin ta içine baktı. "Seni tanıyorum, öyle değil mi?" dedi. "Demek istiyorum ki daha önce de karşılaştık biz. Ama nerede olduğunu bulamıyorum. Çok eskiden karşılaştık, öyle değil mi?"

"Hiç sanmıyorum Diz. Belki de bir gün tribünlerde gözüne çarpmışımdır, ama daha önce seninle hiç konuşmadık."

"Lanet olsun. Seni tanıdığıma yemin edebilirim. Ne kadar rahatsız edici bir düşünce. Her neyse," diyerek omuz silkti sonra, yüzünde o ışıl ışıl

gülümseyişlerinden biriyle, “sanırım bunun bir önemi yok. Burası gerçekten harika bir yer olmuş, dostum,” diye ekledi.

“Sağ ol şampiyon. İlk içkiler benden. Arkadaşlarınla birlikte hoşça vakit geçirmeni dilerim.”

“Bunun için geldik buraya ufaklık.”

“Eğlenmene bak. Bir şey istersen işaret et, yeter.”

Elimden geldiğince soğukkanlı davranmıştım, yanlarından ayrılırken durumu iyi idare etmiş olduğumu düşünüyordum. Ona yağcılık etmemiştim, çaptan düştüğü için hakaret de etmemiştim. Ben Bay Vertigo’ydum, nasıl konuşulacağını, nasıl davranılacağını bilen kıyak biriydim, durumunun beni nasıl kaygılandırdığını Dean’e belli edecek değildim. Onu karşımda etiyle kemiğiyle görmek büyüyü bozmuştu biraz, başka zaman olsa onu da yıldızı sönmekte olan efendi adamlardan biri diye silerdim aklımdan. Hem ne diye onunla ilgilenecektim ki! Müthiş Dizzy sahneden çekilmek üzereydi, çok geçmeden onu düşünmeme hiç gerek kalmayacaktı. Ama işler böyle yürümedi. Aramızdaki ilişkiyi ayakta tutan Dean’in kendisi oldu, candan dost olduğumuzu iddia edecek değilim, ama yanımdan ayrılmadı, onu unutmama izin vermedi. Beklediğim gibi çekilip gitmiş olsaydı bütün o kötü olaylar olmazdı.

Dizzy’yi bir sonraki sezonun başına kadar görmedim. O arada 1940 yılının Nisanı gelmişti, Avrupa’daki savaş bütün hızıyla sürüyordu, Dizzy de sahalara dönmüştü, tepetaklak giden meslek yaşamına bir bıçak daha saplamak için geri dönmüştü. Gazeteyi elime alıp da onun Cubslarla bir kez daha sözleşme imzaladığını okuduğumda yediğim salamlı sandviç az daha boğazıma tıkanıyordu. Kimi kandırıyordu bu adam? “Yaşlı kırbaç eskiden olduğu gibi güçlü şaklayamıyor artık,” demiş olsa da oynamayı o kadar çok seviyordu ki bir daha denemekten kendini alamıyordu. “Pekâlâ ahmak,” dedim kendi kendime, “hiç umurumda değil. Kendini herkesin önünde küçük düşürmek istiyorsan senin bileceğin iş, ama sana acıyacağımı sanma sakın.”

Sonra, bir gün damdan düşer gibi yeniden geldi kulübe ve canciğer dostmuşuz gibi kucakladı beni. Dean içki içen biri değildi, böyle davranmasının nedeni içkiden olamazdı, ama beni görünce gözleri ışıldadı, tam beş dakika boyunca bana alabildiğine yumuşak davranıp gönlümü alacak şeyler söyledi. Belki de hâlâ birbirimizi önceden tanıdığımız düşüncesine saplanıp kalmıştı ya da benim önemli biri olduğumu sanıyordu,

bilmiyorum, ama sonuçta beni gördüğüne müthiş sevinmiş gibiydi. Böyle bir insana nasıl karşı konulur? Ona karşı yumuşamamak için elimden geleni yaptım, ama bana öyle sevimli davrandı ki ister istemez boyun eğdim ona. O hâlâ büyük Dean'di ne de olsa, benim cahil kardeşimdi, can dostumdu, o bana böyle içini dökünce ben de oracıkta eski büyünün tuzağına yeniden düştüm.

Dean'in kulübün sürekli müşterisi olduğunu söyleyemem, ama altı hafta boyunca kulübe sık sık gelmesi, ilişkimizi sıradan bir tanışıklığın ötesine geçirdi. Birkaç kez tek başına geldi, erken bir akşam yemeği yedi (her yemeğin üzerine bol bol Lea Perrins sosu döküyordu), o yemeğini mideye indirirken ben de yanında oturup gevezelik ediyordum. Beyzbol konusunun kıyısından geçiyor, çoğunlukla atlardan söz ediyorduk, parasını nereye yatıracağı konusunda birkaç kez ona çok işe yarayan yollar gösterdiğim için öğütlerimi dinlemeye başlamıştı. İşte o sırada içimi döküp sahalara geri dönüşü konusunda neler düşündüğümü söylemem gerekirdi, ama sezondaki ilk birkaç oyunda her şeyi yüzüne gözüne bulaştırdıktan, sahaya her çıkışında kendini küçük düşürdükten sonra tek bir sözcük bile edemedim. Artık ondan çok hoşlanıyordum, o zavallı onca çabalarken ağzımı açıp ona gerçeği söyleyecek gücü bulamadım kendimde.

Birkaç ay sonra karısı Pat, yeniden parlak bir biçimde ortaya çıkmak üzere ikinci lige geçmesi konusunda ikna etti onu. Sahne ışıklarından uzakta olursa daha iyi olabileceğini düşünmüştü, çılgınca bir hileydi bu, Pat'in önerisinin tek amacı Dean'de hâlâ umut olduğu yanılsamasını desteklemekti. İşte o zaman bütün cesaretimi toplayıp bir şeyler söyledim, ama yeterince bastıracak gücüm olmadı.

"Belki de artık bırakmalısın Diz," dedim. "Belki de artık bavulunu toplayıp çiftliğine geri dönsen iyi olur."

"Evet ya!" dedi, ama o kadar kederli görünüyordu ki. "Sanırım haklısın. Sorun şu: Ben beyzboldan başka bir şeyden anlamam. Bu kez de başarılı olamazsam boğazıma kadar boka batarım Walt. Yani benim gibi budalanın biri ne işe yarar ki?"

Birçok işe diye düşündüm, ama yüksek sesle söylemedim, o haftanın sonunda Tulsa'ya gitti Dizzy. Onun kadar yücelip bu kadar kısa zamanda bu kadar düşenini görmemiştim hiç. Texas liginde uzun, sefil bir yaz geçirdi, on yıl önce hızlı atışlarıyla mahvederek geçtiği yerlerden yine geçti. Bu kez topu güçbela tutabiliyordu, karşı oyuncular yumuşak atışlarını sahanın her

yerine kolayca yayıyorlardı. Yeniden doğsun ya da doğmasın, hüküm belliydi, ama Dizzy kötü vuruşlarını sürdürdü, gördüğü sert davranış karşısında da pes etmedi. Duşunu alıp giyindikten ve stadyumdan ayrıldıktan sonra elinde bir deste yarış kuponuyla otel odasına gidiyor, müşterek bahisçileri arıyordu. O yaz onun için birçok bahis ayarladım; ne zaman telefon etse beş on dakika çene çalar, birbirimizden son haberleri alırdık. Aşağılanmasını bu kadar kolay kabullenmesi inanılmaz geliyordu bana. Herif herkesin maskarası olmuştu, ama yine de keyfi yerinde gibiydi, her zamanki gibi geveze ve şakacıydı. Onunla tartışmanın ne anlamı vardı? Artık işi zamana bırakmıştım, bu yüzden ona uyum sağladım, düşüncelerimi kendime sakladım. Eninde sonunda gerçeği görecekti.

Cubs, eylülde geri çağırdılar onu. İkinci ligdeki deneyiminin ona yarayıp yaramadığını görmek istiyorlardı, ortaya koyduğu oyun pek umut verici olmasa da en kötüsünden de değildi. Orta kalitede denebilirdi –birkaç başarı, birkaç yengi–, işte öykünün son bölümü burada başlıyor. Cubs nedense saçma sapan, anlaşılmaz bir mantık yürüterek Dean’in eski yeteneğini yitirmediğine, bir sezon daha oynamaya hak kazandığına karar verdiler; böylece işe girişip geri çağırdılar onu. Kışın kentten ayrılana kadar sözleşmesinde neler yazılı olduğunu öğrenemedim, ama sonunda öğrendiğim zaman da içimde bir şeyler koptu. Aylarca kaygılanıp durdum. Kendi kendimi yedim, tasalandım, huysuzlaştım, ilkbahar geldiğinde ne yapacağımı biliyordum artık. Seçeneğim olduğunu düşünmüyordum. Kader beni seçmişti isteğini yaptırmak için, bu görev ne kadar korkunç olsa da önemli olan Dizzy’nin kurtulmasıydı. Bunu kendisi yapamıyorsa ben devreye girip onun adına yapacaktım.

Şimdi bile, böylesine sapkın, şeytansı bir düşüncenin kafama nasıl geldiğini açıklamakta güçlük çekiyorum. Artık yaşamak istemediğine Dizzy Dean’i inandırmak görevinin bana düştüğünü düşünmüştüm. Böyle açıkça dile getirilince bu olay çılgınlık gibi görünüyor, ama ben Dizzy’yi bu biçimde kurtarmak istiyordum: Kendini öldürmesi gerektiğini aşılayacaktım ona. Bu düşünce, Yehudi Usta’nın ölümünü izleyen yıllarda ruhumun ne kadar hastalıklı duruma geldiğini göstermeye yetiyor. Dizzy’ye takılıp kalmamın nedeni, onun bana kendimi anıştırmasıydı; o, meslek yaşamında başarıdan başarıya koştukça, ben de geçmişteki parlak günlerimi onda yeniden yaşıyordum. Saint Louis’den başka bir kentten geliyor olsaydı belki bütün bunlar olmazdı. Takma adlarımız birbirine bu kadar

benzemeseydi belki bütün bunlar olmazdı. Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum, ama gerçek şu ki, öyle bir an geldi ki ikimizin arasındaki farkı göremez oldum. Onun yengileri benim yengilerimdi, sonunda şansı tersine dönüp meslek yaşamı yıkılınca onun utancı benim utancım oldu. Aynı utancı bir daha yaşayamazdım, yavaş yavaş direncim kayboldu. Kendi iyiliği için ölmesi gerekiyordu Dizzy' nin, ona doğru kararı aldırtacak kişi de benden başkası değildi. Yalnız kendi yararı için değil, benim yararım için de. Silahım vardı, kanıtlarım da, deliliğin gücü de eksik değildi. Dizzy Dean'i yok edecektim, böyle yaparken sonunda kendimi de yok edecektim.

10 Nisan'daki açılış maçı için Cubs, Chicago'ya gitti. Aynı gün öğleden sonra Diz'i aradım, önemli bir şey çıktığını söyleyerek ofisime uğramasını istedim. Ne olduğunu söylemem için beni kandırmaya çalıştı, ama ben telefonda tartışılamayacak kadar önemli bir şey olduğunu söyledim. "Hayatını değiştirecek bir öneriyle ilgileniyorsan," dedim ona, "gelirsin." Akşam yemeğinin sonuna kadar verilmiş sözleri vardı, böylece ertesi sabah on birde buluşmak üzere sözleştik. Yalnızca on beş dakika gecikti, her zamanki gibi eklemleri gevşemiş gibi kollarını, bacaklarını sallayarak girdi içeri, ağzındaki kürdanı çevirip duruyordu. Mavi yünlü bir takım elbise giymiş, başına yanık kahverengi bir kovboy şapkası oturtmuştu; onu son gördüğümden beri birkaç kilo almış olsa da Kaktüs Ligi güneşinde altı hafta geçirdikten sonra teni çok sağlıklı bir görünüm almıştı. Her zamanki gibi gülücükler dağıttı içeri girdiğinde, ilk birkaç dakikayı kulübün gündüz vakti müşteriler olmadan ne kadar da değişik göründüğüne ayırdı. "Boş stadyuma benziyor," dedi. "Ürpertici gibi sanki. Bir mezar kadar sessiz, ama çok daha kocaman."

Oturmasını söyledikten sonra çalışma masamın arkasında duran buzdolabından bir bira çıkarıp verdim. "Birkaç dakika sürer konuşmamız," dedim, "konuşurken boğazının kurumasını istemem." Ellerimin titremeye başladığını hissediyordum, bu yüzden kendime de bir kadeh Jim Beam doldurup birkaç yudum aldım. "Kolun nasıl, ihtiyar?" diye sordum, deri koltuğumda arkama yaslanıp olabildiğince sakin görünmeye çalışırken.

"Eskisi gibi. Sanki dirseğimden dışarı bir kemik fırlıyor."

"İlkbahar çalışmalarında epeyce darbe yemişsin diye duydum."

"Bu adamlar yalnızca birtakım oyunlar deniyorlar. Kasıtları yoktu."

"Elbette. Asıl oyunlar başlayınca gör sen!"

Sesimdeki alaycılığı sezdi, kendini savunurcasına omuzlarını silkti, sonra gömlek cebindeki sigaraya attı elini. “Evet, küçük adam,” dedi, “sorun ne?” Sigara paketinden bir Lucky düşürdü eline, yaktı, dumanını yüzüme doğru savurdu. “Telefondaki konuşmana bakılırsa ölüm kalım sorunu gibi bir şey bu.”

“Evet öyle. Gerçekten de ölüm kalım sorunu.”

“Neden? Yeni bir ilacın patentini falan mı aldın? Ulu Tanrım, sakat kolları iyileştirecek bir ilaç falan bulduysan önümüzdeki on yıl boyunca kazancımın yarısını sana veririm.”

“Daha iyi bir şey biliyorum Diz. Hem de bunun için beş kuruş bile vermen gerekmeyecek.”

“Her şeyin bir bedeli vardır, dostum. Dünyanın kuralı bu.”

“Ben senin paranı istemiyorum. Seni kurtarmak istiyorum, Diz. Bırak sana yardım edeyim, şu son dört yıldır çektiğin işkence sona ersin.”

“Öyle mi?” dedi, sıradan bir şaka yapmışım gibi gülümsedi. “Peki nasıl başaracaksın bunu?”

“Sen nasıl istersen. Yöntem önemli değil. Önemli olan tek şey, senin buna katılman – ve bunun neden yapılması gerektiğini anlaman.”

“İpin ucunu kaçırdım, ufaklık. Neden söz ettiğini anlayamıyorum.”

“Büyük bir insan bir gün bana, ‘İnsan yolun sonuna gelince gerçekten arzuladığı tek şey ölümdür,’ demişti. Şimdi ne demek istediğimi anlayabildin mi? Bu sözleri duyalı çok uzun zaman oldu, ama anlamını anlayamayacak kadar budalaydım o zamanlar; şimdiyse biliyorum. Sana bir şey söyleyeyim Diz, bu söz doğru. Şimdiye kadar söylenmiş en doğru söz bu.”

Dean kahkahayla gülmeye başladı. “Amma da şakacısın Walt. Çok garip bir mizah anlayışın var, bir türlü vazgeçmedin bundan. İşte bu yüzden bu kadar hoşlanıyorum senden. Senin yaptığın yaman işleri yapan bir başkası daha yok bu kentte.”

İçimi çektim, ne kadar da ahmaktı bu adam. Onun gibi bir soytarıyla uğraşmak güçtü, en istemediğim şey de çileden çıkmaktı. İçkimden bir yudum daha aldım, o baharatlı sıvıyı ağzımın içinde birkaç saniye dolaştırdım, sonra yuttum. “Beni dinle Diz,” dedim, “senin geçtiğin yollardan ben de geçtim. On iki on üç yıl önce dünyanın doruğundaydım. Yaptığım şeyi en iyi biçimde, kendime özgü bir üstünlükle yapıyordum. Şunu da söyleyeyim ki, benim başardığım şey karşısında senin top

sahasında yaptığın hiç kalır. Benim yanımda sen bir pigmeden, bir böcekten, halıdaki boktan bir pireden daha büyük değilsin. Ne dediğimi duyuyor musun? Sonra, durup dururken bir şey oldu ve ben devam edemedim. Ama ortalıkta dolaşıp insanların bana acımalarına fırsat vermedim, kendimi herkesin maskarası etmedim. Bu iş burada biter, dedim, sonra kendime bambaşka bir hayat kurdum. Senin için de aynı şeyin olmasını umdum hep, bunun için dua ettim. Ama sen durumu anlamıyorsun, değil mi? Şu senin kalın kafan mısır ekmeğiyle ve melasla öylesine tıkanmış ki, çalışmıyor."

"Dur bir dakika," dedi Dizzy, parmağını sallayarak, yüzü ansızın keyifle parlamıştı. "Dur bakalım bir dakika. Kim olduğunu şimdi anımsadım. Hay Allah, zaten biliyordum. Sen o çocuksun, değil mi? O kahrolası çocuksun. Walt... Harika Çocuk Walt. Ulu Tanrım! Babam bir gün Arkansas'ta Paul'ü, Elmer'ı ve beni panayıra götürmüştü, senin numaranı seyretmiştik. Ne biçim numaraydı o, sanki öbür dünyaya ait bir şeymiş gibiydi. Sana ne olduğunu hep merak etmişimdir. Şimdi burada, tam karşımda oturuyorsun ha! İnanılır gibi değil!"

"İnan dostum. Sana ben büyüktüm derken, kimsenin olmadığı kadar büyüktüm demek istedim. Gökyüzünden kayan bir kuyrukluyıldız gibiydim."

"Tamam, büyüktün. Buna inanıyorum. Gördüğüm en harika şeydin."

"Sen de öyleydin, koca adam. Olabileceğin kadar büyük. Ama artık dorukta değilsin, kendine neler yaptığını görmek yüreğimi yaralıyor. Bırak sana yardım edeyim, Diz. Ölüm o kadar korkunç bir şey değil. Herkes günün birinde ölecek, bu düşünceye alışınca şimdi ölmenin sonra ölmekten daha iyi olduğunu anlayacaksın. Bana bir fırsat verirsen seni bu aşağılanmadan kurtarabilirim. Sana onurunu iade edebilirim."

"Sen gerçekten ciddisin, öyle değil mi?"

"Hem de nasıl. Hiç bu kadar ciddi olmamıştım."

"Sen keçileri kaçırmışsın Walt. Senin bok beynin sulanmış."

"Bırak da seni öldüreyim, o zaman şu son dört yıl unutulur. Yeniden büyük biri olursun, şampiyon. Sonsuza kadar büyük kalırsın."

Çok acele ediyordum. Harika Çocuk'tan söz ederek beni savunmasız yakalamıştı, biraz geri adım atıp daha değişik bir yaklaşım uygulayacağıma, tam gaz ilerliyordum. Oysa ben ona uygulayacağım baskıyı yavaş yavaş artırmayı, onu karmaşık, inatçı sözlerle kandırmayı, böylece sonunda

önerimi kendiliğinden kabul etmesini sağlamayı tasarlamıştım. Planım şuydu: Onu zorlamayacak, planımın ne kadar bilgece olduğunu kendisinin görmesini sağlayacaktım. Benim istediğimi istemesini, önerime tam anlamıyla inanmasını ve sonunda kafamdakini uygulamam için bana yalvarmasını istiyordum, ama ben ne yapmıştım? Bana yetişememişti, tehditlerimle, yerine oturmamış yavan sözlerimle korkutmuştum onu. Benim çıldırdığımı düşünmesine şaşmamalıydım. İpin ucunu kaçırmıştım, şimdi de tam işe koyulacağımız sırada ayağa kalkmış kapıya yönelmişti bile.

Beni kaygılandıran kalkıp gitmesi değildi. Kapıyı içerden kilitlemiştim, anahtarsız açılamazdı, anahtar da benim cebimdeydi. Yine de onun kapının tokmağını çekiştirip pervazı sarsmasını istemiyordum. Kendisini bırakmam için bana bağırmaya başlayabilirdi, o saatte mutfakta yarım düzine insan çalıştığından gürültüye koşup gelirlerdi mutlaka. Yalnızca bu ufak noktayı düşünüp daha büyük sonuçlara kafa yormaksızın masamın çekmecesini açtım, Usta'nın tabancasını aldım. İşte benim canıma okuyan da bu hatam oldu. O tabancayı Dizzy'ye doğrultmakla, gevezeliği ceza gerektiren suçlardan ayıran çizgiyi aşmış oldum, başlattığım karabasan artık önüne geçilemeyen bir şeye dönüştü. Ama tabanca çok önemliydi, öyle değil mi? Bu tekerleğin dingilini tutan çiviydi, eninde sonunda o çekmeceden dışarı çıkacaktı. Namluyu Dizzy'ye doğrultup tetiği çek, böylece çöle geri dön ve yapmadığın işi yap. Yehudi Usta gibi o da ölmek için yalvarsın, sonra, bu işi yapacak cesareti toplayarak hatanı gidermeye çalış!

Şimdi bütün bunların hiçbir önemi yok. Dizzy ayağa kalktığında ben zaten her şeyi yüzüme gözüme bulaştırmıştım; tabancayı çekmeceden çıkarmak, görünüşü kurtarmak için giriştiğim umarsızca bir çabadan başka bir şey değildi. Koltuğa yeniden oturması için ikna ettim onu, bunu izleyen on beş dakika boyunca da hiç ummadığım kadar terlettim. Onca kabadayılığına, iri cüssesine karşın Dean korkağın tekiydi, ne zaman bir kavga çıksa en yakındaki eşyanın arkasına gizlenirdi. Onun bu konudaki ününü biliyordum, ama elimdeki tabanca onu sandığımdan da çok dehşete düşürdü. Neredeyse ağlattı, oturduğu yerde inledikçe ve anlaşılmaz sözcükler mırıldandıkça az daha tetiği çekip vuruyordum onu. Hayatını bağışlamam için yalvarıyordu –öldürmemem, yaşamasına izin vermem için yalvarıyordu– ve bütün bunlar öylesine yanlış, benim hayal ettiğimden

öylesine farklıydı ki, ne yapacağımı bilemiyordum. Bu sürünceme bütün gün sürebilirdi, ama sonra, öğle sıralarında biri gelip kapıyı tıklattı. Rahatsız edilmememizi sıkı sıkıya tembihlemiştim, ama işte biri gelip kapıyı vurmuştu.

“Diz?” dedi bir kadın sesi. “Orada mısın Diz?”

Gelen karısı Pat’ti; tanıdığım en buyurgan, en işini bilen insanlardan biriydi. Lemmele’de yiyecekleri yemek için kocasını almaya gelmişti, Dizzy ona kendisini nerede bulabileceğini söylemişti elbette, işte bu olası engeli düşünmeyi ihmal etmiştim. O kılıbık kocasını aramak için kulübüme dalmıştı Pat, mutfaktaki (patates kesip havuç dilimleyen) şef yardımcısını yakaladıktan sonra adamın başının etini öyle yemişti ki zavallı şaşkın, sonunda baklayı ağzından çıkarmıştı. Kadını alıp merdivenden çıkarmış, koridordan geçirmişti, kadın da ofisimin kapısının önüne dikilmiş, o öfkeli kahpe parmaklarıyla beyaz kaplamalı kapımı yumruklamaya başlamıştı.

Dizzy’nin kafasına bir kurşun gönderemediğime göre tabancayı kaldırıp kapıyı açmaktan başka çarem kalmamıştı. Boku yemiş olduğum daha o dakikada belliydi, meğer ki o koca oğlan çenesini tutup bir şey söylememeye karar vermiş olsun. Tam on saniye hayatım bir örümcek ağının ucunda sallandı: Dizzy karısına ne kadar korkmuş olduğunu söylemeye utansaydı aramızdaki anlaşmazlığı kendine saklardı. Bayan Dean odaya girerken en sıcak, en zarif gülümsememle selamladım onu, ama o sümüklü kocası karısını görür görmez her şeyi açığa vuruverdi: “Bu piç kurusu beni öldürecekti!” dedi, tiz, acayip bir sesle olan biteni anlatırken. “Başıma bir tabanca dayamıştı bu bücür piç kurusu ve tetiği çekecekti!”

Beni gece kulübü piyasasından silen sözler bunlar oldu. Lemmele’deki yemeğe gideceklerine Pat ile Dizzy ofisimden fırlayıp doğruca yerel polis müdürlüğüne gittiler, beni resmen şikâyet ettiler. Bunu yapacaklarını kapıyı suratıma çarpıp giderken söylemişti Pat, ama ben kılımı kıpırdatmamıştım. Masamın başında oturmuş ne budala olduğumu düşünüyordum, polisler gelip beni götürmeden önce kafamı toplamaya çalışıyordum. Bir saate varmadan geldiler. Hiç ses çıkarmadan gittim onlarla, bileklerime kelepçe geçirirlerken gülümsüyor, şakalar yapıyordum. Bingo olmasaydı, Tanrı rolü oynamaya kalktığım için içeride epeyce yatardım, ama onun doğru yerlerle bağlantıları vardı, olay mahkemeye bile çıkmadan bir anlaşma sağlandı. Böyle olması da çok iyi oldu. Hem yalnızca benim için değil, Dizzy için de. Dava açılması onun için de kötü olacaktı –dava açılmasıyla birlikte

başlayacak olan bütün o bombardıman ve skandal düşünülürse–, uzlaşmayı kabul etmek onun da hoşuna gitti. Yargıç bana bir seçenek tanımıştı. Suçumu kabul edersem daha az ceza yiyecek ve Joliet'te altı ya da dokuz ay yatacaktım ya da Chicago'dan ayrılıp orduya yazılacaktım. Ben ikinci yolu seçtim. Üniforma giymeye bayıldığımdan değil, ama Chicago'da artık gereğinden fazla kaldığımı ve başka bir yere gitmenin zamanının geldiğini düşündüğümden.

Bingo gerekli yerleri harekete geçirmiş, beni hapisten uzak tutmak için sağa sola rüşvet vermişti, ama bu, onun yaptıklarımı hoş gördüğü anlamına gelmiyordu. O benim kaçık olduğumu düşünüyordu, hem de yüzde doksan dokuz nokta doksan dokuz kaçık. Bir adamı parası için öldürmek olabilirdi, ama Dizzy Dean gibi ulusal bir değeri öldürmek için insanın ne tür bir geri zekâlı olması gerekirdi? İnsanın böyle bir şey tasarlaması için aklını tümüyle kaçırmış olması gerekirdi. Herhalde öyleyimdir, dedim, ama derdimi anlatmaya kalkışmadım. Ne isterse onu düşünsün, bana ne dedim. Yaptığımın bedeli vardı kuşkusuz, ama ben pazarlık edecek konumda değildim. Bingo'nun bana yasal konularda yaptığı hizmet karşılığında nakit para verecek yerde kulüpteki payımı ona devrettim. Vertigo'nun Yeri'ni yitirmek çok güç geldi bana, ama uçuş numaramdan vazgeçmek çok daha güçtü, Usta'yı kaybetmekse bunun on katından da daha güç gelmişti. Artık hiçbir özelliğim kalmamıştı. Eskiden olduğu gibi sıradan biriydim: Walter Claireborne Rawley, yirmi altı yaşında, kısa saçlı, cebi delik bir asker. Gerçek dünyaya hoş geldin aslanım. Takım elbiselerimi kulüpteki komilere verdim, kız arkadaşlarımı öpüp vedalaştım, sonra yeniden trene binip acemi deniz erlerinin kampına yollandım. Arkamda neler bıraktığım düşünülecek olursa sanırım şanslı biriydim.

O arada Dizzy'nin de işi bitmişti. Sezonu tek oyundan ibaret kalmıştı. İlk oyundaki ilk vuruş sırasında Pittsburghlular onu üç tur üst üste bombardımana tutunca sonunda pes etmişti Dizzy. Benim korkutma yöntemimin biraz olsun onun aklını başına getirip getirmediğini bilmiyorum, ama kararını gazetelerde okuyunca sevindim doğrusu. Cubs ona ilk kale koçu olarak görev verdilerse de bir ay sonra Saint Louis'deki Falstaff Mayalama Şirketi'nden daha iyi bir öneri aldı, doğduğu kente dönüp Brownların ve Cardinallerin maçlarını radyoda anlatmak üzere maç spikeri oldu. “Bu iş beni hiiiç değiştirmiycek,” diyordu. “Ben yine eski basit İngilizcemi konuşturucam.” O çam yarmasının hakkını vermek gerek.

Radyodan kustuğu o teklifsiz, bayağı sözleri yuttu halk, hem de Dizzy öyle bir tutuldu ki tam yirmi beş yıl kaldı işinde. Ama bu başka bir öykü, artık bu adamın dikkatimi pek çektiğini söyleyecek değilim. Chicago'dan ayrıldıktan sonra Dizzy konusu artık beni ilgilendirmez olmuştu.

8. Uluslararası dinî bir yardım kuruluşu. (Ç.N.)

9. Bir söylenceye göre Hz. İsa'nın son yemeğinde kullandığı kâse. (Ç.N.)

10. Kekeleyen. (Ç.N.)

11. İtalya'da üretilen bir kırmızı şarap. (Ç.N.)

Dördüncü bölüm

Uçuş kurslarına katılmama engel olacak kadar zayıftı gözlerim, bu yüzden tam dört yılı çamurların içinde sürünerek geçirdim sayılır. Toprakta sürünen, karnını doyurmak için insanların derisine yapışan kurtlar ve öteki yaratıklar konusunda uzman kesildim. Yargıç bana ordunun beni erkek yapacağını söylemişti; pislik yemek, askerlerin kopan kollarını bacaklarını izlemek erkekliğin kanıtıysa o zaman saygıdeğer Yargıç Charles P. McGuffin doğru söylemiş demektir. Benim açımdansa o dört yıl hakkında ne kadar az konuşulsa o kadar iyidir. İlkin, bir sağlık raporu uydurup kendimi bu işten sıyırmayı düşünmüştüm ciddi ciddi, ama bunu yapacak cesareti bulamadım bir türlü. Planım, gizli gizli havalanmayı denemekti yeniden, böylece öylesine şiddetli, keskin sancılar çekecektim ki beni terhis etmek zorunda kalacaklardı. Ama bir sorun vardı: Benim gidecek bir evim yoktu artık; durumumu bir süre düşündükten sonra savaşın belirsizliğini o baş ağrılarının vereceği işkenceye yeğledim.

Başarılı bir asker olmadım, ama kendimi de küçük düşürmedim. Görevimi yaptım, sorun çıkarmaktan sakındım, orduda kaldım ve ölmedim. Beni sonunda, 1945 yılının Kasım ayında geri gönderdiklerinde iyice yıpranmıştım, ne ileriyi düşünebiliyor ne de plan yapabiliyordum. Üç dört yıl oradan oraya dolaştım, çoğunlukla da Doğu sahilini arşınladım. En çok da Boston’da kaldım. Orada barmenlik yaptım, At yarışı oynayarak ve Kuzey Mahallesi’nde Spiro’nun kumar salonunda her hafta pokere katılarak gelirimi artırdım. Pot orta yükseklikteydi, ama düzenli bir biçimde kazanırsam yeteri kadar para biriktirebiliyordum. Tam kendi yerimi açacak parayı toparlamak üzereydim ki şansım ters döndü. Bir kenara koyduğum para akıp gitti, borca girdim, birkaç ay geçmeden de borçlu olduğum köpekbalıklarından kurtulmak için kentten sıvışmak zorunda kaldım. Oradan sonra Long Island’a gittim, bir yapı şirketinde iş buldum. Kentlerin çevresinde varoşların mantar gibi bittiği yıllardı, ben de paranın olduğu yere

gittim, çevreyi değiştirmek, dünyayı bugün olduğu duruma getirmek için payıma düşeni yaptım. Bütün o çiftlik evleri, bakımlı çimenler, çuval bezine sarılmış cılız, küçük ağaçlar... Onları yerleştiren adam bendim. Sıkıcı bir işti, ama on sekiz ay dayandım. Bir ara, hangi nedendense, evlenmeye razı oldum. Altı aydan fazla sürmedi bu evlilik; bu olay şimdi öylesine bulanık ki zihnimde, karımın neye benzediğini bile anımsamakta güçlük çekiyorum. İyice düşünmezsem adı bile gelmiyor aklıma.

Neyin yolunda gitmediğini hiç bilmiyordum. Fırsatların üstüne atlamakta ve onlardan yararlanmakta hiç gecikmezdim, oysa şimdi bir tembellik çökmüştü üzerime, dengemi tutturamıyor, olayların akışına uyamıyordum. Dünya yanımdan geçip gidiyordu, işin tuhafı da ben buna hiç aldırmıyordum. Hiçbir tutkum yoktu. Kazanç peşinde de değildim, üstünlük peşinde de. Beni rahat bıraksınlar istiyordum, elimden geldiğince az parayla geçiniyor, hayatın akışına kapılmış sürüklenip gidiyordum. Büyük düşlerimi görmüştüm zaten. Beni bir yere götürmemişti o düşler, şimdiyse yeni düşler düşünemeyecek kadar bitkindim. Bu kez bayrağı bir başkası taşısın diyordum. Ben onu çok uzun zaman önce düşürmüştüm yere, eğilip kaldırmaya değmezdi.

1950'de nehrin karşı kıyısına, New Jersey, Newark'ta düşük kiralı bir daireye taşındım ve savaşın bitiminden beri sayısı dokuzu ya da onu bulan işlerimden birine başladım. Meyerhoff Unlu Ürünler Şirketi iki yüz kişiyi işe almıştı, sekizer saatlik üç vardiyada akla gelen her türlü yiyeceği pişirip hazırlıyorduk. Yalnızca ekmek türünden yedi değişik ürünümüz vardı: beyaz ekmek, çavdar ekmeği, tane buğdaylı ekmek, çavdar karışımlı ekmek, üzümlü ekmek, tarçınlı ekmek ve esmer Bavyera ekmeği. Buna on iki çeşit kurabiye, on çeşit pasta, altı çeşit şekerli çörek, tahıllı çubuk, galeta unu, yuvarlak ekmek de eklenince fabrikanın neden günde yirmi dört saat çalıştığı anlaşılır. Ben işe akarbantta başlamıştım, önceden dilimlenmiş ekmeklerin üzerine kaplanan selofan ambalajları düzeltip hazırlıyordum. Burada en çok birkaç ay kalırım diyordum kendi kendime, ama bu işin üstesinden gelince hayatımı neden burada kazanmayayım, dedim. O fabrikadaki kokular öyle hoştu ki; havada sürekli olarak dolaşan taze ekmek ve şeker kokusu, öteki işlerimde olduğunun tam tersine, zamanın nasıl geçtiğini unutturuyordu insana. Orada kalmamın bir nedeni buydu, ama asıl neden, işe başlamamdan bir hafta sonra bana göz süzmeye başlayan kızıl saçlı, ufak tefek kızdı. Pek bakılacak bir yanı yoktu, en azından

Chicago'dayken oynaştığım gösteri kızlarıyla kıyaslanamazdı bile, ama kızın yeşil gözlerinde beni duygulandıran dalgın bir pırıltı vardı, zaman geçirmeden tanıştım onunla. Hayatım boyunca verdiğim kararların yalnızca iki tanesi iyiydi. Birincisi, dokuz yaşındayken Yehudi Usta'nın peşine takılıp o trene binmemdi. İkincisi de Molly Fitzsimmons ile evlenmem oldu. Molly beni yeniden adam etti, Newark'a vardığımda ne durumda olduğum düşünülürse işinin pek kolay olduğu söylenemez.

Molly'nin kızlık adı Quinn'di, karşılaştığımızda otuzunu devirmişti. İlk kocasıyla liseyi bitirir bitirmez evlenmiş, beş yıl sonra kocası askere alınmış. Dediklerine göre Fitzsimmons sevimli, çalışkan biriymiş, ama o savaştan benim kadar şanslı çıkmamış. 1943'te Messina'da kurşunu yemiş, o günden beri Molly tek başınaymış, çocuksuz bir dul olarak hayatını kazanmış, bir şeyler olmasını beklemiş. Bende ne bulduğunu Tanrı bilir, ama benim ona tutulmamın nedeni kendimi rahat hissetmemi sağlamasıydı, benim eski şakacılığımı yeniden su yüzüne çıkartması ve iyi şakadan anlamasıydı. Aslında albenisi yoktu, kalabalığın içinde asla göze çarpmazdı. Sokakta yanından geçseniz, işte bir işçi karısı daha derdiniz: Koca popolu, dışarıda yemeğe gitmedikçe makyaj yapmayan kadınlardan biriydi. Ama çok canlı biriydi Molly, kendi gösterişsiz, çevik tarzı içinde hayatta gördüğüm en kişilikli insanlardan biriydi. Hoş bir insandı, kimseye kin tutmazdı, hep benim tarafımı tutar, beni olmadığım bir kişiliğe sokmaya çalışmazdı. Ev yönetiminde zayıf olsa da, aşçılığı pek işe yarar olmasa da, bu benim umurumda bile değildi. Benim hizmetçim değildi o, karımdı. Kansas' ta Aesop ve Siu Ana'yla geçirdiğim günlerden beri tek gerçek dostum, sevdiğim tek kadın o olmuştu.

Newark'ın Ironbound semtinde, asansörsüz bir binanın ikinci katında oturuyorduk. Molly çocuk doğuramadığı için hep yalnızdık. Evlendikten sonra işini bırakmasını istedim ondan, ama ben kendi işimi bırakmadım, yıllar geçtikçe Meyerhoff'da terfi ettim. O yıllarda evli bir çift tek aylıkla geçinebilirdi, gece vardiyasının ustabaşılığına terfi ettikten sonra sözü edilmeye değer bir para sıkıntımız olmadı hiç. Eski ölçülerime kıyasla oldukça gösterişsiz bir yaşam sürüyorduk, ama ben öyle değişmiştim ki bu umurumda bile değildi. Haftada iki kez sinemaya gidiyor, cumartesi akşamları dışarıda yemek yiyor, kitap okuyor, televizyon seyrediyorduk. Yazları, Asbury Park'ta deniz kıyısına gidiyor, hemen hemen her pazar da Molly'nin akrabalarından birinde toplanıyorduk. Quinnler geniş bir

aileydiler, Molly'nin erkek ve kız kardeşlerinin hepsi evliydi, hepsi çoluk çocuğa karışmıştı. Tam dört kayınbiraderim, dört baldızım, on üç de kız ve erkek yeğenim vardı. Kendi çocuğu olmayan bir adam için gırtlağıma kadar gençlerin içine gömülmüş sayılırdım, ama Walt amca rolünden pek yakındığımı söyleyemem. Aile içinde Molly hep iyi yürekli vaftiz annesi oluyordu, ben de saray dalkavuğu: nüktesi, şakası bol, bodur adam, arka verandanın merdiveninden yuvarlanan şaklabandım.

Molly'yle yirmi üç yıl birlikte oldum; uzunca bir süre, ama yeterince uzun değil. Ben onunla birlikte yaşlanmayı ve onun kollarında ölmeyi tasarlıyordum, ne var ki kanser beni hazırlıksız yakaladı, onu benden aldı. Önce bir göğsünü aldılar, sonra ötekini, elli beş yaşına geldiğinde de bütünüyle gitti. Ailesi yardım için elinden geleni yaptı, ama benim için çok korkunç bir dönem oldu, Molly'nin ölümünü izleyen altı yedi ayı alkolden uyuşmuş durumda geçirdim. Öyle kötüledim ki fabrikadaki işimi yitirdim, kayınbiraderlerimden ikisi beni alıp alkol tedavisi yapılan bir kliniğe götürmeselerdi başıma her şey gelebilirdi. Livingston'daki Saint Barnabas Hastanesi'nde altmış günlük bir tedavi gördüm; işte oradayken yeniden düş görmeye başladım, demek istediğim hayaller ve gelecek konusunda düşünceler değil, uykuda görülen gerçek düşler: Tam bir ay boyunca hemen her gece o hareketli, sinema şeridi gibi fantezileri gördüm. Belki de bunda aldığım hapların ve yatıştırıcıların payı vardı, bilmiyorum; Harika Çocuk Walt olarak son gösterimi yaptığım günden tam kırk dört yıl sonra bütün o düşler yeniden başıma üşüşmüştü. Yeniden Yehudi Usta'yla birlikte turdaydım, Pierce Arrow'a binmiş kasabadan kasabaya dolaşıyor, her gece gösteriye çıkıyordum. Sonsuz bir mutluluk veriyordu bu bana, hissedebileceğimi çoktan unuttuğum zevkleri yaşatıyordu yeniden. Yeniden suyun yüzeyinde yürüyor, alabildiğine büyük kalabalıkların karşısında numaramı yapıyordum, havada hiç acı çekmeden hareket edebiliyor, eski ustalığımla ve özgüvenimle boşlukta süzülüyor, dönüyor ve zıplıyordum. Bu anıları gömmek, toprağı kucaklamak ve herkes gibi olmak için onca yıl ne kadar çabalamıştım, oysa şimdi her şey yeniden kabarıyor, çok renkli havai fişekler gibi her gece patlıyordu. Bu düşler her şeyi altüst ediyordu. Gururumu geri getiriyordu, o tarihten sonra artık geçmişe bakmaktan utanmadım. Bunu başka nasıl ifade edebileceğimi bilmiyorum. Usta beni bağışlamıştı. Molly'nin sayesinde bağışlamıştı: Onu nasıl sevdiğimi ve onun için nasıl yas tuttuğumu görünce kendisine olan borcumu silmişti;

şimdi de bana sesleniyor, kendisini hatırlamamı istiyordu. Bunların hiçbirini kanıtlayamam, ama etkisini yadsımak olanaksız. İçimde bir şeyler kaldırılmıştı, o ayyaş yuvasından şimdi olduğum kadar ayık bir durumda çıkıp gitmiştim. Elli beş yaşındaydım, hayatım berbat olmuştu, ama yine de kendimi kötü hissetmeme neden olmuyordu bu, hatta tümüyle bakıldığında aslında iyi sayılırdım.

Biriktirebildiğimiz bütün para, Molly'nin ilaçlarına gitmişti. Dört aydır kira ödeyemiyordum, ev sahibim beni kapı dışarı etmekle korkutuyordu, tek varlığım, arabamdı: önündeki ızgarası yamru yumru olmuş, karbüratörü çalışmayan, yedi yıllık bir Ford Farlaine. Hastaneden çıktıktan üç gün sonra, en sevdiğim yeğenim Denver'dan arayarak bana göre bir iş olduğunu söyledi. Dan, ailenin akıllısıydı –ailedeki ilk üniversite profesörü oydu–, son birkaç yıldır karısı ve oğluyla birlikte Denver'da oturuyordu. Babası ona benim ne kadar para sıkıntısı çektiğimi zaten söylemişti, bu yüzden bankada şu kadar param var filan gibi numaralara kalkışmadım. Pek aman aman bir iş değil, dedi, ama yer değişikliği belki de iyi gelirdi bana. Ne biçim bir iş bu, diye sordum. Bakım mühendisliği, dedi, ama gülünç bir şey değilmiş gibi konuşmaya çabalıyordu. Yani kapıcılık mı, diye sordum. Evet öyle, dedi, kapı işi. Ders verdiği binada boş bir kadro varmış, Denver'a taşınmayı düşünüyorsam benim için konuşup işi ayarlarmış. Neden olmasın, dedim ona, iki gün sonra da Ford'a üç beş eşyamı atıp Kayalık Dağlar'a doğru yola çıktım.

Denver'a varmak kısmet olmadı. Nedeni arabamın bozulması ya da kapıcılık yapma konusunda kafamda kuşkular doğması değildi, ama yolda bazı şeyler oldu ve Denver'a varmak yerine başka bir yere vardım. Bunu açıklamak güç değil. Hastanede gördüğüm onca düşün üzerinden pek fazla zaman geçmeden çıktığım bu yolculuk, anılar denizine gömmüştü beni, Kansas sınırını geçtiğimde güneye doğru kısacık, duygusal bir sapma yapmadan duramadım. Zaten yolumun üzerinde sayılır diyordum kendi kendime, Denver'a birazcık geç gitsem de Dan buna aldırmaz. Wichita'da birkaç saat geçirmek, acaba şimdi ne durumda diye Bayan Witherspoon'un eski evine uğramak istiyordum. Bir ara, savaştan hemen sonra, onu New York'ta bulmaya çalışmıştım, ama telefon rehberinde adı yoktu, şirketinin adını da unutmuştum. Sanırım artık yaşamıyordu, tıpkı sevdiğim öteki kişiler gibi.

Kent, 1920'lerden beri oldukça büyümüştü, ama benim ölçülerime göre hâlâ hoşça vakit geçirilebilecek bir yer değildi. Daha çok insan, daha çok bina, daha çok sokak vardı, ama kentteki değişikliklere alıştıktan sonra oranın tıpkı eskiden anımsadığım durgun deniz olduğunu fark ettim. Oraya şimdi "Dünya Havacılık Başkenti" diyorlardı, bu sloganın kentin her yerindeki ilan tahtalarına yapıştırılmış olduğunu gördüğümde bir güzel güldüm. Ticaret Odası, orada fabrika kurmuş bütün havacılık şirketlerinden söz ediyordu, ama ben ister istemez kendimi düşünüyordum, bir zamanlar Wichita'ya vatanım demiş olan o özgün "kuş çocuğu". Evi bulmakta zorlandım biraz, bu yüzden kenti tasarladığımdan daha dikkatli dolaşmam gerekti. Eskiden ev, kentin dış mahallelerinden birindeydi, arkası açıklık olan tozlu bir yol kıyısında yapılmıştı, şimdiyse kentin yerleşim merkezinde kalmıştı, çevresine başka evler dolmuştu. Caddeye Coronado Bulvarı adı verilmişti, çağa uygun donanımlar da eksik değildi: kaldırımlar, sokak lambaları ve ortasından geçen beyaz şeridiyle asfalt bir yol. Ama ev iyi durumdaydı, bundan kuşkum yok: Çakıltaşları kül rengi kasım göğünün altında bembeyaz ışıldıyor, Yehudi Usta'nın ön bahçeye dikmiş olduğu minik ağaçlar şimdi dev bitkiler olmuş, dama tepeden bakıyorlardı. Evin sahibi kimse, ona iyi bakıyordu doğrusu, ev artık başkasının olduğuna göre üzerinde tarihsel bir hava vardı, geçmiş bir çağdan kalan saygın bir malikâne gibiydi.

Arabayı park ettikten sonra öndeki verandanın merdivenini tırmandım. Henüz akşamüzeri olmasına karşın ilk kattaki pencerelerden birinde ışık vardı, mademki buradayım diye düşündüm, sonuna kadar gidip zili çalayım bari. Evde oturanlar insan yiyen türden değillerse beni içeri davet edebilirler ve eski günlerin hatırına evi dolaştırabilirlerdi bile. Bütün umudum buydu: şöyle bir göz atmak. Dışarısı soğuktu, birinin gelip kapıyı açmasını beklerken bu eve ilk geldiğim günü anımsamaktan kendimi alamadım: O cehennem gibi tipide yolumu yitirmem yüzünden yarı ölü gibiydim. Kapıyı iki kez çaldıktan sonra içeriden birtakım ayak sesleri duydum, Bayan Witherspoon'la ilk karşılaşmamızın anısına öylesine gömülmüştüm ki, sonunda kapı açıldığında karşımda duran kadının Bayan Witherspoon'un ta kendisi olduğunu anlamam için birkaç saniye geçmesi gerekti: Çok daha yaşlı, kırılgan ve kırış kırış bir Bayan Witherspoon'du kuşkusuz, ama yine de ta kendisiydi. Onu nerede görsem tanırdım. 1936'dan beri bir gram şişmanlamamıştı; saçları yine aynı gösterişli kızıla boyanmıştı; mavi gözleri

de eskisi kadar mavi ve parlaktı. O sıralarda yetmiş dört ya da yetmiş beş yaşında olmalıydı, ama altmıştan bir gün fazla durmuyordu ya da olsa olsa altmış üçten. Modaya uygun giysiler vardı üzerinde ve hâlâ dimdik yürüyordu, kapıyı açmaya geldiğinde dudaklarının arasında yanan bir sigara, sol elinde de bir kadeh viski vardı. Böyle bir kadın sevilmez de ne yapılır? Onu son gördüğümden bu yana dünyada sayısız değişiklik ve felaket olmuştu, ama Bayan Witherspoon tıpkı eskisi gibi sıkı bir kadındı.

O beni tanımadan ben onu tanıdım. Bunu anlamak güç değil, çünkü zaman benim görünüşümü onunkinden çok daha acımasızca değiştirmişti.

Yüzümdeki çiller kaybolmuştu, tıknaz, bodur bir adam olmuştum, kır saçlarım seyrelmişti, burnumun üzerinde de şişe dibi kalınlığında bir gözlük oturuyordu. Otuz sekiz yıl önce Lemmele'de yemek yediği parlak yakışıklıyla pek ilgim kalmamıştı. Üzerimde gösterişsiz günlük giysiler vardı –spor bir ceket, haki renkli pantolon, ince deriden ayakkabılar ve beyaz çorap–, soğuktan korunmak için yakamı kaldırmıştım. Herhalde yüzümü pek göremiyordu, görebildiği kadarıyla da içkiyle giriştiğim savaşım sonunda yüzüm öylesine zayıflamış ve yıpranmıştı ki, kim olduğumu söylemek zorunda kaldım.

Bundan sonrasını anlatmaya bilmem gerek var mı? Gözyaşı döktük. Olanı biteni anlattık, gece yarısından sonraya kadar gevezelik edip oturduk. Coronado Bulvarı'nda eski günleri andık, bizim o geceki buluşmamızdan daha iyi bir buluşma olmamıştır yeryüzünde. Benim başımdan neler geçtiğini özetlemiştim, ama Bayan Witherspoon'un öyküsü de en az benimki kadar tuhaf, benimki kadar şaşırtıcıydı. Texas'taki peş peşe bulunan petrol kuyusu furyasında milyonlarına milyon katacağına, sondajlarını kupkuru arazide yapmış ve iflas etmiş. O zamanlar petrol işi çoğunlukla tahmine dayanıyordu, Bayan Witherspoon da pek çok kötü tahminde bulunmuş. 1938 yılı geldiğinde servetinin onda dokuzunu yitirmiş. Bu onu yoksullar sınıfına sokmasa da artık Beşinci Caddeli de değilmiş; başarıyla sonuçlanmayan birkaç girişimde daha bulunduktan sonra sonunda bavullarını toplayıp Wichita'ya geri dönmüş. Bu dönüşün geçici olacağını ummuş: Orada birkaç ay geçirip eviyle ilgilendikten sonra bir başka parlak düşüncenin peşine takılmayı umuyormuş. Ama araya bir sürü şey girmiş, savaş patladığında Bayan Witherspoon hâlâ evinden ayrılamamış. Şaşırtıcı bir karar değişikliğiyle o günlerin vatanseverlik arzularına kapılmış ve dört yılını Wichita'daki Emekli Askerler

Hastanesi'nde gönüllü hemşire olarak geçirmiş. Onu Florence Nightingale rolünde düşünmek bana oldukça güç geldi, ama Bayan Witherspoon şaşırtmacalarla doluydu, para onun için en önemli şeyse de kafasında paradan başka şeyler de olabiliyordu. Savaştan sonra yeniden iş hayatına atılmış, ama bu kez Wichita'da kalmış, yavaş yavaş işini geliştirip para kazanır duruma gelmiş. Özellikle de çamaşır yıkama servisleriyle. Hisse senetleri ve petrol konusunda onca yüksek yatırımlarda bulunduktan sonra bu iş kulağa gülünç geliyor, ama neden olmasın? Çamaşır yıkama makinelerinde yatan ticari olanakları ilk görenlerden biriymiş, piyasaya erken girerek rakiplerinin önüne geçmiş. Ben 1974'te önüne çıktığımda kentin değişik yerlerinde yirmi tane otomatik çamaşır yıkama dükkânı vardı, on iki tane de yakın kasabalarda. Temizlik Evi diyordu bunlara, o makinelere atılan her lira onun yeniden varlıklı bir kadın olmasını sağlamıştı.

Ya erkekler, diye sordum. Ah, bir sürü erkek oldu, diye yanıtladı beni, sayamayacağın kadar çok. Ya Orville Cox, ondan ne haber? Çoktan öldü, dedi. Peki Billy Bigelow? Hâlâ hayatta. Aslına bakılırsa evi yan sokaktaydı. Savaştan sonra onu da otomatik çamaşır makinesi işine almıştı, o da altı ay önce emekli olana kadar Bayan Witherspoon'un müdürü ve sağ kolu olarak çalışmıştı. O genç Billy şimdi yetmişine gelmişti, iki kez kalp krizi geçirdiğinden doktoru artık ağırdan almasını öğütlemişti ona. Karısı öleli yedi sekiz yıl oluyordu, çocuklarının hepsi de evlenip gittiklerinden Billy ile Bayan Witherspoon sık sık görüşüyorlardı. En iyi arkadaşım diye tanımlıyordu onu Bayan Witherspoon, bunu söylerken sesinin yumuşamasından anladığım kadarıyla bu ikisi arasındaki ilişki salt yıkama ve kurutma makineleriyle ilgili iş konuşmasından ibaret kalmıyordu. Yaa, dedim, demek sabrın sonu selamettir, demek küçük Billy sonunda muradına erdi. Bana çapkın çapkın baktı Bayan Witherspoon. Bazen, dedi, ama her zaman değil. Keyfime bağlı.

Orada kalmam için ısrar etmesi gerekmedi. Kapıcılık işi yalnızca boşluk doldurmaya yarayan bir şeydi zaten, şimdi önüme daha iyi bir fırsat çıktığından hiç düşünmeden planlarımı değiştirdim. Maaş, bu işte ikinci planda kalıyordu kuşkusuz. Ait olduğum yere dönmüştüm, Bayan Witherspoon bana Billy'nin eski işini almamı önerdiğinde sabah erkenden başlarım dedim ona. İşin ne olduğu hiç önemli değildi. Mutfaktaki tencereleri ovma işini de vermiş olsa onu bile kabul edebilirdim.

Çocukken kaldığım, üst kattaki odada kaldım yine, işi öğrendikten sonra da Bayan Witherspoon'a yararlı olmaya başladım. Çamaşır otomatlarını çalıştırıyor, kazancı artırıyor, değişik konulara açılmaya ikna ediyordum onu: bir bovling salonu, bir pizza lokantası, bir kumar otomatı salonu. Her sonbahar kente dolan üniversiteli gençler, ayaküstü yemek yeme ve ucuz eğlence peşindeydiler, ben de bunları onlara sağlayacak adamdım. Saatler boyu, canım çıkana kadar çalıştım, ama yeniden bir şeyden sorumlu olmak hoşuma gidiyordu, planlarımdan çoğu da iyi sonuç verdi. Bayan Witherspoon bana kovboy diyordu, o söyleyince bir iltifat sayılırdı bu; ilk üç ya da dört yıl boyunca bu yarış oldukça keyifliydi. Sonra ansızın Billy ölüverdi. Bir kalp krizi daha geçirmişti, ama bu seferki onu Cherokee Acres Golf Kulübü'nün on ikinci etabında yakalamıştı, doktorlar yetiştiğinde son nefesini vermişti bile. Bu olaydan sonra Bayan W. ruhsal bunalıma girdi. Sabahları benimle birlikte büroya gitmekten vazgeçti, yavaş yavaş şirketine olan ilgisini de yitirdi, kararların çoğunu bana bırakıyordu. Molly öldüğünde ben de buna benzer günler geçirmiştim, ama zamanın bütün yaraları saracağını Bayan W.'ye söylemenin yararı yoktu. Sahip olmadığı tek şey zamandı çünkü. O adam tam elli yıl tapmıştı ona, hiç kimse onun yerini dolduramazdı.

Bütün bunlar olurken, bir gece üst kattaki odamda yatakta oturmuş kitap okuyordum ki duvarın arkasından onun ağladığını duydum. Aşağıya, onun odasına gittim, bir süre konuştuk, sonra onu kollarımın arasına aldım, uyuyana kadar da öylece tuttum. Nasıl olduysa ben de uyuyakalmışım, sabah uyandığımda, iki kişilik yatakta, yorganın altında, onun yanında yatmakta olduğumu gördüm.

Eskiden Yehudi Usta'yla paylaştığı yataktı bu, şimdi onun yanında yatma ve onsuz yapamayacağı erkek olma sırası bana gelmişti. Çoğunlukla rahatlık olsun diye, arkadaşlık yapmak için ya da iki yatakta yatmaktansa birinde yatalım diye birlikte oluyorduk, ancak ara sıra örtülerin ateş almadığını da söyleyecek değilim. Yaşlanmak demek birtakım dürtüler duymuyorsun demek değildir, ilkin biraz pişmanlık duymuş olsam da çok geçmeden silinip gitti bu duygu. Bundan sonraki on bir yıl boyunca karıkoca hayatı yaşadık. Bunun için bağışlanmam gerektiğini düşünmüyorum. Bir zamanlar onun oğlu olacak yaştaydım, ama şimdi birçok büyükbabadan daha büyüktü yaşım, insan o yaşa gelince artık

oyunun kurallarına pek aldırmıyor. Gitmen gereken yere gidiyorsun, yaşamaya devam etmek için ne gerekiyorsa onu yapıyorsun.

Onunla birlikteyken sağlığı hep yerindeydi sayılır. Seksenli yaşlarının ortasındayken akşam yemeğinden önce hâlâ birkaç kadeh viski içiyor, ara sıra sigara tüttürüyordu; süslenip püslenecek ve kocaman mavi Cadillac'ına atlayıp dolaşmaya çıkacak gücü bulamadığı gün azdı. Doksan ya da doksan bir yaşına kadar hayatta kaldı (hangi yüzyılda doğmuş olduğunu bir türlü öğrenememiştim), yaşamının son on sekiz ayına kadar da sağlığından pek yakındığı olmadı. Sonuna doğru artık neredeyse hiç göremez, işitemez, yataktan çıkamaz olmuştu, ama yine de kendindeydi; onu bir bakımevine yatırmak ya da ona bakacak bir hastabakıcı tutmak yerine şirketteki ve evdeki işleri ben yaptım. Ona bu kadarcık borçluydum, öyle değil mi? Onu yıkıyor, saçlarını tarıyordum, kucağıma alıp evin içinde dolaştırıyordum, her altına kaçırışında kakasını temizliyordum, tıpkı bir zamanlar onun benimkini temizlediği gibi.

Cenaze töreni çok gösterişli oldu. Bunu sağlamak için masrafları hiç kısmadım. Artık her şey bana kalmıştı –ev, arabalar, kazandığı para, benim ona kazandırdığım para–, kumbarada benim daha yetmiş beş ya da yüzyıl rahatlık içinde yaşamama yetecek kadar para olduğundan Bayan W.'yi büyük bir törenle uğurlamaya, Wichita' nın görüp göreceği en büyük cümbüşü düzenlemeye karar verdim. Mezarlığa giden kortejde yüz elli araba vardı. Birkaç kilometre boyunca trafik birbirine girmişti, tören bittikten sonra sabah üçe kadar ev dolup taştı, herkes içki içip midesini hindi butları ve pastalarla doldurdu. Toplumun saygıdeğer bir üyesi olduğumu söyleyecek değilim, ama geçen yıllar boyunca insanların saygısını kazanmıştım, kasabadakiler benim kim olduğumu biliyorlardı. Marion için gelmelerini söyleyince öbek öbek geldiler.

Bu söylediğim bir buçuk yıl önce oldu. İlk birkaç ay evin içinde dolanıp durdum, ne yapacağımı bilemiyordum. Bahçeyle uğraşmaktan oldum olası hoşlanmamıştım, iki üç kez oynadığım golf de bana sıkıcı gelmişti, yetmiş altı yaşında yeniden iş kurmaya da özlem duymuyordum. Marion olduğu için zevk almıştım işimden, ama o yanımda olup işe hayat katmadıkça çalışmanın ne anlamı vardı? Birkaç ay Kansas'tan uzaklaşıp dünyayı görmeyi düşündüm, ama kesin bir plan yapmadan önce aklıma bu kitabı yazmak geldi. Bunun nasıl olduğunu tam olarak bilemiyorum. Bir sabah yataktan kalkarken ansızın geldi aklıma, aradan bir saat geçmeden üst

kattaki salonda çalışma masasının başında elimde bir kalemle oturuyor, ilk cümleleri yazıyordum bile. Yapmam gereken bir şeyi yaptığıma emindim, öylesine güçlü bir biçimde hissediyordum bunu; şimdi anlıyorum ki bu kitap düşümde gelmiş olmalı aklıma – ama hani şu anımsayamadığınız, uyanıp gözlerinizi dış dünyaya açtığınız anda silinip giden düşlerin birinde.

Geçen ağustos ayından beri çalışıyorum bu kitabın üzerinde; titrek, yaşlı ellerimle sözcük üstüne sözcük ekleyerek ilerliyorum. İlkin, bir kırtasiyeciden aldığım bir okul defterine yazmaya başlamıştım, hani şu üzeri siyah beyaz damarlı, mavi çizgili türden bir deftere; şimdi neredeyse on üç tane böyle defter doldurdum, her ay birini doldurup ötekine başlıyordum; artık sonuna yaklaştığıma göre böyle kalsa da olur diyorum – en azından ben henüz hayattayken. Bu on üç defterde yer alan her sözcük gerçek, ama kalıbımı basarım ki buna inanacak insan pek azdır. Yalancı diye nitelendirilmekten korkuyor değilim, ama kendimi budalalara karşı savunmakla zaman yitiremeyecek kadar yaşlıyım artık. Yehudi Usta'yla birlikte yollara düştüğümüzde yeteri kadar kuşku kumkumasıyla karşılaşmıştım, şimdi artık başka işlerim var benim, bu kitap bittikten sonra uğraşacağım başka şeyler var. Yarın sabah ilk iş olarak kente inip bankaya gidecek, bu on üç defterin hepsini kasama koyacağım. Sonra gidip avukatım John Fusco'yu göreceğim, vasiyetnameme bir madde ekleterek kiralık kasamın içindekilerin yeğenim Daniel Quinn'e bırakılmasını isteyeceğim. Dan yazdığım kitabı ne yapacağını bilir. Yazım yanlışlarını düzeltir, birini bulup temize çektirir; *Bay Vertigo* yayımlandığında birtakım maymunların ve ahmakların beni öldürmeye çalışmalarını seyretmeme gerek kalmaz. Çünkü zaten ölmüş olurum ben, onlara güleceğime emin olabilirsiniz – göklerden ya da yerin dibinden, nereye gideceksem oradan.

Son dört yıldır, haftada birkaç kez eve bir temizlikçi kadın geliyor. Adı Yolanda Abraham, şu sıcak iklimli adaların birinden, Jamaika ya da Trinidad'dan, hangisi olduğunu unuttum. Pek konuşkan olduğunu söyleyemem, ancak samimi olacak kadar uzun süredir tanıyoruz birbirimizi, Marion'un son aylarında bu kadının bana çok yardımı oldu. Otuz otuz beş yaşlarında, eti budu yerinde zenci bir kadın olan Yolanda'nın ağır, soylu bir yürüyüşü ve nefis bir sesi var. Bildiğim kadarıyla evli değil, ama bir çocuğu var, Yusef adında sekiz yaşında bir oğlan. Son dört yıldır her cumartesi evde iş yaparken çocuğu getirip benim yanıma bıraktı; bu çocuğu onca yıl gözledikten sonra bütün içtenliğimle söyleyebilirim ki, tam bir baş belası bu

Yusef. Dünya yüzündeki tek görevi ortalığı birbirine katmak, altüst etmek olan küçük bir sokak serserisi, ukala bir velet. Üstüne üstlük, Yusef hayatımda gördüğüm en çirkin çocuklardan biri. O küçücük suratının sağı solu yamrı yumru, kara kuru ve çarpık; bedeniyse bir öbek çomaksı, acınası kemik yığını, Ulusal Futbol Takımı'ndaki geri oyuncularının çoğundan daha güçlü ve esnek bir yapıya sahip olsa da. Baldır kemiklerime, başparmaklarıma ve parmaklarıma yaptıkları yüzünden nefret ediyorum bu çocuktan, ama onda aynı zamanda kendimin o yaştaki halini görüyorum; yüzü de itici denecek kadar Aesop'unkine benzediğinden –öyle ki eve ilk adım attığında Marion'un da benim de şaşkınlıktan ağzımız açık kalmıştı– yaptığı her şeyi bağışlamayı sürdürüyorum. Elimde değil. Bu çocuk bir şeytan. Yüzsüz, kaba ve adam olmaz biri, ama hayatın alevi parlıyor içinde, başına dert açacak şeylerin ortasına balıklama daldığında onu izlemek bana iyi geliyor. Yusef'i izlerken, Usta'nın bende ne gördüğünü anlıyorum şimdi; bana yeteneğin var derken ne demek istediğini. Bu çocukta da yetenek var. Cesaretimi toplayıp annesiyle konuşabilseydim, hiç durmaz kanatlarımın altına alırdım çocuğu. Üç yıl geçmeden de bir Harika Çocuk'a çevirirdim onu. Benim bıraktığım yerden başlardı, çok geçmeden de hiç kimsenin ulaşmadığı noktalara ulaşırdı. Ulu Tanrım, bunun için yaşamaya değerdi, öyle değil mi? Şu kahrolası dünyaya yeniden şarkı söyletirdi böyle biri.

Ama bir sorun var, o da otuz üç basamaklık merdiven. Yolanda'ya, oğluna uçmayı öğreteceğim demek iyi de, bu engeli aştıktan sonra ne yapacağım? Bu düşünce benim bile midemi bulandırıyor. Yaşadığım bütün o acımasızlıklardan, eziyetlerden sonra bunu bir başkasına nasıl yapabilirim? Artık Yehudi Usta gibi insanlar yok yeryüzünde, benim gibi çocuklar da yok, yani budala, alıngan ve inatçı çocuklar. Eskiden bambaşka bir dünyada yaşıyorduk biz, Usta'yla birlikte yaptığımız şeyleri bugün yapmak olanaksız artık. İnsanlar buna hoşgörüyle bakmazlar. Polisi çağırırlar, Kongre üyelerine mektup yazarlar, aile doktorlarına başvururlar. Eskiden olduğu kadar dayanıklı da değiliz, belki de bu yüzden daha yaşanası bir yerdir dünya, bilmiyorum işte. Bildiğim bir şey varsa o da karşılığını vermeden bir şey alamayacağınızdır, istediğiniz şey ne kadar büyükse karşılığında ödemeniz gereken bedel de o kadar büyük olur.

Cibola'da ilk uçmaya başladığım o dehşet dolu günleri düşündüğümde Yehudi Usta'nın yöntemlerinin fazla sert olup olmadığını da düşünüyorum elimde olmadan. İlk kez yerden havalandığımda onun bana öğretmiş olduğu

bir şey sayesinde başarmamıştım bunu. Kendi kendime, mutfağın soğuk zemininde yapmıştım, uzun uzun ağladıktan, umarsızlık çektikten sonra olmuştu hem de, ruhum bedenimden dışarı uğradığında, artık kim olduğumun bile bilincinde olmadığım bir anda olmuştu. Belki de gerçekten önemli olan tek şey umarsızlıktı. Eğer bu doğruysa, Usta'nın bana uyguladığı bedensel işkenceler bir yapmacıktan, beni kandırıp bir yerlere vardığıma inandırmaktan başka bir şey değildi – aslında kendimi mutfak zemininde yüzüstü yatar bulduğum ana kadar hiçbir yerde olmamıştım. Ya bu işlemin aşamaları yoksa? Ya her şey bir tek anda toplanmışsa –bir sıçramada– yıldırım gibi bir tek dönüşüm anında? Yehudi Usta eskilerdendi, bir büyücü gibi beni hokus pokuslara, tumturaklı sözlerine inandırmıştı. Ama ya onun izlediği yoldan başka yollar da varsa? Ya daha basit, daha dolaysız bir yol, içeriden başlayan ve bedenin tamamına hiç gerek duymayan bir başka yaklaşım varsa? O zaman ne olacaktı?

Yerden yükselip havada durmanın özel bir yetenek istediğine inanmıyorum aslında. Hepimizin içinde olan bir şey bu –her erkeğin, kadının ve çocuğun–, yeteri kadar çalışıp dikkatini toplarsa, benim Harika Çocuk Walt olarak üstesinden geldiğim işlerin bir kat fazlasını becerebilir herkes. Ama kendiniz olmaktan çıkmayı öğrenmelisiniz. İşte her şey bununla başlar, gerisi arkadan gelir. Bırakın kendinizi de buharlaşın. Bırakın kaslarınız gevşesin, ruhunuzun içinizden dışarı çıktığını hissedene kadar soluk alıp verin, sonra da gözlerinizi yumun. İşte böyle yapılır bu iş. Bedeninizin içindeki boşluk, sizi çevreleyen havadan daha hafif olur. Yavaş yavaş sıfırdan da aza iner ağırlığınız. Gözlerinizi kaparsınız, kollarınızı iki yana açarsınız, buharlaşırsınız. Ve sonra, ağır ağır, yerden yükselirsiniz. İşte böyle.